

**РІЧНИЙ ЗВІТ ЗА 2016 РІК
НАЦІОНАЛЬНОЇ КОМІСІЇ З ЦІННИХ ПАПЕРІВ
ТА ФОНДОВОГО РИНКУ**

На шляху до системних змін

ЗМІСТ

Звернення Голови Комісії	4
Головні події року	6
Організаційна структура Комісії	7
Обличчя регулятора	8
ФОНДОВИЙ РИНОК У 2016 РОЦІ	10
Фондовий ринок у сучасних макроекономічних процесах на фоні макроекономічних показників в Україні	10
Ринок акцій	20
Ринок облігацій	31
Державні облігації України	31
Муніципальні облігації	36
Корпоративні облігації	39
Ринок депозитних сертифікатів	46
Ринок деривативів	47
Ринок колективних інвестицій	52
Ринок інших фінансових інструментів	69
Основні показники депозитарної системи України	71
Моніторинг руху інвестицій в Україну та за її межі через фондовий ринок	74
Діяльність акціонерних товариств у 2016 році	80
Фінансово-господарська діяльність акціонерних товариств	80
Дивідендна політика акціонерних товариств	83
ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІСІЇ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ	86
Розвиток законодавства в сфері ринків капіталу та корпоративного управління	86
Розвиток нормотворчої діяльності про цінні папери, фондовий ринок та акціонерні товариства	89
Державне регулювання ринку цінних паперів	90
Регулювання діяльності емітентів цінних паперів	90
Фінансова звітність та аудит на ринку цінних паперів	91
Об'єднання професійних учасників фондового ринку (ОПУ) та саморегулювнi організації професійних учасників фондового ринку (СРО)	92

Регулювання та контроль за професійною діяльністю на фондовому ринку	93
Регулювання діяльності торговців цінними паперами та фондових бірж.....	94
Регулювання депозитарної та клірингової діяльності	96
Регулювання діяльності інституційних інвесторів.....	97
Пруденційний нагляд на фондовому ринку	98
Підготовка фахівців з питань фондового ринку.....	102
Контроль за діяльністю учасників ринку цінних паперів.....	102
Правозастосування на ринку цінних паперів	104
Участь Комісії у судових процесах	105
Робота Комісії зі зверненнями інвесторів.....	108
Система внутрішнього аудиту	108
Міжнародна співпраця та євроінтеграція	109
Комунікаційна політика Комісії	112
Розвиток інформаційних технологій	113
Розвиток людських ресурсів	114
Фінансове забезпечення Комісії.....	117
Діяльність територіальних органів Комісії.....	118

НА ШЛЯХУ ДО СИСТЕМНИХ ЗМІН

Упродовж 2016 року Комісія рухалась в рамках європейського вектора, який було визначено орієнтиром у питаннях розвитку національного законодавства та імплементації в нього базових директив Європейського Союзу.

Ми сфокусувались на трьох основних напрямках – посилення ролі і повноважень регулятора для забезпечення захисту інвестицій та протидії зловживанням, удосконалення корпоративного управління, створення сучасної торговельної та розрахункової інфраструктури ринку капіталу.

З набранням чинності 1 травня 2016 року норм закону щодо захисту прав інвесторів, було запущено процес підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах та вирішення проблеми псевдо-публічності товариств. Логічним продовженням цієї роботи стало впровадження в законодавство України найбільш прогресивних директив Європейського Союзу, які регулюють питання емісії цінних паперів та розкриття інформації емітентами.

Ми плідно співпрацювали з комітетами Верховної Ради України, брали участь в їх засіданнях, наші фахівці доклали значних зусиль у розробку нових законодавчих ініціатив.

За 2016 рік регулятор провів чимало професійних дискусій з питань актуальних змін законодавчого поля, зокрема на базі комітетів Комісії. Ми запрошували до обговорень емітентів, проводили зустрічі з банківським співтовариством, зустрічались неодноразово з професійними учасниками ринку. НКЦПФР залучала до експертизи законопроектів провідні юридичні фірми України, а також відомих експертів з питань корпоративного права, аудиту, фінансової звітності, які працювали разом із Комісією над покращенням законодавства.

На жаль, за 2016 рік український парламент не прийняв жодного закону для розвитку ринку капіталу.

Протягом минулого року поглиблювалась наша співпраця з Міжнародною організацією комісій з цінних паперів (IOSCO) з метою приєднання України до Багатостороннього меморандуму про взаєморозуміння щодо консультування та співробітництва і обміну інформацією (IOSCO ММoU). В лютому Уповноважений орган IOSCO прийняв резолюцію про включення НКЦПФР до Додатка В IOSCO ММoU, визнавши нашу країну готовою до приєднання за умови прийняття змін до національного законодавства.

Вже у грудні в Україні вперше було проведено регіональну конференцію IOSCO для країн СНД та азійського регіону, в якій взяли участь представники державних органів влади України, регулятори іноземних ринків капіталу, які є кандидатами на приєднання до IOSCO ММoU, професійні учасники фондового ринку України.

Питання розвитку ринку капіталу стало частиною Меморандуму між урядом України і МВФ, що дало поштовх змінам національного законодавства відповідно до міжнародних стандартів, зокрема принципів IOSCO.

Восени 2016 року за підтримки Європейського банку реконструкції та розвитку було розпочато співпрацю з визнаною в світі консалтинговою компанією Oliver Wyman, метою якої є розробка цільової моделі реформування депозитарно-розрахункової та клірингової інфраструктури ринків капіталу. Консультанти вивчали найкращі практики побудови інфраструктури з метою пошуку оптимальної моделі, яка забезпечила б поточні потреби та можливості для розвитку ринку України.

Минулого року було розпочато процес трансформації регулятора. За основу взято модель, орієнтовану на функціональні напрями діяльності – нагляд, правозастосування, ліцензування, корпоративне управління. Всі попередні роки Комісія працювала на основі розподілу структурних підрозділів за видами діяльності учасників ринку. Зміна моделі дозволить максимально збалансувати функції структурних підрозділів, унеможливити дублювання процесів, значно підвищити якість цих процесів, пришвидшити їх, привести розподіл функцій між підрозділами регулятора до кращих міжнародних практик.

Упродовж року ми зробили лише перші кроки в цьому напрямі. Комісія продовжуватиме трансформаційні процеси, які включатимуть зміну операційної моделі, приведення бізнес-процесів у відповідність до кращих світових практик, розробку системи відповідальності, запровадження чіткого розмежування функціональних обов'язків, побудову системи внутрішнього контролю тощо.

Міжнародні партнери підтримують процес перебудови регулятора ринку капіталу у сучасну і ефективну інституцію. Масштабна трансформація передбачена Меморандумом про співпрацю з Міжнародним валютним фондом та Комплексною програмою розвитку фінансового сектору України до 2020 року (компонент В. «Розбудова інституційної спроможності регуляторів фінансового сектору»).

Наприкінці року ми ініціювали публічне обговорення питання кібербезпеки на ринку капіталу, впровадження міжнародних стандартів, зокрема в сфері захисту даних ISO/IEC 27001. Регулятори фінансового сектору заручились підтримкою міжнародних партнерів щодо співпраці з питань надання допомоги у досягненні високого рівня захисту інформації на українському ринку.

Загалом упродовж року Комісія активно працювала в напрямі розвитку ІТ, впровадження системи повноцінного електронного документообігу з використанням електронного цифрового підпису, побудови на базі регулятора системи захисту інформації відповідно до сучасних світових практик.

Наші наступні кроки в цьому напрямі – впровадження модулів взаємодії із зовнішніми системами електронного документообігу, зокрема учасників фондового ринку, та перехід на надання адміністративних послуг або подання адміністративних даних до Комісії виключно в електронному вигляді з використанням ЕЦП.

Дякуємо всім, хто долучився до процесу якісних змін ринку капіталу. Разом ми створимо прозорий і дієвий ринок, який зможе ефективно виконувати свою головну функцію – залучення капіталу українськими компаніями.

Тимур Хромаєв,
Голова Комісії

Головні події року

- ❖ Набрали чинності з 1 травня 2016 року норми закону щодо захисту прав інвесторів, прийнятого минулого року, – **розпочато вирішення проблеми псевдопублічності товариств, прогрес України у рейтингу Doing Business**
- ❖ Прийнято закон щодо заходів державного нагляду у сфері господарської діяльності – **з 2017 року знімається мораторій на перевірки професійних учасників**
- ❖ За технічної підтримки ЄБРР розпочато проект реформування депозитарно-розрахункової та клірингової інфраструктури ринків капіталу – **консультанти Oliver Wyman вивчили найкращі практики побудови інфраструктури з метою пошуку оптимальної моделі для розвитку українського ринку**
- ❖ Вперше в Україні проведено регіональну конференцію IOSCO для країн СНД та азійського регіону – **поглиблення співпраці Комісії з IOSCO з метою приєднання України до Багатостороннього меморандуму про взаєморозуміння щодо консультування та співробітництва і обміну інформацією (IOSCO MMoU)**
- ❖ Питання розвитку ринку капіталу стало частиною Меморандуму між урядом України і МВФ – **це надасть поштовх змінам національного законодавства відповідно до міжнародних стандартів, зокрема принципів IOSCO**
- ❖ Запроваджено механізм переведення зобов'язань в акції товариства – **допоможе вирішити питання боргового тягаря товариств, є компромісним варіантом реструктуризації боргу**
- ❖ Удосконалено пруденційний нагляд професійних учасників фондового ринку – **запрацював системний моніторинг ризиків професійних учасників**
- ❖ Удосконалено порядок набуття особою істотної участі у професійному учаснику – **підвищення прозорості структури власності професійних учасників**
- ❖ Запроваджено резервне копіювання інформації щодо стану рахунків у цінних паперах депонентів в Центральному депозитарії – **підвищення захисту прав інвесторів у цінні папери, мінімізація ризиків втрати інформації**
- ❖ Уніфіковано процедури емісії різних видів цінних паперів – **запровадження єдиних і зрозумілих правил випуску**
- ❖ Запровадження системи електронного документообігу в НКЦПФР з використанням електронного цифрового підпису – **підвищення ефективності внутрішніх процесів Комісії, поступовий рух у бік електронної взаємодії з учасниками ринку і надання адміністративних послуг виключно в електронному вигляді**
- ❖ Перехід на закупівлі через Систему публічних електронних закупівель ProZorro – **прозорість розпорядження фінансовими ресурсами**
- ❖ Розпочато процес трансформації регулятора, перетворення його в сучасну і ефективну інституцію – **дозволить максимально збалансувати функції структурних підрозділів, значно підвищити якість і швидкість процесів, привести розподіл функцій до кращих міжнародних практик**

Організаційна структура Комісії

Тимур Хромаєв, Голова Комісії

Тимур Хромаєв розпочав свою кар'єру в 1997 році в структурі Міністерства фінансів України, пройшовши шлях з провідного економіста відділу стратегії управління зовнішнім боргом Управління зовнішнього боргу до начальника Управління ринків капіталу Департаменту державного боргу. У 2001 році став заступником Голови правління в ЗАТ «Комерційний банк НРБ-Україна», а з 2002 року в ЗАТ «ТАС-Інвестбанк». У лютому 2003 року Тимур Хромаєв заснував інвестиційну компанію «АРТА», яка стала одним із лідерів серед українських інвестиційних компаній, а з 2013 року займав посаду виконавчого директора компанії GASE Energy, Inc.

Освіта:

Першу економічну освіту здобув у Union College, штат Нью-Йорк, США (1997 рік). Згодом з 2008 по 2010 роки продовжив навчання у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, Інституті міжнародних відносин на факультеті міжнародного права, отримавши ступінь магістра.

Олександр Панченко, Член Комісії

Олександр Панченко розпочав свою кар'єру в інвестиційній компанії «Прспект Інвестментс», де пройшов шлях від спеціаліста фінансового відділу до фінансового директора (1997–2001 роки). Близько семи років Олександр Панченко працював у інвестиційній групі «Міленіум Капітал», починаючи з фінансового директора і закінчуючи генеральним директором «Міленіум Ессет Менеджмент», де керував створенням та запуском інвестиційних фондів, відповідав за результати управління фондами, а також входив у інвестиційний комітет. У квітні 2008 року пан Панченко був призначений на посаду директора КУА-АПФ «Тройка діалог Україна», відповідав за діяльність з управління активами приватних клієнтів, недержавних пенсійних фондів та інститутів спільного інвестування.

Освіта:

У 1997 році закінчив факультет «Фінанси та кредит» Національної академії управління в Києві.

Дмитро Тарабакін, Член Комісії

Дмитро Тарабакін має значний досвід роботи на фондовому ринку. З 1995 року, в рамках проекту KPMG Barents Group, він працював над створенням асоціації та фондової біржі «ПФТС», де пізніше обіймав посаду директора-контролера. У 1997 році став головним трейдером відділу по роботі з акціями у компанії Wood&Company в Києві, а з 1999 року – трейдером в польському офісі компанії у Варшаві. З червня 2000 року пан Тарабакін працював керуючим директором однієї з найбільших інвестиційних компаній Dragon Capital, приймаючи безпосередню участь у здійсненні десятків українських IPO.

Освіта:

У 1996 році отримав економічну освіту у Національному університеті «Києво-Могилянська академія», а в період з 1994 по 1995 роки навчався в Roosevelt University в Чикаго за спеціалізацією «Фінанси».

Оляна Гордієнко, Член Комісії

Пані Гордієнко розпочала свою кар'єру молодим юристом в проектах за підтримки Агентства США з питань міжнародного розвитку (USAID). У 2001 році Оляна Гордієнко проходила стажування, а з 2002 року почала працювати помічником юриста у київському офісі міжнародної юридичної фірми Baker & McKenzie. З 2013 року пані Гордієнко обіймала посаду партнера Baker & McKenzie з питань корпоративного права.

Освіта:

Оляна Гордієнко закінчила Український гуманітарний ліцей при Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Згодом у 2002 році здобула ступінь бакалавра права в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, а у 2004 році отримала ступінь магістра права.

Ігор Назарчук, Член Комісії

Ігор Назарчук розпочав роботу в Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку у 1995 році, майже з самого початку її створення. У регуляторі він очолював підрозділ розвитку законодавства на ринку цінних паперів, взявши участь у розробці першого законодавства України в сфері реєстраторської діяльності, діяльності зберігачів цінних паперів та інститутів спільного інвестування. У 1996 році пан Назарчук захистив науковий ступінь кандидата юридичних наук на тему: «Правові основи формування та функціонування ринку цінних паперів в Україні». Окрім того, пан Назарчук викладав цивільне право в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Починаючи з 1998 року працював у юридичній фірмі «Бейкер і Макензі», спеціалізуючись на цивільному, фінансовому та корпоративному праві. Пан Назарчук брав безпосередню участь у підготовці та реалізації проектів щодо перших випусків єврооблігацій України, перших випусків американських депозитарних розписок на акції українських емітентів тощо. У 2002 році виступив засновником юридичної фірми «Васько, Назарчук і партнери».

Освіта:

У 1991 році з відзнакою закінчив Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого.

ФОНДОВИЙ РИНОК У 2016 РОЦІ

У 2016 році Комісія продовжила роботу з очищення фондового ринку та підвищення прозорості біржового сегмента. Ця робота дозволить в майбутньому зробити біржові ціни репрезентативними, а сам фондовий ринок і процес формування ціни на цінні папери більш прозорим, адже прозоре ціноутворення – одна з головних передумов для нормального розвитку фінансового ринку.

У рамках цієї роботи Комісія систематично проводила ґрунтовний аналіз правочинів, укладених учасниками біржових торгів на організованому ринку, та фінансової звітності емітентів, цінні папери яких торгувались на фондових біржах. Цей аналіз дозволив виявити цінні папери, біржова вартість яких не кореспондувала з фінансово-господарськими показниками емітентів, а наявні у таких емітентів активи не відповідали вартості їх цінних паперів. З метою захисту держави та інвесторів у відношенні 21 емітента Комісією було прийнято рішення щодо зупинення торгівлі цінними паперами на фондових біржах.

Також Комісія продовжувала роботу зі встановлення ознак фіктивності емітентів цінних паперів. За результатами цієї роботи прийнято рішення щодо 14 емітентів про зупинення обігу їх цінних паперів та включено до списку таких, що мають ознаки фіктивності.

Протягом 2016 року Комісією проведено низку заходів з підвищення прозорості біржового сегмента, зокрема, запроваджено нові вимоги до лістингу цінних паперів на фондових біржах, які базуються на європейських

стандартах і сприятимуть перебуванню у лістингу виключно якісних цінних паперів; встановлено єдиний підхід до порядку визначення біржового курсу цінного папера, що своєю чергою забезпечить справедливий розрахунок ринкової вартості цінних паперів. Зазначене призвело до кардинальних змін на організованому фондовому ринку, значну кількість емітентів було делістинговано протягом останніх двох років (загалом делістинговано 330), що зменшило на 82% кількість компаній, цінні папери яких перебувають у лістингу на фондових біржах.

Процеси очищення фондового ринку і робота з підвищення якості лістингованих цінних паперів, безумовно, відобразилися на кількісних показниках організованого ринку. Загальний обсяг торгів на організованому ринку протягом 2016 року сягнув шестирічного мінімуму.

Водночас за результатами цих процесів значно підвищилась якість активів, з якими відбуваються торги на біржовому ринку. У 2016 році торгівля на біржах проводилася лише з акціями тих емітентів, які є реальними підприємствами з базисних галузей економіки.

Зменшення кількості фіктивних інструментів, зупинення торгівлі ними на фондових біржах дало змогу отримати об'єктивну оцінку стану та розміру фондового ринку. Це призвело до зміни капіталізації лістингових компаній, яка впала наприкінці 2016 року до 19,64 млрд грн з 63,49 млрд за аналогічний період 2015 року. За 2016 рік, протягом якого тривали процеси очищення, обсяг торгів на фондовому ринку скоротився на 2,07%.

Фондовий ринок у сучасних макроекономічних процесах на фоні макроекономічних показників в Україні

Важливим індикатором фондового ринку є індекс, який дає можливість оцінити загальну ситуацію на ринку цінних паперів. Динаміку вітчизняних та світових фондових індексів фондового ринку наведено в **діаграмі 1.1**.

За підсумками 2016 року обсяг торгів на ринку цінних паперів знизився на 2,07%, порівняно з показником 2015 року, та становив 2 127,55 млрд грн (**діаграма 1.2**).

Відзначимо, що найбільший обсяг торгів на ринку цінних паперів зафіксовано у III кварталі 2016 року – 694,89 млрд грн (32,66% від сукупного обсягу на ринку цінних паперів) (**діаграма 1.3**).

Зміну структури обсягу торгів на ринку цінних паперів з розподілом за фінансовими інструментами наведено в **діаграмі 1.4**.

У 2016 року простежується зростання ВВП порівняно з обсягом торгів на ринку цінних паперів (**діаграма 1.5**).

У 2016 році частка біржового ринку в загальному обсязі

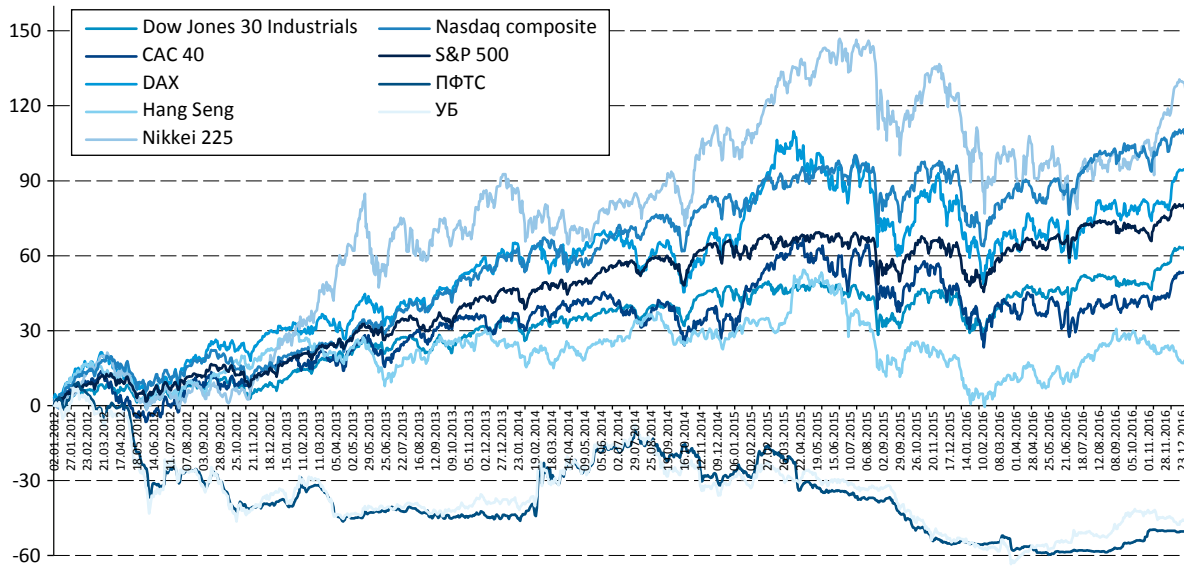
торгів на ринку цінних паперів зменшилася та становила 11,18% (**діаграма 1.6**).

У 2016 році спостерігається зниження біржового сегмента фондового ринку України. Порівняно з показником 2015 року обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2016 році зменшився на 17,75% – до 235,41 млрд грн, що еквівалентно 9,88% ВВП України (**діаграма 1.7**).

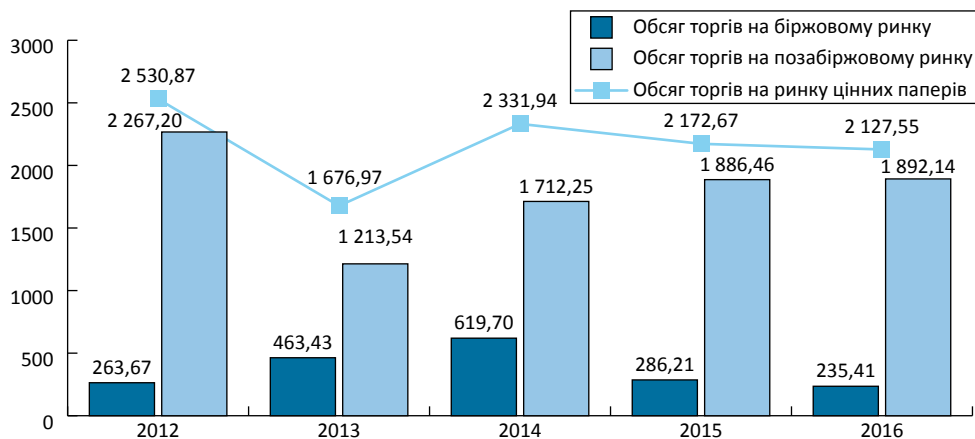
Протягом 2016 року більшість фондових бірж демонструють зниження загального обсягу біржових контрактів. Причиною такого падіння є різке зменшення неринкових угод на організованому ринку. Крім того, з 8 фондових бірж не виконали вимоги до мінімальної кількості наявних торговельних днів протягом року. Зростання спостерігається лише на ПФТС, до якої перейшла частина торгів з ОВДП (**таблиця 1.1**).

Серед фінансових інструментів за обсягами торгів на біржовому ринку провідну позицію займали державні облигації України (**діаграма 1.8**).

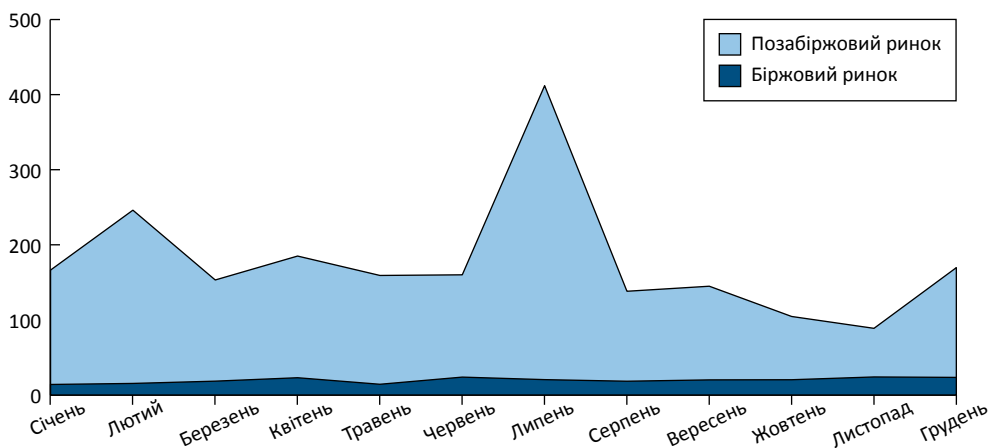
Діаграма 1.1. Динаміка вітчизняних та світових індексів фондового ринку у 2012 – 2016 роках

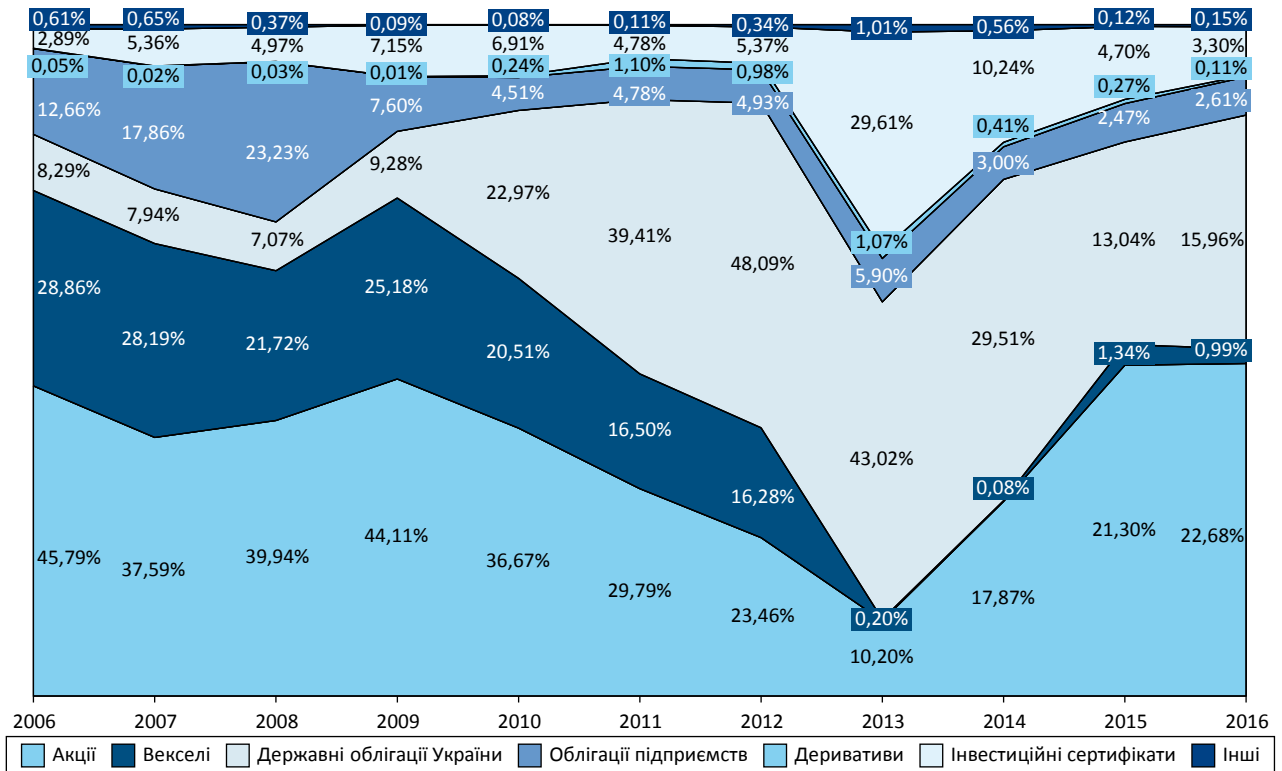
Діаграма 1.2. Обсяг торгів на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках, млрд грн

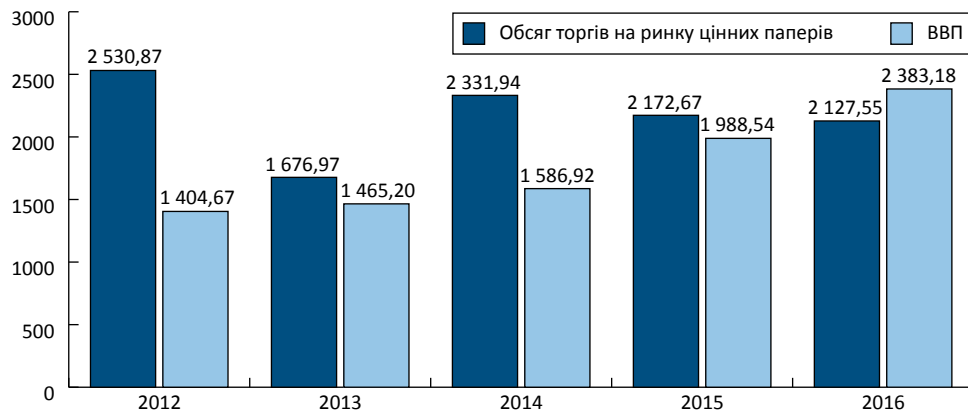
Діаграма 1.3. Обсяг торгів на ринку цінних паперів у 2016 році (щомісячна динаміка), млрд грн

Діаграма 1.4 Структура обсягу торгів на ринку цінних паперів з фінансовими інструментами у 2006 – 2016 роках, %

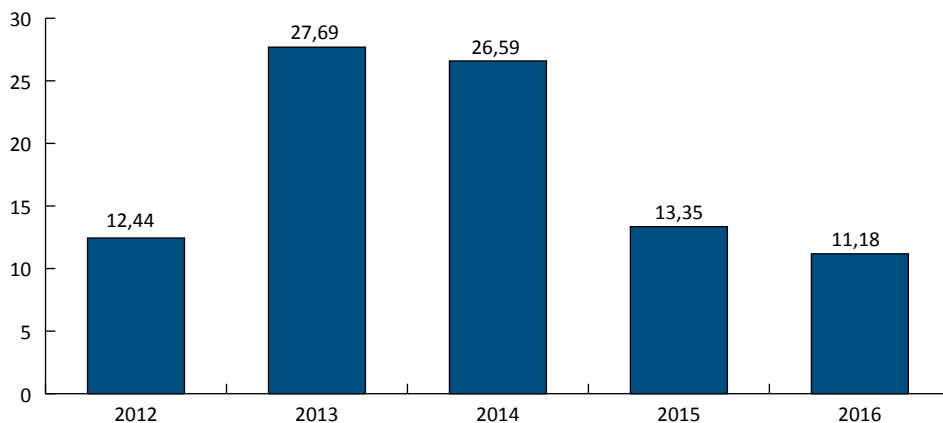

Діаграма 1.5. Порівняльні дані обсягів торгів на ринку цінних паперів та ВВП, млрд грн

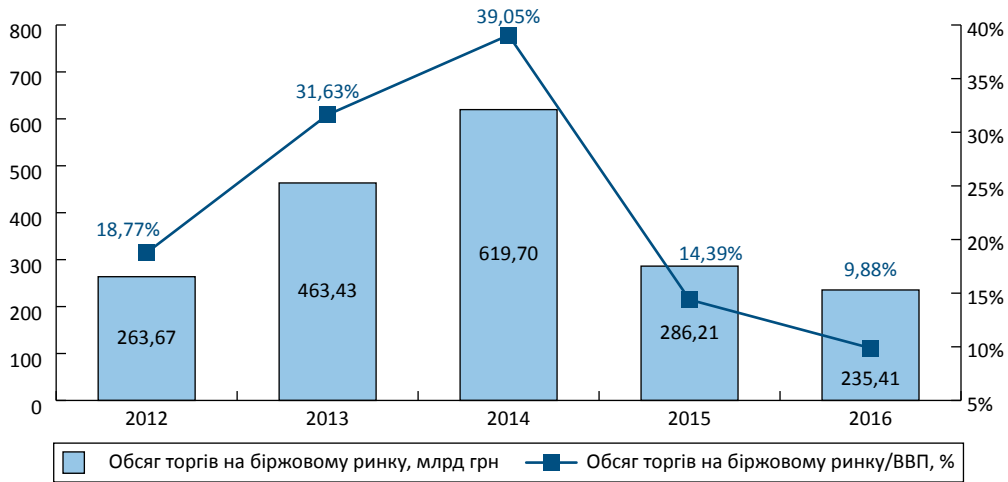

Джерело: НКЦПФР; Державна служба статистики України

Діаграма 1.6. Частка біржового ринку в загальному обсязі торгів на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках, %

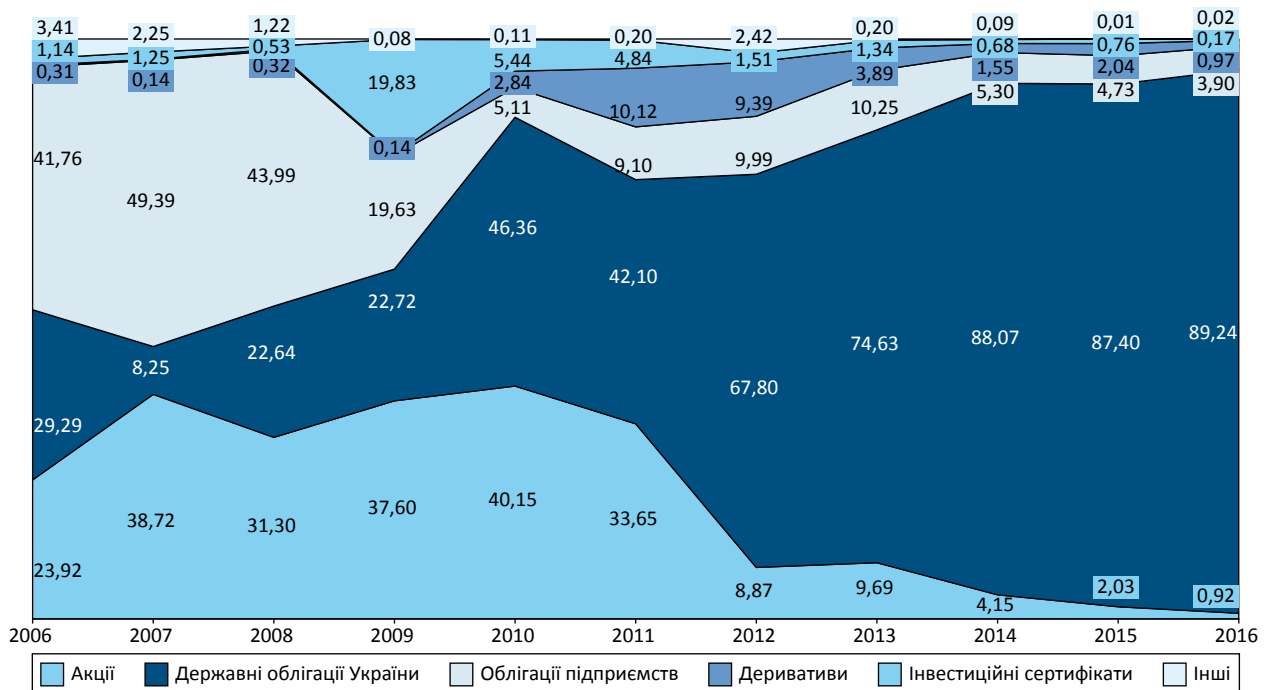
Діаграма 1.7. Обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2012 – 2016 роках

Таблиця 1.1. Обсяг торгів на організаторах торгівлі протягом 2012 – 2016 років

Організатор торгівлі	2012		2013		2014		2015		2016	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Перспектива	145 563,96	55,21%	311 585,67	67,23%	490 458,12	79,15%	220 332,17	76,98%	136 057,62	57,80%
ПФТС	89 463,95	33,93%	110 225,46	23,78%	95 881,73	15,47%	53 181,80	18,58%	93 719,20	39,81%
УБ	24 023,66	9,11%	10 890,31	2,35%	8 565,89	1,38%	6 692,36	2,34%	3 531,20	1,50%
КМФБ	2 127,64	0,81%	11 791,51	2,54%	9 921,41	1,60%	3 565,31	1,25%	1 743,32	0,74%
Універсальна	649,75	0,25%	13 090,14	2,82%	12 739,29	2,06%	591,29	0,21%	252,09	0,11%
СЄФБ	356,67	0,14%	1 081,52	0,23%	1 265,53	0,20%	1 413,39	0,49%	59,09	0,03%
УМВБ	51,48	0,02%	1,49	0,0003%	260,40	0,04%	118,67	0,04%	21,71	0,01%
УФБ	434,40	0,16%	3 333,83	0,72%	456,88	0,07%	301,98	0,11%	18,93	0,01%
ІННЕКС	10,01	0,004%	220,78	0,05%	27,32	0,004%	5,09	0,002%	1,98	0,001%
УМФБ	989,99	0,38%	1 210,71	0,26%	118,66	0,02%	5,94	0,002%	–	–
Усього	263 671,51	100	463 431,42	100	619 695,23	100	286 208,00	100	235 405,14	100

Діаграма 1.8. Структура обсягу біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі (з розподілом за фінансовими інструментами) у 2006 – 2016 роках, %

Найбільший обсяг торгів за фінансовими інструментами на організаторах торгівлі протягом 2016 року зафіксовано з державними облігаціями України – 210,08 млрд грн (89,24% від загального обсягу біржових контрактів на організаторах торгівлі у 2016 році) (таблиця 1.2).

Слід зазначити, що протягом 2016 року з акціями ПАТ «ЦЕНТРЕНЕРГО» та ПАТ «МОТОР СІЧ» проводилися регулярні біржові торги протягом 249 торговельних днів (таблиця 1.3).

Протягом 2016 року на організаційно оформленому ринку спостерігалася консолідація торгівлі цінними паперами. Лише дві фондові біржі – «ПФТС» та «Перспектива», відзначалися помітними обсягами торгівлі,

контролюючи понад 97,61% вартості біржових контрактів (таблиця 1.4).

Значно зріс обсягів біржових контрактів, укладених на ринку РЕПО, що є винятком із загальної тенденції скорочення торгів з інших видів ринку. Предметом 95% усіх контрактів, укладених на ринку РЕПО, є державні облігації (діаграма 1.9).

Водночас у 2016 році питома вага вторинного ринку в сукупному обсязі біржових торгів становила 98,18% від загального обсягу торгів. Найпривабливішим в структурі біржових торгів у розрізі за видами ринків виглядав «спотовий ринок», частка якого становила 53,17% від загального обсягу біржового ринку (таблиця 1.5).

Таблиця 1.2. Обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі (з розподілом за видом фінансового інструменту) у 2016 році, млн грн

Організатор торгівлі	Акції	Облігації підприємств	Державні облігації України	Облігації місцевих позик	Депозитні сертифікати НБУ	Інвестиційні сертифікати	Опціонні сертифікати	Деривативи	Державні деривативи	Усього
Перспектива	3,94	2 340,48	121 618,91	0,00	11 256,00	61,03	733,39	0,14	43,73	136 057,62
ПФТС	251,06	5 293,55	88 173,78	0,00	0,00	0,80	0,00	0,00	0,00	93 719,20
УБ	1 847,03	17,08	293,05	0,00	0,00	28,55	0,00	1 345,02	0,48	3 531,20
КМФБ	31,45	1 412,90	0,00	0,00	0,00	298,97	0,00	0,00	0,00	1 743,32
ПрАТ «ФБ «УНІ-ВЕРСАЛЬНА»	11,55	39,89	0,00	0,00	0,00	3,69	196,97	0,00	0,00	252,09
СЄФБ	0,26	57,60	0,00	0,00	0,00	1,23	0,00	0,00	0,00	59,09
УМВБ	21,71	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	21,71
УФБ	7,88	10,05	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	18,93
ІННЕКС	1,93	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04	0,00	0,00	0,00	1,98
Усього	2 176,80	9 171,56	210 085,75	0,00	11 256,00	395,30	930,36	1 345,16	44,21	235 405,14

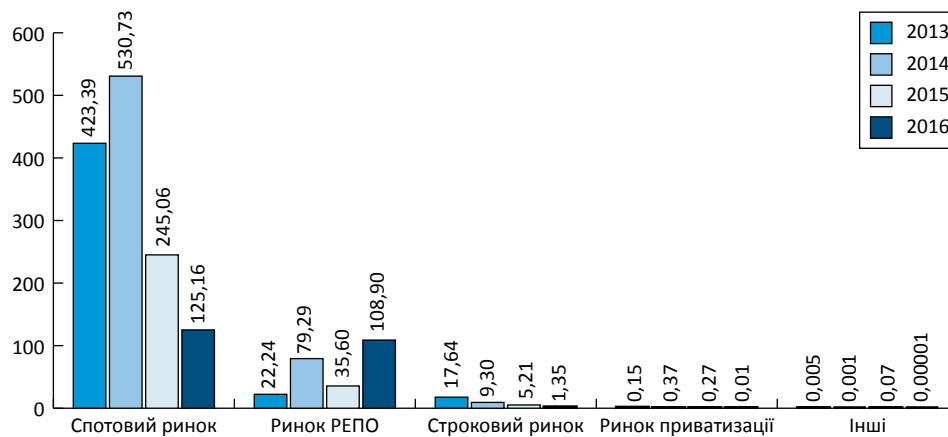
Таблиця 1.3. Коефіцієнт регулярності торгів цінними паперами, які перебувають в обігу на фондових біржах протягом 2016 року

Регулярність біржових торгів, %	Акції	Облігації підприємств	Державні облігації України	Інвестиційні сертифікати	Опціонні сертифікати	Деривативи	Державні деривативи	Усього
100%	2	0	0	0	0	0	0	2
90–99%	7	0	0	2	0	0	0	9
80–89%	0	0	1	0	0	0	0	1
70–79%	1	0	1	0	0	0	0	2
60–69%	4	0	1	0	0	0	0	5
50–59%	3	0	3	0	0	0	0	6
40–49%	4	0	3	1	0	0	0	8
30–39%	10	0	4	1	2	0	0	17
20–29%	8	0	2	0	0	0	0	10
10–19%	18	1	11	3	3	1	0	37
1–9%	91	83	27	23	25	8	1	258
0%	838	111	224	95	1	220	0	1 489
Усього	986	195	277	125	31	229	1	1 844

Таблиця 1.4. Обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі (з розподілом за місяцями) у 2016 році, млн грн

Період	Організатор торгівлі									Усього
	УФБ	КМФБ	ПФТС	УМВБ	ІННЕКС	Універсальна	ПЕРСПЕКТИВА	СЄФБ	УБ	
Січень	2,67	131,66	783,07	0,00	0,00	2,09	12 873,83	1,05	206,14	14 000,52
Лютий	2,88	289,93	2 999,64	0,00	0,03	2,52	11 814,05	1,23	270,84	15 381,12
Березень	10,21	219,56	5 752,19	0,00	0,03	5,53	12 124,74	0,00	298,87	18 411,14
Квітень	0,81	49,41	9 396,68	21,22	0,20	3,51	13 255,97	0,19	243,13	22 971,12
Травень	0,06	339,26	6 728,60	0,00	0,00	0,72	7 014,16	0,00	174,92	14 257,71
Червень	0,28	208,13	14 504,25	0,49	0,74	0,36	8 813,60	0,06	270,57	23 798,46
Липень	0,31	263,59	8 915,93	0,00	0,05	0,65	10 938,27	0,00	324,41	20 443,22
Серпень	0,08	171,78	10 804,54	0,00	0,00	1,02	7 068,30	0,00	272,39	18 318,10
Вересень	0,09	0,00	9 327,23	0,00	0,44	1,21	10 351,47	15,00	412,81	20 108,25
Жовтень	0,32	0,00	9 876,31	0,00	0,00	36,70	10 086,74	0,00	298,83	20 298,90
Листопад	0,09	0,00	11 044,07	0,00	0,10	0,50	12 525,98	41,56	395,22	24 007,53
Грудень	1,13	70,00	3 586,68	0,00	0,39	197,27	19 190,51	0,00	363,08	23 409,06
Усього	18,93	1 743,32	93 719,20	21,71	1,98	252,09	136 057,62	59,09	3 531,20	235 405,14

Діаграма 1.9. Обсяг біржових торгів за видами ринку у 2013 – 2016 роках, млрд грн

Таблиця 1.5. Розподіл біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2016 році (за видами ринків), млн грн

Організатор торгівлі	Первинний ринок				Вторинний ринок						Усього
	Строковий ринок	Спотовий ринок	Ринок приватизації	Усього на первинному ринку	Ринок РЕПО	Строковий ринок	Спотовий ринок	Ринок приватизації	Спец. аукціон за ЦП в рамках проведення процедури банкрутства	Усього на вторинному ринку	
Перспектива	0,00	883,57	0,00	883,57	36 544,31	0,14	98 629,46	0,14	0,00	135 174,05	136 057,62
ПФТС	0,00	1 929,63	0,00	1 929,63	70 774,78	0,00	21 014,79	0,00	0,00	91 789,57	93 719,20
УБ	0,00	5,90	0,00	5,90	1 576,48	1 345,02	603,80	0,00	0,00	3 525,30	3 531,20
КМФБ	0,00	1 347,56	0,00	1 347,56	0,00	0,00	395,19	0,56	0,00	395,75	1 743,32
Універсальна	0,00	35,07	0,00	35,07	0,00	0,00	217,01	0,00	0,01	217,02	252,09
СЄФБ	0,00	56,56	0,25	56,81	0,00	0,00	2,28	0,00	0,00	2,28	59,09
УМВБ	0,21	21,01	0,49	21,71	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	21,71
УФБ	0,00	0,00	7,54	7,54	0,00	0,00	11,39	0,00	0,00	11,39	18,93
ІННЕКС	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,78	0,19	0,00	1,98	1,98
Усього	0,21	4 279,31	8,28	4 287,79	108 895,57	1 345,16	120 875,71	0,90	0,01	231 117,35	235 405,14

Упродовж 2016 року на ринку РЕПО зберігається кореляція ставок кредитування під заставу ОВДП на рівнях, близьких до облікової ставки НБУ на дату укладення РЕПО-договорів. Ринок майже синхронно реагує на поступові зниження ставки з 22% до 14% протягом січня-грудня. Винятком є жовтень місяць 2016 року, коли спостерігалися поодинокі сплески, що вплинули на середню ставку з операціями РЕПО (таблиця 1.6).

Найактивніше інструмент операцій РЕПО використовують банки. На Діамантбанк, ПУМБ, Укргазбанк, Банк Авангард припадає 75% усіх біржових контрактів на ринку РЕПО, що є для них додатковим інструментом в отриманні прибутку.

Найвищим попитом на біржовому ринку у 2016 році користувалися цінні папери 20-ти емітентів, перелік яких наведено в таблиці 1.7, 1.8.

Таблиця 1.6. Ставка кредитування РЕПО та облікова ставка НБУ, %

Місяць	Ставка РЕПО	Ставка НБУ	Місяць	Ставка РЕПО	Ставка НБУ
2016/01	21,7	22	2016/07	17,2	15,5
2016/02	20,9	22	2016/08	17,1	15,5
2016/03	21,1	22	2016/09	17	15
2016/04	20,7	19	2016/10	17,1	15
2016/05	19,7	18	2016/11	16,6	14
2016/06	19,3	16,5	2016/12	16,1	14

Таблиця 1.7. ТОП – 20 фінансових інструментів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку (за обсягом виконаних біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітентів, фінансові інструменти яких користувалися найбільшим попитом	2016 рік		
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	ПФТС, Перспектива	Облігації ПАТ «УКРАЇНСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ»	78	2 910,23	1,24%
2	ПФТС	Облігації ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця»	10	1 577,00	0,67%
3	УБ	Ф'ючерсний контракт ПАТ «Українська біржа»	24 768	1 298,73	0,55%
4	УБ, ПФТС, Перспектива	Акція ПАТ «ЦЕНТРАЕНЕРГО» (ЗНВПФ «ЛАЙФ САЙЕНС»)	28 450	778,73	0,33%
5	УБ, ПФТС, Перспектива	Опціонний сертифікат «ТМО «ЛІКО-ХОЛДІНГ»	500	732,49	0,31%
6	Перспектива	Облігації ТОВ «СК-АГРО»	7	602,38	0,26%
7	Перспектива, ПФТС	Облігації ПАТ «ТАСКОМБАНК»	46	599,47	0,25%
8	КМФБ, ПФТС	Облігації ПрАТ «ПОЗНЯКИ-ЖИЛ-БУД»	135	402,86	0,17%
9	Перспектива	Облігації АТ «ТРЕСТ ЖИТЛОБУД-1»	16	352,51	0,15%
10	УБ, ПФТС	Акції ПАТ «МОТОР СІЧ»	12 826	350,91	0,15%
11	КМФБ	Облігації ПрАТ «НЕО ВІТА»	13	335,98	0,14%
12	КМФБ, Перспектива, УБ	Інвестиційний сертифікат ТОВ «КУА «ХОЛДІНГ ГРУП» (ЗНВПФ «ЛАЙФ САЙЕНС»)	388	305,14	0,13%
13	УБ, ПФТС, Універсальна	Акції ПАТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»	14 217	304,50	0,13%
14	Перспектива, ПФТС	Облігації ТОВ «РУШ»	46	277,40	0,12%
15	Перспектива	Облігації ТОВ «БУРАТ-АГРО»	4	203,61	0,09%
16	Універсальна	Опціонний сертифікат ТОВ «РИНОК-1»	4 759	196,97	0,08%
17	Перспектива	Облігації ТДВ «ЖИТЛОБУД-2»	4	190,93	0,08 %
18	Перспектива, ПФТС, УБ	Облігації ПАТ «Альфа-Банк»	30	187,32	0,08%
19	КМФБ	Облігації ТОВ «ЛОГІСТИК-АГРО»	6	180,08	0,08%
20	УБ, ПФТС, Універсальна	Акції ПАТ «УКРНАФТА»	15 558	179,42	0,08%

Таблиця 1.8. ТОП – 20 фінансових інструментів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку (за кількістю біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітентів, фінансові інструменти, яких користувалися найбільшим попитом	2016 рік		
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	УБ, ПФТС, Перспектива	Акції ПАТ «ЦЕНТРЕНЕРГО»	28 450	778,73	17,74%
2	УБ	Ф'ючерсний контракт ПАТ «Українська біржа»	24 768	1 298,73	15,44%
3	УБ, ПФТС, Універсальна	Акції ПАТ «УКРНАФТА»	15 558	179,42	9,70%
4	УБ, ПФТС, Універсальна	Акції ПАТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»	14 217	304,50	8,86%
5	УБ, ПФТС	Акції ПАТ «МОТОР СІЧ»	12 826	350,91	8,00%
6	УБ	Інвестиційні сертифікати ПрАТ «КІНТО»	9 271	17,21	5,78%
7	УБ, ПФТС, Універсальна, Перспектива	Акції ПАТ «Донбасенерго»	6 163	33,56	3,84%
8	Універсальна	Опціонний сертифікат ТОВ «РИНОК-1»	4 759	196,97	2,97%
9	УБ, ПФТС, ІННЕКС	Акції ПАТ «Алчевський металургійний комбінат»	3 572	6,72	2,23%
10	УБ, ПФТС, Універсальна, Перспектива, ІННЕКС	Акції ПАТ «МК «АЗОВСТАЛЬ»	2 368	10,32	1,48%
11	УБ, ПФТС	Акції ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»	2 060	10,38	1,28%
12	УБ, ПФТС, Перспектива	Акції ПАТ «Авдіївський коксохімічний завод»	1 737	7,82	1,08%
13	УБ	Опціон ПАТ «Українська біржа»	1 717	46,29	1,07%
14	УБ, ПФТС, Перспектива, ІННЕКС	Акції ПАТ «Укртелеком»	1 707	26,31	1,06%
15	УБ	Акції ПАТ «Ковельмолоко»	1 396	21,91	0,87%
16	УБ, ПФТС, Перспектива	Акції ПАТ «Укрсоцбанк»	1 331	18,14	0,83%
17	УБ, ПФТС	Акції ПАТ «Турбоатом»	1 143	26,23	0,71%
18	УБ, Перспектива	Акції АБ «УКРГАЗБАНК»	1 002	22,40	0,62%
19	УБ, ПФТС, Універсальна	Акції ПАТ «Єнакієвський металургійний завод»	984	3,56	0,61%
20	УБ, ІННЕКС	Акції ПАТ «АВТОМОБІЛЬНА КОМПАНІЯ «БОГДАН МОТОРС»	844	1,20	0,53%

Перелік емітентів, цінні папери яких користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку, наведено в **таблиці 1.9**.

Інформація щодо кількості випусків цінних паперів, які перебувають в обігу на фондовому ринку, характеризує стан вітчизняного фондового ринку. Станом на 31.12.2016 кількість випусків цінних паперів, що перебувають в обігу на фондовому ринку, становила 19 904, з них 9,26% допущено до торгів на фондових біржах (**таблиця 1.10**).

Наприкінці 2016 року найбільшу кількість цінних паперів, які перебувають в обігу на фондових біржах, було розміщено на «ПФТС» (38,37%), «Перспективі» (22,57%) та «Українській біржі» (19,63%) (**діаграма 1.10**).

Також варто звернути увагу на такий показник, як обсяг випусків емісійних цінних паперів. Станом на 31.12.2016 загальний обсяг усіх зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів становив 1 840,38 млрд грн (**діаграма 1.11**).

Аналіз динаміки розвитку фондового ринку України у 2016 році характеризувався збільшенням обсягів випуску цінних паперів, збільшившись на 48,94% порівняно з показником 2015 року, і становив 221,17 млрд грн (**діаграма 1.12**).

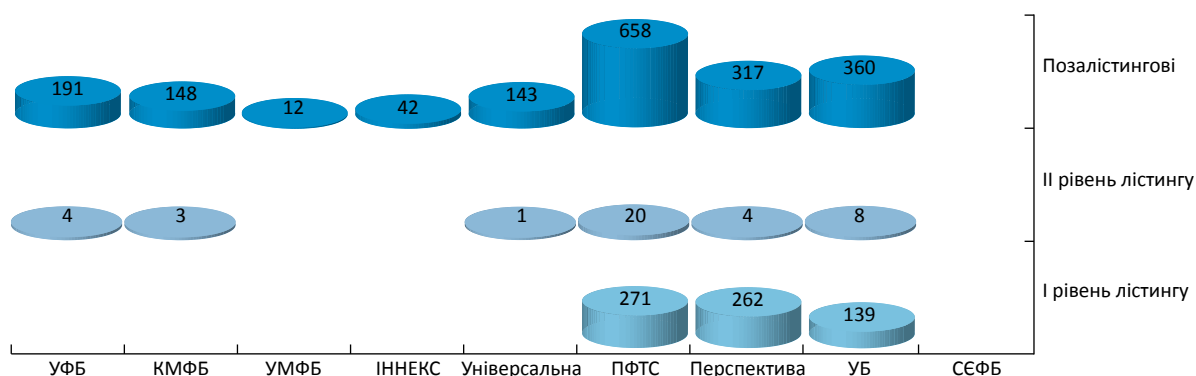
Серед фінансових інструментів майже завжди провідну позицію за обсягами зареєстрованих випусків займали акції (**діаграма 1.13**). На динаміку випусків акцій визначальний вплив мав банківський сектор.

Таблиця 1.9. ТОП – 20 фінансових інструментів, які користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку

№ з/п	Найменування емітентів, фінансові інструменти яких користувалися найбільшим попитом	2016 рік		
		Кількість виконаних договорів, шт.	Обсяг виконаних договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних договорів на неорганізованому ринку(%)
1	Акції ПрАТ «Фінансова компанія «Трійка Інвест»	196	90 266,36	4,77%
2	Акції ПрАТ «Трейд Ойл»	128	77 623,43	4,10%
3	Акції ПрАТ «УКРФАРМ-ІНВЕСТ»	94	47 754,11	2,52%
4	Акції ПАТ «Силові електронні прилади управління»	134	44 119,46	2,33%
5	Акції ПАТ «КОД ІНВЕСТ»	40	33 514,08	1,77%
6	Акції ПрАТ «ВО «ПРОМТЕХМОНТАЖ»	144	26 408,56	1,40%
7	Облігації підприємств ТОВ «ДТЕК ДОБРОПІЛЛЯВУГІЛЛЯ»	22	10 342,16	0,55%
8	Акції ПрАТ «НК «Ойл Сіті»	101	8 870,28	0,47%
9	Акції ПАТ «Праймбудінвестгруп»	89	8 634,20	0,46%
10	Акції ПрАТ «Ост-Інвест»	144	8 097,81	0,43%
11	Акції ПАТ «Укрнафта»	160	7 236,22	0,38%
12	Акції ПрАТ «ФК «КРЕДИТ СЕРВІС»	471	7 116,33	0,38%
13	Акції ПАТ «УкрСиббанк»	4	6 942,79	0,37%
14	Акції ПАТ «КІНГС АЙС»	2 503	5 976,39	0,32%
15	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «ЛЕМАКО ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ» (ЗНВПФ «ЛЕМАКО КАПІТАЛ»)	990	5 758,54	0,30%
16	Акції ПрАТ «Завод Радар»	881	5 531,75	0,29%
17	Акції ПАТ «ДніпроАЗОТ»	73	4 620,55	0,24%
18	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «ХОЛДИНГ ГРУП» (ЗНВПФ «ЛАЙФ САЙЕНС»)	843	4 596,73	0,24%
19	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Інвестиційний дім «МЕГАПОЛІС» (ЗНВПФ «МЕГАПОЛІС-ІНВЕСТ»)	157	4 392,59	0,23%
20	Акції ПрАТ «Медікал томограф інвестмент»	66	4 366,17	0,23%

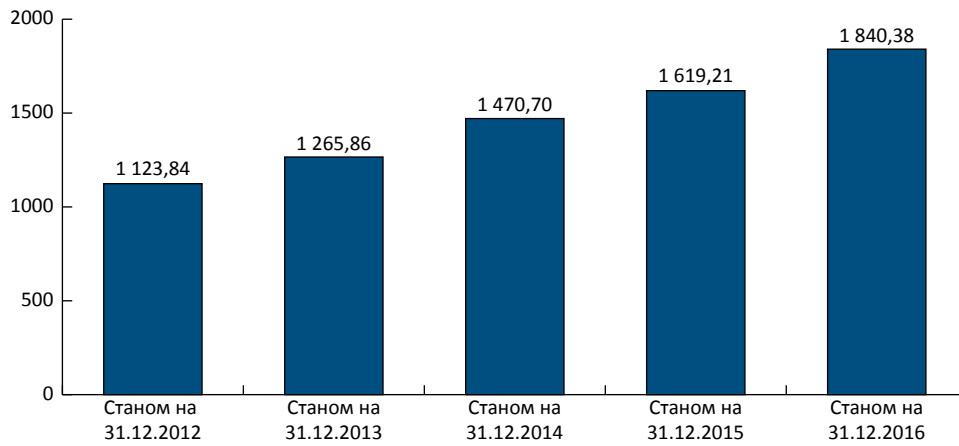
Таблиця 1.10. Інформація щодо кількості випусків цінних паперів, які перебувають в обігу на фондовому ринку, шт.

	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015	Станом на 31.12.2016
Кількість випусків цінних паперів, що перебувають в обігу на фондовому ринку	22 443	22 036	20 369	20 677	19 904
Кількість випусків цінних паперів, які допущено до торгів на фондових біржах	2 455	2 802	2 829	2 437	1 844
Кількість випусків цінних паперів, які не допущено до торгів на фондових біржах	19 988	19 234	17 540	18 240	18 060

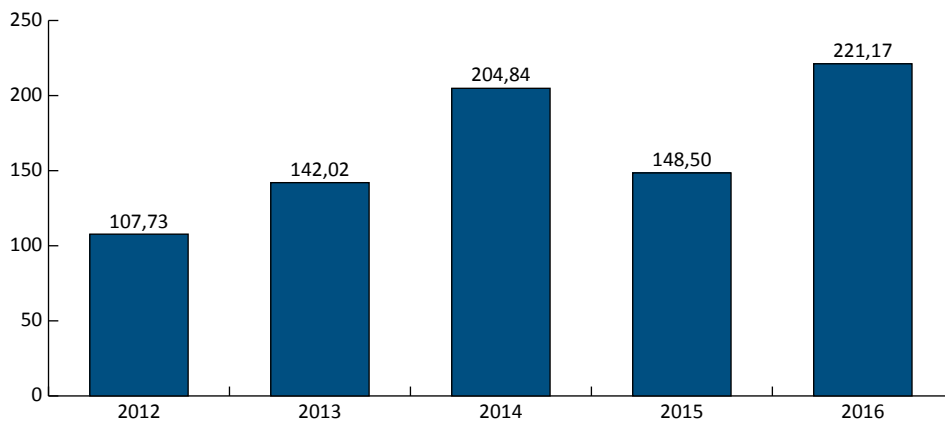
Діаграма 1.10. Розподіл кількості випусків цінних паперів, які включено до біржових списків організаторів торгівлі* станом на 31.12.2016, шт.

* – з урахуванням кількості цінних паперів, які перебувають в обігу на кількох фондових біржах.

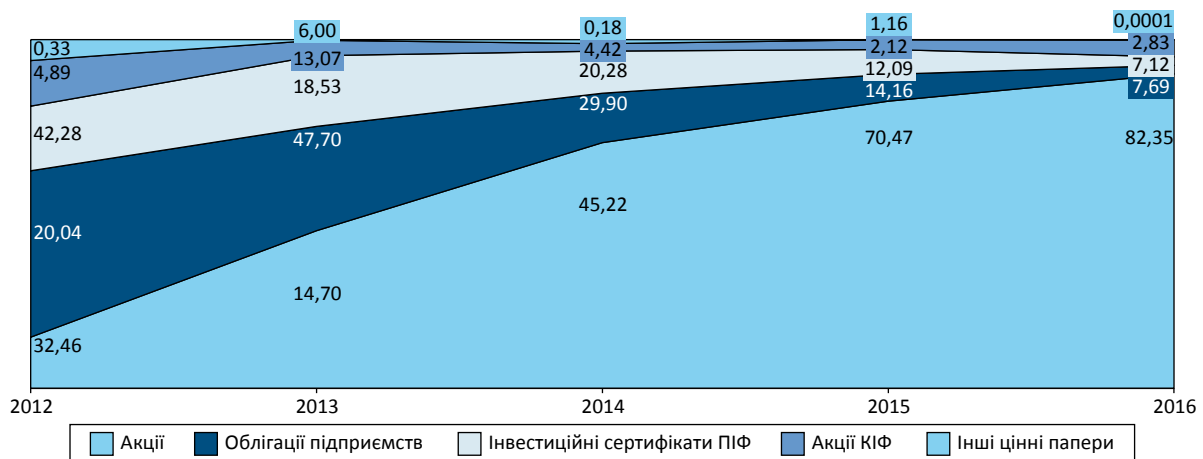
Діаграма 1.11. Динаміка обсягу зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів (наростаючим підсумком), млрд грн

Діаграма 1.12. Обсяг зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів у 2012 – 2016 роках, млрд грн

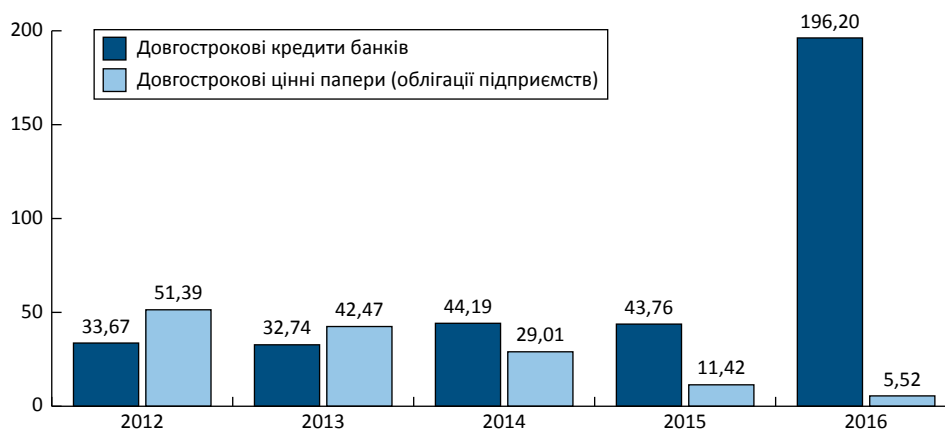
Діаграма 1.13. Структура обсягу зареєстрованих випусків цінних паперів на фондовому ринку України у 2012 – 2016 роках, %

Пріоритетним завданням ринку цінних паперів, як відомо, є забезпечення умов для залучення інвестицій компаніями. Аналіз динаміки залучення інвестицій в економіку України **свідчить**, що у 2016 році обсяг за-

лучених інвестицій через інструменти фондового ринку нижчий ніж показник обсягу залучених довгострокових кредитів (**діаграма 1.14**).

Діаграма 1.14. Залучення інвестицій в економіку України у 2012 – 2016 роках, млрд грн

Ринок акцій

Цей ринок займає важливе місце серед ринків капіталів. Ліквідний та надійний ринок акцій є одним із чинників, що визначають інвестиційний клімат у краї-

ні, сприяє залученню й перерозподілу інвестиційного капіталу у перспективні сфери економіки.

Емісія акцій

За даними 2016 року усього Комісією зареєстровано випусків акцій на загальну суму 1 037,98 млрд грн (**діаграма 1.15**).

У 2016 році обсяг випуску акцій сягнув свого максимуму за останні п'ять років і становив 199,36 млрд грн (**діаграма 1.16**).

У четвертому кварталі 2016 року спостерігався найбільший обсяг зареєстрованих випусків акцій (149,09 млрд грн) (**діаграма 1.17**).

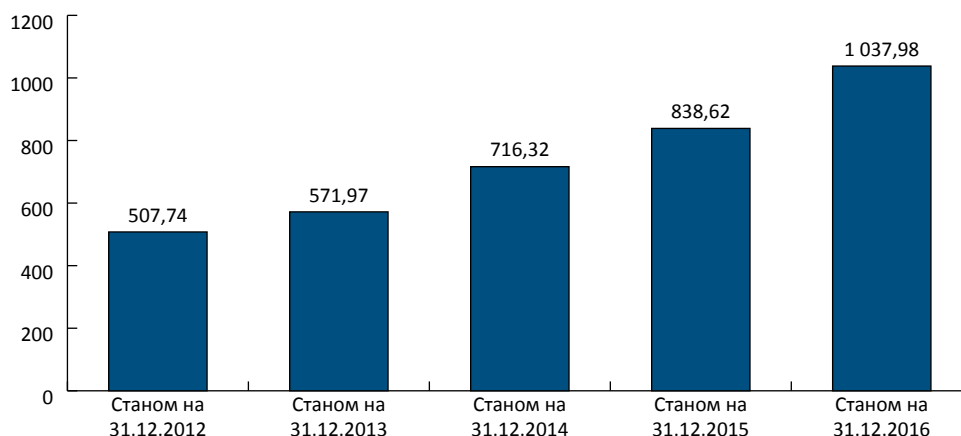
Найбільші обсяги випусків акцій, які зареєструвала Комісія, належали емітентам, основними видами економічної діяльності яких були фінансова та страхова ді-

яльність (194,41 млрд грн, або 97,51% від загального обсягу), а також переробна промисловість (4,34 млрд грн або 2,18%) (**діаграма 1.18**).

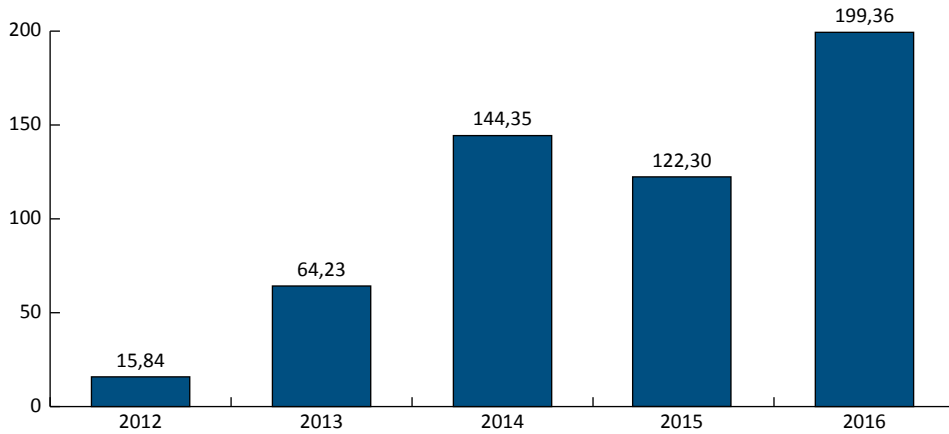
Перелік підприємств, які зареєстрували найбільші випуски акцій, наведено в **таблиці 1.11**. Обсяг емісії акцій цих емітентів становив 97,46% від загального обсягу випусків акцій, зареєстрованих Комісією.

Серед категорії «інші» найбільші обсяги зареєстрованих випусків акцій належали підприємствам, основним видом економічної діяльності яких було проведення операцій з нерухомим майном (**таблиця 1.12**).

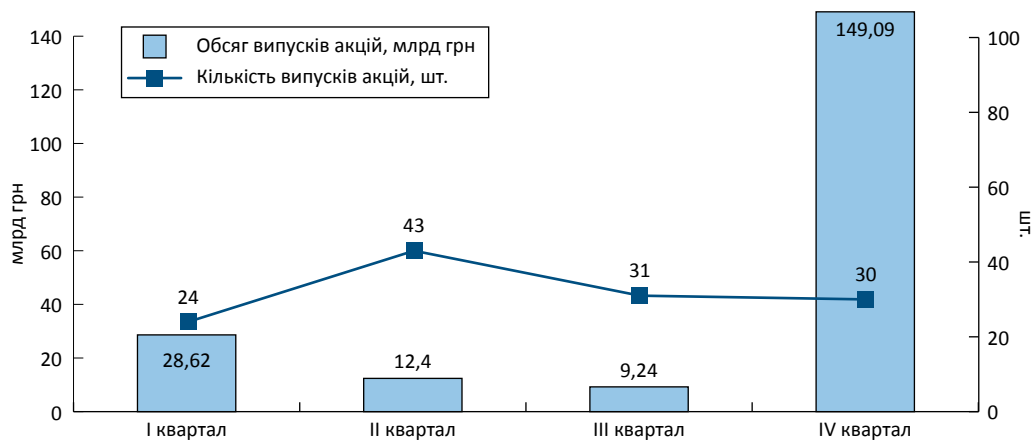
Діаграма 1.15. Динаміка обсягу зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2012 – 2016 роках, млрд грн

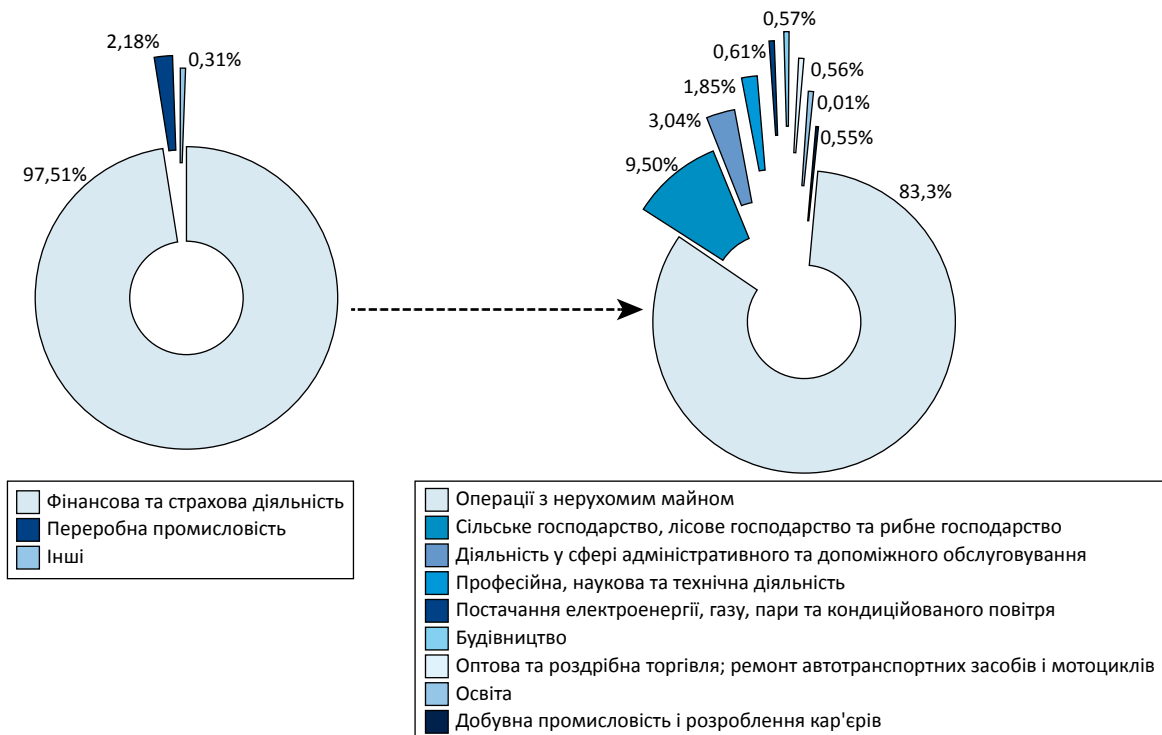
Діаграма 1.16. Обсяг зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2012 – 2016 роках, млрд грн

Діаграма 1.17. Обсяг та кількість зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2016 році

Діаграма 1.18. Обсяг та кількість зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2016 році

Таблиця 1.11. ТОП – 10 емітентів, які зареєстрували найбільші випуски акцій протягом 2016 року

№ з/п	Найменування емітента	Обсяг емісії, млн грн	Частка у загальному обсязі емісій, %
1	ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»	146 238,28	73,35
2	ПАТ «ДЕРЖАВНИЙ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИЙ БАНК УКРАЇНИ»	9 319,00	4,67
3	ПАТ «ВТБ БАНК»	8 900,00	4,46
4	ПАТ «УКРСОЦБАНК»	8 806,96	4,42
5	ПАТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»	4 955,52	2,49
6	ПАТ «АЛЬФА-БАНК»	4 779,14	2,40
7	ПАТ «СБЕРБАНК»	4 293,00	2,15
8	ПрАТ «А/Т ТЮТЮНОВА КОМПАНІЯ «В.А.Т.-ПРИЛУКИ»	3 750,00	1,88
9	ПАТ «БМ БАНК»	1 650,00	0,83
10	ПАТ «АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ ПРОМИСЛОВО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК»	1 606,84	0,81

Таблиця 1.12. Перелік підприємств, які зареєстрували найбільші випуски акцій, основним видом економічної діяльності яких було проведення операцій з нерухомим майном

№ з/п	Найменування емітента	Обсяг емісії, млн грн	Частка у загальному обсязі емісій серед категорії «інші», %
1	ПАТ «ТРИУМФ»	456,33	73,78
2	ПрАТ ФІРМА «ЛІСОВА»	44,71	7,23
3	ПАТ «Гравітон»	5,25	0,85
4	ПрАТ «ІЛС КОРПОРЕЙШН»	2,66	0,43
5	ПрАТ «АЙ ПІ РЕЛТ»	2,40	0,39

Обіг акцій на фондовому ринку

Наприкінці 2016 року кількість випусків акцій, що перебувають в обігу на фондовому ринку, становила 11 829, з них 8,10% допущено до торгів на фондових біржах (таблиця 1.13). Кількість випусків акцій, що пов'язано із загальними ринковими тенденціями, запровадження нових вимог для внесення та перебування цінних паперів у біржовому реєстрі організаторів торгівлі, а також у зв'язку із змінами до Закону України «Про акціонерні товариства», що набрав чинності з 1 травня 2016 року. Наприкінці 2016 року у біржовому реєстрі за II рівнем лістингу перебувало 8 акцій (діаграма 1.19).

У структурі біржового списку у розрізі фондових бірж у 2016 році за кількістю акцій виділяється «ПФТС» (діаграма 1.20).

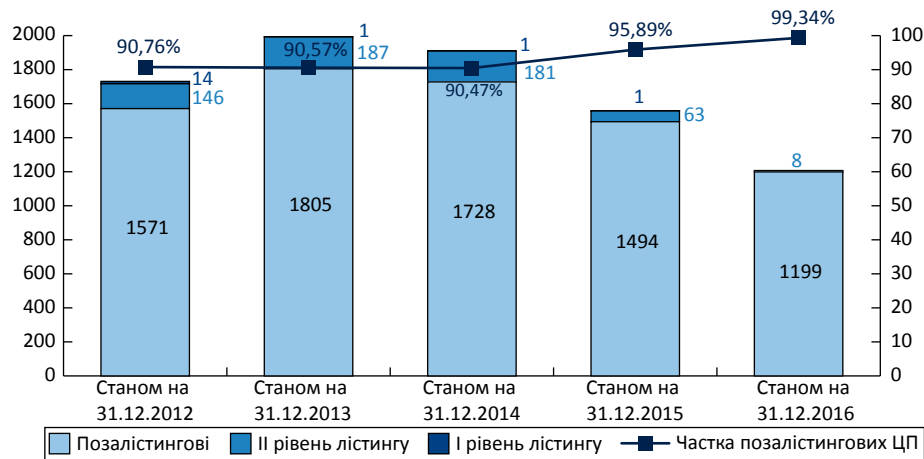
Важливим статистичним показником стану фондового ринку є капіталізація ринку акцій. Перелік емітентів з найбільшою ринковою капіталізацією протягом 2015 року наведено в таблиці 1.14.

Капіталізація лістингових компаній фондового ринку станом на 31.12.2016 — 19,64 млрд грн, що менше на 69,06% порівняно з даними станом на 31.12.2015 (63,49 млрд грн) (діаграма 1.21).

Таблиця 1.13. Інформація щодо кількості випусків акцій, що перебувають в обігу на фондовому ринку, шт.

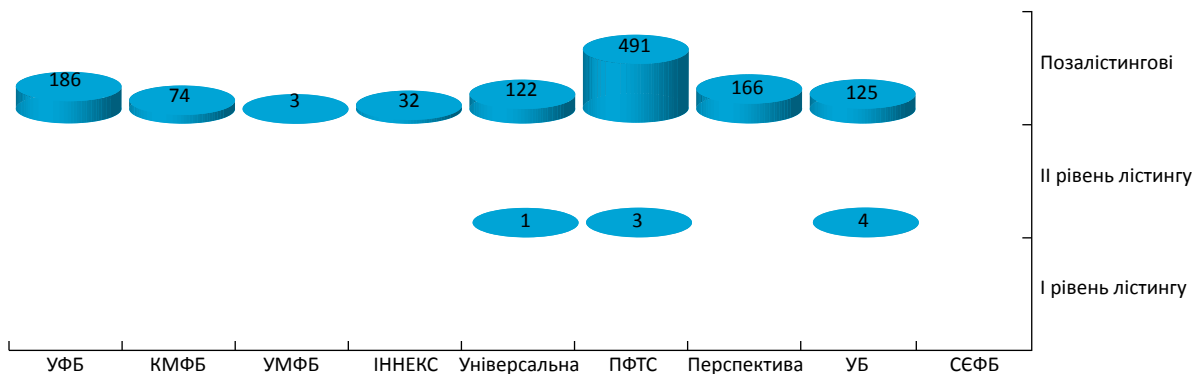
Акції	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015	Станом на 31.12.2016
Кількість випусків цінних паперів, що перебувають в обігу на фондовому ринку	15 611	15 611	14 706	12 616	12 216	11 829
Кількість випусків цінних паперів, які допущено до торгів на фондових біржах	897	1 338	1 499	1 466	1 166	958
Кількість випусків цінних паперів, які не допущено до торгів на фондових біржах	14 714	14 273	13 207	11 150	11 050	10 871

Діаграма 1.19. Кількість випусків акцій, які допущено до торгів на фондових біржах*, шт.

*— з урахуванням кількості цінних паперів, які перебувають в обігу на кількох фондових біржах.

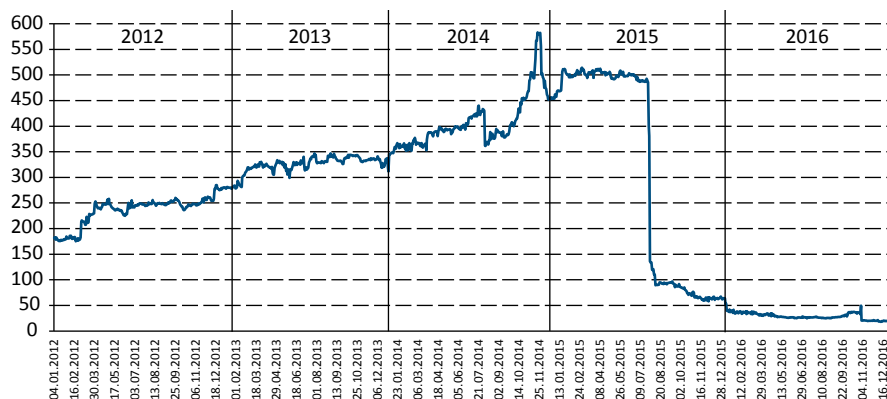
Діаграма 1.20. Кількість випусків акцій, які допущено до торгів на фондових біржах (у розрізі фондових бірж) станом на 31.12.2016, шт.

Таблиця 1.14. Перелік лістингових компаній з найбільшою ринковою капіталізацією у 2016 році, млрд грн

№ з/п	Найменування емітента	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	Організатор торгівлі
1	ПАТ «ДНІПРОАЗОТ»	8 438,01	8 508,33	8 580,38	8 613,80	ПФТС, Перспектива, Універсальна
2	ПАТ «Укрнафта»	4 738,89	5 006,34	6 435,05	5 579,33	ПФТС, Перспектива, Універсальна, УБ
3	ПАТ «МОТОР СІЧ»	3 982,50	4 060,14	3 591,68	3 861,14	ПФТС, Перспектива, Універсальна, УБ
4	ПАТ АБ «Південний»	982,76	982,76	982,76	982,76	ПФТС
5	ПАТ АКБ «Індустріалбанк»	241,09	242,93	290,04	290,04	ПФТС, УБ
6	ПАТ «Донбасенерго»	390,55	348,19	310,21	248,50	ПФТС, Перспектива, Універсальна, УБ
7	MHP S.A.	61,25	64,25	61,25	62,50	УБ

Діаграма 1.21. Капіталізація лістингових компаній українського фондового ринку у 2012 – 2016 роках, млрд грн

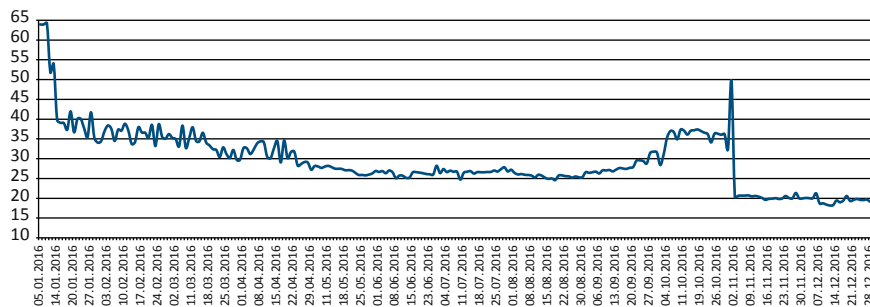

Наприкінці 2016 року спостерігається зменшення капіталізації лістингових компаній, що пов'язано з прийняттям Комісією низки рішень, якими було зупинено торгівлю цінними паперами лістингових компаній на будь-якій фондовій біржі (**діаграма 1.22**).

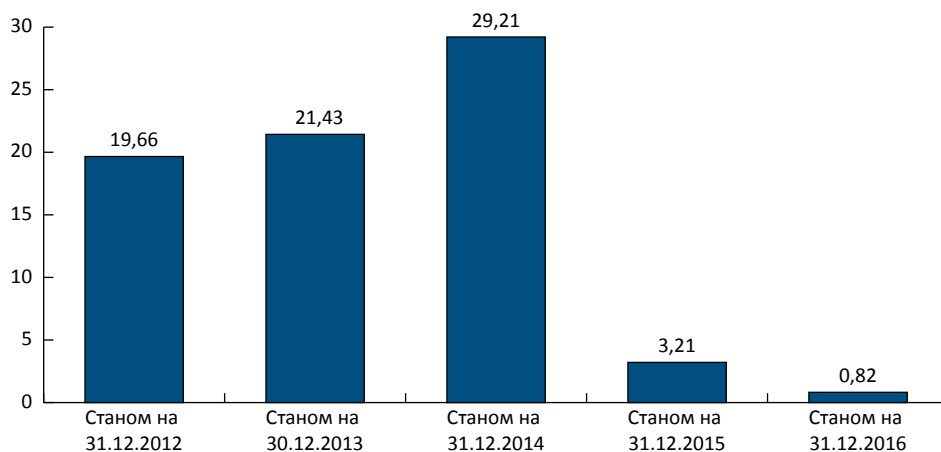
Також важливим показником рівня розвитку біржового ринку є співвідношення капіталізації лістингових компаній до ВВП. Цей показник знизився та становив 0,82% (**діаграма 1.23**).

Слід зазначити, що обсяг торгів акціями на ринку цінних паперів у 2016 році збільшився на 4,37% порівняно з показником 2015 року та становив 482,46 млрд грн (**діаграма 1.24**). Зростання обсягу торгів акціями відбулося за рахунок збільшення операцій з цим видом цінних паперів на позабіржовому ринку.

Діаграма 1.22. Капіталізація лістингових компаній українського фондового ринку у 2016 році, млрд грн

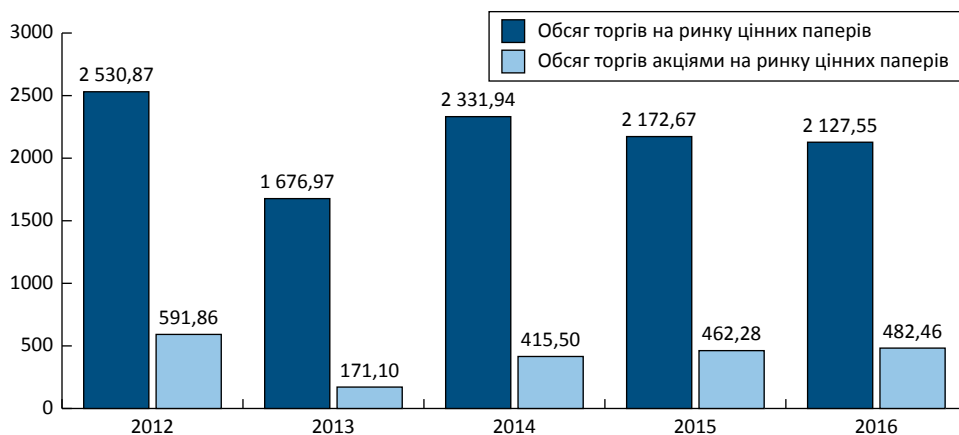

Діаграма 1.23. Співвідношення капіталізації лістингових компаній до ВВП, %

Джерело: НКЦПФР; Державна служба статистики України.

Діаграма 1.24. Обсяг торгів акціями на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках, млрд грн

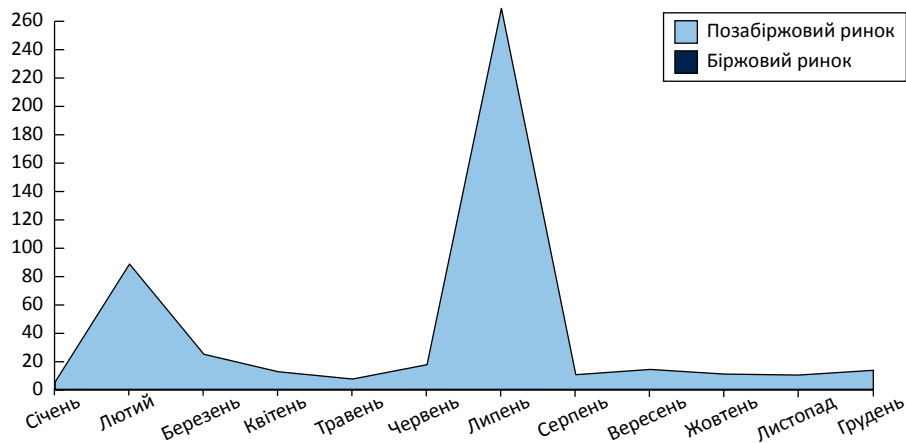
Зазначимо, що найбільший обсяг торгів акціями на ринку цінних паперів зафіксовано у липні 2016 року – 268,61 млрд грн (діаграма 1.25).

У структурі торгів за підсумками 2016 року на ринок акцій припадає 22,68% сукупного обсягу торгів на ринку цінних паперів (діаграма 1.26). Незважаючи на те, що ринок акцій досить низький, частка обсягу торгів акція-

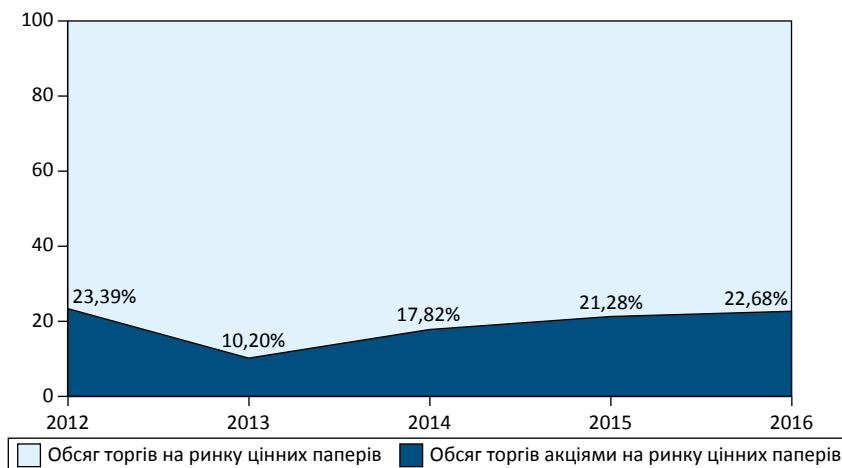
ми на ринку цінних паперів у 2016 році зросла на 1,40% порівняно з показником 2015 року.

При цьому в 2016 році частка обсягу торгів акціями на біржовому ринку зазнала істотного скорочення і становила лише 0,43% від загального обсягу торгів акціями на ринку цінних паперів (діаграма 1.27).

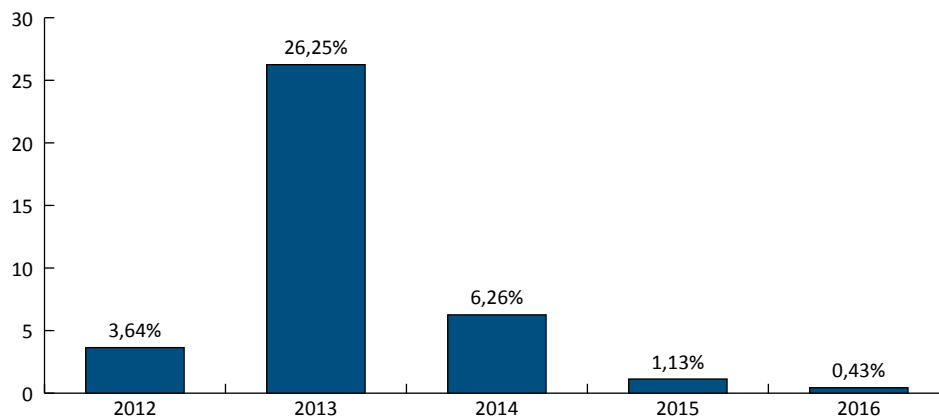
Діаграма 1.25. Обсяг торгів акціями на ринку цінних паперів (щомісячна динаміка) у 2016 році, млрд грн

Діаграма 1.26. Частка обсягу торгів акціями на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках

Діаграма 1.27. Частка обсягу торгів акціями на біржовому ринку у загальному обсязі торгів акціями на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках

За підсумками 2016 року обсяг торгів акціями на біржовому ринку зменшився у 2,5 рази порівняно з показником 2015 року та становив 2,08 млрд грн (**таблиця 1.15**). Водночас на неорганізованому ринку спостерігається зростання обсягу торгів акціями на 5,10%.

У середньому протягом торговельного дня обіг акцій на біржовому ринку становить 8,7 млн грн за 430 біржовими контрактами. Таким чином, на біржовий ринок акцій впливає навіть невелике зростання обсягів торгів, що може призвести до зміни тренду. На неорганізованому ринку обсяг середньозваженої угоди набагато вищий за біржовий, середньоденний обіг становить близько 2 млрд грн (**таблиця 1.16**).

Протягом 2016 року на біржовому ринку контракти з акціями укладалися переважно в інтересах фізичних осіб — резидентів (83,33%), які є основними користувачами послуги інтернет-трейдингу (**таблиця 1.17**).

Порівнюючи ціноутворення на акції в розрізі біржового та позабіржового ринків, можна констатувати, що спред цін на неорганізованому ринку значно ширший, а різниця, починаючи з коефіцієнта спреду 50% і більше, фактично зростає в геометричній прогресії. Кількість випусків, що торгуються на неорганізованому ринку, значно більша ніж тих, що перебувають в біржових списках фондових бірж. Разом з тим кількість емітентів, у яких спред цін на позабіржовому ринку перевищує 1000%, тобто ціна на акцію відрізняється в 10 та більше разів, найбільша (**діаграма 1.28**). Причиною такого ціноутворення є відсутність на неорганізованому ринку розрахунків (відсутність обов'язкового принципу поставки проти оплати); розкриття інформації (оприлюднення звітності емітентів, інформації угоди); нагляду за діями учасників (відсутність вимог щодо моніпулювання).

Таблиця 1.15. Обсяг торгів акціями на біржовому та позабіржовому ринках у 2012 – 2016 роках, млрд грн

Вид ринку	2012	2013	2014	2015	2016
Позабіржовий ринок	570,32	126,19	391,04	457,06	480,38
Біржовий ринок	21,54	44,92	24,46	5,22	2,08
Усього	591,86	171,1	415,5	462,28	482,46

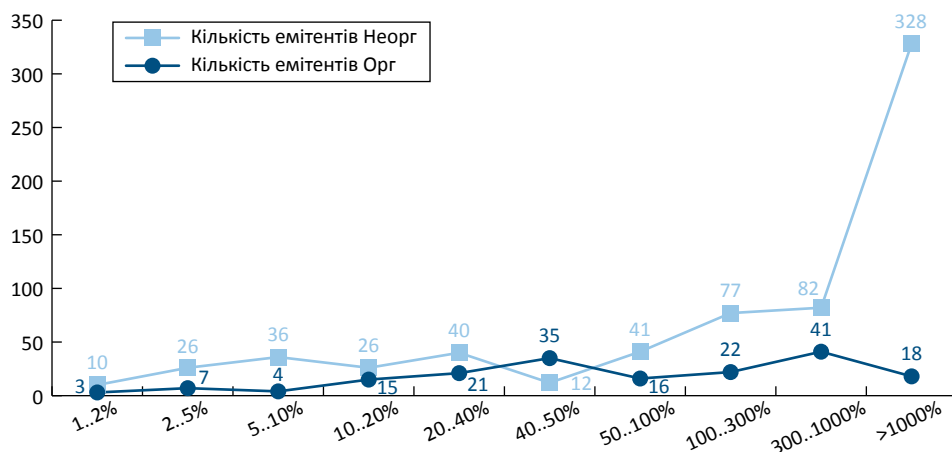
Таблиця 1.16. Середньозважений торговельний обіг акцій за день

Біржовий ринок		Позабіржовий ринок	
Кількість біржових контрактів (шт.)	Обіг (млн грн)	Кількість договорів (шт.)	Оборот (млн грн)
430	4,20	150	1900,00

Таблиця 1.17. Структура торгів акціями за видами осіб (унікальний інвестор) протягом 2016 року

Вид особи	Біржовий ринок	
	унікальна кількість осіб	% від загальної кількості осіб
ТЦП	78	3,23%
Юридична особа - резидент	258	10,67%
Юридична особа - нерезидент	52	2,15%
Фізична особа - резидент	2 014	83,33%
Фізична особа - нерезидент	15	0,62%

Діаграма 1.28. Спред цін на акції емітентів у розрізі біржового та позабіржового ринків

Для аналізу ризиків на ринку цінних паперів використовують волатильність, тобто відхилення ціни від попередніх значень. У структурі компаній, акції яких перебували в обігу на фондових біржах протягом 2016 року та коефіцієнт регулярності торгів, який коливався в

діапазоні 30%–100%, максимальне відхилення ціни зафіксовано у ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК» – 193,68%. Середнє відхилення ціни ПАТ «КРЕДОБАНК» становить 0,0001% (таблиця 1.18).

Таблиця 1.18. Коливання цін акцій компаній, які перебували в обігу на фондових біржах протягом 2016 року

Найменування емітента	Міжнародні ідентифікаційні номери цінних паперів	Кількість торговельних днів	MIN відхилення ціни, %	MAX відхилення ціни, %	Середнє відхилення ціни, %	Організатор торгівлі	Рівень лістингу
ПАТ «МОТОР СІЧ»	UA4000143135	249	0,042696	17,80	2,77	ПФТС (2), УБ (2), Універсальна, Перспектива	2; 0
ПАТ «ЦЕНТРЕНЕРГО»	UA4000079081	249	0,050418	14,41	2,60	ПФТС, УБ, Універсальна, Перспектива	0
ПАТ «УКРНАФТА»	UA4000117501	246	0,224702	20,46	3,54	УБ (2), ПФТС, Універсальна, Перспектива	2; 0
ПАТ «Донбасенерго»	UA4000080675	246	0,105224	31,34	3,73	УБ (2), Перспектива, Універсальна, ПФТС	2; 0
ПАТ «УКРСОЦБАНК»	UA1002231009	226	0,000002	55,53	9,56	ПФТС, УБ, Універсальна, Перспектива	0
ПАТ «ДТЕК ДНІПРОЕНЕРГО»	UA4000080444	113	0,020002	43,04	9,35	ПФТС, УБ, Універсальна, Перспектива	0
ПАТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»	UA4000069603	246	0,033712	14,39	2,04	ПФТС, УБ, Універсальна, Перспектива	0
ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК»	UA4000094866	245	0,000002	193,68	74,36	УМВБ, Універсальна, УБ, ПФТС, Перспектива	0
ПАТ «Алчевський металургійний комбінат»	UA4000075014	240	0,000001	20,76	3,56	ПФТС, УБ, Універсальна	0
ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»	UA4000074058	224	0,000001	34,33	3,69	ПФТС, УБ, Універсальна, Перспектива	0
ПАТ «УКРТЕЛЕКОМ»	UA4000137244	184	0,000001	42,60	10,10	ПФТС, УБ, Універсальна, Перспектива	0
ПАТ «АК Богдан Моторс»	UA4000134688	167	0,000001	30,20	3,12	ПФТС, УБ, Універсальна, Перспектива	0
ПАТ «Турбоатом»	UA4000025043	165	0,000002	34,03	4,35	ПФТС, УБ	0
ПАТ «Ясинівський коксохімічний завод»	UA0500491008	163	0,000001	36,09	9,22	ПФТС, УБ, Універсальна, Перспектива	0
ПАТ «ДТЕК ЗАХІДЕНЕРГО»	UA4000079479	151	0,058100	49,33	5,71	ПФТС, Універсальна, УБ	0
ПАТ «АВТОКРАЗ»	UA4000108112	135	0,000002	30,00	4,55	ПФТС, УБ, Універсальна, Перспектива	0
ПАТ «САН ІНБЕВ Україна»	UA4000089437	128	0,000002	37,99	4,35	ПФТС, УБ, Універсальна, Перспектива	0

Продовження таблиці 1.18

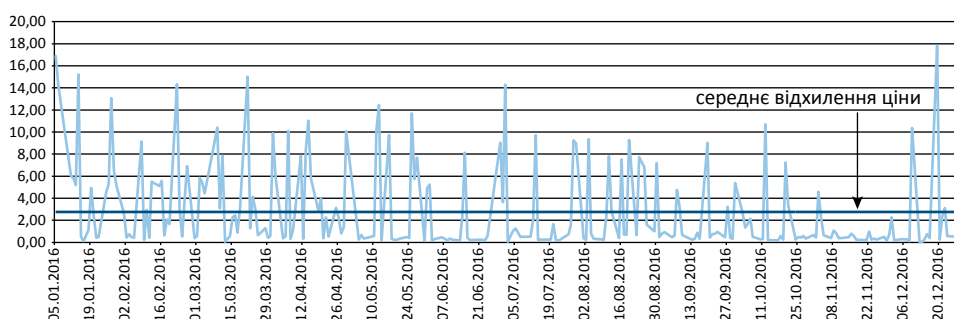
Найменування емітента	Міжнародні ідентифікаційні номери цінних паперів	Кількість торговельних днів	MIN відхилення ціни, %	MAX відхилення ціни, %	Середнє відхилення ціни, %	Організатор торгівлі	Рівень лістингу
ПАТ «КОНЦЕРН СТИРОЛ»	UA4000136626	127	0,000002	43,30	6,52	ПФТС, УБ, Універсальна, Перспектива	0
ПАТ «Полтавський автоагрегатний завод»	UA4000109003	110	1,334293	97,23	4,63	ПФТС, УБ, Універсальна	0
ПАТ «КРЕДОБАНК»	UA1300571007	100	0,000002	0,002	0,0001	ПФТС, УБ	0
ПАТ «ЕК «Житомиробленерго»	UA4000077481	106	0,000001	45,77	4,01	ПФТС, УБ, КМФБ	0
ПАТ «АКБ «Індустріалбанк»	UA4000050223	86	0,790891	8,57	3,28	ПФТС (2), УБ	2
ПАТ АБ «ПІВДЕННИЙ»	UA1500091103	78	0,463677	1,41	0,57	ПФТС (2)	2
ПАТ «ДНІПРОАЗОТ»	UA4000104244	76	0,028926	0,34	0,04	Універсальна (2), ПФТС, Перспектива	2; 0
MHP S.A.	US55302T2042	76	0,002566	4,42	0,64	УБ (2)	2

Коливання цін акцій ПАТ «ЦЕНТРЕНЕРГО» та ПАТ «МОТОР СІЧ», з якими проводяться біржові торги протягом 249 торговельних днів, відображено в **діаграмах 1.29, 1.30**.

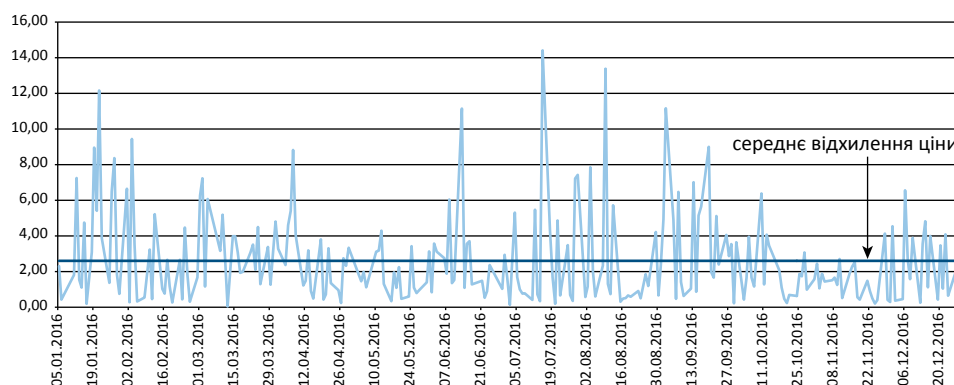
Коефіцієнт velocity, який відображає співвідношення обсягів торгів цінними паперами до об'єму випуску, репрезентує, що обіг за більшістю випусків акцій є міні-

мальним та характеризує відсутність ліквідності на ринку цінних паперів за більшістю випусків (**таблиця 1.19**). Перелік акцій емітентів, які у 2016 році користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку, наведено в **таблиці 1.20, 1.21**. Частка обсягу торгів акціями цих емітентів становила 86,51% від загального обсягу торгів акціями на біржовому ринку.

Діаграма 1.29. Коливання цін акцій ПАТ «Мотор Січ», які перебували в обігу на фондових біржах протягом 2016 року

Діаграма 1.30. Коливання цін акцій ПАТ «Центренерго», які перебували в обігу на фондових біржах протягом 2016 року

Таблиця 1.19. Співвідношення обсягів торгів цінних паперів до об'єму випуску (velocity)

Коефіцієнт	Кількість емітентів на біржовому ринку	Кількість емітентів на позабіржовому ринку
Коефіцієнт від 0 до 0,5	178	1152
Коефіцієнт від 0,5 до 1	22	214
Коефіцієнт від 1 до 3	0	139
Коефіцієнт від 3 до 10	0	13

Таблиця 1.20. ТОП – 10 акцій емітентів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку (за обсягом виконаних біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	2016 рік		
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	ПФТС, Перспектива, УБ	ПАТ «Державна енергогенеруюча компанія «Центренерго»	28 450	778,73	37,50%
2	ПФТС, УБ	ПАТ «Мотор Січ»	12 826	350,91	16,90%
3	ПФТС, Універсальна, УБ	ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»	14 217	304,50	14,67%
4	ПФТС, Універсальна, УБ	ПАТ «Укрнафта»	15 558	179,42	8,64%
5	ПФТС, УБ	ПАТ «Дніпровагонмаш»	62	48,46	2,33%
6	ПФТС, Універсальна, Перспектива, УБ	ПАТ «Донбасенерго»	6 163	33,56	1,62%
7	ПФТС, ІННЕКС, Перспектива, УБ	ПАТ «Укртелеком»	1 707	26,31	1,27%
8	ПФТС, УБ	ПАТ «Турбоатом»	1 143	26,23	1,26%
9	УБ	ПАТ «Полтавський автоагрегатний завод»	530	25,82	1,24%
10	Перспектива, УБ	АБ «УКРГАЗБАНК»	1 002	22,40	1,08%

Таблиця 1.21. ТОП – 10 акцій емітентів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку (за кількістю біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	2016 рік		
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загальної кількості біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	ПФТС, Перспектива, УБ	ПАТ «Державна енергогенеруюча компанія «Центренерго»	28 450	778,73	26,56%
2	ПФТС, Універсальна, УБ	ПАТ «Укрнафта»	15 558	179,42	14,53%
3	ПФТС, Універсальна, УБ	ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»	14 217	304,50	13,27%
4	ПФТС, УБ	ПАТ «Мотор Січ»	12 826	350,91	11,98%
5	ПФТС, Універсальна, Перспектива, УБ	ПАТ «Донбасенерго»	6 163	33,56	5,75%
6	ПФТС, ІННЕКС, УБ	ПАТ «Алчевський металургійний комбінат»	3 572	6,72	3,34%
7	ПФТС, ІННЕКС, Універсальна, Перспектива, УБ	ПАТ «МК «АЗОВСТАЛЬ»	2 368	10,32	2,21%
8	ПФТС, УБ	ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»	2 060	10,38	1,92%
9	ПФТС, Перспектива, УБ	ПАТ «Авдіївський коксохімічний завод»	1 737	7,82	1,62%
10	ПФТС, ІННЕКС, Перспектива, УБ	ПАТ «Укртелеком»	1 707	26,31	1,59%

Перелік торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів акціями на біржовому ринку у 2016 році наведено в таблиці 1.22.

Перелік акцій емітентів, які у 2016 році користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку, наведено в таблиці 1.23.

Таблиця 1.22. ТОП – 10 ТЦП з найбільшим обсягом торгів акціями на біржовому ринку

№ з/п	Найменування ТЦП	2016 рік	
		Обсяг біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	ТОВ «ФК «УКРАНЕТ»	563,60	27,14%
2	ТОВ «УНІВЕР КАПІТАЛ»	468,24	22,55%
3	СП ТОВ «ДРАГОН КАПІТАЛ»	285,21	13,74%
4	ТОВ «І-ІНВЕСТ»	166,37	8,01%
5	ПрАТ «ІФК «АРТ КАПІТАЛ»	82,98	4,00%
6	ТОВ «ФК «СОКРАТ»	59,91	2,89%
7	ТОВ «НАВІГАТОР-ІНВЕСТ»	56,01	2,70%
8	ТОВ «ВЕЛКО ІНВЕСТ»	45,80	2,21%
9	ТОВ «ТАСК-БРОКЕР»	42,01	2,02%
10	ТОВ «ІФК «ПРОФІНВЕСТ»	41,27	1,99%

Таблиця 1.23. ТОП – 10 акцій емітентів, які користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку

№ з/п	Найменування емітента	2016 рік	
		Обсяг виконаних договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних договорів (%)
1	ПрАТ «ФК «Трійка Інвест»	90 266,36	18,79%
2	ПрАТ «Трейд Ойл»*	77 623,43	16,16%
3	ПрАТ «УКРФАРМ-ІНВЕСТ»*	47 754,11	9,94%
4	ПАТ «Силові електронні прилади управління»*	44 119,46	9,18%
5	ПАТ «КОД ІНВЕСТ»*	33 514,08	6,98%
6	ПрАТ «ВО «ПРОМТЕХМОНТАЖ»*	26 408,56	5,50%
7	ПрАТ «НК «Ойл Сіті»*	8 870,28	1,85%
8	ПАТ «Праймбудінвестгруп»*	8 634,20	1,80%
9	ПрАТ «Ост-Інвест»*	8 097,81	1,69%
10	ПАТ «Укрнафта»	7 236,22	1,51%

Необхідно зазначити, що станом на кінець 2016 року 8 емітентам було зупинено внесення змін до системи депозитарного обліку цінних паперів (*).

Перелік торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів акціями на позабіржовому ринку у 2016 році наведено в таблиці 1.24.

Таблиця 1.24. ТОП – 10 ТЦП з найбільшим обсягом торгів акціями на позабіржовому ринку

№ з/п	Найменування ТЦП	2016 рік	
		Обсяг виконаних договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних договорів(%)
1	ТОП «ФК ГАМБИТ»	197 831,08	41,18%
2	ТОВ «ІК «БІЗНЕС-ІНВЕСТ»	160 772,19	33,47%
3	ТОВ «Капітал-Стандарт»	14 088,90	2,93%
4	ТОВ «ФОНДОВА КОМПАНІЯ «ОЛІМП»	7 005,16	1,46%
5	ТОП «БЕНЕФІТ БРОК»	6 962,31	1,45%
6	ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»	6 953,59	1,45%
7	ПАТ «Діамантбанк»	3 581,15	0,75%
8	ТОВ «ЕНЕРГЕТИЧНА РЕЄСТРАЦІЙНА КОМПАНІЯ»	3 342,57	0,70%
9	ТОВ «Український енергетичний реєстр»	3 194,66	0,67%
10	ТОВ «ДОНБРОКФІНАНС»	3 060,72	0,64%

Ринок облігацій

Важливим сегментом ринку цінних паперів є ринок облігацій, на якому відбувається обіг боргових зобов'язань –

облігацій. До інструментів ринку облігацій належать корпоративні, муніципальні та державні облігації.

Державні облігації України

На сьогодні ринок державних облігацій відіграє одну з ключових ролей у формуванні бюджетної політики держави. Державні облігації виступають інструментом

державних запозичень, дозволяючи залучати необхідні фінансові ресурси на прийнятних умовах.

Обіг державних облігацій України

Наприкінці 2016 року кількість випусків державних облігацій України, що перебувають в обігу на фондовому ринку, становила 304 шт. Останні п'ять років кількість випусків державних облігацій України, які допущено до торгів на фондових біржах, зберігає впевнену тенденцію до збільшення (таблиця 1.25).

Варто зазначити, що у 2016 році із загальної кількості державних облігацій України, які допущено до торгів

на фондових біржах, 99,41% перебували у біржовому реєстрі за I рівнем лістингу (діаграма 1.31).

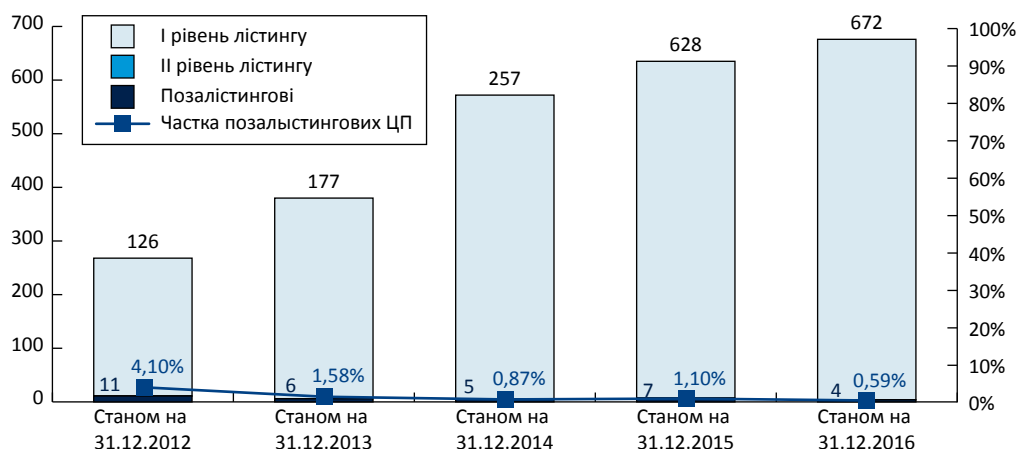
Протягом 2016 року на фондовій біржі «ПФТС» до біржового реєстру за I рівнем лістингу включено 271 державну облігацію України, «Перспектива» і «УБ» – 262 та 139 державних облігацій України відповідно (діаграма 1.32).

Таблиця 1.25. Інформація щодо кількості випусків державних облігацій України, що перебувають в обігу на фондовому ринку, шт.

	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015	Станом на 31.12.2016
Кількість випусків цінних паперів, що перебувають в обігу на фондовому ринку	142	184	265	264	304
Кількість випусків цінних паперів, які допущено до торгів на фондових біржах	142	184	263	264	274
Кількість випусків цінних паперів, які не допущено до торгів на фондових біржах	0	0	2	0	30

Джерело: НКЦПФР; Національний банк України

Діаграма 1.31. Кількість випусків державних облігацій України, які допущено до торгів на фондових біржах, шт.

* – з урахуванням кількості цінних паперів, які перебувають в обігу на декількох фондових біржах.

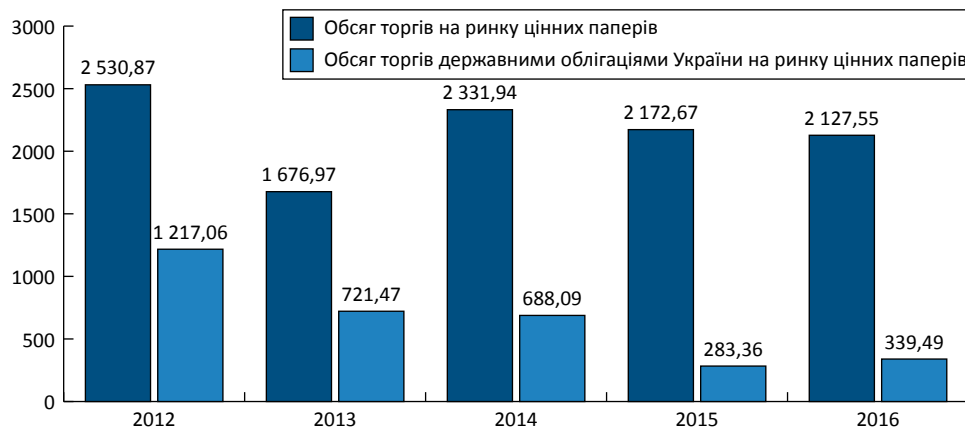
Діаграма 1.32. Кількість випусків державних облігацій України, які допущено до торгів на фондових біржах (у розрізі фондових бірж) станом на 31.12.2016, шт.

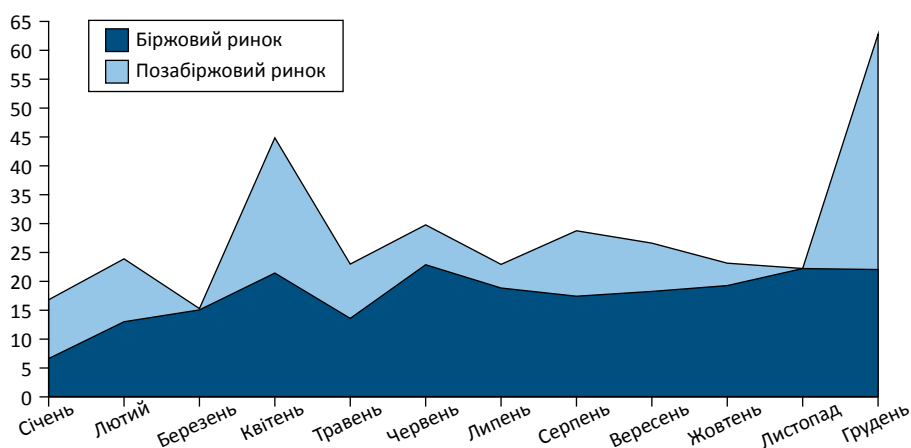
У 2016 році обсяг торгів державними облігаціями України становив 339,49 млрд грн, що на 19,81% перевищує показник 2015 року (діаграма 1.33).

Найбільший обсяг торгів на ринку цінних паперів державними облігаціями України зафіксовано в грудні 2016 року – 62,73 млрд грн (діаграма 1.34).

Діаграма 1.33. Обсяг торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках, млрд грн

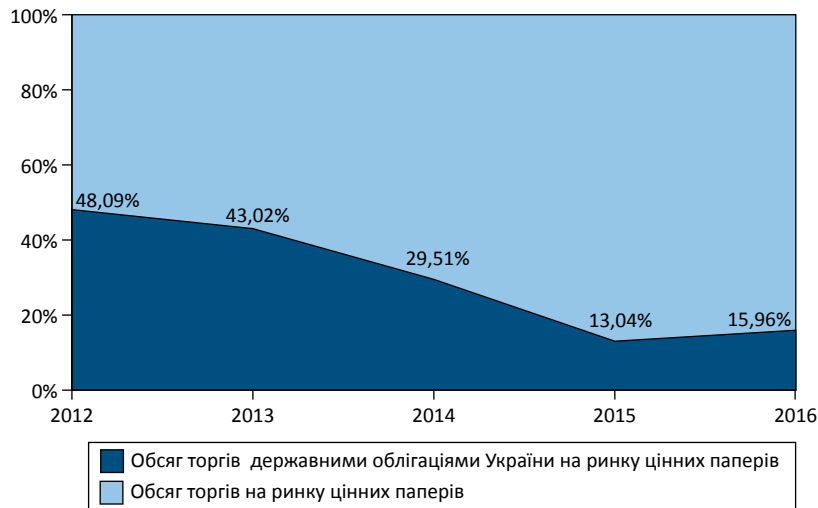
Діаграма 1.34. Обсяг торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів (щомісячна динаміка) у 2016 році, млрд грн

У структурі торгів за підсумками 2016 року на ринок державних облігацій України припадає 15,96% сумарного обсягу торгів на ринку цінних паперів, що на 2,92% перевищує показник 2015 року (діаграма 1.35).

Зростання частки обсягу торгів державними облігаціями України пов'язано, зокрема, з припиненням обігу депозитних сертифікатів на біржовому ринку.

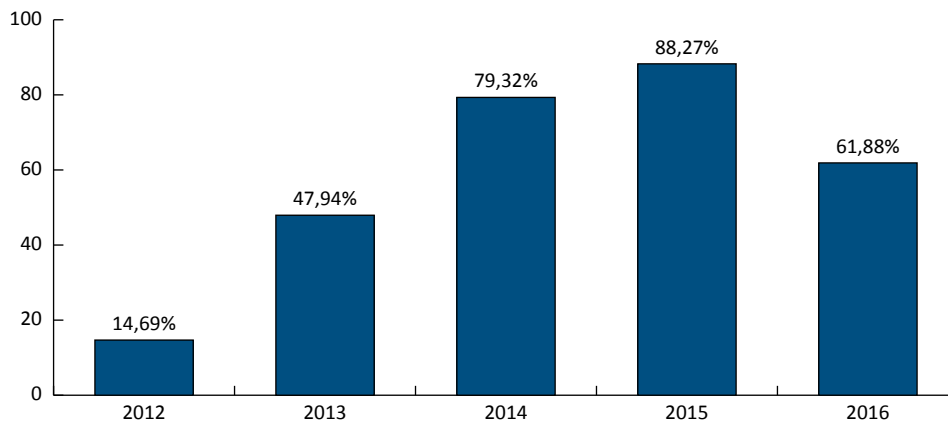
Діаграма 1.35. Частка обсягу торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках

Своєю чергою частка обсягу торгів державними облігаціями України на біржовому ринку у 2016 році знизилася до 61,88% з 88,27% у 2015 році (діаграма 1.36). Якщо розглядати в абсолютних величинах, то у 2016 році обсяг торгів державними облігаціями України на біржовому ринку становив 210,09 млрд грн, що на 16,00% менше порівняно з показником 2015 року (таблиця 1.26).

Протягом 2016 року в структурі торгів державними облігаціями України, за видами осіб, в інтересах яких укладалися контракти на біржовому ринку, значна частка належала юридичним особам-резидентам (69,83%) (таблиця 1.27).

Діаграма 1.36. Частка обсягу торгів державними облігаціями України на біржовому ринку у загальному обсязі торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках

Таблиця 1.26. Обсяг торгів державними облігаціями України на біржовому та позабіржовому ринках у 2012 – 2016 роках, млрд грн

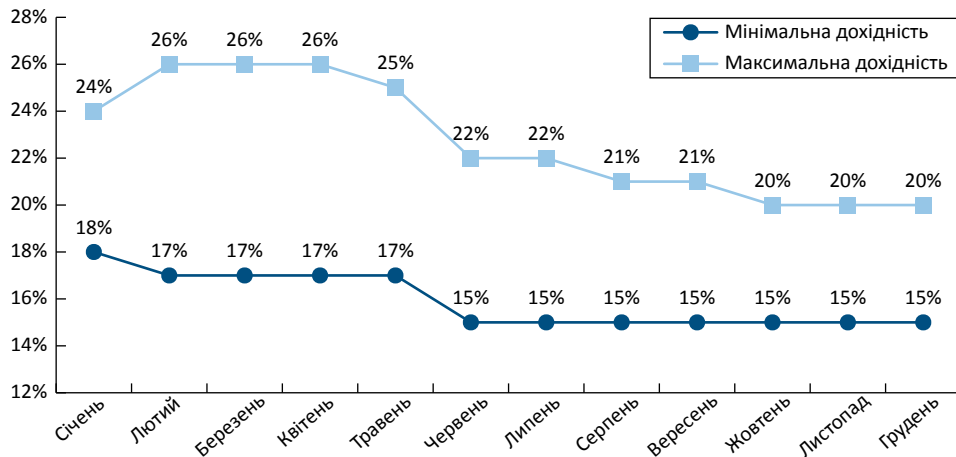
Вид ринку	2012	2013	2014	2015	2016
Позабіржовий ринок	1038,28	375,6	142,32	33,23	129,40
Біржовий ринок	178,78	345,87	545,77	250,13	210,09
Усього	1217,06	721,47	688,09	283,36	339,49

Таблиця 1.27. Структура торгів державними облігаціями України за видами осіб (унікальний інвестор) протягом 2016 року

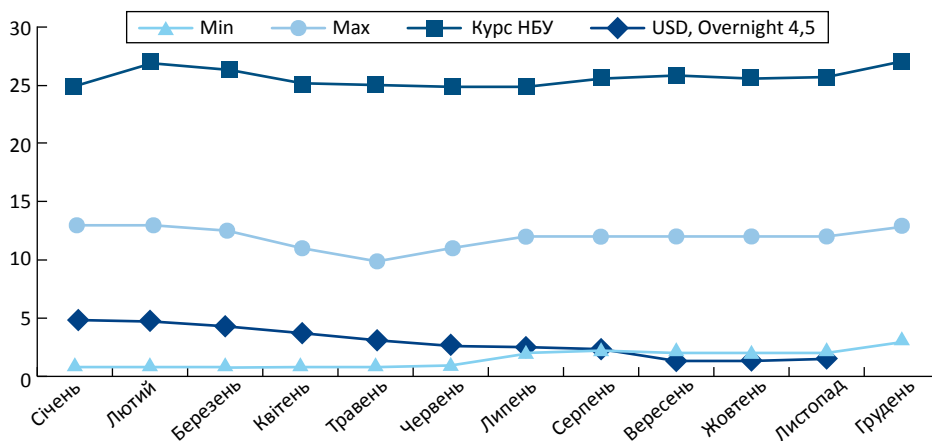
Вид особи	Біржовий ринок	
	унікальна кількість осіб	% від загальної кількості осіб
ТЦП	110	18,64%
Юридична особа – резидент	412	69,83%
Юридична особа – нерезидент	31	5,25%
Фізична особа – резидент	37	6,27%

З початку 2016 року мінімальна дохідність гривневих ОВДП впала на 3%. Кореляція дохідності з ОВДП відбувалася, зокрема, на фоні зменшення облікової ставки НБУ. Спред між мінімальною та максимальною дохідністю протягом року зменшився лише на 1%. При цьому різниця між максимальною та мінімальною дохідністю залишалася досить значною та становила наприкінці 2016 року 5%, що свідчить про відсутність сталого ціноутворення навіть на організованому ринку (діаграма 1.37).

Діаграма 1.37. Графік дохідності гривневих ОВДП на організованому ринку за 2016 рік

Діаграма 1.38. Дохідність валютних ОВДП на біржовому ринку до курсу НБУ за 2016 рік

Протягом 2016 року спостерігалися інтерес інвесторів до державних облігацій з середньостроковим терміном погашення (від 2 до 3 років) та помірне зростання попиту на облігації з довгостроковим терміном погашення. Ця тенденція є позитивним індикатором і свідчить про зростання довіри інвесторів до державних боргових інструментів.

Разом з тим IV квартал 2016 року засвідчив різке зменшення попиту на довгострокові інструменти (діаграма 1.39). Відмова від довгострокових інструментів, зокрема, пов'язана із значною волатильністю курсу в IV кварталі 2016 року, відстрочкою отримання чергового траншу МВФ, тобто об'єктивних макроекономічних факторів, які відчутно впливають на попит інвесторів.

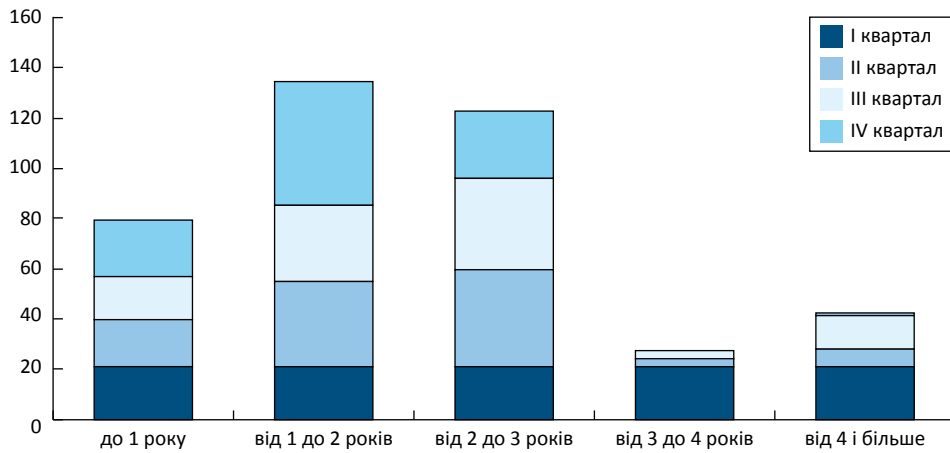
Перелік випусків державних облігацій України, які у 2016 році користувалися попитом на біржовому ринку, наведено в таблиці 1.28.

Перелік випусків державних облігацій України, які у 2016 році користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку, наведено в таблиці 1.29.

Перелік торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів державними облігаціями України у 2016 році на біржовому ринку наведено в таблиці 1.30.

Перелік торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів державними облігаціями України у 2016 році на позабіржовому ринку наведено в таблиці 1.31.

Діаграма 1.39. Обсяги торгів за строками погашення ОВДП УАН (%)

Таблиця 1.28. ТОП – 10 випусків державних облігацій України, які користувалися попитом на біржовому ринку

№ з/п	Організатори торгівлі	Код цінного папера	2016 рік				
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)	Дата випуску	Дата погашення
1	ПФТС, Перспектива, УБ	UA4000192611	1 202	29 840,16	14,20%	21.01.2016	05.07.2017
2	ПФТС, Перспектива, УБ	UA4000194179	732	22 376,11	10,65%	26.05.2016	22.11.2017
3	ПФТС, Перспектива, УБ	UA4000193783	788	21 921,70	10,43%	07.04.2016	28.03.2018
4	ПФТС, Перспектива, УБ	UA4000192744	749	19 654,68	9,36%	04.02.2016	31.01.2018
5	ПФТС, Перспектива, УБ	UA4000185557	807	13 354,71	6,36%	28.07.2014	22.07.2019
6	ПФТС, Перспектива, УБ	UA4000194138	337	9 866,32	4,70%	18.05.2016	15.05.2019
7	ПФТС, Перспектива, УБ	UA4000185151	407	9 108,22	4,34%	08.07.2014	02.07.2019
8	ПФТС, Перспектива, УБ	UA4000180400	471	8 867,76	4,22%	23.04.2014	19.04.2017
9	ПФТС, Перспектива, УБ	UA4000192660	557	8 382,78	3,99%	28.01.2016	23.01.2019
10	ПФТС, Перспектива, УБ	UA4000194161	314	6 706,58	3,19%	25.05.2016	23.05.2018

Джерело: НКЦПФР; Національний банк України

Таблиця 1.29. ТОП – 10 випусків державних облігацій України, які користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку

№ з/п	Код цінного папера	2016 рік			
		Обсяг виконаного договору на неорганізованому ринку, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаного договору на неорганізованому ринку, %	Дата випуску	Дата погашення
1	UA4000193783	15 289,86	11,82%	07.04.2016	28.03.2018
2	UA4000192611	10 673,94	8,25%	21.01.2016	05.07.2017
3	UA4000192744	10 049,17	7,77%	04.02.2016	31.01.2018
4	UA4000195036	73 32,081	5,67%	18.08.2016	15.08.2018
5	UA4000194179	5 676,825	4,39%	26.05.2016	22.11.2017
6	UA4000195507	5 000,00	3,86%	28.09.2016	20.09.2023
7	UA4000196265	4 000,00	3,09%	28.12.2016	12.02.2031
8	UA4000196257	4 000,00	3,09%	28.12.2016	27.11.2030
9	UA4000196240	4 000,00	3,09%	28.12.2016	16.10.2030
10	UA4000196232	4 000,00	3,09%	28.12.2016	07.08.2030

Джерело: НКЦПФР; Національний банк України

Таблиця 1.30. ТОП 10 – ТЦП з найбільшим обсягом торгів державними облігаціями України на біржовому ринку

№ з/п	Найменування ТЦП	2016 рік	
		Обсяг виконаних договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних договорів, %
1	ПАТ «ДІАМАНТБАНК»	42 649,03	20,30%
2	ПАТ «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»	41 306,07	19,66%
3	ТОВ «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ Україна»	30 992,96	14,75%
4	ПАТ «ОТП БАНК»	15 518,57	7,39%
5	ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК»	14 761,59	7,03%
6	ПАТ «БАНК АВАНГАРД»	14 094,46	6,71%
7	ПАТ «УКРСИББАНК»	6 093,06	2,90%
8	ПАТ «АЛЬФА-БАНК»	5 622,96	2,68%
9	ПАТ «КРЕДОБАНК»	5 032,97	2,40%
10	ПАТ «ФІДОБАНК»	4 409,55	2,10%

Таблиця 1.31. ТОП 10 – ТЦП з найбільшим обсягом торгів державними облігаціями України на позабіржовому ринку

№ з/п	Найменування ТЦП	2016 рік	
		Обсяг виконаних договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних договорів, %
1	ПАТ «Державний ощадний банк України»	45 986,98	35,54%
2	ПАТ «Державний експортно-імпортний банк України»	30 099,28	23,26%
3	ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»	25 800,00	19,94%
4	ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК»	15 965,31	12,34%
5	ПАТ «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»	2 782,67	2,15%
6	ПАТ «УкрСиббанк»	2 181,50	1,69%
7	ПАТ «УКРСОЦБАНК»	1 595,84	1,23%
8	ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»	1 453,65	1,12%
9	ПАТ «Сітібанк»	1 149,26	0,89%
10	ПАТ «ФІДОБАНК»	464,19	0,36%

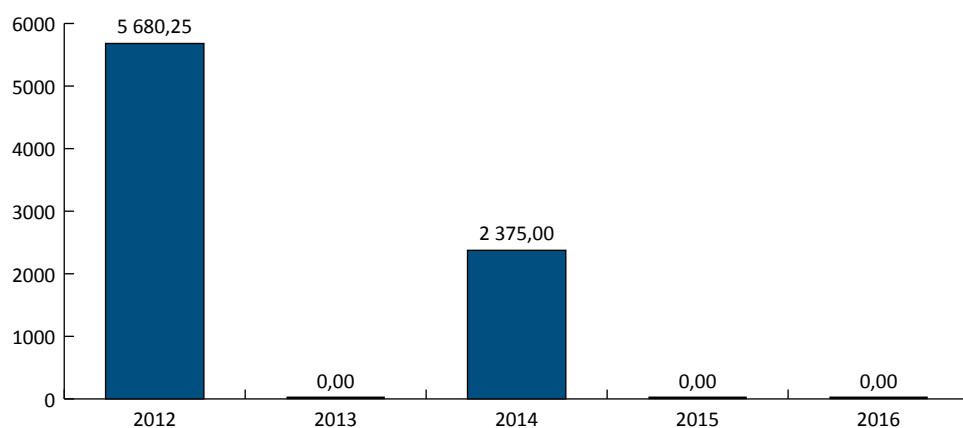
Муніципальні облігації

Ринок муніципальних облігацій є цікавим і перспективним сегментом українського фондового ринку.

Емісія муніципальних облігацій

У 2016 році регулятором не зареєстровано жодного випуску облігацій місцевих позик (діаграма 1.40).

Діаграма 1.40. Обсяг зареєстрованих випусків облігацій місцевих позик у 2012 – 2016 роках, млн грн

Обіг муніципальних облігацій

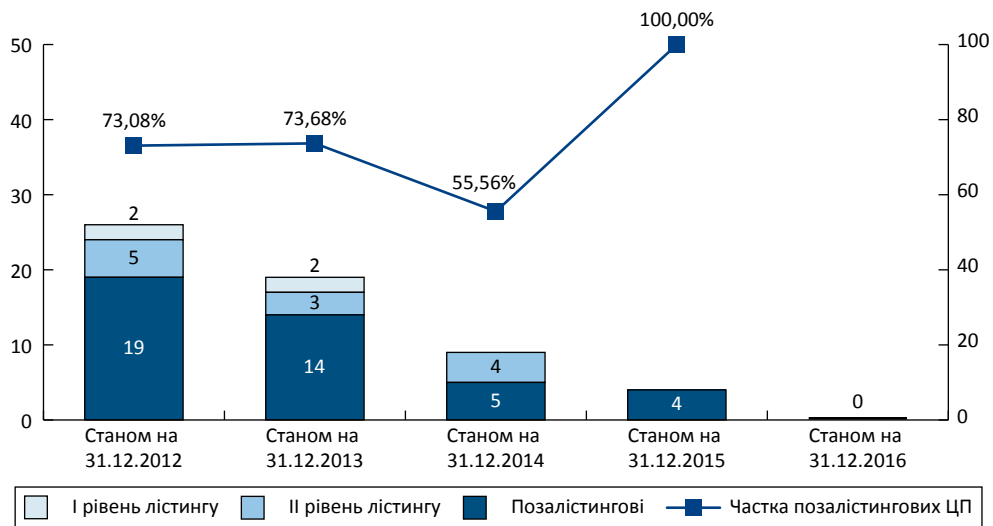
У 2016 році жодного випуску облігацій місцевої позики не перебувало в обігу на фондовому ринку (таблиця 1.32), (діаграма 1.41).

У 2016 році обсяг торгів облігаціями місцевих позик становив 2,97 млрд грн, що на 22,22% перевищує показник 2015 року (діаграма 1.42).

Таблиця 1.32. Інформація щодо кількості випусків облігацій місцевих позик, що перебувають в обігу на фондовому ринку, шт.

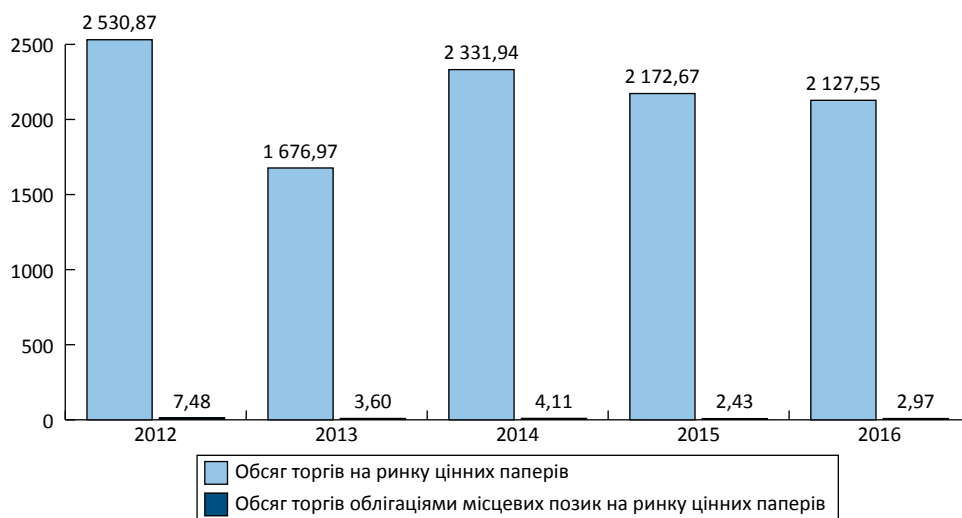
	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015	Станом на 31.12.2016
Кількість випусків цінних паперів, що перебувають в обігу на фондовому ринку	67	67	68	4	0
Кількість випусків цінних паперів, які допущено до торгів на фондових біржах	20	14	8	4	0
Кількість випусків цінних паперів, які не допущено до торгів на фондових біржах	47	53	60	0	0

Діаграма 1.41. Кількість випусків облігацій місцевих позик*, які допущено до торгів на фондових біржах у 2012 – 2016 роках, шт.

* – з урахуванням кількості цінних паперів, які перебувають в обігу на кількох фондових біржах.

Діаграма 1.42. Обсяг торгів облігаціями місцевих позик на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках, млрд грн

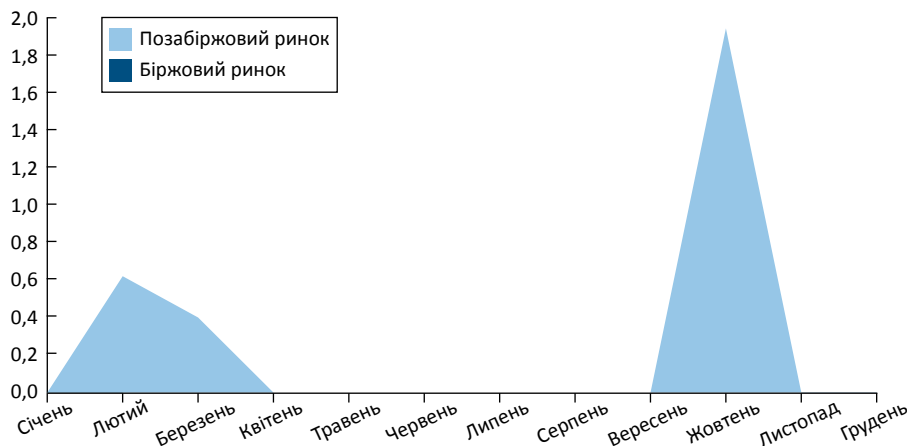

Слід зазначити, що найбільший обсяг торгів на ринку цінних паперів облігаціями місцевих позик зафіксовано у жовтні 2016 року – 1,94 млрд грн (**діаграма 1.43**). У загальній структурі торгів на ринку цінних паперів у 2016 році частка обсягу торгів облігаціями місце-

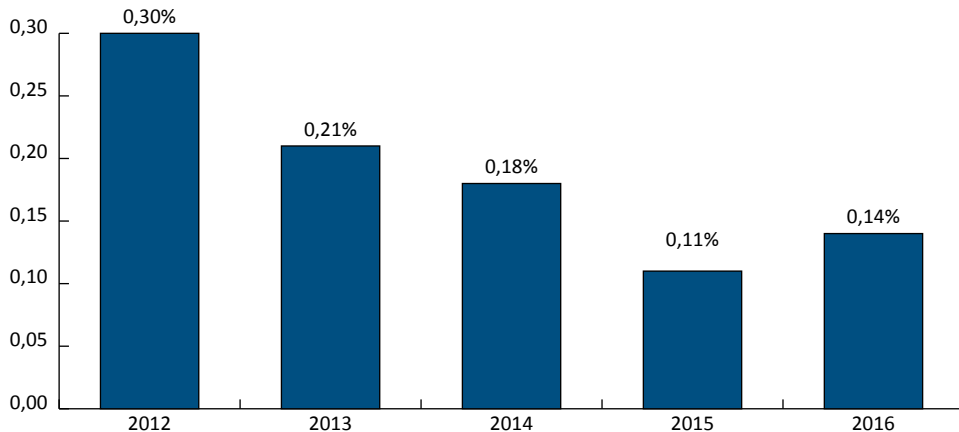
вих позик збільшилася з 0,11% у 2015 році до 0,14% у 2016 році (**діаграма 1.44**).

У 2016 році частка обсягу торгів облігаціями місцевих позик на біржовому ринку становила 0,00% (**діаграма 1.45**).

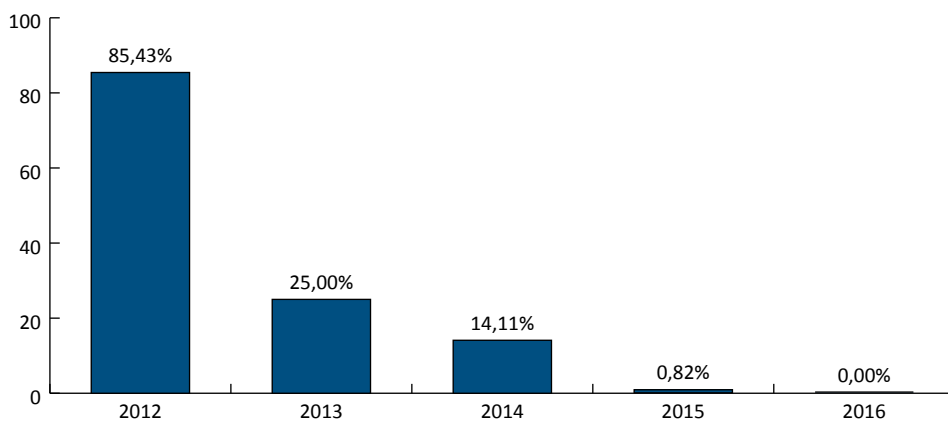
Діаграма 1.43. Обсяг торгів облігаціями місцевих позик на ринку цінних паперів (щомісячна динаміка) у 2016 році, млн грн

Діаграма 1.44. Частка обсягу торгів облігаціями місцевих позик на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках

Діаграма 1.45. Частка обсягу торгів облігаціями місцевих позик на біржовому ринку в загальному обсязі торгів облігаціями місцевих позик на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках

В абсолютних величинах у 2016 році обсяг торгів облігаціями місцевих позик на позабіржовому ринку становив 2,97 млрд грн (таблиця 1.33).

Перелік облігацій місцевих позик емітентів, які у 2016 році користувалися попитом на позабіржовому ринку, наведено в таблиці 1.34.

Перелік торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів облігаціями місцевих позик у 2016 році на позабіржовому ринку наведено в таблиці 1.35.

Таблиця 1.33. Обсяг торгів облігаціями місцевих позик на біржовому та позабіржовому ринках у 2012 – 2016 роках, млрд грн

Вид ринку	2012	2013	2014	2015	2016
Позабіржовий ринок	1,09	2,70	3,53	2,41	2,97
Біржовий ринок	6,39	0,90	0,58	0,02	0,00
Усього	7,48	3,60	4,11	2,43	2,97

Таблиця 1.34. ТОП – облігацій місцевих позик емітентів, які користувалися попитом на позабіржовому ринку (за обсягом виконаних договорів)

№ з/п	Найменування емітента	2016 рік	
		Обсяг виконаного договору на неорганізованому ринку, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаного договору на неорганізованому ринку, %
1	Київська міська рада (серія G)	2 906,42	97,98%
2	Черкаська міська рада (серія B)	60,00	2,02%

Таблиця 1.35. ТОП – ТЦП з найбільшим обсягом торгів облігаціями місцевих позик на позабіржовому ринку

№ з/п	Найменування ТЦП	2016 рік	
		Обсяг виконаних договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних договорів, %
1	ПАТ «Державний експортно-імпорتنний банк України»	1 685,82	56,83%
2	ПАТ «Державний ощадний банк України»	1 220,60	41,15%
3	ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК»	60,00	2,02%

Корпоративні облігації

Ринок корпоративних облігацій є вагомим, успішно функціонуючим елементом, який безпосередньо

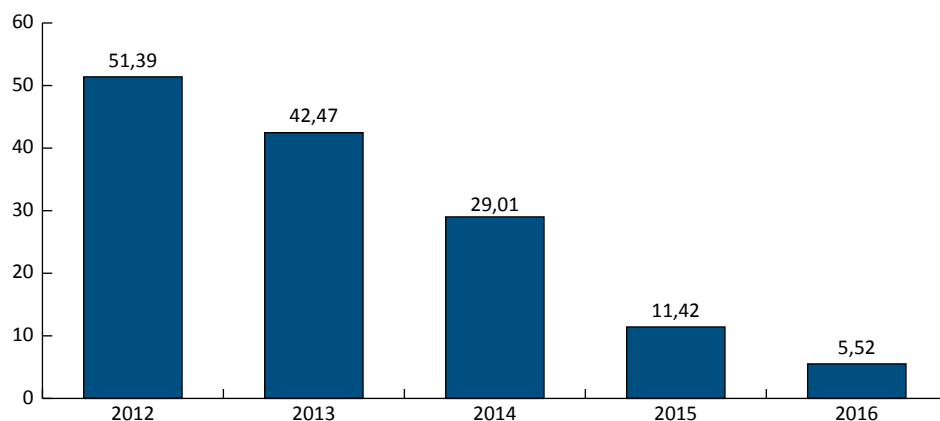
впливає на стан і розвиток вітчизняного фондового ринку.

Емісія корпоративних облігацій

У 2016 році відбулося скорочення емісійної діяльності на ринку корпоративних облігацій. Протягом року регулятором зареєстровано 118 випусків облігацій підприємств на суму 5,52 млрд грн (діаграма 1.46). Порівняно з 2015 роком обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств зменшився на 6,91 млрд грн або на 51,66%.

емств на суму 5,52 млрд грн (діаграма 1.46). Порівняно з 2015 роком обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств зменшився на 6,91 млрд грн або на 51,66%.

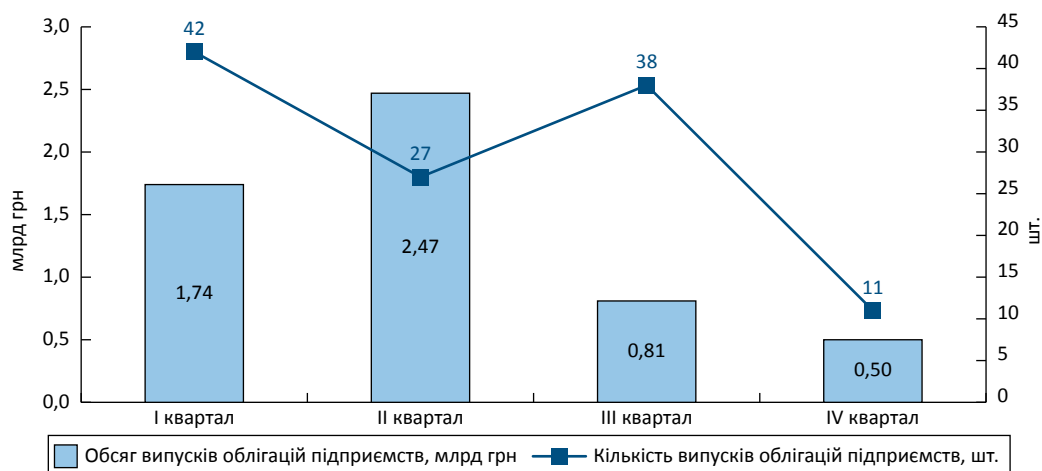
Діаграма 1.46. Обсяг зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств у 2012 – 2016 роках, млрд грн

Також зазначимо, що найбільший обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств зафіксовано в II кварталі 2016 року – 4,47 млрд грн (діаграма 1.47).

У структурі обсягу зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств банками не зареєстровано жодного випуску облігацій (таблиця 1.36).

Діаграма 1.47. Обсяг та кількість зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств у 2016 році

Таблиця 1.36. Обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств у 2012 – 2016 роках, млн грн

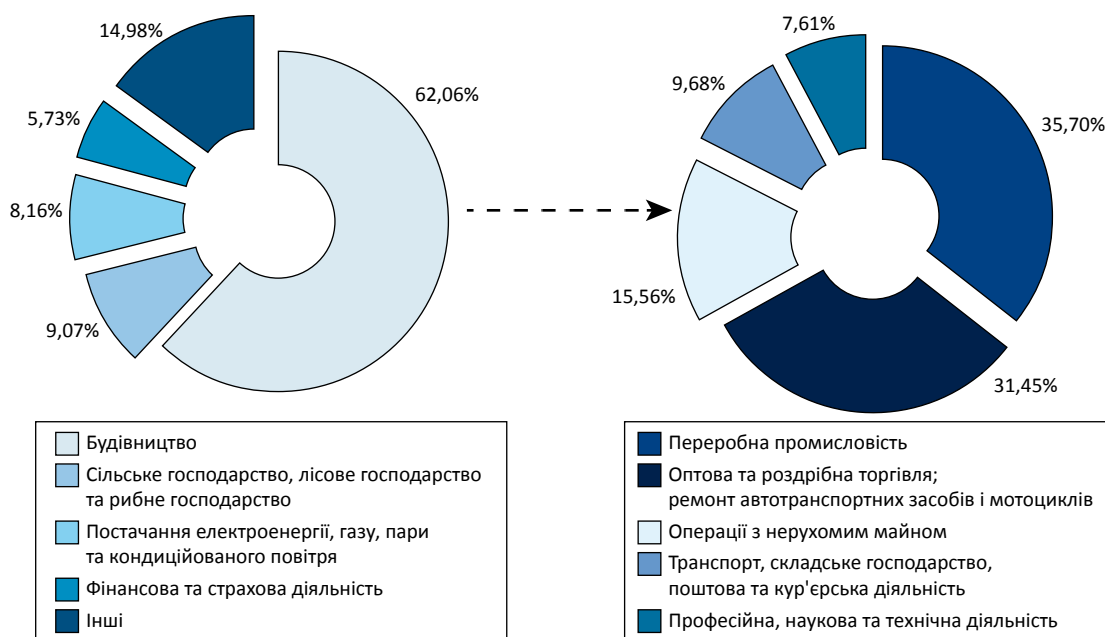
Вид емітента	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	51 386,61	42 467,78	29 009,22	11 421,17	5 515,40
у тому числі:					
Підприємства та інші	39 588,17	34 427,78	23 984,22	11 421,17	5 515,40
Банки	11 770,00	8 040,00	4 800,00	–	–
Страхові компанії	28,44	–	225,00	–	–

У 2016 році найбільші обсяги випусків облігацій підприємств, зареєстрованих Комісією, було здійснено емітентами з такими основними видами економічної діяльності:

- будівництво (3,42 млрд грн або 62,06% від загального обсягу);

- сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство (500,00 млн грн або 9,07%);
- постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (450,00 млн грн або 8,16%);
- фінансова та страхова діяльність (316,00 млн грн або 5,73%) (діаграма 1.48).

Діаграма 1.48. Розподіл зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств за основними видами економічної діяльності емітентів у 2016 році

Перелік підприємств, що зареєстрували у 2016 році найбільші обсяги випусків облігацій, наведено в **таблиці 1.37**. Обсяг емісії облігацій цих емітентів становив 75,31% від загального обсягу випусків облігацій, зареєстрованих Комісією.

Серед категорії «інші» найбільший обсяг зареєстрованих випусків облігацій належали підприємствам, основним видом економічної діяльності яких була переробна промисловість (**таблиця 1.38**).

Таблиця 1.37. ТОП - 10 емітентів, які зареєстрували найбільші випуски облігацій у 2016 році

№ з/п	Найменування емітента	Обсяг випуску, млн грн	Частка у загальному обсязі емісій, %
1	ТОВ «МАКСИМУМ»	980,00	17,77
2	ДП «ІНТЕРГАЛ-БУД» ТОВ «ФІРМА «ІНТЕРГАЛ»	640,00	11,60
3	ТОВ «ВІНД ПАУЕР»	450,00	8,16
4	ПрАТ «ПОЗНЯКИ-ЖИЛ-БУД»	377,21	6,84
5	ТОВ «ЕКСПЛУАТАЦІЙНА КОМПАНІЯ «СЕРВІС»	368,21	6,68
6	ПрАТ «ТРЕСТ ЖИТЛОБУД-1»	352,51	6,39
7	ПрАТ «НЕО ВІТА»	335,98	6,09
8	ТОВ «СК-АГРО»	250,00	4,53
9	ТОВ «ІПОТЕЧНА КОМПАНІЯ «АРКАДА-ФОНД»	200,00	3,63
10	ТОВ «ЕКОСІПАН»	200,00	3,63

Таблиця 1.38. Перелік підприємств, які зареєстрували найбільші випуски акцій, основним видом економічної діяльності яких була переробна промисловість

№ з/п	Найменування емітента	Обсяг емісії, млн грн	Частка у загальному обсязі емісій серед категорії «інші», %
1	ПАТ «ЗАВОД ЗАЛІЗОБЕТОННИХ КОНСТРУКЦІЙ ІМ. СВІТЛАНИ КОВАЛЬСЬКОЇ»	100,00	12,10
2	ПАТ «ФІТОФАРМ»	100,00	12,10
3	ТОВ «ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ «МОЛІС»	65,00	7,87
4	ПАТ «ХІМІКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ ЗАВОД «ЧЕРВОНА ЗІРКА»	30,00	3,63

Обіг корпоративних облігацій

Наприкінці 2016 року кількість випусків акцій, що перебувають в обігу на фондовому ринку, становила 11 829, з них 8,10% допущено до торгів на фондових біржах (**таблиця 1.39**).

Протягом 2016 року в біржовому реєстрі за II рівнем лістингу перебувало 26 облігацій підприємств (**діаграма 1.49**).

У структурі біржового списку в розрізі фондових бірж наприкінці 2016 року за кількістю корпоративних об-

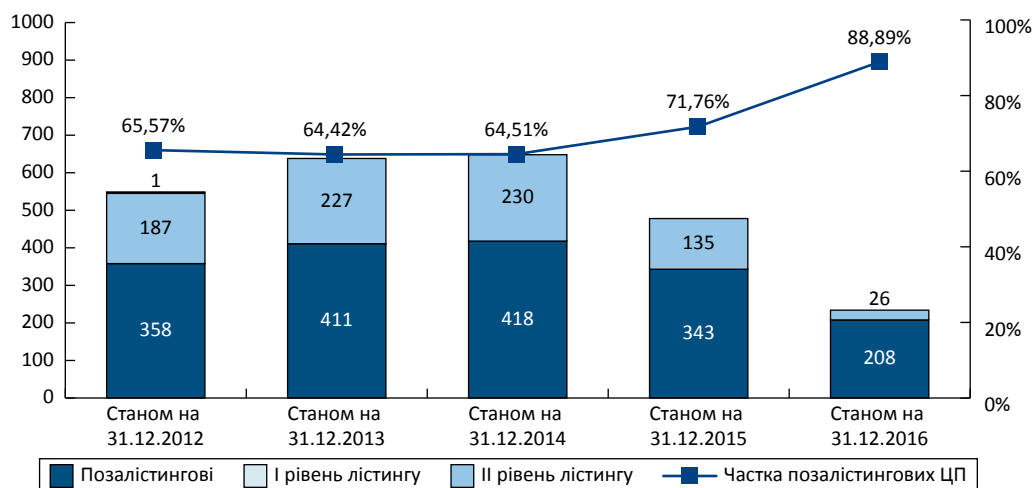
лігацій виділяється ПФТС (94 випуски облігацій підприємств: 15 – II рівня лістингу, 79 – позалістингові), що становило 40,17% від загальної кількості випусків облігацій підприємств, які допущено до торгів на фондових біржах (**діаграма 1.50**).

За останні три роки спостерігається зменшення обсягів торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів. Цей показник у 2014 році становив 55,44 млрд грн (**діаграма 1.51**).

Таблиця 1.39. Інформація щодо кількості випусків корпоративних облігацій, що перебувають в обігу на фондовому ринку, шт.

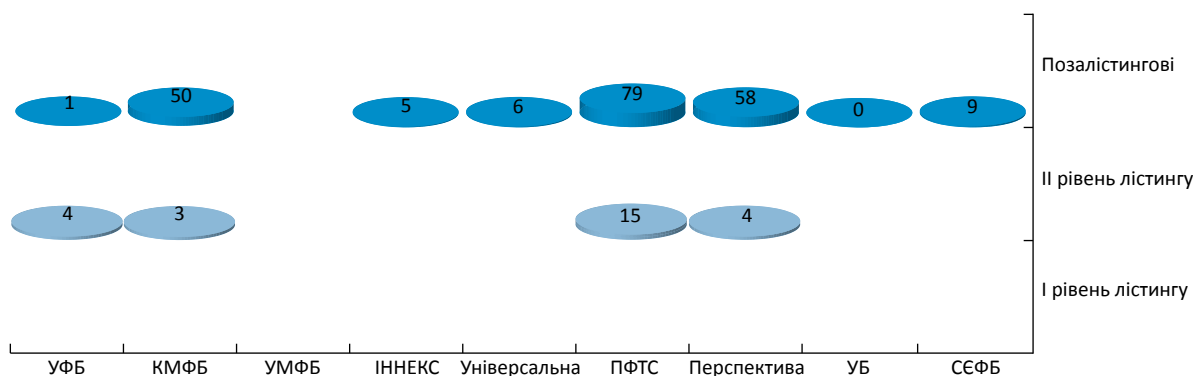
	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015	Станом на 31.12.2016
Кількість випусків цінних паперів, що перебувають в обігу на фондовому ринку	5 185	5 488	5 753	5 908	11 829
Кількість випусків цінних паперів, які допущено до торгів на фондових біржах	472	548	537	389	958
Кількість випусків цінних паперів, які не допущено до торгів на фондових біржах	4 713	4 940	5 216	5 519	10 871

Діаграма 1.49. Кількість випусків облігацій підприємств, які перебувають в обігу на фондових біржах*, шт.

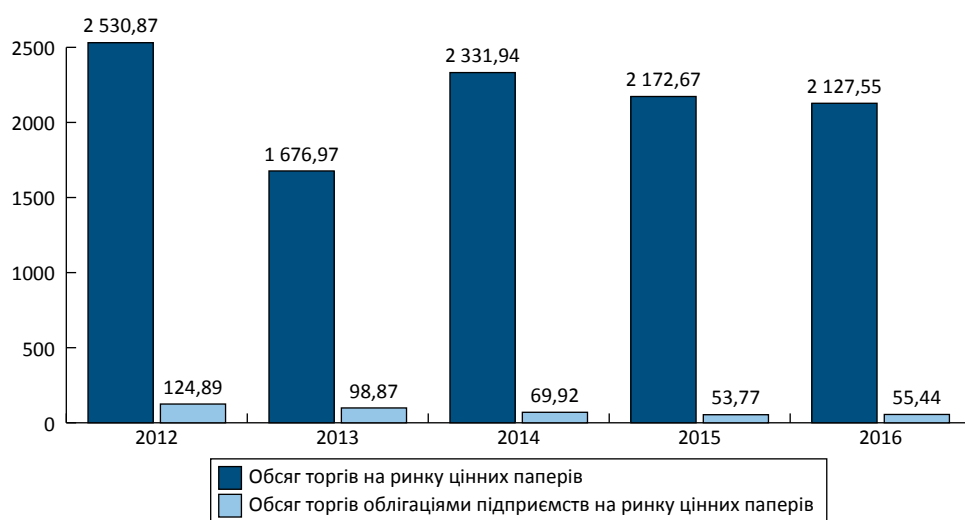

* – з урахуванням кількості цінних паперів, які перебувають в обігу на кількох фондових біржах.

Діаграма 1.50. Кількість випусків облігацій підприємств, які допущено до торгів на фондових біржах (у розрізі фондових бірж) станом на 31.12.2016, шт.

Діаграма 1.51. Обсяг торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках, млрд грн

Зазначимо, що найбільший обсяг торгів на ринку цінних паперів облігаціями підприємств зафіксовано у березні 2016 року – 13,85 млрд грн (діаграма 1.52).

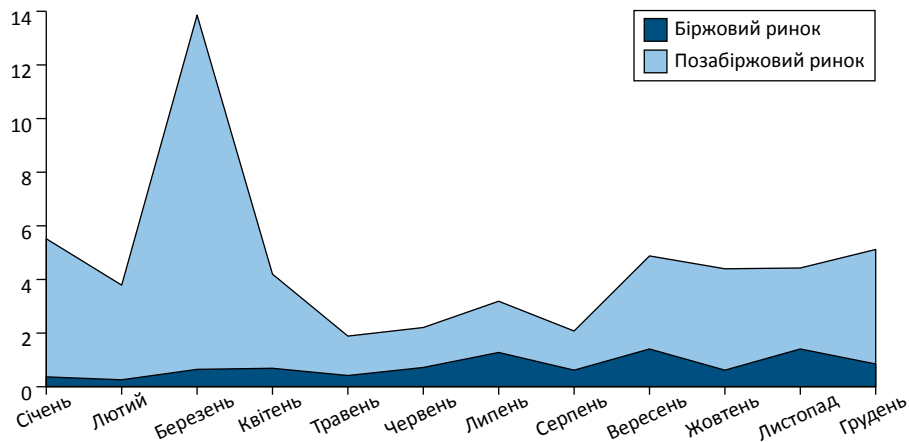
Другий рік поспіль спостерігається зниження частки обсягу торгів облігаціями підприємств на ринку цінних

паперів. Цей показник за підсумками 2016 року становить 2,61% від загального обсягу торгів на ринку цінних паперів (діаграма 1.53).

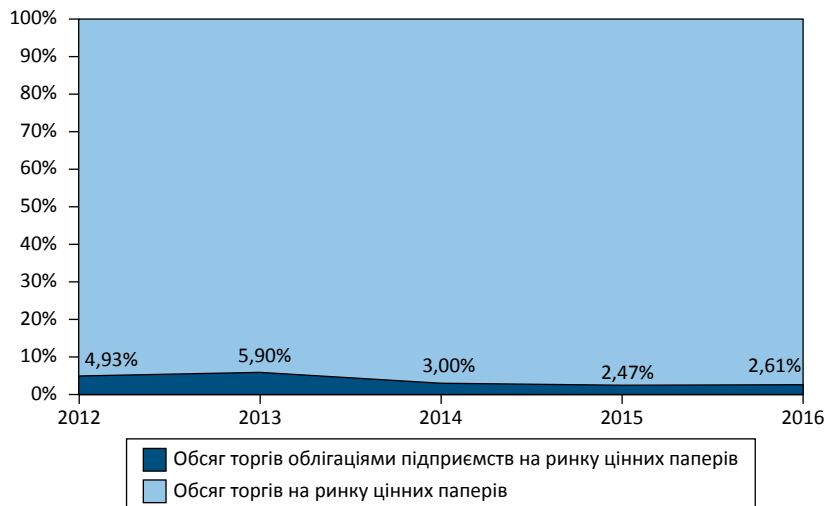
При цьому частка обсягу торгів облігаціями підприємств на біржовому ринку в загальному обсязі торгів корпоративними облігаціями підприємств на ринку цін-

них паперів знижилася з 26,16% у 2015 році до 16,54% у 2016 році (діаграма 1.54).

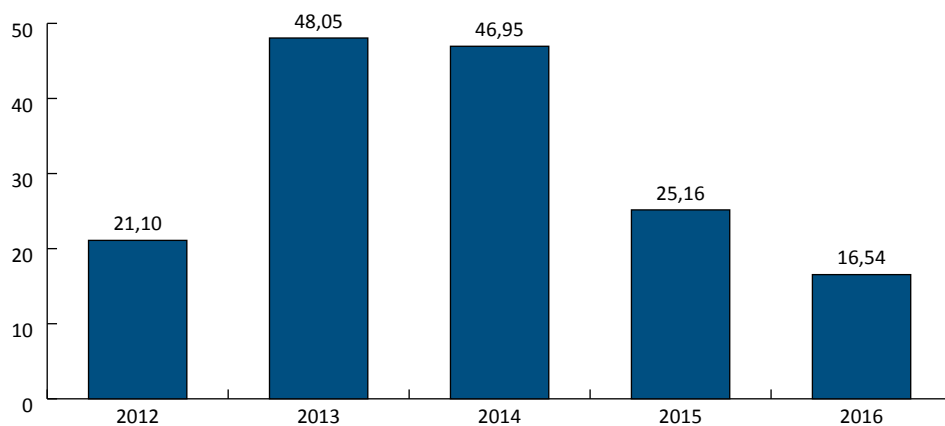
Діаграма 1.52. Обсяг торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів (щомісячна динаміка) у 2016 році, млрд грн

Діаграма 1.53. Частка обсягу торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках

Діаграма 1.54. Частка обсягу торгів облігаціями підприємств на біржовому ринку в загальному обсязі торгів корпоративними облігаціями на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках

За підсумками 2016 року обсяг торгів облигаціями підприємств на біржовому ринку становив 9,17 млрд грн, що менше на 27,79% порівняно з показником 2015 року (таблиця 1.40).

Протягом 2016 року в структурі торгів облигаціями підприємств за видами осіб, в інтересах яких укладалися контракти на біржовому ринку, значна частка належала юридичним особам – резидентам (73,33%) (таблиця 1.41).

Таблиця 1.40. Обсяг торгів облигаціями підприємств на біржовому та позабіржовому ринках у 2012 – 2016 роках, млрд грн

Вид ринку	2012	2013	2014	2015	2016
Позабіржовий ринок	98,54	51,36	37,09	40,24	46,27
Біржовий ринок	26,35	47,51	32,82	13,53	9,17
Усього	124,89	98,87	69,92	53,77	55,44

Таблиця 1.41. Структура торгів облигаціями підприємств за видами осіб (унікальний інвестор) протягом 2016 року

Вид особи	Біржовий ринок	
	унікальна кількість осіб	% від загальної кількості осіб
ТЦП	42	18,67%
Юридична особа – резидент	165	73,33%
Юридична особа – нерезидент	12	5,33%
Фізична особа – резидент	6	2,67%

Перелік облигацій підприємств-емітентів, які у 2016 році користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку, наведено в таблиці 1.42, 1.43. Частка обсягу торгів облигаціями підприємств-емітентів становила 81,26% від загального обсягу торгів корпоративними облигаціями на біржовому ринку.

гів облигаціями підприємств цих емітентів становила 81,26% від загального обсягу торгів корпоративними облигаціями на біржовому ринку.

Таблиця 1.42. ТОП – 10 облигацій підприємств емітентів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку (за обсягом виконаних біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	2016 рік		
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, %
1	ПФТС, Перспектива	ПАТ «УКРАЇНСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ»	78	2 910,23	31,73%
2	ПФТС	ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця»	10	1 577,00	17,19%
3	Перспектива	ТОВ «СК-АГРО»	7	602,38	6,57%
4	ПФТС, Перспектива	ПАТ «ТАСКОМБАНК»	46	599,47	6,54%
5	ПФТС, КМФБ	ПрАТ «ПОЗНЯКИ-ЖИЛ-БУД»	135	402,86	4,39%
6	Перспектива	АТ «ТРЕСТ ЖИТЛОБУД-1»	16	352,51	3,84%
7	КМФБ	ПрАТ «НЕО ВІТА»	13	335,98	3,66%
8	ПФТС, Перспектива	ТОВ «РУШ»	46	277,40	3,02%
9	Перспектива	ТОВ «БУРАТ-АГРО»	4	203,61	2,22%
10	Перспектива	ТДВ «ЖИТЛОБУД-2»	4	190,93	2,08%

Таблиця 1.43. ТОП – 10 облигацій підприємств-емітентів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку (за кількістю біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	2016 рік		
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загальної кількості виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, %
1	ПФТС, КМФБ	ПрАТ «ПОЗНЯКИ-ЖИЛ-БУД»	135	402,86	12,10%
2	ПФТС, Перспектива	ПАТ «УКРАЇНСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ»	78	2 910,23	6,99%
3	ПФТС, КМФБ	ТОВ «ФОРТІ ТРЕЙД»	50	2,28	4,48%
4	ПФТС, Перспектива	ТОВ «РУШ»	46	277,40	4,12%

Продовження таблиці 1.43

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	2016 рік		
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загальної кількості виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, %
5	ПФТС	ТОВ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «ТРИЙКА КАПІТАЛ»	46	7,48	4,12%
6	ПФТС, Перспектива	ПАТ «ТАСКОМБАНК»	46	599,47	4,12%
7	ПФТС, Перспектива	ТОВ «БУДІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ «РЕСТАВРАЦІЯ»	39	13,67	3,49%
8	Перспектива, Універсальна, УБ	ТОВ «КИЇВСЬКИЙ ПРОЕКТНИЙ ІНСТИТУТ»	34	5,64	3,05%
9	ПФТС, КМФБ	ТОВ «БРІККО»	34	1,71	3,05%
10	ПФТС, Перспектива, УБ	ПАТ «Альфа-Банк»	30	187,32	2,69%

Перелік облігацій підприємств-емітентів, які у 2016 році користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку, наведено в **таблиці 1.44**.

Перелік торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів облігаціями підприємств у 2016 році на біржовому ринку наведено в **таблиці 1.45**.

Таблиця 1.44. ТОП – 10 облігацій підприємств-емітентів, які користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку (за обсягом виконаних договорів)

№ з/п	Найменування емітента	2016 рік	
		Обсяг виконаного договору на неорганізованому ринку, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаного договору на неорганізованому ринку, %
1	ТОВ «ДТЕК ДОБРОПІЛЛЯВУГІЛЛЯ»	10 342,16	22,35%
2	ПрАТ «ТРЕСТ ЖИТЛОБУД-1» (серія к2)	3 964,13	8,57%
3	ТОВ «БУДСПЕЦСЕРВІС» (серія СС)	1 557,07	3,37%
4	ТОВ «КОВЧЕГ»	1 465,47	3,17%
5	ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» (серія В)	1 417,82	3,06%
6	ТОВ «КИЇВСЬКИЙ ПРОЕКТНИЙ ІНСТИТУТ»	1 282,10	2,77%
7	ТОВ «Територіальне міжгосподарче об'єднання «ЛІКО-ХОЛДІНГ» (серія ВЕ)	1 196,97	2,59%
8	ПАТ «Укрзалізниця»	1 088,66	2,35%
9	АТ «ТАСКОМБАНК»	1 040,17	2,25%
10	ТОВ «Столиця»	954,60	2,06%

Таблиця 1.45. ТОП – 10 ТЦП з найбільшим обсягом торгів облігаціями підприємств на біржовому ринку

№ з/п	Найменування ТЦП	2016 рік	
		Обсяг виконаних договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних договорів, %
1	ТОВ «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ УКРАЇНА»	42 649,03	20,30%
2	ПАТ «ТАСКОМБАНК»	41 306,07	19,66%
3	ПАТ «УКРСИББАНК»	30 992,96	14,75%
4	ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця»	15 518,57	7,39%
5	ТОВ «ДОНБРОКФІНАНС»	14 761,59	7,03%
6	ПрАТ «ПОЗНЯКИ-ЖИЛ-БУД»	14 094,46	6,71%
7	ПАТ «УКРАЇНСЬКИЙ БУДІВЕЛЬНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК»	6 093,06	2,90%
8	ТОВ «АЗОВО-ЧОРНОМОРСЬКА ІНВЕСТИЦІЙНА КОМПАНІЯ»	5 622,96	2,68%
9	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ТРЕСТ ЖИТЛОБУД – 1»	5 032,97	2,40%
10	ПрАТ «НЕО ВІТА»	4 409,55	2,10%

Перелік торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів облігаціями підприємств у 2016 році на позабіржовому ринку наведено в таблиці 1.46.

Таблиця 1.46 ТОП – 10 ТЦП з найбільшим обсягом торгів облігаціями підприємств на позабіржовому ринку

№ з/п	Найменування ТЦП	2016 рік	
		Обсяг виконаних договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних договорів, %
1	ПРАТ «АЛЪТАНА КАПІТАЛ»	10 416,66	22,51%
2	ПАТ «УкрСиббанк»	2 527,40	5,46%
3	ПАТ «ПРОФІНАНС»	2 415,54	5,22%
4	ТОВ «ТЦП-2015»	2 135,41	4,61%
5	ТОВ «ДОМІНАНТА ТРЕЙД»	1 862,60	4,03%
6	ТОВ «Азово-Чорноморська інвестиційна компанія»	1 815,79	3,92%
7	ТОВ «АЛЬДАРИС-ІНВЕСТ»	1 770,88	3,83%
8	ТОВ «ПІОГЛОБАЛ Капітал»	1 448,40	3,13%
9	ПАТ «Державний ощадний банк України»	1 382,54	2,99%
10	ТОВ «ІК «A.I.C.T.- Інвест»	1 182,33	2,56%

Ринок депозитних сертифікатів

Ринок депозитних сертифікатів представлений такими інструментами: ощадними (депозитними) сертифіката-

ми та депозитними сертифікатами Національного банку України.

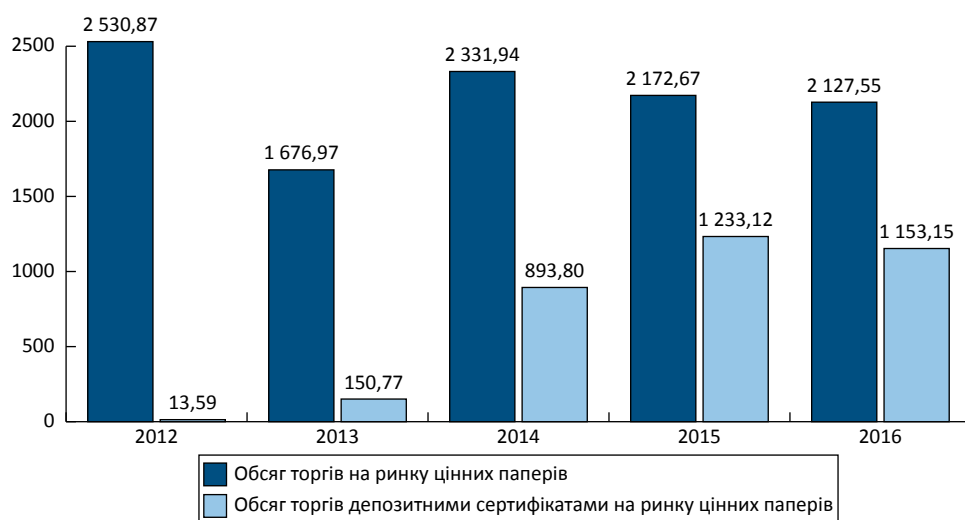
Обіг депозитних сертифікатів на фондовому ринку

Варто звернути увагу, що у 2016 році обсяг торгів депозитними сертифікатами на ринку цінних паперів зменшився на 6,48% порівняно з показником 2015 року та становив 1 153,15 млрд грн (діаграма 1.55). Зростання кількості операцій з депозитними сертифікатами у 2015 році відбулося внаслідок проведення монетарної політики Національним банком України.

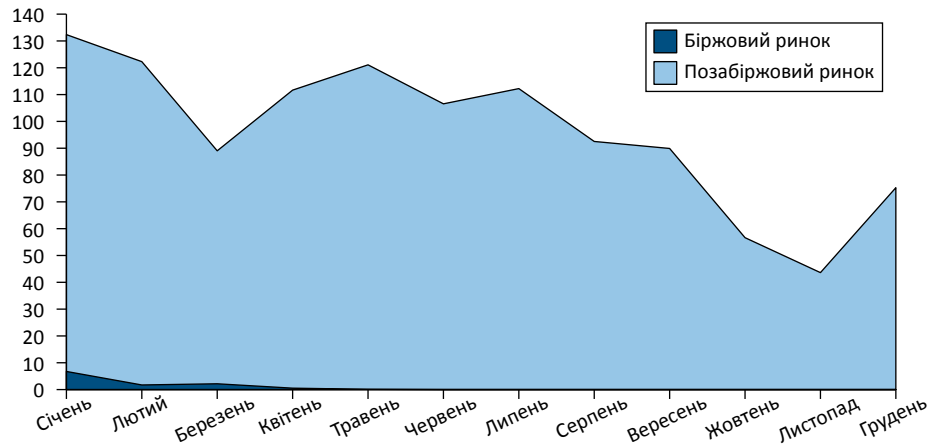
Найбільший обсяг торгів на ринку цінних паперів депозитними сертифікатами зафіксовано у січні 2016 року – 132,36 млрд грн (діаграма 1.56).

У структурі торгів на ринку цінних паперів питома вага операцій з депозитними сертифікатами зменшилася з 56,76% у 2015 році до 54,20% у 2016-му (діаграма 1.57). На біржовому ринку обсяг торгів депозитними сертифікатами НБУ становив 11,26 млрд грн (таблиця 1.47).

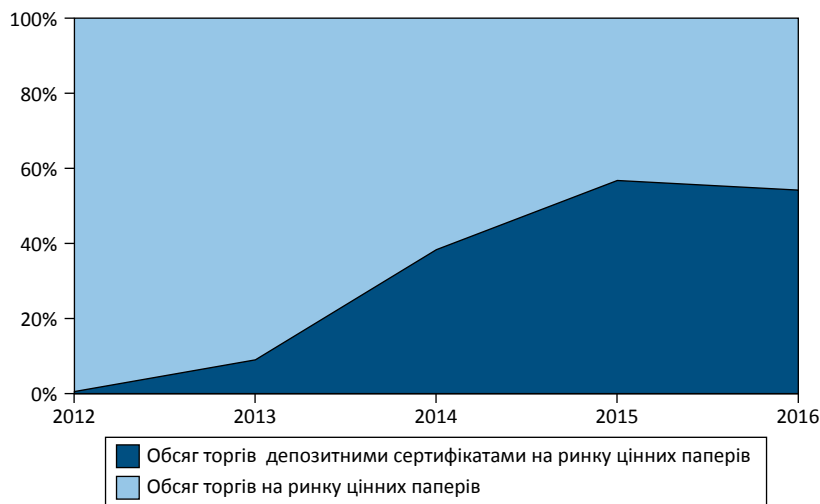
Діаграма 1.55. Обсяг торгів депозитними сертифікатами на ринку цінних паперів у 2012– 2016 роках, млрд грн

Діаграма 1.56. Обсяг торгів депозитними сертифікатами на ринку цінних паперів (щомісячна динаміка) у 2016 році млрд грн

Діаграма 1.57. Частка обсягу торгів депозитними сертифікатами на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках

Таблиця 1.47. Обсяг торгів депозитними сертифікатами на біржовому та позабіржовому ринках у 2012 – 2016 роках, млрд грн

Вид ринку	2012	2013	2014	2015	2016
Позабіржовий ринок	13,59	150,77	892,80	1 224,41	1 141,89
Біржовий ринок	–	–	1,00	8,71	11,26
Усього	13,59	150,77	893,80	1 233,12	1 153,15

Ринок деривативів

Ринок деривативів є доволі молодим сегментом фінансового ринку та представлений ф'ючерсними

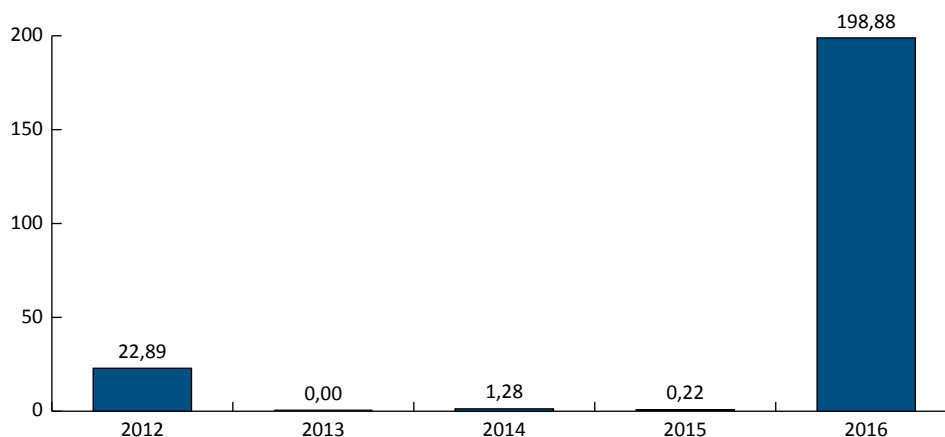
контрактами, опціонами та опціонними сертифікатами.

Емісія деривативів

У 2016 році Комісією зареєстровано 9 випусків опціонних сертифікатів на загальну суму 198,88 млн грн,

що порівняно з показником 2015 року більше на 198,66 млн грн (діаграма 1.58).

Діаграма 1.58. Обсяг зареєстрованих випусків опціонних сертифікатів у 2012 – 2016 роках, млн грн

Обіг деривативів на фондовому ринку

Наприкінці 2016 року кількість випусків деривативів, що перебувають в обігу на фондовому ринку, становила 361 шт., з них допущено до торгів на фондових біржах 72,02% (таблиця 1.48).

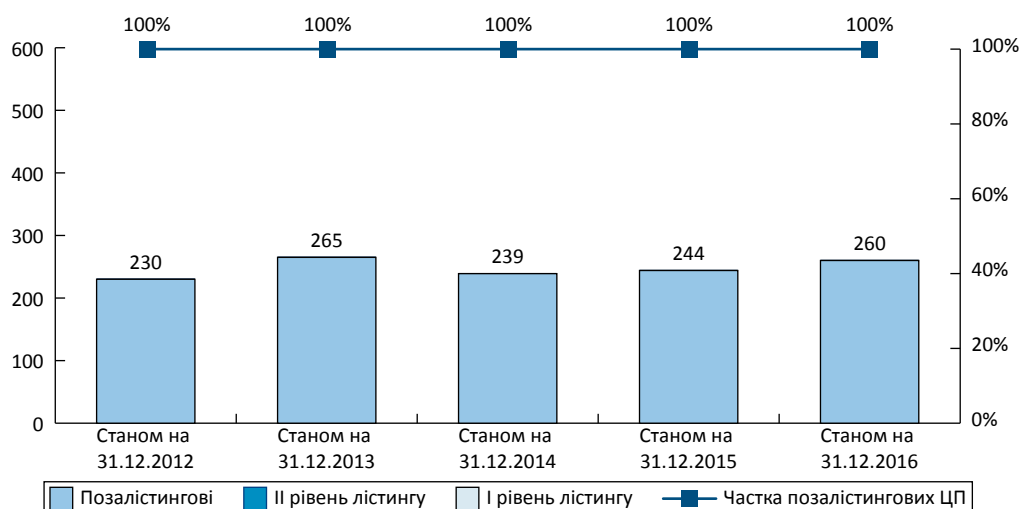
Таблиця 1.48. Кількість випусків деривативів, які допущено до торгів на фондових біржах, шт.

	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015	Станом на 31.12.2016
Кількість випусків фінансових інструментів, що перебувають в обігу на фондовому ринку	320	349	333	343	361
Кількість випусків фінансових інструментів, які допущено до торгів на фондових біржах	230	265	239	244	260
Кількість випусків фінансових інструментів, які не допущено до торгів на фондових біржах	90	84	94	99	101

Зазначимо, що протягом останніх п'яти років деривативи було допущено до торгівлі на фондових біржах за категорією позалістингових цінних паперів (діаграма 1.59). Наприкінці 2016 року в структурі біржового списку у розрізі фондових бірж за кількістю деривативів виділяється ПАТ «УБ» — 198 деривативів (діаграма 1.60).

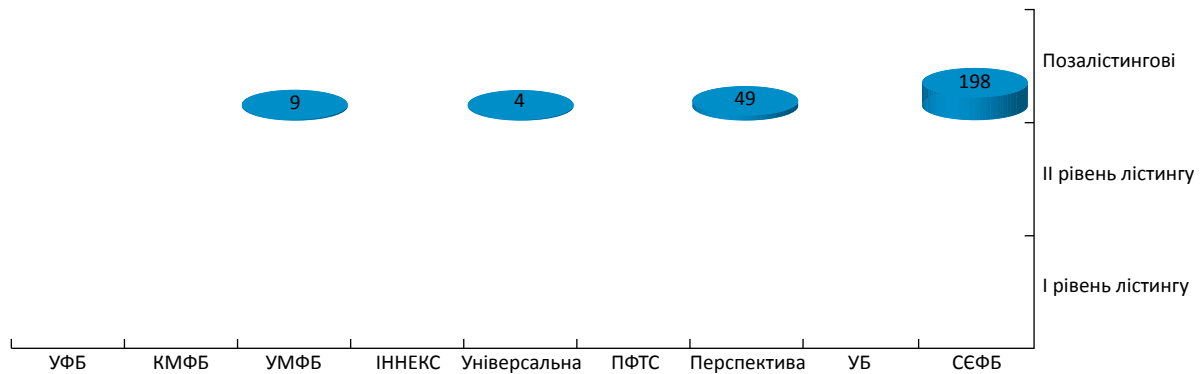
Ринок деривативів упродовж останніх трьох років скорочується. За підсумком 2016 року обсяг торгів деривативами становив 2,40 млрд грн (діаграма 1.61). Слід зазначити, що найбільший обсяг торгів на ринку цінних паперів деривативами зафіксовано у грудні 2016 року – 387,17 млн грн (діаграма 1.62).

Діаграма 1.59. Кількість випусків деривативів*, які допущено до торгів на фондових біржах, шт.

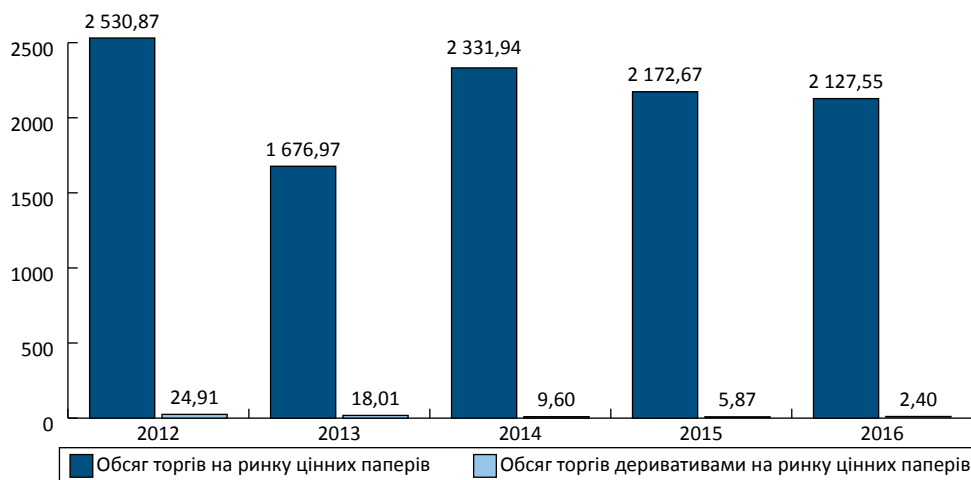

*– з урахуванням кількості цінних паперів, які перебувають в обігу на кількох фондових біржах.

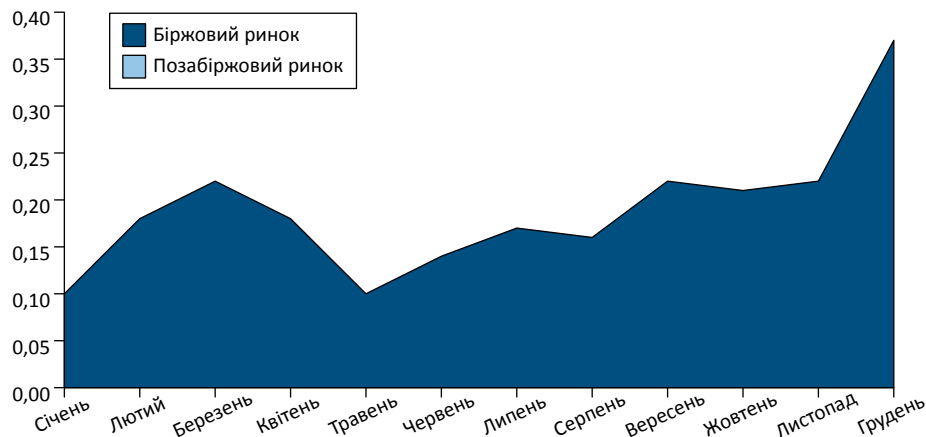
Діаграма 1.60. Кількість деривативів, які допущено до торгів на фондових біржах (у розрізі фондових бірж), станом на 31.12.2016, шт.

Діаграма 1.61. Обсяг торгів деривативами на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках, млрд грн

Діаграма 1.62. Обсяг торгів деривативами на ринку цінних паперів (щомісячна динаміка) у 2016 році, млрд грн

У загальній структурі обсягів торгів на ринку цінних паперів частка обсягу торгів деривативами становила 0,11% сукупного обсягу торгів на фондовому ринку (діаграма 1.63).

Своєю чергою, частка обсягу торгів деривативами на біржовому ринку у 2016 році становить 94,72% (діаграма 1.64).

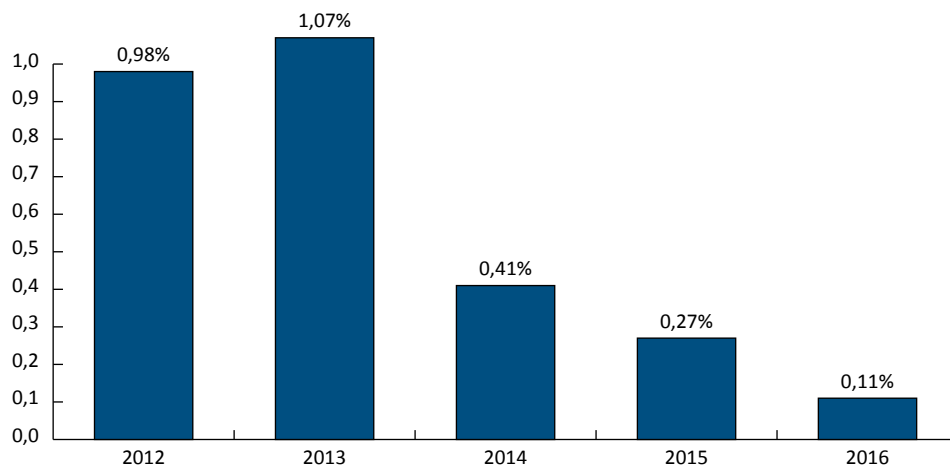
Обсяг торгів деривативами на біржовому ринку у 2016 році становив 2,40 млрд грн. Якщо розглядати в розрізі

за видами ринків, то всі операції здійснювалися в секції строкового ринку (таблиця 1.49).

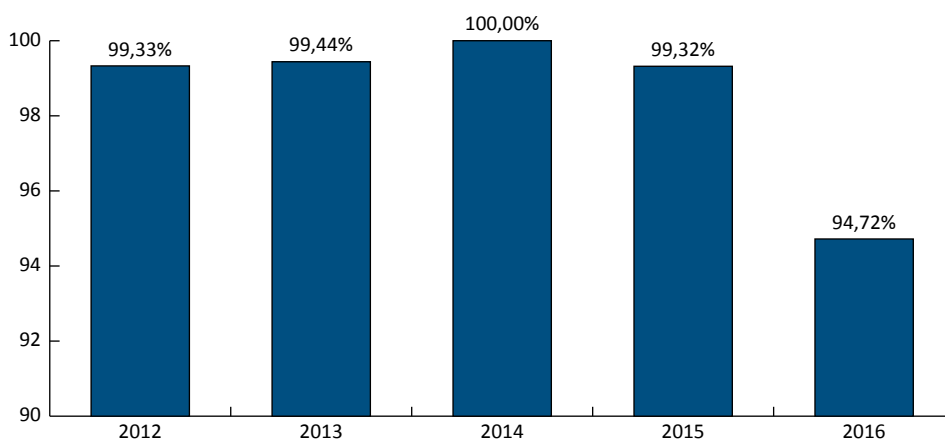
Протягом 2016 року в структурі торгів деривативами за видами осіб, в інтересах яких укладалися контракти на біржовому ринку, значна частка належала фізичним особам – резидентам – 94,67% (таблиця 1.50).

На фондовому ринку найбільшим попитом у 2016 році користувалися ф'ючерсні контракти на валюту та строкові контракти на індексний кошик (таблиця 1.51).

Діаграма 1.63. Частка обсягу торгів деривативами на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках

Діаграма 1.64. Частка обсягу торгів деривативами на біржовому ринку у загальному обсязі торгів на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках

Таблиця 1.49. Обсяг торгів деривативами на біржовому та позабіржовому ринках у 2012 – 2016 роках, млрд грн

Вид ринку	2012	2013	2014	2015	2016
Позабіржовий ринок	0,14	0,00	0,01	0,04	0,12
Біржовий ринок	24,77	18,01	9,59	5,83	2,28
Усього	24,91	18,01	9,60	5,87	2,40

Таблиця 1.50. Структура торгів деривативами за видами осіб (унікальний інвестор) протягом 2016 року

Вид особи	Біржовий ринок	
	унікальна кількість осіб	% від загальної кількості осіб
ТЦП	32	1,62%
Юридична особа – резидент	47	2,39%
Юридична особа – нерезидент	19	0,96%
фізична особа – резидент	1865	94,67%
Фізична особа – нерезидент	7	0,36%

Таблиця 1.51. Структура торгів деривативами за видом інструментів

Вид деривативу	Кількість контрактів (шт.)	Сума (млн грн)
Опціон на купівлю (деривативів)	1 302	37,00
Опціон на продаж (деривативів)	418	9,00
Ф'ючерсний контракт (валюта)	13 188	1 150,00
Ф'ючерсний контракт (товар)	56	2,00

Продовження таблиці 1.51

Вид деривативу	Кількість контрактів (шт.)	Сума (млн грн)
Ф'ючерсний контракт (фондовий індекс)	11 537	147,00
Усього	26 501	1 345,00

Перелік деривативів, які у 2016 році користувалися попитом на біржовому ринку, наведено в **таблиці 1.52, 1.53.**

Перелік деривативів, які у 2016 році користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку, наведено в **таблиці 1.54.**

Таблиця 1.52. ТОП – 10 деривативів, які користувалися попитом на біржовому ринку (за обсягом виконаних біржових контрактів)

№ з/п	Найменування емітента	Вид фінансового інструменту	Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	ПАТ «Українська біржа»	Ф'ючерсний контракт	24768	1 298,73	57,07%
2	«ТМО «ЛІКО-ХОЛДІНГ»	Опціонний сертифікат	500	732,49	32,19%
3	ТОВ «РИНОК-1»	Опціонний сертифікат	4759	196,97	8,66%
4	ПАТ «Українська біржа»	Опціон	1717	46,29	2,03%
5	ТОВ «ПЗРГ «ОДЕСАГАЗ»	Опціонний сертифікат	4	0,59	0,03%
6	ТОВ «СІТІ ПРЕМ'ЄР»	Опціонний сертифікат	3	0,30	0,01%
7	ПАТ «ФБ «Перспектива»	Ф'ючерсний контракт	8	0,14	0,01%

Таблиця 1.53. ТОП – 10 деривативів, які користувалися попитом на біржовому ринку (за кількістю біржових контрактів)

№ з/п	Найменування емітента	Вид фінансового інструменту	Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загальної кількості виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	ПАТ «Українська біржа»	Ф'ючерсний контракт	24768	1 298,73	77,99%
2	ТОВ «РИНОК-1»	Опціонний сертифікат	4759	196,97	14,98%
3	ПАТ «Українська біржа»	Опціон	1717	46,29	5,41%
4	«ТМО «ЛІКО-ХОЛДІНГ»	Опціонний сертифікат	500	732,49	1,57%
5	ПАТ «ФБ «Перспектива»	Ф'ючерсний контракт	8	0,14	0,03%
6	ТОВ «ПЗРГ «ОДЕСАГАЗ»	Опціонний сертифікат	4	0,59	0,01%
7	ТОВ «СІТІ ПРЕМ'ЄР»	Опціонний сертифікат	3	0,30	0,01%

Таблиця 1.54. ТОП – 10 деривативів, які користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку (за обсягом виконаних договорів)

№ з/п	Найменування емітента	2016 рік	
		Обсяг виконаного договору, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаного договору, %
1	ТзОВ «Інвест-Житло»	42,83	33,77%
2	ТОВ «ТМО «ЛІКО-ХОЛДІНГ»	34,02	26,82%
3	ТзОВ «Інвест Житло Захід»	21,53	16,98%
4	ТзОВ «ІНВЕСТИЦІЇ У БУДІВНИЦТВО»	14,94	11,78%
5	ТзОВ «Резорт Лісова Пісня»	4,55	3,59%
6	ТзОВ «Будівельна група «АВІЛА»	3,99	3,14%
7	ТОВ «Авалон Престиж»	2,59	2,04%
8	ТОВ «БК «БІЗНЕС ГЛОБУС»	2,12	1,67%
9	ТОВ «ІНВЕСТ-МАКС»	0,22	0,17%
10	ТОВ «ПРЕМІУМ-ІНВЕСТИЦІЇ»	0,02	0,02%

Перелік торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів деривативами у 2016 році на біржовому ринку наведено в **таблиці 1.55**.

Перелік торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів деривативами у 2016 році на позабіржовому ринку наведено в **таблиці 1.56**.

Таблиця 1.55. ТОП – 10 ТЦП з найбільшим обсягом торгів деривативами на біржовому ринку

№ з/п	Найменування ТЦП	2016 рік	
		Обсяг виконаних договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних договорів, %
1	ТОВ «УНІВЕР КАПІТАЛ»	843,62	37,07%
2	ТОВ «КАСТОДІ-БРОК»	366,40	16,10%
3	ТОВ «ІК «А. І. С.Т. – ІНВЕСТ»	366,25	16,10%
4	СПІЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО ТОВ «ДРАГОН КАПІТАЛ»	222,12	9,76%
5	ТОВ «ТРАДЕКС-ТРЕЙД»	98,48	4,33%
6	ТОВ «НВП» МАГІСТР»	98,35	4,32%
7	ТОВ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «УКРАНЕТ»	83,84	3,68%
8	ТОВ «І-НВЕСТ»	79,47	3,49%
9	ТОВ «УНІВЕР КАПІТАЛ»	36,35	1,60%
10	ПрАТ «ІНВЕСТИЦІЙНА ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «АРТ КАПІТАЛ»	22,30	0,98%

Таблиця 1.56. ТОП – ТЦП з найбільшим обсягом торгів деривативами на позабіржовому ринку

№ з/п	Найменування ТЦП	2016 рік	
		Обсяг виконаних договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних договорів, %
1	ТЗОВ «ТЦП «ПГІ»	81,73	64,45%
2	ТОВ «ІК «А.І.С.Т.-Інвест»	34,02	26,82%
3	ТОВ «ФК «ДЕКРА»	5,85	4,61%
4	ТОВ «МАКСИМУМ-КАПІТАЛ»	2,62	2,07%
5	ТОВ «Підприємство «Росан-Цінні Папери»	2,59	2,04%

Ринок колективних інвестицій

На сьогодні найбільш затребуваною формою фінансового посередництва є система колективного

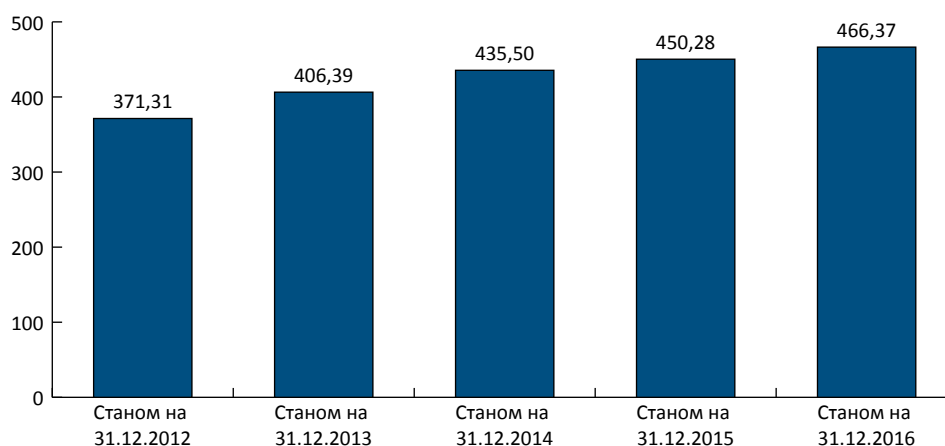
інвестування, до якої входять інвестиційні та пенсійні фонди.

Емісія цінних паперів інститутів спільного інвестування

За даними за 2016 рік усього регулятором зареєстровано випусків цінних паперів ІСІ на загальну суму

466,37 млрд грн (**діаграма 1.65**).

Діаграма 1.65. Динаміка обсягу зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування у 2012 – 2016 роках (наростаючим підсумком), млрд грн

Найбільшу кількість цінних паперів ІСІ розміщено серед юридичних осіб – резидентів (74,15%). Номінальна вартість розміщених цінних паперів ІСІ, що пере-

бували в обігу наприкінці минулого року, становила 71,75 млрд грн. Детальну інформацію про динаміку цього показника наведено в **таблиці 1.57**.

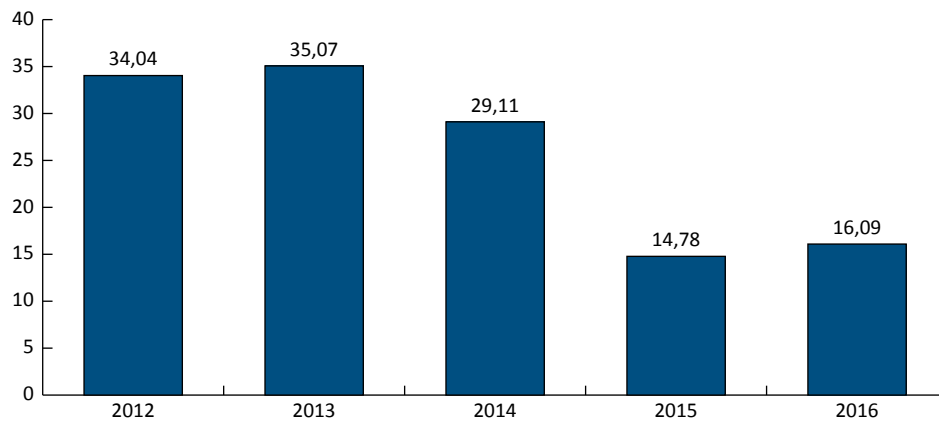
Таблиця 1.57. Номінальна вартість розміщених цінних паперів ІСІ, що перебувають в обігу (наростаючим підсумком), млрд грн

Період	Серед юридичних осіб		Серед фізичних осіб		Усього
	Резидентів	Нерезидентів	Резидентів	Нерезидентів	
Станом на 31.12.2012	63,63	12,25	1,92	0,03	77,84
Станом на 31.12.2013	67,85	14,61	2,63	0,04	85,14
Станом на 31.12.2014	63,92	16,07	2,73	0,04	82,75
Станом на 31.12.2015	62,36	16,71	3,34	0,04	82,45
Станом на 31.12.2016	53,20	14,42	4,09	0,04	71,75

У 2016 році загальний обсяг випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування, зареєстрованих Комісією, становив 16,09 млрд грн, що порівняно з по-

казником 2015 року більше на 1,31 млрд грн (**діаграма 1.66**).

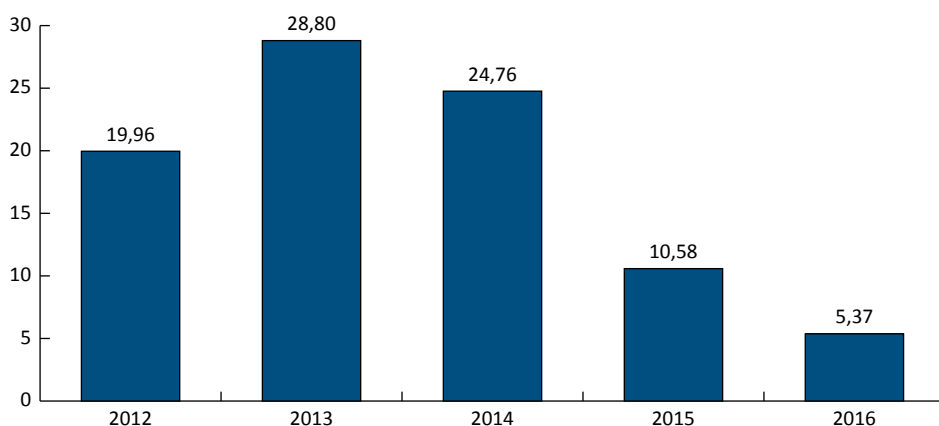
Діаграма 1.66. Обсяг зареєстрованих випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування у 2012 – 2016 роках, млрд грн

У 2016 році регулятором зареєстровано 42 випуски інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів

на суму 5,37 млрд грн, що на 5,21 млрд грн менше порівняно з показником 2015 року (**діаграма 1.67**).

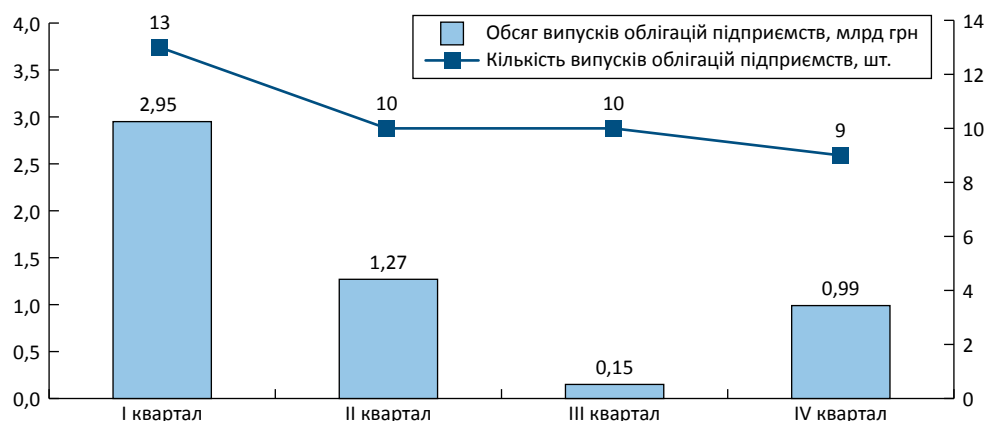
Діаграма 1.67. Обсяг зареєстрованих випусків інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів у 2012 – 2016 роках, млрд грн

Найбільші обсяги емісії інвестиційних сертифікатів зареєстровано Національною Комісією з цінних паперів

та фондового ринку в I кварталі 2016 року (**діаграма 1.68**) (**таблиця 1.58**).

Діаграма 1.68. Обсяг та кількість зареєстрованих випусків інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів протягом 2016 року

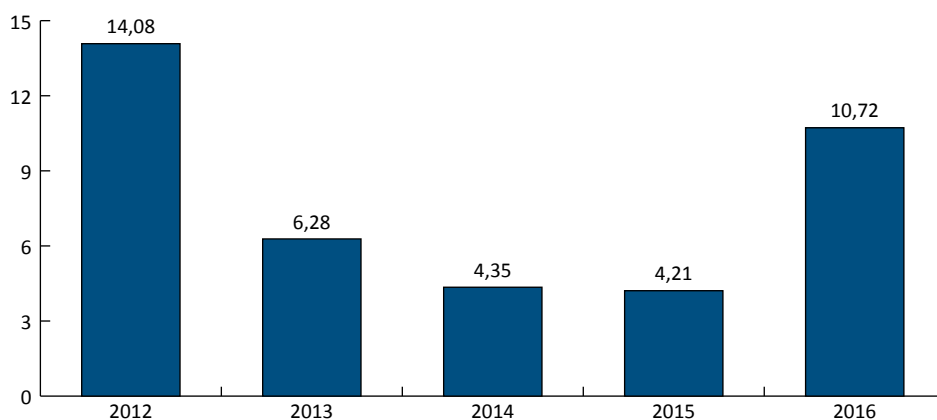

Таблиця 1.58. ТОП – 10 емітентів, які зареєстрували найбільші випуски інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів протягом 2016 року

№ з/п	Найменування емітента	Обсяг емісії, млн грн	Частка у загальному обсязі емісії, %
1	ТОВ «КУА «ІНВЕСТИЦІЙНІ ПАРТНЕРИ» (ЗНВПФ «ВЕКТОР ІНВЕСТ»)	800,00	14,90
2	ТОВ «КУА «ІНВЕСТИЦІЙНІ ПАРТНЕРИ» (ЗНВПФ «Девелоп-Інвест»)	800,00	14,90
3	ТОВ «КУА «ІНВЕСТИЦІЙНІ ПАРТНЕРИ» (ІКПФ «Фонд доступного житла»)	239,36	4,46
4	ТОВ «КУА «АЛЬТІС-ТРАСТ» (ЗНВПФ «ЗОЛОТІ ВОРОТА»)	135,00	2,51
5	ТОВ «КУА «Сіті Ессет Менеджмент» (ЗНВПФ «ГРІНВІЛЬ ХАУС»)	135,00	2,51
6	ТОВ «КУА «ЕСКО-КАПІТАЛ» (ЗНВПФ «ВЕЖА ДЕВЕЛОПМЕНТ»)	135,00	2,51
7	ТОВ «КУА «АЛЬТІС-ТРАСТ» (ЗНВПФ «Парус інвест»)	135,00	2,51
8	ТОВ «КУА «АРТ-КАПІТАЛ Менеджмент» (ЗНВПФ «ОРГАНІК»)	130,00	2,42
9	ТОВ «КУА «БІЗНЕС-ГАРАНТ» (ЗНВПФ «Сайленс»)	130,00	2,42
10	ТОВ «КУА «Українське інвестиційне товариство» (ЗНВПФ «АКІНІТА 2»)	125,00	2,33

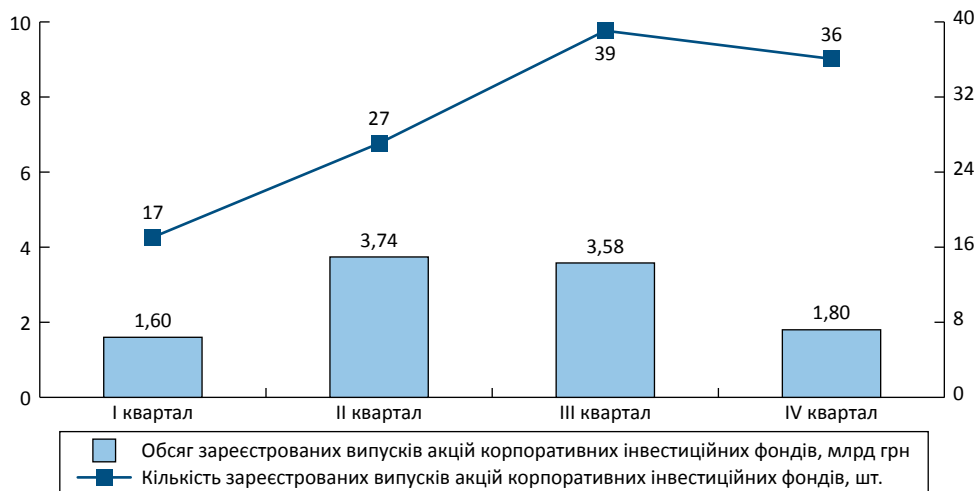
Протягом 2016 року регулятор зареєстрував 119 випусків акцій корпоративних інвестиційних фондів на суму 10,72 млрд грн, що на 6,52 млрд грн перевищує показник 2015 року (діаграма 1.69).

Діаграма 1.69. Обсяг зареєстрованих випусків акцій корпоративних інвестиційних фондів у 2012 – 2016 роках, млрд грн

Найбільші обсяги емісії акцій корпоративних інвестиційних фондів зареєстровано Національною Комісією з цінних паперів та фондового ринку у II кварталі 2016 року (діаграма 1.70)(таблиця 1.59).

Діаграма 1.70. Обсяг та кількість зареєстрованих випусків акцій корпоративних інвестиційних фондів протягом 2016 року

Таблиця 1.59 ТОП – 10 емітентів, які зареєстрували найбільші випуски акцій корпоративних інвестиційних фондів протягом 2016 року

№ з/п	Найменування емітента	Обсяг емісії, млн грн	Частка у загальному обсязі емісій, %
1	ПАТ ЗНКІФ «АЛЬПАРИ-Інвест»	1000,00	9,32
2	АТ «ЗНВКІФ «СМАРТ ФОНД»	1000,00	9,32
3	АТ «ЗНВКІФ «ДОБРОБУТ-КАПІТАЛ»	900,00	8,39
4	АТ «ЗНВКІФ «ГАРАНТ»	820,00	7,65
5	АТ «ЗНВКІФ «ДТС-КАПІТАЛ»	802,00	7,48
6	ПАТ «ЗНВКІФ «УНО»	700,00	6,53
7	АТ «ЗНВКІФ «БЕНЕФІТ-КАПІТАЛ»	522,00	4,87
8	ПАТ «ЗНВКІФ «ГРАВІС»	500,00	4,66
9	АТ «ЗНВКІФ «СЕНАТ»	500,00	4,66
10	АТ «ЗНВКІФ «ФІНРАЙЗ»	300,00	2,80

Обіг цінних паперів інститутів спільного інвестування на фондовому ринку

У 2016 році кількість випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування, що перебувають в обігу на фондовому ринку, становила 1 577 шт., з них допущено до торгів на фондових біржах 9,70% (таблиця 1.60).

Таблиця 1.60. Інформація щодо кількості випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування, що перебувають в обігу на фондовому ринку, шт.

	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015	Станом на 31.12.2016
Кількість випусків цінних паперів, що перебувають в обігу на фондовому ринку	1 316	1 468	1 524	1 539	1 577
Кількість випусків цінних паперів, які допущено до торгів на фондових біржах	240	284	301	227	153
Кількість випусків цінних паперів, які не допущено до торгів на фондових біржах	1 076	1 184	1 223	1 312	1 424

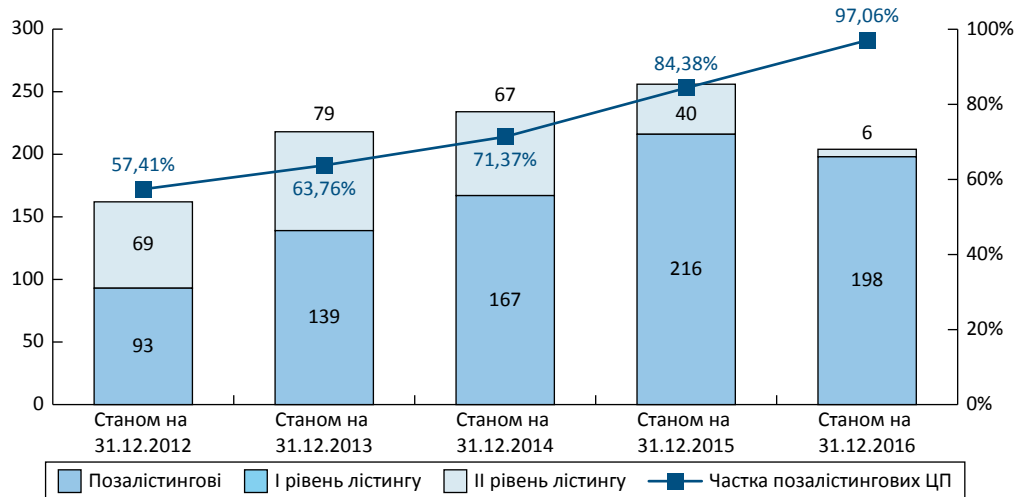
Наприкінці 2016 року в біржовому реєстрі за II рівнем лістингу перебувало 6 цінних паперів ІСІ (діаграма 1.71).

У структурі біржового списку в розрізі фондових бірж у 2016 році за кількістю цінних паперів ІСІ виділяється ПФТС (87 випусків інвестиційних сертифікатів:

2 – II рівня лістингу, 85 – позалістингові) (діаграма 1.72).

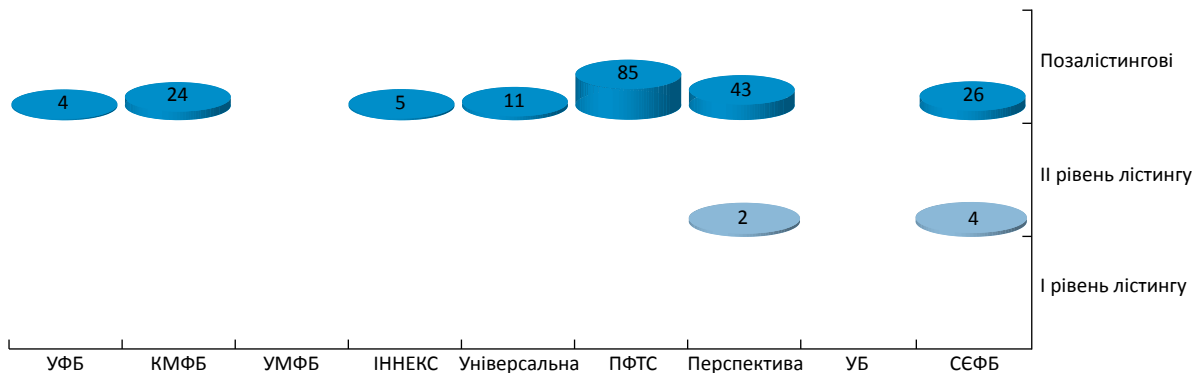
На ринку цінних паперів спостерігається зниження обсягу торгів цінними паперами ІСІ, який у 2016 році становив 70,39 млрд грн, що менше на 31,45% порівняно з показником 2014 року (діаграма 1.73).

Діаграма 1.71. Кількість випусків цінних паперів ІСІ*, які перебувають в обігу на фондових біржах, шт.

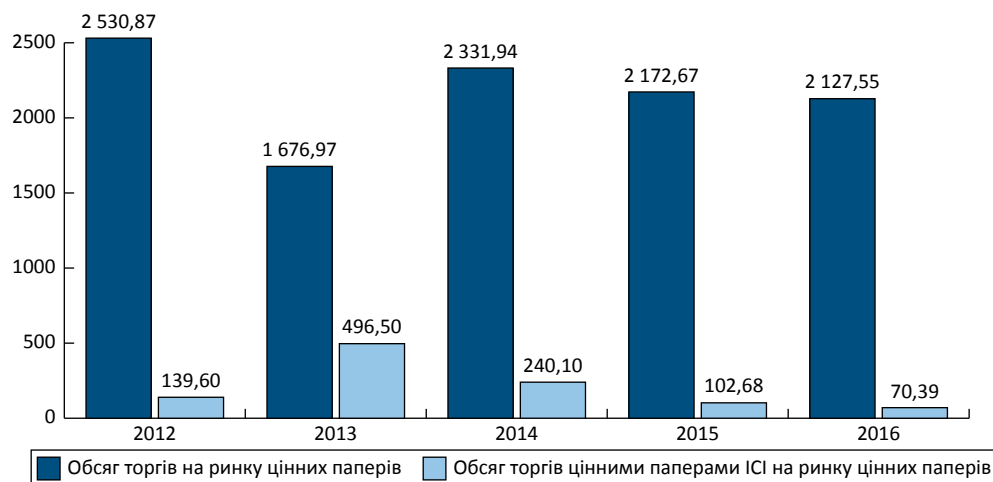

* – з урахуванням кількості цінних паперів, які перебувають в обігу на кількох фондових біржах.

Діаграма 1.72. Кількість випусків цінних паперів ІСІ, які допущено до торгів на фондових біржах (в розрізі фондових бірж), станом на 31.12.2016, шт.

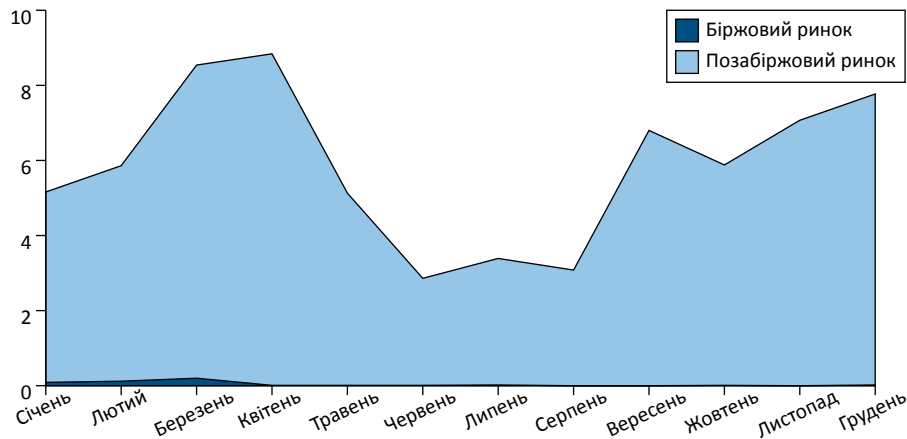
Діаграма 1.73. Обсяг торгів цінними паперами ІСІ на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках, млрд грн

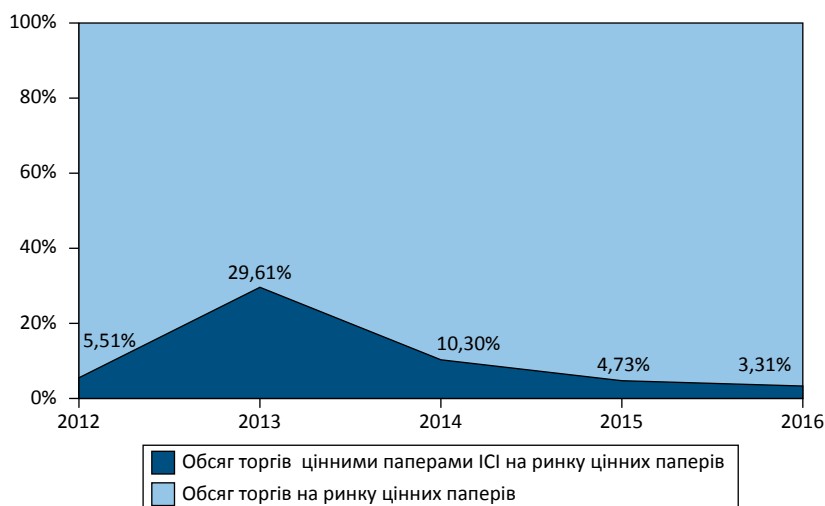
Найбільший обсяг торгів цінними паперами ІСІ зафіксовано у квітні 2016 року – 8,84 млрд грн (**діаграма 1.74**). За підсумками 2016 року в структурі торгів на ринку цінних паперів ІСІ припало 3,31% сумарного обсягу торгів на ринку цінних паперів (**діаграма 1.75**).

Водночас частка обсягу торгів цінними паперами ІСІ на біржовому ринку в загальному обсязі торгів цими інструментами на ринку цінних паперів зменшилася з 2,69 % у 2015 році до 0,70% у 2016 році (**діаграма 1.76**).

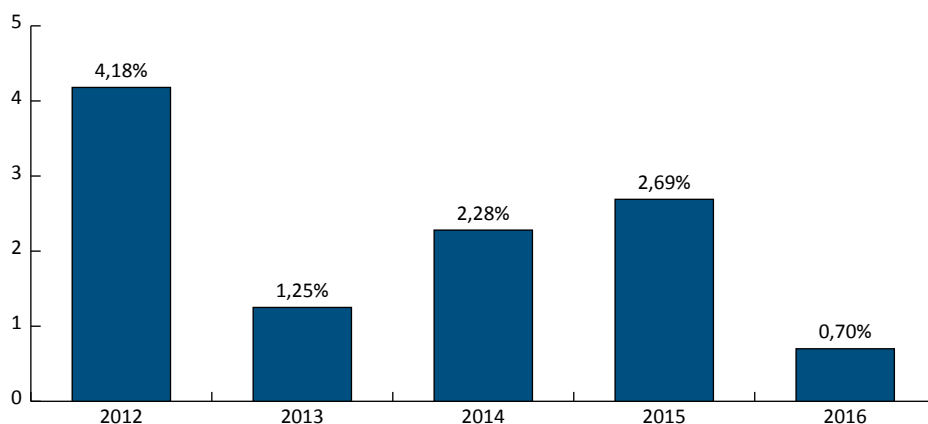
Діаграма 1.74 Обсяг торгів цінними паперами ІСІ на ринку цінних паперів (щомісячна динаміка) у 2016 році, млрд грн

Діаграма 1.75 Частка обсягу торгів цінними паперами ІСІ на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках

Діаграма 1.76. Частка обсягу торгів цінними паперами ІСІ на біржовому ринку у загальному обсязі торгів цінними паперами ІСІ на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках

Біржовий ринок цінних паперів ІСІ характеризувався нижчим рівнем концентрації, ніж позабіржовий ринок. За підсумками 2016 року обсяг торгів цінними паперами ІСІ на організованому ринку становив 495,77 млн грн (таблиця 1.61).

Протягом 2016 року в структурі торгів цінними паперами ІСІ за видами осіб, в інтересах яких укладалися

контракти на біржовому ринку, значна частка належала фізичним особам резидентам (73,29%)(таблиця 1.62).

Перелік цінних паперів ІСІ, які у 2016 році користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку, наведено в таблиці 1.63–1.67.

Таблиця 1.61. Обсяг торгів цінними паперами ІСІ на біржовому та позабіржовому ринках у 2012 – 2016 роках, млрд грн

Вид ринку	2012	2013	2014	2015	2016
Позабіржовий ринок	133,76	490,28	234,63	99,92	69,89
Біржовий ринок	5,84	6,22	7,39	2,76	0,50
Усього	139,60	496,50	240,10	102,68	70,39

Таблиця 1.62. Структура торгів цінними паперами ІСІ за видами осіб (унікальний інвестор) протягом 2016 року

Вид особи	Біржовий ринок	
	унікальна кількість осіб	% від загальної кількості осіб
ТЦП	19	6,51%
Юридична особа – резидент	51	17,47%
Юридична особа – нерезидент	8	2,74%
Фізична особа – резидент	214	73,29%

Таблиця 1.63. ТОП цінних паперів ІСІ відкритого типу, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку у 2016 році (за обсягом виконаних біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	Кількість біржових контрактів, шт.	2016 рік	
				Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, %
1	УБ	ТОВ «КУА «Універ Менеджмент» (ВСПІФ «УНІВЕР.УА/Михайло Грушевський» Фонд Державних Паперів»)	392	6,87	1,39%
2	УБ	ТОВ «КУА «Універ Менеджмент» (ВСПІФ «УНІВЕР.УА/Тарас Шевченко» Фонд Заощаджень»)	152	1,35	0,27%
3	УБ	ТОВ «Компанія з управління активами «Універ Менеджмент» (ВСПІФ «УНІВЕР.УА/Ярослав Мудрий» Фонд Акцій»)	3	0,05	0,01%

Таблиця 1.64. ТОП – 10 цінних паперів ІСІ закритого типу, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку у 2016 році (за обсягом виконаних біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	Кількість біржових контрактів, шт.	2016 рік	
				Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, %
1	Перспектива	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Інвестиційний Капітал Укр.» (ЗНПІФ «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ - ФОНД ОБЛІГАЦІЙ»)	9	53,86	10,86%
2	УБ	Інвестиційні сертифікати ПрАТ «КІНТО» (ЗНПІФ «Індекс Української Біржі» ПрАТ «КІНТО»)	7688	12,01	2,42%
3	УБ	Інвестиційні сертифікати ПрАТ «КІНТО» (ЗСПІФ банківських металів «КІНТО-Голд»)	1583	5,21	1,05%

Продовження таблиці 1.64

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	Кількість біржових контрактів, шт.	2016 рік	
				Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, %
4	ПФТС	Акції АТ ЗНКІФ «Прискорення»	5	4,06	0,82%
5	УБ	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Олімп Ессет Інвестмент» (ПНЗІФ «Фонд Реконструкції та Розвитку»)	11	1,13	0,23%
6	УБ	Акції ПАТ «ЗНКІФ «Синергія-7»	23	0,69	0,14%
7	УБ	Акції КІФ ПАТ «ЗНКІФ «Резервна нерухомість»	10	0,22	0,04%
8	УФБ	Акції ПАТ «ЗНКІФ «ЕФЕКТИВНІ ІНВЕСТИЦІЇ»	1	0,17	0,03%
9	УБ	Акції ПАТ «ЗНКІФ «Резервна нерухомість»	8	0,16	0,03%
10	УБ	Акції ПАТ «ЗНКІФ «Синергія-4»	22	0,14	0,03%

Таблиця 1.65. ТОП – 10 цінних паперів ІСІ закритого типу, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку у 2016 році (за кількістю біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	Кількість біржових контрактів, шт.	2016 рік	
				Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загальної кількості виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, %
1	УБ	Інвестиційні сертифікати ПрАТ «КІНТО» (ЗНПІФ «Індекс Української Біржі» ПрАТ КІНТО»)	7688	12,01	70,32%
2	УБ	Інвестиційні сертифікати ПрАТ «КІНТО» (ЗСПІФ банківських металів «КІНТО-Голд»)	1583	5,21	14,48%
3	УБ	Акції ПАТ «ЗНКІФ «Синергія-5»	30	0,13	0,27%
4	УБ	Акції ПАТ «ЗЕКІФ «Синергія-7»	23	0,69	0,21%
5	УБ	Акції ПАТ «ЗНКІФ «Синергія-4»	22	0,14	0,20%
6	УБ	Акції КІФ ПАТ «ЗНКІФ «Синергія-4»	19	0,08	0,17%
7	УБ	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Олімп Ессет Інвестмент» (ПНЗІФ «Фонд Реконструкції та Розвитку»)	11	1,13	0,10%
8	УБ	Акції КІФ ПАТ «ЗНКІФ «Резервна нерухомість»	10	0,22	0,09%
9	Перспектива	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Інвестиційний Капітал Укр.» (ЗНПІФ «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ - ФОНД ОБЛІГАЦІЙ»)	9	53,86	0,08%
10	УБ	Акції ПАТ «ЗНКІФ «Резервна нерухомість»	8	0,16	0,07%

Таблиця 1.66. ТОП – 10 цінних паперів ІСІ венчурних фондів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку у 2016 році (за обсягом біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	Кількість біржових контрактів, шт.	2016 рік	
				Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, %
1	Перспектива, КМФБ	Інвестиційні сертифікати ЗНВПІФ «АВК» ТОВ «КУА «ХОЛДИНГ ГРУП»	386	305,12	61,55%
2	ПФТС	Акції ПАТ ЗНВПІФ «КООПЕРАТОР»	22	41,50	8,37%
3	ПФТС	Акції ПАТ ЗНВПІФ «РЕМЕДИУМ»	13	33,30	6,72%
4	УБ	Акції ПАТ «ЗНВПІФ «Агро інвестиції»	32	7,05	1,42%

Продовження таблиці 1.66.

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	Кількість біржових контрактів, шт.	2016 рік	
				Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, %
5	КМФБ	Акції ПАТ «ЗНВКІФ «Прибутковий актив»	7	6,98	1,41%
6	ПФТС	Акції ПАТ ЗНВКІФ «ПРОМАКТИВ»	16	3,23	0,65%
7	Універсальна	Акції ПАТ «ЗНВКІФ «Стандарт Преміум»	59	1,57	0,32%
8	УФБ	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «СИСТЕМА ПЛЮС» (ЗНВПІФ «ГАРАНТ»)	12	1,00	0,20%
9	Універсальна	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «АКТИВ ІНВЕСТ» (ЗНВПІФ «АКТИВНИЙ»)	62	0,97	0,20%
10	Універсальна	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «АКТИВ ІНВЕСТ» (ЗНВПІФ «ДЕКРА»)	56	0,89	0,18%

Таблиця 1.67 ТОП – 10 цінних паперів ІСІ венчурних фондів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку у 2016 році (за кількістю біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	Кількість біржових контрактів, шт.	2016 рік	
				Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загальної кількості виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, %
1	Перспектива, КМФБ	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «ХОЛДИНГ ГРУП» (ЗНВПІФ «АВК»)	386	305,12	3,53%
2	Універсальна	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «АКТИВ ІНВЕСТ» (ЗНВПІФ «АКТИВНИЙ»)	62	0,97	0,57%
3	Універсальна	Акції ПАТ «ЗНВКІФ «Стандарт Преміум»	59	1,57	0,54%
4	Універсальна	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «АКТИВ ІНВЕСТ» (ЗНВПІФ «ДЕКРА»)	56	0,89	0,51%
5	УБ	Акції КІФ ПАТ «ЗНВКІФ «Інтегрум Венчурс»	53	0,40	0,48%
6	Універсальна	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «ЕСКО-КАПІТАЛ» (ЗНВПІФ «ЕСКО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ»)	42	0,76	0,38%
7	УБ	Акції ПАТ «ЗНВКІФ «Агро інвестиції»	32	7,05	0,29%
8	Універсальна	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «КредитПром-Капітал» (ЗНВПІФ «Capital Partners Real Estate Fund»)	25	0,35	0,23%
9	ПФТС	Інвестиційні сертифікати ТОВ «ТАС ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ» (ЗНВПІФ «Новий»)	23	0,57	0,21%
10	ПФТС	Акції ПАТ ЗНВКІФ «КООПЕРАТОР»	22	41,50	0,20%

Перелік цінних паперів ІСІ, які в 2016 році користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку, наведено в таблиці 1.68.

Перелік торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів цінними паперами ІСІ у 2016 році на біржовому ринку наведено в таблиці 1.69.

Таблиця 1.68. ТОП – 10 цінних паперів ІСІ, які користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку (за обсягом виконаних договорів)

№ з/п	Найменування емітента	2016 рік	
		Обсяг виконаного договору на неорганізованому ринку, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаного договору на неорганізованому ринку, %
1	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «ЛЕМАКО ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ» (ЗНВПІФ «Континентальний фонд нерухомості»)	5 758,54	8,24%
2	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «ХОЛДИНГ ГРУП» (ПВІФ «ЛАЙФ САЙЕНС» НВЗТ)	4 596,73	6,58%

Продовження таблиці 1.68

№ з/п	Найменування емітента	2016 рік	
		Обсяг виконаного договору на неорганізованому ринку, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаного договору на неорганізованому ринку, %
3	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Інвестиційний дім «МЕГАПОЛІС» (ПВНЗІФ «МЕГАПОЛІС-ІНВЕСТ»)	4 392,59	6,29%
4	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «ЕСКО-КАПІТАЛ» (ЗНВПІФ «ЕСКО-ПРЕМІУМ»)	3 956,46	5,66%
5	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «ЛЕМАКО ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ» ЗНВПІФ «ЛЕМАКО ІНВЕСТ»	3 348,79	4,79%
6	Інвестиційні сертифікати ЗНВПІФ «Континентальний фонд нерухомості»	3 159,68	4,52%
7	Інвестиційні сертифікати ТОВ «Компанія з управління активами «КРИСТАЛ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	2 545,02	3,64%
8	Інвестиційні сертифікати ТОВ «ВІП» (ПЗНВІФ «Міжрегіональний венчурний фонд»)	1 886,30	2,70%
9	Інвестиційні сертифікати ТОВ КУА «АБСОЛЮТ КАПІТАЛ» (ЗНВПІФ «АБСОЛЮТ АРГЕНТУМ»)	1 809,98	2,59%
10	Інвестиційні сертифікати ТОВ «НМТ Інвестментс» (ПВІФНВЗТ «Патріот-Буд»)	1 691,64	2,42%

Таблиця 1.69. ТОП 10 – ТЦП з найбільшим обсягом торгів цінними паперами ІСІ на біржовому ринку

№ з/п	Найменування ТЦП	2016 рік	
		Обсяг виконаних договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних договорів, %
1	ТОВ «ІНВЕСТИЦІЙНА КОМПАНІЯ «КОНТЕНДО КАПІТАЛ»	149,05	30,06%
2	ТОВ «АБІС-ІНВЕСТ»	121,74	24,56%
3	ТОВ «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ УКРАЇНА»	32,93	6,64%
4	ТОВ «ІНВЕСТИЦІЙНО-ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ ПРОФІНВЕСТ»	27,33	5,51%
5	ПрАТ «МЕНЕДЖМЕНТ ТЕХНОЛОДЖІЗ»	19,95	4,03%
6	ТОВ «УНІВЕР КАПІТАЛ»	10,52	2,12%
7	ТОВ «КІНТО, ЛТД»	9,55	1,93%
8	ТОВ «МЕРЕЖА ФОНДОВИХ МАГАЗИНІВ ПЛЮС»	5,29	1,07%
9	ТОВ «І-НВЕСТ»	3,46	0,70%
10	ТОВ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «ЕКСПЕРТ»	2,85	0,58%

Перелік торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів цінними паперами ІСІ у 2016 році на позабіржовому ринку наведено в таблиці 1.70.

Таблиця 1.70. ТОП – 10 ТЦП з найбільшим обсягом торгів цінними паперами ІСІ на позабіржовому ринку

№ з/п	Найменування ТЦП	2016 рік	
		Обсяг виконаних договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних договорів, %
1	ТОВ «ДОНБРОКФІНАНС»	3 703,48	5,30%
2	ТОВ «ЕНЕРГЕТИЧНА РЕЄСТРАЦІЙНА КОМПАНІЯ»	3 628,97	5,19%
3	ТОВ «ПЕРШЕ РЕЄСТРАЦІЙНЕ БЮРО»	3 503,31	5,01%
4	ТОВ «ІК «ДОБРИЙ КАПІТАЛ»	3 018,67	4,32%
5	ТОВ «БК ПАРУС»	2 847,69	4,07%
6	ПАТ «Діамантбанк»	2 631,02	3,76%
7	ТОВ «ХХІ СТОЛІТТЯ БРОКЕРІДЖ»	2 588,90	3,70%
8	ТОВ «Альянс фінансових технологій»	2 155,48	3,08%
9	ТОВ «АСЕТ-ІНВЕСТ»	2 097,64	3,00%
10	ТОВ «БЕНЕФІТ БРОК»	2 066,97	2,96%

Діяльність інститутів спільного інвестування

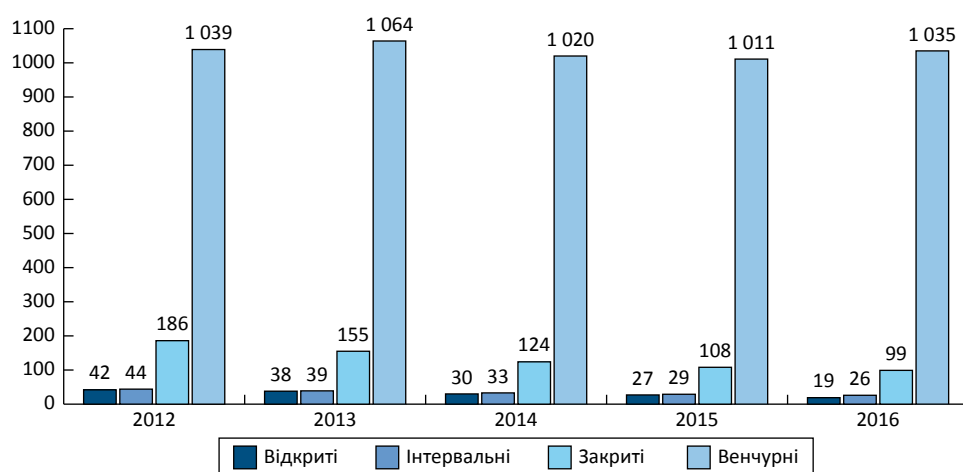
Загальна сума активів інститутів спільного інвестування наприкінці 2016 року становила 235,16 млрд грн, з яких 225,59 млрд грн – активи венчурних ІСІ та 9,57 млрд грн – активи невенчурних ІСІ (таблиця 1.71).

Таблиця 1.71. Інформація про результати діяльності ІСІ протягом 2012 – 2016 років, млн грн

Вид ІСІ	Вартість активів інститутів спільного інвестування				
	2012	2013	2014	2015	2016
Пайові інвестиційні фонди	118 404,59	137 426,33	148 123,59	170 855,30	160 079,41
Корпоративні інвестиційні фонди	42 012,45	45 959,57	65 627,50	72 485,84	75 079,45
Усього	160 417,04	183 385,90	213 751,09	243 341,15	235 158,86
Диверсифіковані	2 189,66	1 497,76	1 196,74	788,40	140,19
Спеціалізовані	–	–	33,63	21,58	46,15
Недиверсифіковані	158 227,38	181 888,13	212 520,72	242 531,17	234 972,52
Усього	160 417,04	183 385,90	213 751,09	243 341,15	235 158,86
Закриті (невенчурні)	11 365,06	9 864,79	10 708,90	11 042,39	9 444,79
Інтервальні	164,01	128,72	110,71	90,39	69,07
Відкриті	162,95	105,81	61,05	55,96	58,59
Венчурні	148 725,02	173 286,58	202 870,43	232 152,41	225 586,41
Усього	160 417,04	183 385,90	213 751,09	243 341,15	235 158,86

Разом із характеристикою активів інститутів спільного інвестування представляємо дані щодо їх кількості за видами та типами. Так, у 2016 році спостерігається зменшення кількості інвестиційних фондів (діаграма 1.77).

Діаграма 1.77. Кількість інвестиційних фондів у 2012 – 2016 роках, шт.

Згідно з наданою інформацією про результати діяльності діючих ІСІ станом на 31.12.2016 ІСІ провадили свою діяльність в 15 областях України, найбільшу кількість цих учасників зосереджено в м. Києві, а саме – 763 компанії (мал. 1.1).

Загальна сума активів функціонуючих ІСІ у 2016 році становила 230,85 млрд грн, тоді як сума чистих активів діючих ІСІ – 188,70 млрд грн (діаграма 1.78).

У структурі активів діючих ІСІ станом на 31.12.2016 переважала дебіторська заборгованість, інші інвестиції, акції та вексели (91,30%) (таблиця 1.72). Така структура пояснюється тим, що частка венчурних фондів у за-

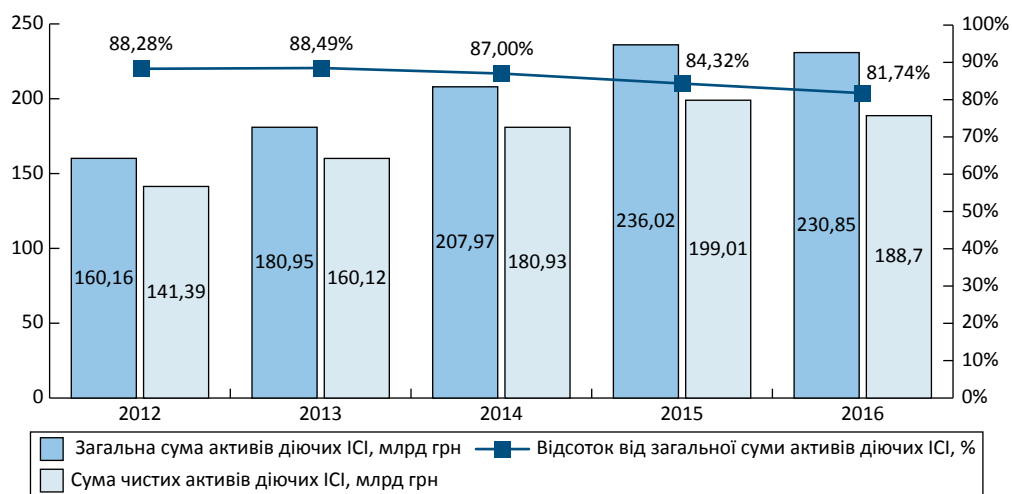
гальних активах ІСІ становила понад 95% та структура їх портфеля помітно позначається на структурі активів зведеного портфеля.

Найбільшу частку активів відкритих ІСІ зосереджено в акціях, державних цінних паперах та грошових коштах (відповідно 36,65%, 29,85% та 24,83%). Найбільшу частку активів інтервальних ІСІ зосереджено в акціях та дебіторській заборгованості (відповідно 37,01% та 36,60%). Найбільшу частку активів закритих ІСІ зосереджено в дебіторській заборгованості, інших інвестиціях та акціях (відповідно 26,76%, 25,69% та 17,99%) (таблиця 1.73).

Мал. 1.1. Розподіл ІСІ за регіонами (станом 31.12.2016)

Діаграма 1.78. Вартість активів діючих ІСІ у 2012 – 2016 роках, шт.

Таблиця 1.72. Структура активів діючих ІСІ, в 2015 – 2016 роках*

Назва активу	2015					2016				
	Невенчурні ІСІ		Венчурні ІСІ		Усього	Невенчурні ІСІ		Венчурні ІСІ		Усього
	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів		Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	
Дебіторська заборгованість	2 944,42	27,96	129 932,18	57,62	132 876,60	2 527,979	26,53	114 776,160	51,86	117 304,14
Інші інвестиції	2 874,25	27,30	40 908,30	18,14	43 782,54	2 415,861	25,35	48 809,946	22,05	51 225,81

Продовження таблиці 1.72

Назва активу	2015					2016				
	Невенчурні ICI		Венчурні ICI		Усього	Невенчурні ICI		Венчурні ICI		Усього
	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів		Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	
Акції	2 763,45	26,25	23 516,32	10,43	26 279,77	1 738,553	18,24	26 556,023	12,00	28 294,58
Векселі	132,80	1,26	13 121,21	5,82	13 254,02	918,362	9,64	12 959,200	5,86	13 877,56
Облігації підприємств	350,31	3,33	8 549,47	3,79	8 899,78	328,241	3,44	8 336,319	3,77	8 664,56
Об'єкти нерухомості	18,24	0,17	6 058,33	2,69	6 076,57	1 260,761	13,23	3 079,208	1,39	4 339,97
Грошові кошти	1 250,82	11,88	3 222,00	1,43	4 472,82	12,909	0,14	6 394,391	2,89	6 407,30
Державні цінні папери	189,45	1,80	102,14	0,05	291,59	323,690	3,40	157,734	0,07	481,42
Деривативи	0,00	0,00	52,63	0,02	52,63	0,000	0,00	12,651	0,01	12,65
Заставні	0,00	0,00	20,23	0,01	20,23	0,000	0,00	242,004	0,11	242,00
Банківські метали	4,50	0,04	5,29	0,00	9,79	3,908	0,04	0,393	0,00	4,30
Облігації місцевих позик	0,73	0,01	0,00	0,00	0,73	0,000	0,00	0,000	0,00	0,00
Усього:	10 528,97	100	225 488,09	100	236 017,06	9 530,26	100,00	221 324,03	100,00	230 854,29

* – Діючі ICI – це ПІФ, що згідно з розпорядженням уповноваженої особи Комісії визнані такими, що відповідають вимогам щодо мінімального обсягу активів, та/або КІФ, що внесені до ЄДРІСІ та не перебувають в процесі припинення діяльності

Таблиця 1.73 Структура активів невенчурних ICI у 2015 – 2016 роках

Назва активу	2015						Усього	2016						Усього
	Відкриті ICI		Інтервальні ICI		Закриті ICI			Відкриті ICI		Інтервальні ICI		Закриті ICI		
	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості		Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості	
Дебіторська заборгованість	4,96	8,97	16,95	19,08	2 922,50	28,14	2 944,42	4,06	6,99	7,18	10,55	2 516,74	26,76	2 527,98
Інші інвестиції	0,05	0,09	0,42	0,47	2 873,78	27,67	2 874,25	0,00	0,00	0,14	0,20	2 415,72	25,69	2 415,86
Акції	20,47	36,98	56,95	64,09	2 686,03	25,87	2 763,45	21,30	36,65	25,19	37,01	1 692,06	17,99	1 738,55
Грошові кошти	13,06	23,58	8,79	9,90	1 228,97	11,83	1 250,82	14,43	24,83	9,82	14,43	1 236,51	13,15	1 260,76
Облігації підприємств	1,32	2,38	2,95	3,32	346,04	3,33	350,31	0,44	0,76	0,82	1,21	326,97	3,48	328,24
Державні цінні папери	13,53	24,44	2,57	2,90	173,35	1,67	189,45	17,35	29,85	24,91	36,60	281,43	2,99	323,69
Векселі	0,00	0,00	0,15	0,17	132,65	1,28	132,80	0,00	0,00	0,00	0,00	918,36	9,77	918,36
Об'єкти нерухомості	0,00	0,00	0,00	0,00	18,24	0,18	18,24	0,00	0,00	0,00	0,00	12,91	0,14	12,91
Банківські метали	1,31	2,37	0,00	0,00	3,19	0,03	4,50	0,53	0,92	0,00	0,00	3,37	0,04	3,91
Облігації місцевих позик	0,66	1,19	0,07	0,08	0,00	0,00	0,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Усього	55,36	100,00	88,86	100,00	10 384,75	100,00	10 528,97	58,12	100,00	68,06	100,00	9 404,08	100,00	9 530,26

Перелік інститутів спільного інвестування з найбільшою вартістю активів наведено в **таблицях 1.74–1.78**.

Таблиця 1.74. ТОП – 10 ІСІ відкритого типу з найбільшою вартістю активів станом на 31.12.2016

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн
1	ВДПІФ «КІНТО-Класичний»	21,88
2	ВСПІФ «УНІВЕР.УА/Михайло Грушевський» Фонд Державних Паперів»	5,03
3	ПІФ «Софіївський»	4,00
4	ВДПІФ «КІНТО-Еквіті»	3,71
5	ВДПІФ «Альтус-депозит»	3,59
6	ВСПІФ «УНІВЕР.УА/Тарас Шевченко» Фонд Заощаджень»	3,29
7	ВДПІФ «Альтус-збалансований»	2,85
8	ВСПІФ «ОТП Класичний»	2,71
9	ВСПІФ «ОТП Фонд Акцій»	2,34
10	ВДПІФ «ВСІ»	1,54

Таблиця 1.75. ТОП – 10 ІСІ інтервального типу з найбільшою вартістю активів станом на 31.12.2016

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн
1	ІСПІФ «ОТП Валютний»	21,16
2	ІДПІФ «Достаток»	11,27
3	ІДПІФ «Платинум»	8,26
4	ІДПІФ «КІНТО-Народний»	5,49
5	ІДПІФ «Центральний інвестиційний фонд»	3,85
6	ІДПІФ «АЛЬПАРІ ІНВЕСТ»	3,02
7	ПІФ «УЛІСС» диверсифікованого виду інтервального типу	2,71
8	ПІФ «Діамант - Інтервальний»	1,98
9	ІС ПІФ «Аурум»	1,93
10	ІДПІФ «ПРОМІНВЕСТ-КЕРАМЕТ»	1,79

Таблиця 1.76. ТОП – 5 ІСІ закритого типу диверсифікованого та спеціалізованого виду з найбільшою вартістю активів станом на 31.12.2016

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн
1	ЗДПІФ «Інсайт-Актив»	51,41
2	ПІФ «АНТИБАНК»	4,40
3	ЗСПІФ банківських металів «КНТО-Голд»	1,40
4	ЗДПІФ «Прибутковий»	0,93
5	ПІФ «Універсальний фондовий депозит»	0,53

Таблиця 1.77. ТОП – 10 ІСІ закритого типу недиверсифікованого виду (невенчурних) з найбільшою вартістю активів станом на 31.12.2016

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн
1	ПАТ «ЗНКІФ «ПРАЙМ ЕССЕТС КЕПІТАЛ»	1 701,34
2	ПАТ «ЗНКІФ «РАТИБОР»	1 363,18
3	ПАТ ЗН КІФ «Каскад-Інвест»	1 209,40
4	ПАТ ЗНКІФ «ХАЙГРАУНД КЕПІТАЛ МЕНЕДЖМЕНТ»	896,38
5	ЗНПІФ «Інвестиційний капітал - Фонд облігацій»	524,48
6	ПАТ «ЗНКІФ «САТУРН»	523,48
7	ПАТ «ЗНКІФ «ВІК»	360,64
8	ПАТ «ЗНКІФ «Українські збалансовані інвестиції»	246,27
9	ПАТ «ЗНКІФ «РІТЕЙЛ ЕКВІТІ ФОНД»	210,20
10	ПАТ «ЗНКІФ «Заощадження»	199,59

Таблиця 1.78. ТОП – 10 ІСІ венчурних фондів з найбільшою вартістю активів станом на 31.12.2016

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн
1	ПАТ «ЗНВКІФ «Унібудінвест»	7 635,41
2	ВПІФ «ІнтергалБудінвест» НЗ	6 272,84
3	ЗНВПІФ «МІСЬКИЙ КВАРТАЛ»	5 405,14
4	ПАТ «ОФЕРЕНТ»	4 888,83
5	ЗНВПІФ «Український оптимум»	4 357,91
6	ПАТ «ЗНВКІФ «Скло-Інвест»	3 867,34
7	ЗНВПІФ «Прем'єр капітал»	3 676,48
8	ЗНВПІФ «Четвертий»	3 483,02
9	ЗНВПІФ «Сьомий»	3 260,12
10	ЗНВПІФ «МЕГАПОЛІС-ІНВЕСТ»	2 680,59

Перелік компаній з управління активами з найбільшою вартістю активів в управлінні наведено в таблицях 1.79–1.81.

Таблиця 1.79. ТОП – 10 КУА з найбільшою вартістю активів в управлінні станом на 31.12.2016

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн
1	ПАТ «ЗНВКІФ «Унібудінвест»	7 635,41
2	ВПІФ «ІнтергалБудінвест» НЗ	6 272,84
3	ЗНВПІФ «МІСЬКИЙ КВАРТАЛ»	5 405,14
4	ПАТ «ОФЕРЕНТ»	4 888,83
5	ЗНВПІФ «Український оптимум»	4 357,91
6	ПАТ «ЗНВКІФ «Скло-Інвест»	3 867,34
7	ЗНВПІФ «Прем'єр капітал»	3 676,48
8	ЗНВПІФ «Четвертий»	3 483,02
9	ЗНВПІФ «Сьомий»	3 260,12
10	ЗНВПІФ «МЕГАПОЛІС-ІНВЕСТ»	2 680,59

Таблиця 1.80. ТОП – 10 КУА з найбільшою вартістю активів венчурних ІСІ в управлінні станом на 31.12.2016

№ з/п	Найменування КУА	Вартість активів, млрд грн
1	ТОВ «КУА «СВАРОГ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	8,64
2	ТОВ «КУА»ІНВЕСТИЦІЙНІ ПАРТНЕРИ»	7,78
3	ПрАТ «КУА «Форум»	7,64
4	ТОВ «КУА «КРИСТАЛ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	6,71
5	ТОВ «КУА «ЮДП ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	6,57
6	ТОВ «КУА «УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ»	5,13
7	ТОВ «КУА «АТЕНА ГРУП»	4,89
8	ТОВ «КУА «Будівельні проекти»	4,80
9	ТОВ «КУА «ПРОМИСЛОВІ ІНВЕСТИЦІЇ»	4,58
10	ТОВ «КУА «БУДКЕПІТАЛ»	4,53

Таблиця 1.81. ТОП – 10 КУА з найбільшою вартістю активів невенчурних ІСІ в управлінні станом на 31.12.2016

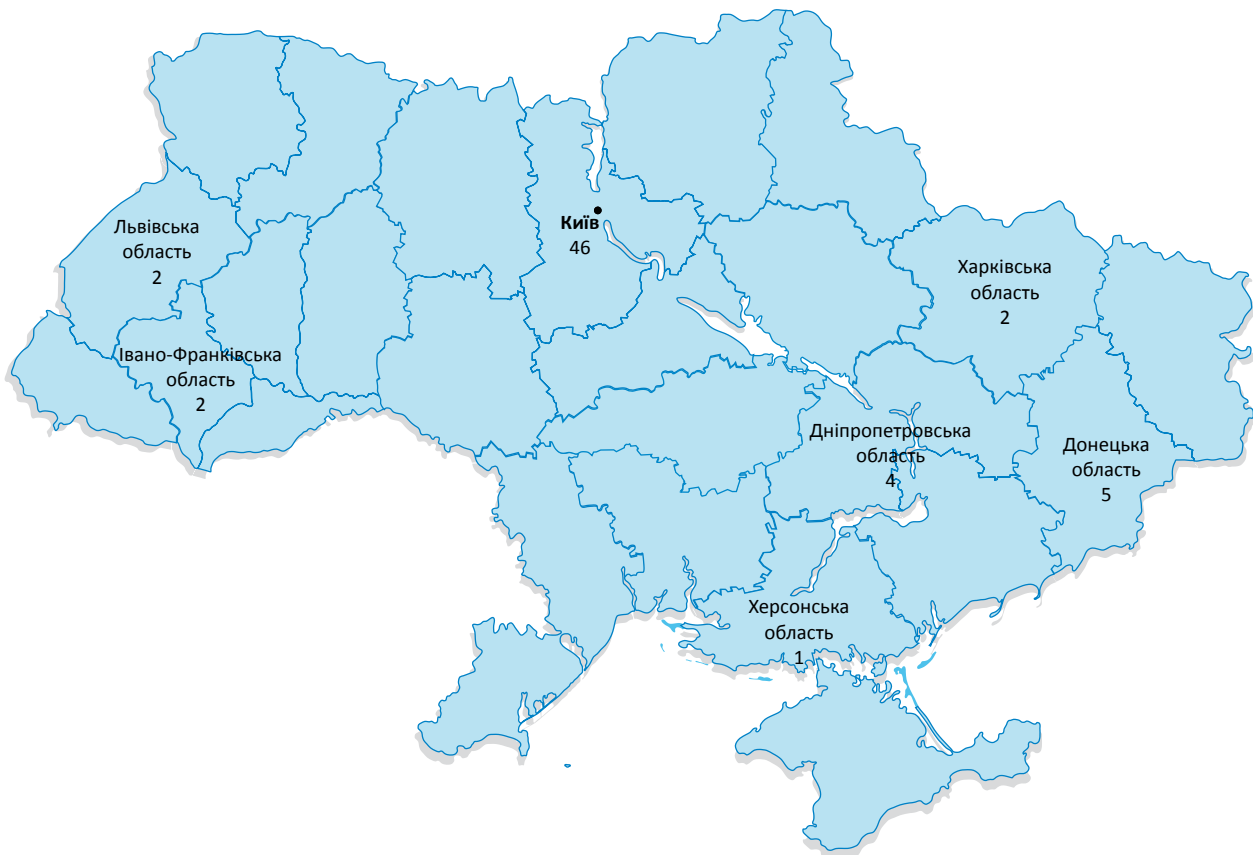
№ з/п	Найменування КУА	Вартість активів, млрд грн
1	ТОВ»КУА «Ф'ЮЖН КАПІТАЛ ПАРТНЕРЗ»	2,10
2	ТОВ «КУА «ФІНГРІН»	1,53
3	ПрАТ «КУА АПФ «Брокбізнесінвест»	1,22
4	ТОВ «КУА»АКТИВ ІНВЕСТ»	0,90
5	ТОВ «КУА «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ УКРАЇНА»	0,70
6	ТОВ «КУА «ПРОФІ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	0,52
7	ТОВ «ФОНД.КОМП. «ІНВЕСТА»	0,30
8	ТОВ «КУА «ДІВОДОР»	0,28
9	ТОВ «ЕЛЛІОТТ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	0,25
10	ТОВ «КУА»ІНВЕСТИЦІЙНІ ПАРТНЕРИ»	0,21

Діяльність з управління активами недержавних пенсійних фондів

Згідно з даними звітності цих фондів наприкінці 2016 року НПФ провадили свою діяльність у семи регіонах Украї-

ни. Найбільшу кількість НПФ зосереджено в м. Києві – 46 (мал. 1.2).

Мал. 1.2 Розподіл НПФ за регіонами (станом на 31.12.2016)

Дані щодо кількості НПФ за видами наведено у **діаграмі 1.79**.

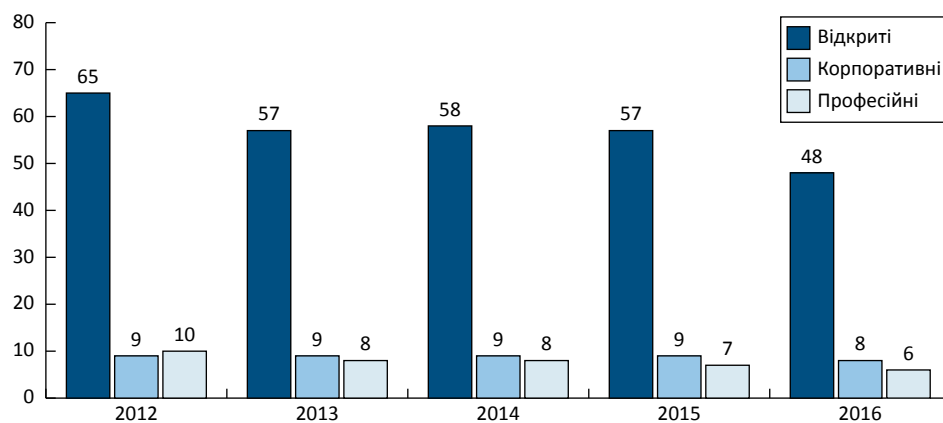
За 2016 рік загальна вартість активів недержавних пенсійних фондів (НПФ) становила 2,13 млрд грн. Порівняно з минулорічним цей показник зменшився на 7,57% (**діаграма 1.80**).

Перелік КУА з найбільшою вартістю активів НПФ в управлінні наведено в **таблиці 1.82**.

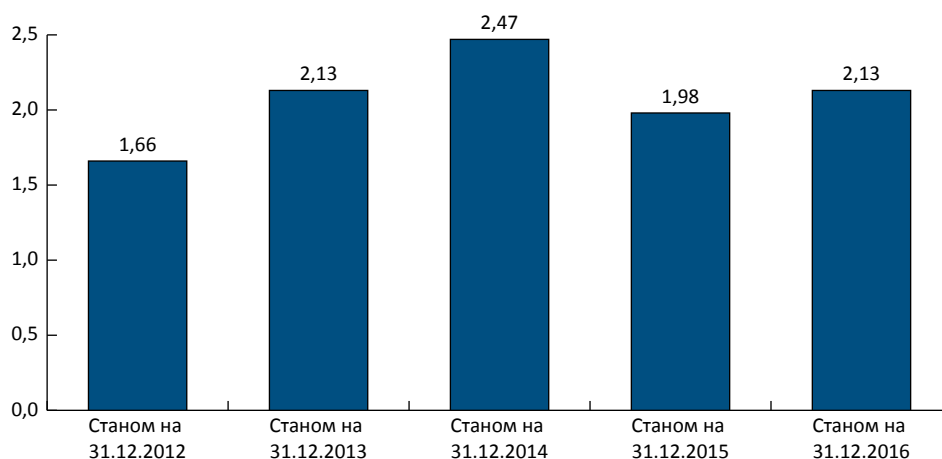
Стосовно структури активів НПФ, варто зазначити, що найбільшу їх частку зосереджено в цінних паперах та грошових коштах (відповідно 42,32% та 41,15%) (**таблиця 1.83**).

Перелік недержавних пенсійних фондів з найбільшою вартістю активів наведено в **таблиці 1.84**.

Діаграма 1.79. Кількість недержавних пенсійних фондів у 2012 – 2016 роках, шт.

Діаграма 1.80. Загальна вартість активів НПФ у 2012 – 2016 роках, млрд грн

Таблиця 1.82. ТОП – 10 КУА з найбільшою вартістю активів НПФ в управлінні станом на 31.12.2016

№ з/п	Найменування КУА	Вартість активів, млн грн
1	Національний банк України	1 041,03
2	ТОВ «КУА «ОПТИМА-КАПІТАЛ»	169,25
3	ТОВ «КУА-АПФ «Тройка Діалог Україна»	135,28
4	ТОВ «КЕРУЮЧИЙ АДМІНІСТРАТОР ПФ «ПАРИТЕТ»	97,26
5	ТОВ «КУА «ОТП КАПІТАЛ»	89,92
6	ТОВ «ВЕНЧУРНІ ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЕКТИ»	84,32
7	ТОВ «КУА «ГАРАНТІЯ– ІНВЕСТ»	76,76
8	ТОВ «Компанія з управління активами «Всесвіт»	53,81
9	ТОВ «КУА АПФ «СИНТАКС-ІНВЕСТ»	50,85
10	ТОВ «КУА та АПФ «УКРАЇНСЬКІ ФОНДИ»	34,56

Таблиця 1.83. Структура активів НПФ у 2015 – 2016 роках

Назва активу	2015		2016	
	Загальна вартість, млн грн	Відсоток від загальної суми активів, %	Загальна вартість, млн грн	Відсоток від загальної суми активів, %
Грошові кошти	798,89	40,33	900,76	42,32
Державні цінні папери	675,50	34,10	875,78	41,15
Облігації підприємств	266,06	13,43	197,84	9,30
Об'єкти нерухомості	72,16	3,64	78,67	3,70
Акції	65,17	3,29	16,17	0,76
Дебіторська заборгованість	62,89	3,17	27,35	1,28
Інші інвестиції	26,66	1,35	23,00	1,08
Банківські метали	13,49	0,68	8,74	0,41
Усього	1 980,81	100,00	2 128,31	100,00

Таблиця 1.84. ТОП – 20 НПФ з найбільшою вартістю активів

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн	
		станом на 31.12.2015	станом на 31.12.2016
1	КНПФ Національного банку України	1 007,313	1 041,026
2	НТ «НКПФ ВАТ «Укрексімбанк»	137,166	169,247
3	ВНПФ «Емерит-Україна»	116,728	135,283
4	ВПФ «Приватфонд»	69,929	97,256
5	ВПФ «ОТП ПЕНСІЯ»	47,330	89,920
6	ППФ НГП енергетиків України	84,777	84,315
7	ВПФ «Фармацевтичний»	61,720	76,762

Продовження таблиці 1.84

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн	
		станом на 31.12.2015	станом на 31.12.2016
8	НТ «ВНПФ «ВСІ»	45,817	53,808
9	ВНПФ «Україна»	47,330	50,853
10	ВНПФ «Український пенсійний фонд»	14,351	34,562
11	ПНПФ «Магістраль»	26,451	31,738
12	НТ «ВПФ «Соціальний стандарт»	27,672	31,467
13	ВНПФ «Причетність»	28,834	30,011
14	ВПФ «Ощадний»	24,695	28,250
15	НТ ВНПФ «Європа»	23,665	25,659
16	НТ «ВНПФ «Соціальна перспектива»	20,357	24,710
17	НТ «ВНПФ «АРТА»	21,236	23,885
18	НТ «ВПФ «Династія»	0,790	20,075
19	НТ ВНПФ «Український пенсійний капітал»	14,478	13,948
20	ВНПФ «Європейський вибір»	9,521	9,375

Ринок інших фінансових інструментів

Ринок інших фінансових інструментів займає незначну частку фондового ринку та представлений сертифікатами ФОН, іпотечними цінними паперами, заставними

цінними паперами, казначейськими зобов'язаннями, векселями та державними деривативами.

Обіг інших фінансових інструментів на ринку цінних паперів

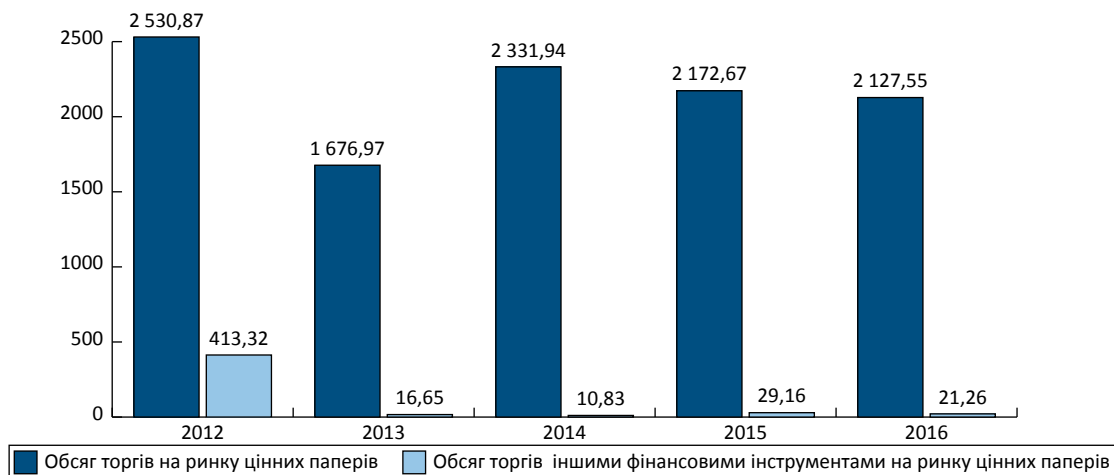
У 2016 році кількість випусків інших фінансових інструментів, що перебувають в обігу на фондовому ринку, становила 40 шт. (таблиця 1.85).

За 2016 рік загальний обсяг торгів іншими фінансовими інструментами на ринку цінних паперів становив 21,26 млрд грн (діаграма 1.81).

Таблиця 1.85. Інформація щодо кількості випусків інших фінансових інструментів, що перебувають в обігу на фондовому ринку, шт.

	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015	Станом на 31.12.2016
Кількість випусків цінних паперів, що перебувають в обігу на фондовому ринку	32	33	36	36	40
Кількість випусків цінних паперів, які допущено до торгів на фондових біржах	1	2	2	1	4
Кількість випусків цінних паперів, які не допущено до торгів на фондових біржах	31	31	34	35	36

Діаграма 1.81. Обсяг торгів іншими фінансовими інструментами на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках, млрд грн

У структурі торгів за підсумками 2016 року на ринок інших цінних паперів припадає 1,00% сукупного обсягу торгів на фондовому ринку (**таблиця 1.86**).

Перелік торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів іншими фінансовими інструментами

у 2016 році на біржовому ринку наведено в **таблиці 1.87**.

Перелік торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів іншими фінансовими інструментами у 2016 році на позабіржовому ринку наведено в **таблиці 1.88**.

Таблиця 1.86. Структура обсягів торгів іншими фінансовими інструментами на ринку цінних паперів у 2012 – 2016 роках, млрд грн

Вид фінансового інструменту		2012	2013	2014	2015	2016
Казначейські зобов'язання	Абсолютне значення	0	12,03	8,47	0,06	0,09
	Частка в загальному обсязі	0	0,72%	0,36%	0,003%	0,004%
Вексель	Абсолютне значення	412,08	3,39	1,82	29,07	21,08
	Частка в загальному обсязі	16,28%	0,20%	0,08%	1,34%	0,99%
Заставні цінні папери	Абсолютне значення	1,24	0,88	0,51	0,03	0,01
	Частка в загальному обсязі	0,05%	0,05%	0,02%	0,001%	0,0005%
Іпотечні цінні папери	Абсолютне значення	0	0,35	0,03	0	0,003
	Частка в загальному обсязі	0	0,02%	0,001%	0	0,0001%
Державні деривативи	Абсолютне значення	–	–	–	–	0,07
	Частка в загальному обсязі	–	–	–	–	0,003%

Таблиця 1.87. ТОП – 10 ТЦП з найбільшим обсягом торгів іншими фінансовими інструментами у 2016 році на біржовому ринку

№ з/п	Найменування ТЦП	2016 рік	
		Обсяг виконаних договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних договорів, %
1	ТОВ «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ УКРАЇНА»	21,86	49,46%
2	ТОВ «АКЦЕПТОР»	21,86	49,46%
3	ТОВ «УНІВЕР КАПІТАЛ»	0,24	0,54%
4	СПІЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО ТОВ «ДРАГОН КАПІТАЛ»	0,24	0,54%

Таблиця 1.88. ТОП 10 – ТЦП з найбільшим обсягом торгів іншими фінансовими інструментами у 2016 році на позабіржовому ринку

№ з/п	Найменування ТЦП	2016 рік	
		Обсяг виконаних договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних договорів, %
1	ТОВ «БЕНЕФІТ БРОК»	3 350,09	15,79%
2	ТОВ «ФК «ДЕКРА»	2 176,54	10,26%
3	ПРАТ «АЛЬТАНА КАПІТАЛ»	1 575,80	7,43%
4	ТОВ «Інтернешинал Файненсез»	1 464,12	6,90%
5	ТОВ «УКРАЇНЬСЬКА ФОНДОВА КОМПАНІЯ»	1 234,81	5,82%
6	ТОВ «УКРСЕРВІС»	1 065,36	5,02%
7	ТОВ «ДЕЛЬТА-СЕК'ЮРИТИЗ»	957,39	4,51%
8	ТОВ «ДОНБРОКФІНАНС»	890,90	4,20%
9	ТОВ «БК ПАРУС»	873,05	4,12%
10	ТОВ «Фондовий центр «Співдружність»	832,62	3,92%

Основні показники депозитарної системи України

З метою забезпечення ефективності процесів функціонування депозитарної системи, проведення клірингу та розрахунків Комісією у 2016 році здійснено низку заходів щодо забезпечення функціонування Центрального депозитарію цінних паперів, Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках, депозитарних установ, які здійснюватимуть, відповідно, зберігання та облік емісійних цінних паперів, операційні розрахунки з ними, а також облік прав власності на цінні папери.

Станом на 31.12.2016 загальна кількість випусків цінних паперів, які обслуговував Центральний депозитарій

рій цінних паперів, зменшилася на 2,06% порівняно з цим показником за 2015 рік. Загальна кількість цінних паперів на рахунках у цінних паперах депозитарних установ, депозитаріїв-кореспондентів та емітентів, які обслуговував Центральний депозитарій цінних паперів, за 2016 рік перевищила на 5,98% показник 2015 року (таблиця 1.89).

Загальну кількість клієнтів Центрального депозитарію цінних паперів наведено в таблиці 1.90.

Кількість рахунків власників цінних паперів, за даними депозитарних установ за 2016 рік, становить 4,64 млн шт. (діаграма 1.82).

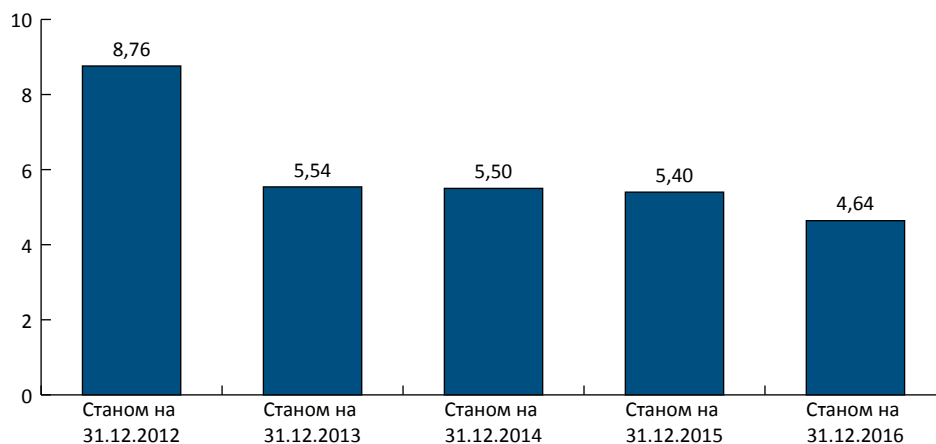
Таблиця 1.89. Основні показники діяльності Центрального депозитарію цінних паперів у 2013 – 2016 роках, за даними Центрального депозитарію цінних паперів, шт.

Період	Загальна кількість випусків цінних паперів, які обслуговував Центральний депозитарій цінних паперів	Загальна кількість цінних паперів на рахунках в цінних паперах депозитарних установ, депозитаріїв-кореспондентів та емітентів, які обслуговував Центральний депозитарій цінних паперів
Станом на 31.12.2013	12 130	2 763 119 933 574
Станом на 31.12.2014	11 846	2 836 885 534 809
Станом на 31.12.2015	11 615	3 689 647 517 576
Станом на 31.12.2016	11 376	3 910 361 615 138

Таблиця 1.90. Кількість клієнтів Центрального депозитарію цінних паперів у 2013 – 2016 роках, за даними Центрального депозитарію цінних паперів, шт.

Період	Кількість відкритих рахунків наприкінці періоду, клієнтам Центрального депозитарію депозитарним установам / зберігачам цінних паперів	Кількість відкритих рахунків наприкінці періоду, клієнтам Центрального депозитарію емітентам цінних паперів	Кількість відкритих рахунків наприкінці періоду, клієнтам Центрального депозитарію депозитаріям кореспондентам
Станом на 31.12.2013	425	10 618	3
Станом на 31.12.2014	432	10 705	1
Станом на 31.12.2015	433	10 610	1
Станом на 31.12.2016	437	10 635	1

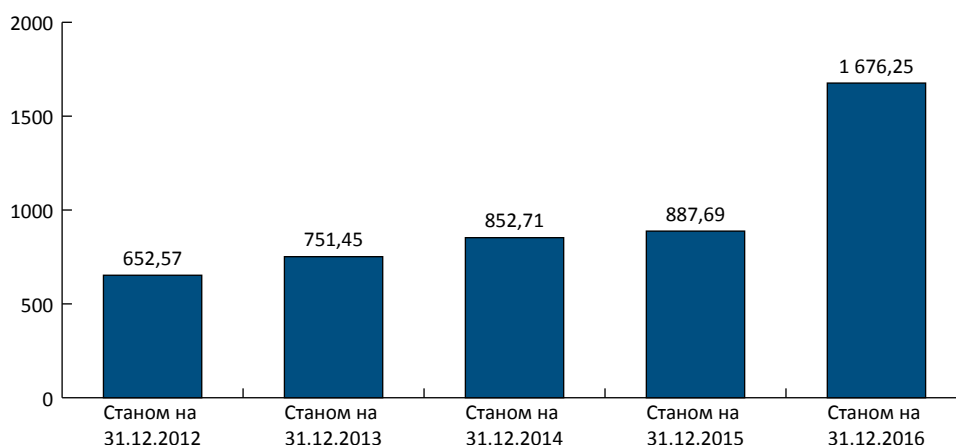
Діаграма 1.82. Кількість рахунків власників цінних паперів у 2012 – 2016 роках, млн шт.

Протягом останніх трьох років простежується тенденція щодо збільшення сумарної номінальної вартості цінних паперів, які належать власникам цінних паперів. Загальний обсяг номінальної вартості цінних

паперів, що належать власникам цінних паперів, за даними депозитарних установ за 2016 рік, становить 1 676,25 млрд грн, що на 88,83% перевищує показник 2015 року (**діаграма 1.83**).

Діаграма 1.83. Номінальна вартість цінних паперів, які належать власникам цінних паперів, млрд грн

Розподіл номінальної вартості цінних паперів за депонентами станом на 31.12.2015 представлено у **таблиці 1.91**.

Перелік юридичних осіб-власників, які володіють значними пакетами акцій (10 відсотків і більше статутного капіталу), емітентів наведено в **таблиці 1.92**.

Таблиця 1.91. Загальна номінальна вартість цінних паперів з розподілом за депонентами у 2013 – 2016 роках, за даними депозитарних установ, млрд грн

Вид депонента	2013	2014	2015	2016
Депоненти – фізичні особи – резиденти	53,13	58,43	57,69	31,80
Депоненти – фізичні особи – нерезиденти	9,15	0,80	0,79	1,49
Депоненти – юридичні особи – резиденти	293,19	258,30	246,41	667,55
Депоненти – юридичні особи – нерезиденти	158,22	174,41	242,14	307,00
Депоненти – банки	8,48	8,70	6,75	11,86
Депоненти – інститути спільного інвестування	19,62	19,42	19,49	20,00
Депоненти – страхові компанії	7,15	9,61	7,09	10,18
Депоненти – пенсійні фонди	1,13	1,61	1,62	1,69
Депоненти – торговці цінними паперами	75,52	90,04	66,05	188,93
Депоненти – держава Україна	125,86	231,35	239,54	435,62
Депоненти – територіальні громади	0,00	0,04	0,12	0,11
Депоненти – нотаріус (депозит)	0,00	0,00	0,00	0,00
Усього	751,45	852,71	887,69	1 676,25

Таблиця 1.92. ТОП – 20 юридичних осіб-власників, які володіють значними пакетами акцій (10 відсотків і більше статутного капіталу) емітентів, станом на 31.12.2016, за даними депозитарних установ

№ з/п	Найменування власника	Загальна номінальна вартість цінних паперів, млрд грн
1	Государственная корпорация «Банк развития и внешнеэкономической деятельности» (Внешэкономбанк)	40,50
2	ПАТ «ВТБ БАНК»	34,21
3	ABN HOLDINGS S.A.	16,53
4	ПАО «Сбербанк России»	12,47
5	НАК «Нафтогаз України»	11,27
6	ABN Ukraine Limited	7,52
7	OTP Bank Nyrt. (OTP Bank Plc.)/ BAT OTP Банк	6,19
8	ТОВ «АСКАНІЯ»	5,39
9	ПрАТ «F&C REALTY»	5,39

Продовження таблиці 1.92

№ з/п	Найменування власника	Загальна номінальна вартість цінних паперів, млрд грн
10	ТОВ «ІНДАСТРІАЛ КОНСТРАКШН»	5,39
11	ТОВ «ЕСУ»	4,34
12	Raiffeisen Bank International AG / Райффайзен Банк Інтернаціональ АГ	4,20
13	ArcelorMittal Duisburg Beteiligungsgesellschaft mbH	3,86
14	Акціонерне товариство «БМ-Банк» (Акционерное общество «БМ-Банк»)	3,28
15	БАЙЛІКАН ЛІМІТЕД	3,10
16	METINVEST B.V.	3,07
17	ТОВ «СКМ ФІНАНС»	3,04
18	BNP Paribas	2,95
19	ТОВ «ІНВЕСТ-СЕРВІС»	2,84
20	ПрАТ «СИСТЕМ КЕПІТАЛ МЕНЕДЖМЕНТ»	2,70

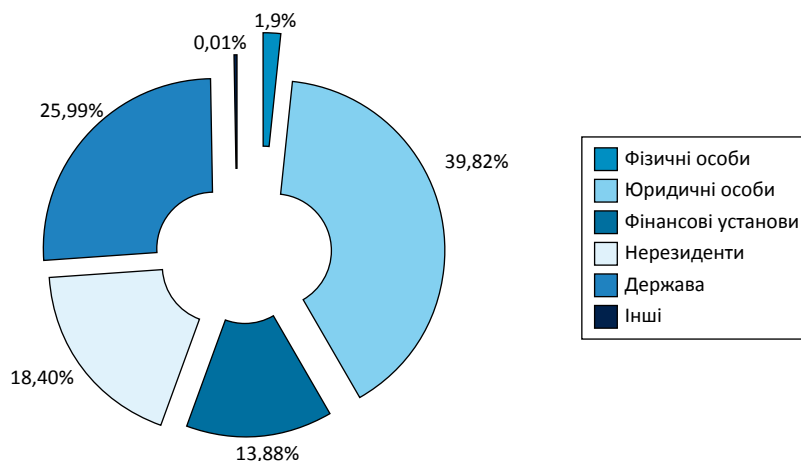
За даними депозитарних установ, у 2016 році 39,82% цінних паперів за загальною номінальною вартістю на рахунках власників у депозитарних установах належало юридичним особам (діаграма 1.84).

У структурі загальної номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам цінних паперів, напри-

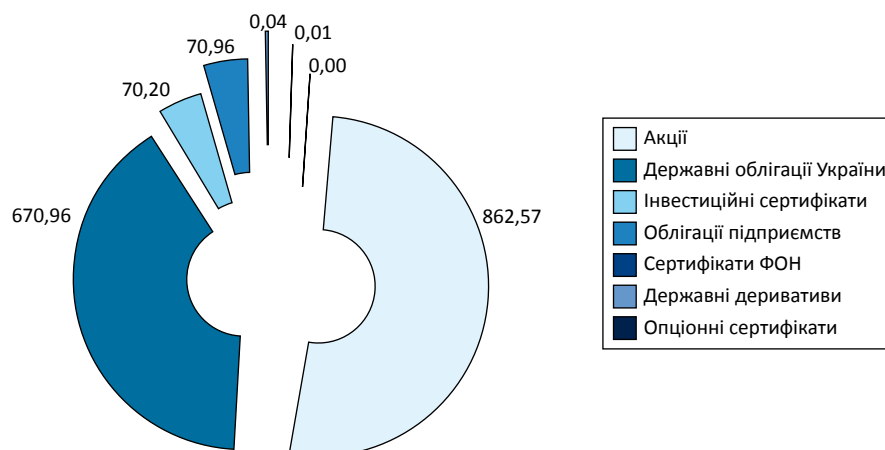
кінці 2016 року значний обсяг номінальної вартості зосереджено в акціях – 51,50% (діаграма 1.85).

Аналіз діяльності депозитарних установ за окремими показниками наведено в таблицях 1.93, 1.94.

Діаграма 1.84. Розподіл цінних паперів за загальною номінальною вартістю на рахунках власників у депозитарних установах станом на 31.12.2016, %

Діаграма 1.85. Структура загальної номінальної вартості іменних цінних паперів, які належать власникам цінних паперів з розподілом за фінансовими інструментами, станом на 31.12.2016, млрд грн, за даними депозитарних установ

Таблиця 1.93. ТОП – 10 депозитарних установ за найбільшим розміром номінальної вартості цінних паперів власників, що обліковуються цими депозитарними установами, станом на 31.12.2016, млрд грн, за даними депозитарних установ

№ з/п	Найменування депозитарної установи	Номінальна вартість цінних паперів власників, що обліковуються депозитарними установами, млрд грн
1	ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК»	170,53
2	ПАТ «Державний експортно-імпортний банк України»	118,77
3	ТОВ «ІНВІНТУМ»	41,38
4	ТОВ «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ УКРАЇНА»	34,46
5	ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»	31,96
6	ПАТ «Державний ощадний банк України»	29,35
7	ПАТ «АЛЬФА-БАНК»	25,47
8	ПАТ «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»	25,12
9	ТОВ «Основа-ЦП»	19,77
10	ПАТ «ОТП Банк»	10,43

Таблиця 1.94. ТОП – 10 депозитарних установ за найбільшою кількістю відкритих депозитарними установами рахунків у цінних паперах власникам цінних паперів, станом на 31.12.2016, за даними депозитарних установ

№ з/п	Найменування депозитарної установи	Кількість відкритих рахунків наприкінці періоду за договорами з депонентами
1	ТОВ «ОБ'ЄДНАНА РЕЄСТРАЦІЙНА КОМПАНІЯ»	299 497
2	ПАТ «Айбокс Банк»	153 283
3	ПАТ «Банк «КЛІРИНГОВИЙ ДІМ»	152 738
4	ТОВ «УКРАЇНСЬКИЙ ЕНЕРГЕТИЧНИЙ РЕЄСТР»	151 729
5	ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»	151 107
6	ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»	120 603
7	ПрАТ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «УКРНАФТОГАЗ»	118 407
8	ПрАТ «Запоріжсталь-АГ»	91 608
9	ТОВ «КІНТО, ЛТД»	90 829
10	ТОВ «ІНТЕР-СЕРВІС-РЕЄСТР»	81 055

Моніторинг руху інвестицій в Україну та за її межі через фондовий ринок

Фондовий ринок забезпечує рух капіталу шляхом обігу різноманітних видів цінних паперів та їх похідних. Саме через механізми фондового ринку формуються пропозиція і попит на інвестиційні ресурси, відбувається їх акумуляція та перерозподіл з метою економічного зростання.

У 2016 році обсяг торгів на ринку цінних паперів за участю нерезидентів становив 413,32 млрд грн (**діаграма 1.86**). Інтерес іноземних інвесторів до українських активів у 2016 році зріс на 19,76% порівняно з 2015 роком.

Утім, у 2016 році на фоні незначного зменшення загального обсягу торгів на ринку цінних паперів частка операцій за участю нерезидентів збільшилася з 15,88% у 2015 році до 19,43% у 2016 році (**діаграма 1.87**).

Основний приріст обсягу торгів на ринку цінних паперів за участю нерезидентів у 2016 році відбувся за рахунок

операцій, проведених у III кварталі, за результатами якого сформовано 66,62% річного обсягу торгів (**діаграма 1.88**).

На біржовому ринку протягом 2016 року частка обсягу торгів за участю нерезидентів коливалася в межах мінімального значення — від 3,37% у червні до максимального значення 17,80% у листопаді (**діаграма 1.89**).

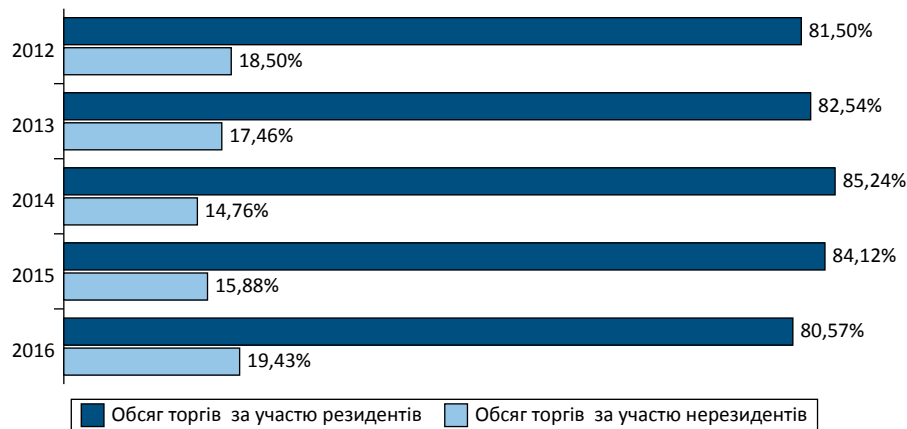
Протягом останніх років обсяги продажу цінних паперів нерезидентами переважають обсяги придбання. У 2016 році обсяг операцій з продажу цінних паперів нерезидентами збільшився на 35,38% порівняно з показником 2015 року (**діаграма 1.90**).

У 2016 році спостерігається відтік капіталу іноземних інвесторів з фондового ринку України: сальдо торговельних операцій за участю нерезидентів у річному підсумку становило – 84,88 млрд грн (**діаграма 1.91**).

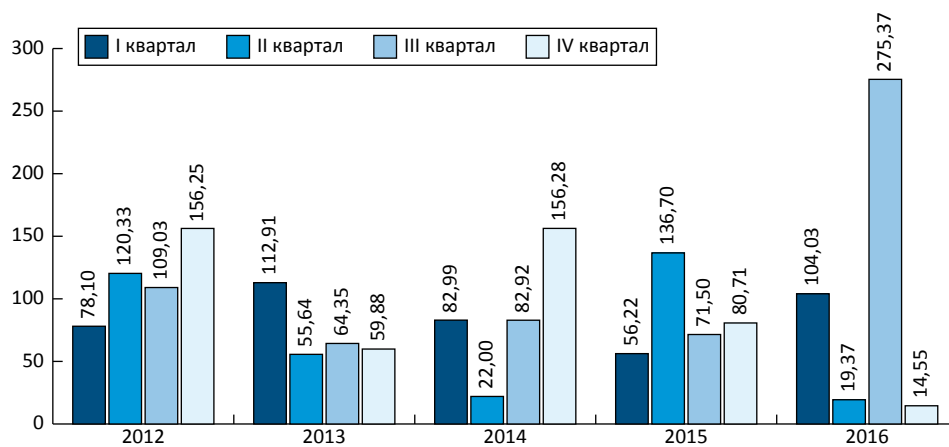
Діаграма 1.86. Обсяг торгів на ринку цінних паперів порівняно з обсягом виконаних договорів з нерезидентами у 2012 – 2016 роках, млрд грн

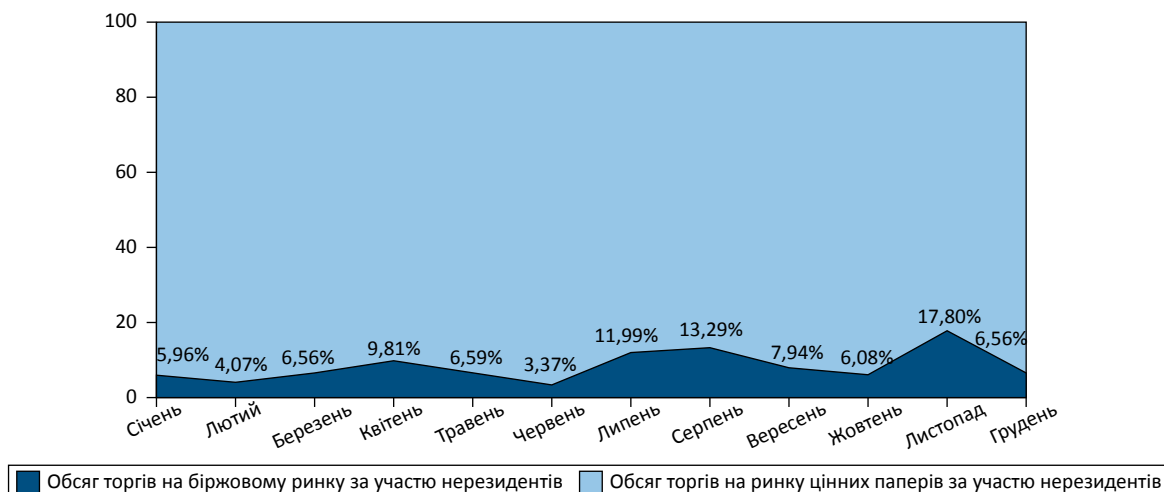
Діаграма 1.87. Частка обсягу торгів на ринку цінних паперів з резидентами та нерезидентами у 2012 – 2016 роках

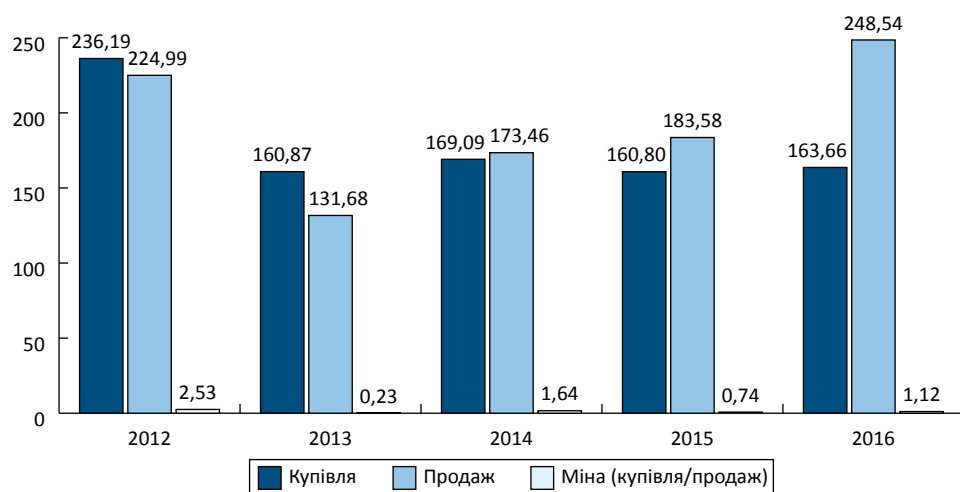
Діаграма 1.88. Обсяг торгів на ринку цінних паперів за участю нерезидентів (щоквартальна динаміка) у 2012 – 2016 роках, млрд грн

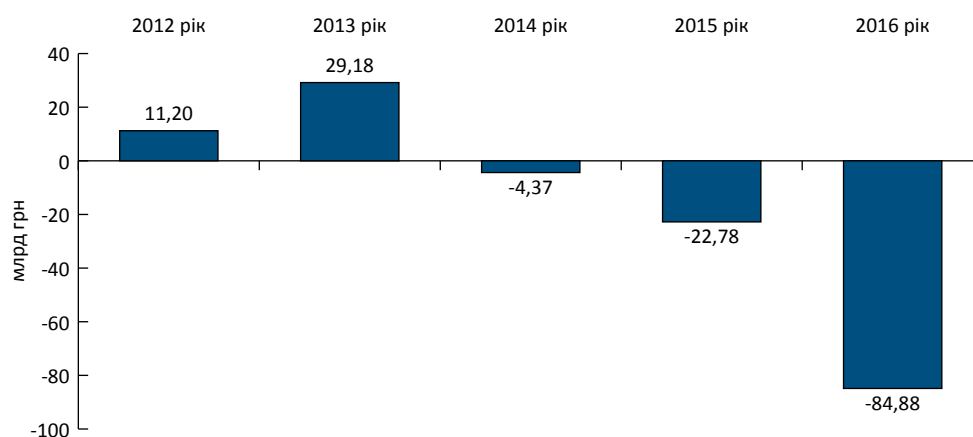
Діаграма 1.89. Частка обсягу торгів на біржовому ринку за участю нерезидентів протягом 2016 року (з розподілом за місяцями)

Діаграма 1.90. Обсяг торгів на ринку цінних паперів за участю нерезидентів (за видом договору) у 2012 – 2016 роках, млрд грн

Діаграма 1.91. Сальдо обсягу інвестицій нерезидентів в економіку України через інструменти фондового ринку протягом 2012 – 2016 років

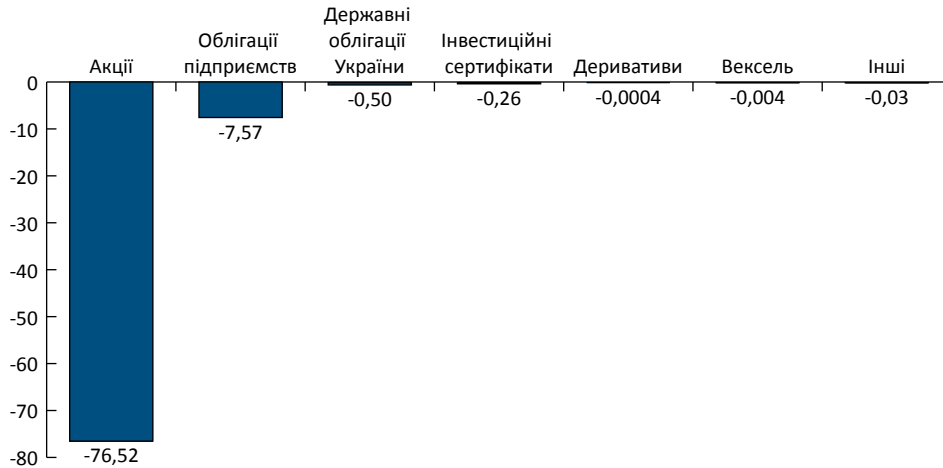
Іноземні інвестори виводили капітал з фондового ринку, продаючи акції (сальдо становило –76,52 млрд грн) (діаграма 1.92).

Щомісячну динаміку залучення інвестицій в економіку України через інструменти фондового ринку за участю нерезидентів наведено у **діаграмі 1.93**. Після прове-

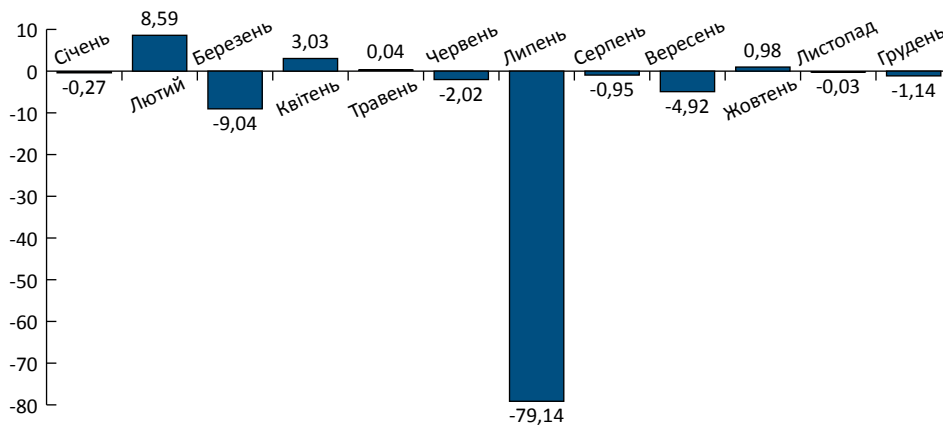
дення аналізу протягом 2016 року найбільше позитивне сальдо обсягу залучених інвестицій нерезидентами спостерігалось у лютому (+8,9 млрд грн). При цьому липень характеризувався зниженою активністю нерезидентів: сальдо становило -79,14 млрд грн.

У структурі обсягу залучених інвестицій за участю нерезидентів з розподілом за країнами світу найбільший обсяг належав Кіпру, в якому річне сальдо становило +7,70 млрд грн (діаграма 1.94) (таблиця 1.95).

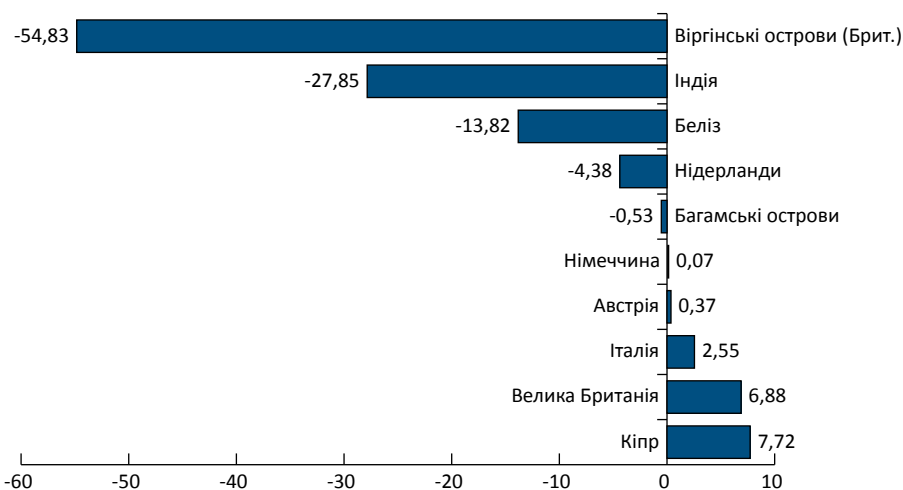
Діаграма 1.92. Сальдо обсягу інвестицій нерезидентів в економіку України розподілом за видом фінансового інструменту протягом 2016 року, млрд грн

Діаграма 1.93. Обсяг залучених інвестицій в економіку України через інструменти фондового ринку за участю нерезидентів протягом 2016 року (з розподілом за місяцями), млрд грн

Діаграма 1.94. ТОП – 10 сальдо за обсягом інвестицій від нерезидентів в економіку України через інструменти фондового ринку протягом 2016 року в розрізі країн світу, млрд грн

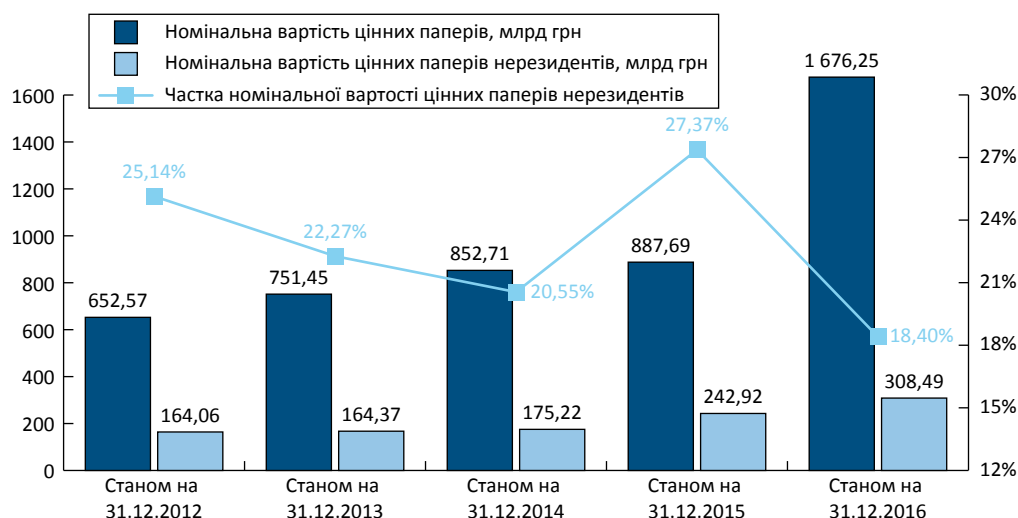

Таблиця 1.95. ТОП – 10 сальдо за обсягом інвестицій від нерезидентів в економіку України через інструменти фондового ринку протягом 2016 року у розрізі країн світу, млн грн.

Країна	Акції	Облігації підприємств	Державні облігації України	Інвестиційні сертифікати	Деривативи	Векселі	Державний дериватив	Усього
Віргінські острови (Брит.)	-53 939,58	-712,96	0,00	-169,09	0,00	-4,35	0,00	-54 825,98
Індія	-27 846,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-27 846,20
Беліз	-13 797,39	0,00	0,00	-25,60	0,00	0,00	0,00	-13 822,99
Нідерланди	13,31	-4 327,28	0,00	-65,00	0,00	0,00	0,00	-4 378,97
Багамські острови	-531,87	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-531,87
Німеччина	526,29	-12,58	-441,09	0,00	0,00	0,00	0,00	72,63
Австрія	6,88	360,51	0,00	1,04	0,00	0,00	0,00	368,43
Італія	2 545,48	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 545,48
Велика Британія	6 851,67	55,24	0,00	-22,78	0,00	0,17	0,00	6 884,30
Кіпр	10 603,53	-2 849,57	-57,39	56,90	-2,55	-0,02	-28,41	7 722,50

Протягом останніх років простежується тенденція щодо збільшення загальної номінальної вартості цінних паперів, які належать власникам-нерезидентам. За даними депозитарних установ за 2016 рік, сумарний обсяг номінальної вартості цінних паперів,

що належать власникам цінних паперів, становить 1 676,25 млрд грн. Зокрема, номінальна вартість цінних паперів, які належать власникам-нерезидентам, становила 308,49 млрд грн (**діаграма 1.95**).

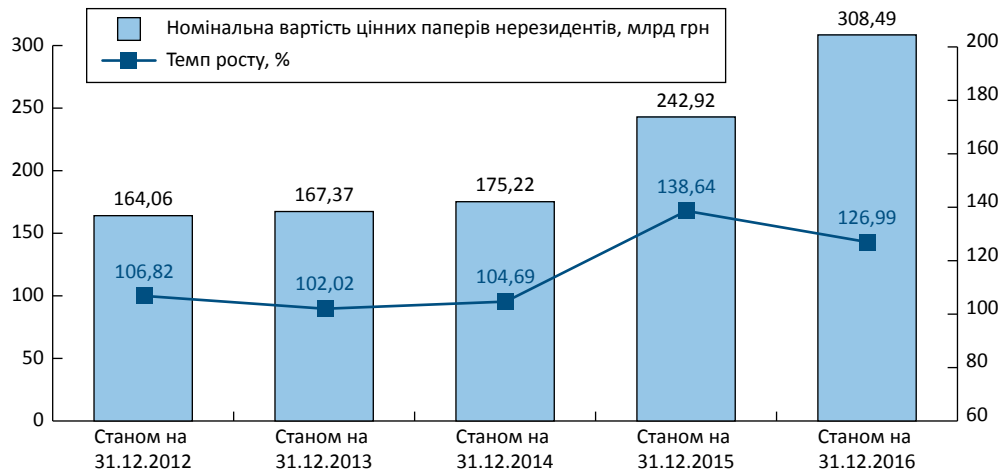
Діаграма 1.95. Номінальна вартість цінних паперів, що належать власникам цінних паперів (зокрема власникам-нерезидентам) у 2012 – 2016 роках

Темп росту номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам-нерезидентам, з 2012 по 2015 роки коливався в межах від 102,02% до 138,64% (**діаграма 1.96**).

Найбільший обсяг номінальної вартості цінних паперів власників-нерезидентів, які володіли значними пакета-

ми акцій емітентів (10 відсотків і більше статутного капіталу), наприкінці 2016 року зафіксовано серед представників таких країн, як Росія (29,83 %), Кіпр (15,89 %) та Люксембург (5,40 %) (**таблиця 1.96**).

Діаграма 1.96. Динаміка номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам-нерезидентам, у 2012 – 2016 роках, за даними депозитарних установ

Таблиця 1.96. ТОП – 15 країн світу, громадяни яких володіли значними пакетами акцій емітентів (10 відсотків і більше статутного капіталу) протягом 2012 – 2016 років, за обсягом номінальної вартості цінних паперів, за даними депозитарних установ

Країна	Станом на 31.12.2012		Станом на 31.12.2013		Станом на 31.12.2014		Станом на 31.12.2015		Станом на 31.12.2016	
	Номінал. вартість цінних паперів, млн грн	% від загальної номінальної вартості цінних паперів	Номінал. вартість цінних паперів, млн грн	% від загальної номінальної вартості цінних паперів	Номінал. вартість цінних паперів, млн грн	% від загальної номінальної вартості цінних паперів	Номінал. вартість цінних паперів, млн грн	% від загальної номінальної вартості цінних паперів	Номінал. вартість цінних паперів, млн грн	% від загальної номінальної вартості цінних паперів
Російська Федерація	17 349,56	10,58%	20 870,47	12,47%	19 738,41	11,27%	23 467,42	9,66%	92 037,09	29,83%
Кіпр	50 191,53	30,59%	52 166,17	31,17%	45 480,94	25,96%	45 377,34	18,68%	49 024,70	15,89%
Люксембург	34,05	0,02%	29,54	0,02%	43,40	0,02%	110,82	0,05%	16 645,70	5,40%
Нідерланди	11 589,14	7,06%	11 993,91	7,17%	14 735,35	8,41%	14 435,72	5,94%	13 936,75	4,52%
Німеччина	5 967,07	3,64%	6 699,08	4,00%	6 908,32	3,94%	6 947,59	2,86%	6 727,04	2,18%
Угорщина	2 926,35	1,78%	2 925,70	1,75%	2 925,70	1,67%	3 725,69	1,53%	6 253,40	2,03%
Франція	3 255,49	1,98%	3 479,99	2,08%	3 858,93	2,20%	3 862,08	1,59%	5 515,14	1,79%
Велика Британія	2 699,77	1,65%	2 515,68	1,50%	2 559,18	1,46%	3 211,44	1,32%	5 345,73	1,73%
Швеція	7 087,82	4,32%	1 880,22	1,12%	1 926,67	1,10%	2 716,98	1,12%	3 725,35	1,21%
Польща	2 888,70	1,76%	2 257,50	1,35%	2 302,57	1,31%	2 369,69	0,98%	2 746,40	0,89%
Швейцарія	2 398,24	1,46%	3 571,93	2,13%	3 694,92	2,11%	1 912,21	0,79%	2 659,50	0,86%
Греція	2 686,04	1,64%	1 629,52	0,97%	1 629,52	0,93%	2 533,07	1,04%	2 533,07	0,82%
Казахстан	1 049,76	0,64%	1 128,94	0,67%	1 128,94	0,64%	1 128,94	0,46%	1 717,64	0,56%
Сша	1 462,76	0,89%	1 278,81	0,76%	1 739,37	0,99%	1 478,54	0,61%	1 569,99	0,51%
Італія	1 029,84	0,63%	1 719,21	1,03%	3 508,58	2,00%	1 044,27	0,43%	1 045,81	0,34%
Панама	1 124,77	0,69%	1 063,57	0,64%	1 082,06	0,62%	1 051,22	0,43%	1 036,18	0,34%

Діяльність акціонерних товариств у 2016 році

Фінансово-господарська діяльність акціонерних товариств

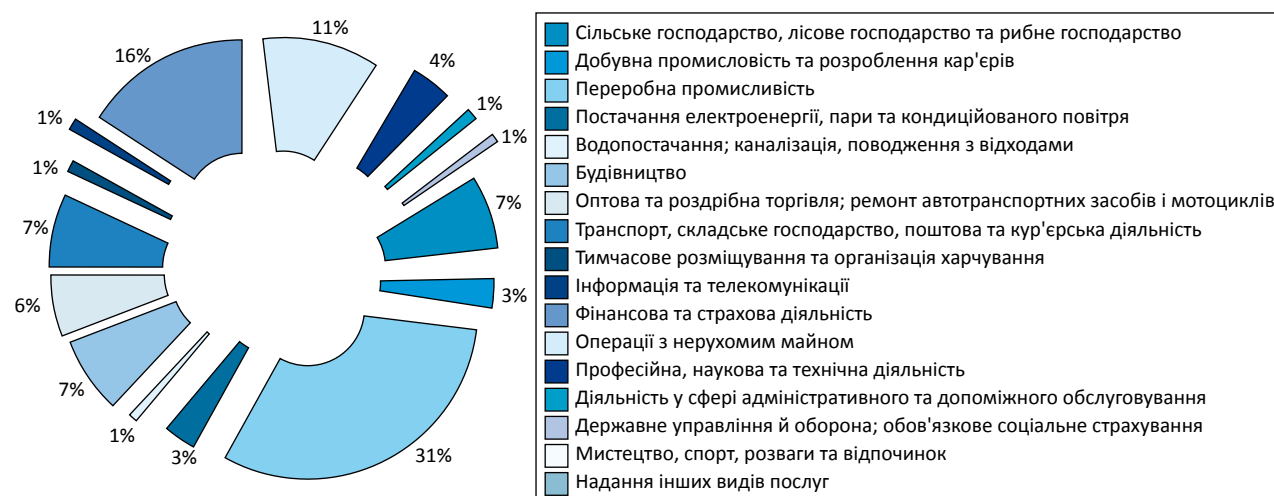
За результатами наданих до Комісії 8 328 регулярних річних інформацій емітентами цінних паперів за 2016 рік здійснювався аналіз показників їх фінансової діяльності.

Комісією проаналізовано 2 415 Публічних акціонерних товариств (ПАТ). Якщо розглядати ПАТ за видами економічної діяльності, то найбільшу частку становили:

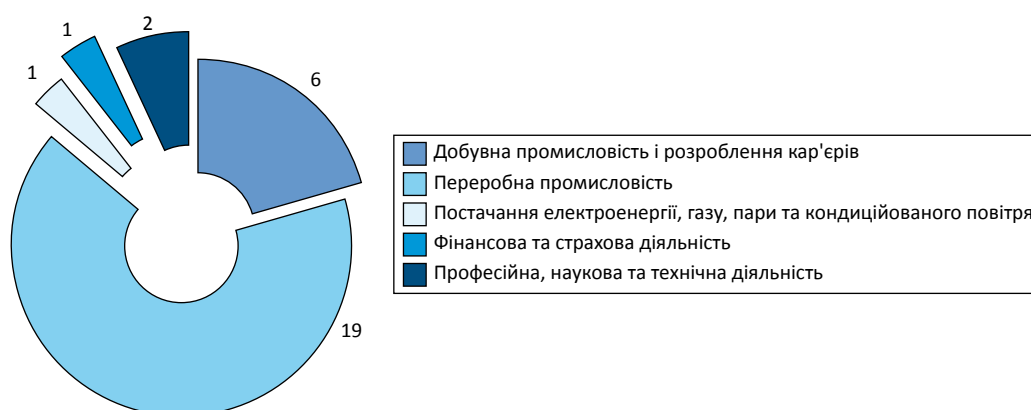
- переробна промисловість – 31%;
- фінансова та страхова діяльність – 16%;
- операції з нерухомим майном – 11% (**діаграма 1.97**).

Зазначимо, що лише 29 ПАТ згенерували понад 80% сукупного чистого прибутку в 2016 році (**діаграма 1.98**).

Діаграма 1.97. Аналіз публічних акціонерних товариств за видами економічної діяльності

Діаграма 1.98. Кількість публічних акціонерних товариств, чистий прибуток яких становив 80% сукупного чистого прибутку (з розподілом за видами економічної діяльності)

Серед 2 355 Публічних акціонерних товариств 28 компаній згенерувало понад 80% сукупного чистого прибутку у 2016 році. В структурі активів 28 компаній найбільшу частку займають основні засоби, дебіторська заборго-

ваність, запаси, гроші та їх еквіваленти. В **таблиці 1.97** відображено структуру найвагоміших складових активів ПАТ.

Таблиця 1.97. Аналіз активів публічних акціонерних товариств, чистий прибуток яких за 2016 рік становив 80% сукупного чистого прибутку, %

№ п/п	Найменування АТ	Всього активів	Незавершені капітальні інвестиції	Основні засоби	Запаси	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	Гроші та їх еквіваленти	Зареєстрований (пайовий) капітал	Додатковий капітал	Капітал у дооцінках	Короткострокові кредити банків	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	Інші довгострокові зобов'язання
1	ПАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат»	100%	10,67	46,58	1,92	27,36	0,07	1,96	1,25	31,21	0,00	4,46	0,00
2	ПАТ «Укрнафта»	100%	1,86	39,40	5,85	26,25	0,82	2,87	0,00	42,91	0,00	6,88	0,00
3	ПАТ «Криворізький залізорудний комбінат»	100%	0,00	45,10	12,57	13,53	20,99	34,85	-0,98	8,69	0,00	0,47	0,00
4	ПАТ «ЗАПОРІЖСТАЛЬ»	100%	4,84	53,87	12,05	17,79	1,29	2,20	-0,18	32,57	8,94	18,87	0,14
5	ПАТ «ІНГУЛЕЦЬКИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ»	100%	2,45	28,53	1,65	58,05	0,26	1,88	0,36	15,14	0,00	19,42	0,00
6	ПАТ «ЛІКО-КАПІТАЛ»	100%	0,00	0,00	0,00	0,27	0,01	112,42	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7	ПАТ «КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА»	100%	0,69	32,89	4,57	9,24	43,73	20,56	1,10	0,00	0,00	11,24	0,00
8	ПАТ «ЄВРАЗ СУХА БАЛКА»	100%	4,09	16,79	1,30	5,29	0,76	0,66	0,00	0,00	0,00	5,59	8,56
9	ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна»	100%	2,26	23,01	24,64	42,11	2,95	0,82	0,00	0,03	0,00	10,47	0,00
10	ПАТ «АГРАРНИЙ ФОНД»	100%	0,01	0,07	33,73	38,26	15,42	81,76	0,00	0,00	2,17	1,34	0,00
11	ПАТ «ТУРБОАТОМ»	100%	1,15	10,31	33,20	3,40	44,95	2,19	0,00	0,08	0,00	0,21	0,00
12	ПАТ «ФОНДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ УКРАЇНИ»	100%	0,00	0,00	0,00	0,08	0,00	66,36	0,00	0,00	0,00	0,02	0,00
13	ПАТ «Укргідроенерго»	100%	20,00	74,60	0,33	2,70	1,40	4,82	28,55	0,00	0,00	1,25	4,60
14	ПАТ «Харківський тракторний завод ім. С.Орджонікідзе»	100%	0,00	75,57	9,71	1,58	0,11	0,41	0,00	31,38	4,37	15,62	6,75
15	ПАТ «Транснаціональна фінансово-промислова нафтова компанія «Укртатнафта»	100%	4,36	10,47	42,33	25,69	0,75	6,27	44,43	5,00	5,07	50,32	0,00
16	ПАТ «НІКОПОЛЬСЬКИЙ ЗАВОД ФЕРОСПЛАВІВ»	100%	2,22	57,92	8,92	20,07	0,31	3,37	0,01	0,25	0,10	11,02	44,51
17	ПАТ «УКРЕЛЕКТРОПАРАТ»	100%	0,00	31,22	21,16	16,98	5,25	1,77	11,18	0,00	2,95	1,47	0,00
18	ПАТ «Веско»	100%	0,00	17,08	13,85	34,80	4,19	3,67	0,00	-0,13	0,00	4,39	0,00
19	ПАТ «СЛОВ'ЯНСЬКІ ШПАЛЕРИ - КФТП»	100%	1,83	27,33	26,79	29,36	5,81	4,14	0,00	0,00	0,00	0,16	0,00
20	ПАТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО»	100%	4,25	27,65	2,13	43,01	14,71	6,82	0,47	5,99	0,00	38,38	0,26
21	ПАТ «ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ»	100%	4,93	67,07	4,57	9,68	0,27	6,67	0,00	33,93	13,63	8,11	6,72
22	ПАТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «КРЕМІНЬ»	100%	0,00	0,29	0,00	25,10	4,09	0,62	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00
23	ПАТ «СКФ Україна»	100%	2,67	26,72	27,60	2,59	28,78	30,01	0,00	0,00	0,00	4,15	0,00
24	ПАТ «Харківська бісквітна фабрика»	100%	0,51	16,82	18,40	31,86	1,97	1,07	11,07	0,00	0,29	5,73	0,00
25	ПАТ «Київмедпрепарат»	100%	0,00	9,32	20,18	22,87	1,17	17,15	0,00	0,00	20,33	16,91	0,02
26	ПАТ «Вімм-Біль-Данн Україна»	100%	0,68	24,24	1,79	0,00	0,44	13,10	9,24	0,00	0,00	1,90	2,69
27	ПАТ «Завод «Лтава»	100%	0,00	5,22	19,51	1,93	2,57	0,10	47,23	1,76	0,00	0,05	0,00
28	ПАТ «Дніпропетровський стрілочний завод»	100%	0,39	32,60	12,82	11,71	1,22	0,30	0,00	0,00	0,00	0,78	0,00

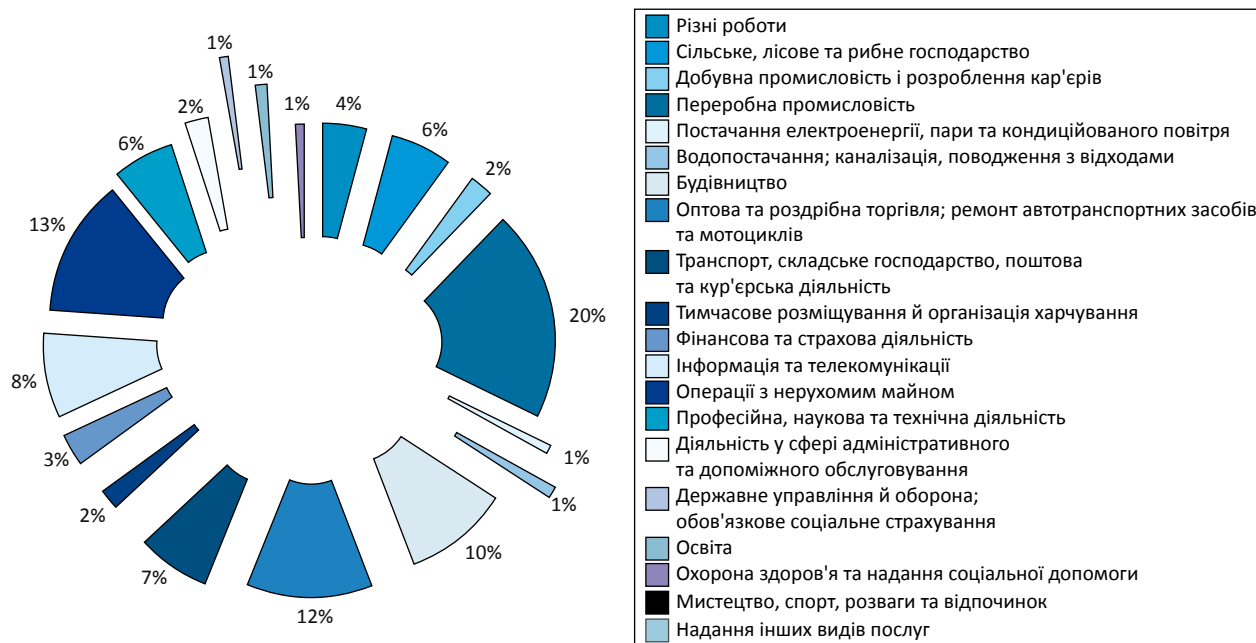
Комісією також проаналізовано 3 354 приватних акціонерних товариства (ПрАТ). Якщо розглядати ПрАТ за видами економічної діяльності, то найбільшу частку становили:

- переробна промисловість – 20%;
- операції з нерухомим майном – 13%;

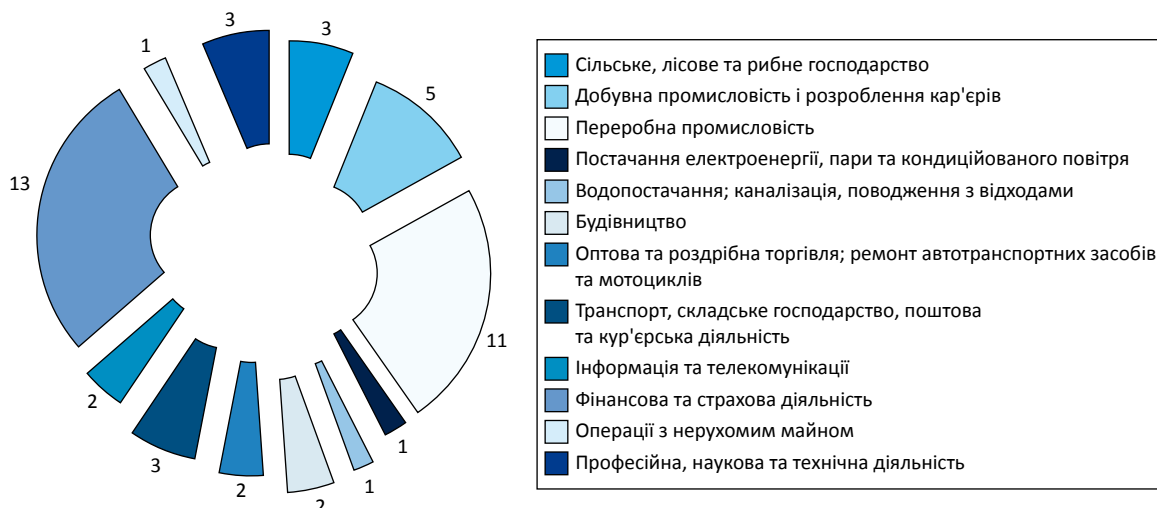
- оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 12% (**діаграма 1.99**).

Слід зазначити, що у 47 ПрАТ чистий прибуток становить 80% сукупного чистого прибутку у 2016 році (**діаграма 1.100**).

Діаграма 1.99. Аналіз приватних акціонерних товариств за видами економічної діяльності

Діаграма 1.100. Кількість приватних акціонерних товариств, чистий прибуток яких становив 80% сукупного чистого прибутку (з розподілом за видами економічної діяльності)

Серед 3 231 приватного акціонерного товариства лише 29 компаній згенерували 70% сукупного чистого прибутку у 2016 році. В структурі активів 29 компаній найбільшу частку займають основні засоби, запаси, гроші та їх еквіваленти, незавершені капітальні інвестиції та дебіторська заборгованість (**таблиця 1.98**). Розглянув-

ши структуру капіталу та зобов'язань, виявлено, що найбільшу частку становить нерозподілений прибуток, та, в залежності від підприємства, або статутний капітал, або капітал у дооцінках, короткострокові кредити банків тощо.

Таблиця 1.98. Аналіз активів приватних акціонерних товариств, чистий прибуток яких за 2016 рік становив 70% сукупного чистого прибутку, %

№ п/п	Найменування АТ	Всього активів	Незавершені капітальні інвестиції	Основні засоби	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	Гроші та їх еквіваленти	Зареєстрований (пайовий) капітал	Додатковий капітал	Капітал у дооцінках	Короткострокові кредити банків
1	ПрАТ «МТС УКРАЇНА»	100%	7,37	35,98	3,57	14,59	0,05	0,01	0,00	0,00
2	ПрАТ «КИЇВСТАР»	100%	2,73	40,07	4,19	9,64	5,08	1,17	0,00	0,00
3	ПрАТ «ФОЗЗІ РІТЕЙЛ»	100%	0,01	0,13	0,01	0,01	0,12	0,00	0,00	0,00
4	ПЗІІ У ФОРМІ ПрАТ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАЛІЗОРУДНИЙ КОМБІНАТ»	100%	16,07	59,14	8,76	0,60	1,89	0,00	41,50	1,87
5	ПрАТ «Філіп Морріс Україна»	100%	4,86	18,66	0,00	0,38	0,05	0,85	0,00	34,99
6	ПрАТ «Виробниче об'єднання «КОНТІ»	100%	0,19	37,48	11,96	0,21	1,86	0,00	10,71	9,06
7	ПрАТ «Зернопродукт МХП»	100%	0,69	8,91	44,49	0,00	0,42	0,26	0,00	0,00
8	ПрАТ «ДЖЕЙ ТІ ІНТЕРНЕШНЛ КОМПАНІ УКРАЇНА»	100%	0,02	1,26	16,65	3,67	0,00	0,00	0,00	0,00
9	ПрАТ «Газтрансїт» з іноземними інвестиціями»	100%	0,41	23,86	0,01	66,83	4,66	1,99	0,00	0,00
10	ПАТ «Новокраматорський машинобудівний завод»	100%	1,73	35,09	3,15	23,31	1,63	43,08	8,30	0,00
11	ПрАТ «ПРИРОДНІ РЕСУРСИ»	100%	12,68	25,45	0,50	1,17	0,01	0,00	0,00	0,00
12	ПрАТ «ВИДОБУВНА КОМПАНІЯ «УКРНАФТОБУРІННЯ»	100%	3,70	17,90	34,36	10,62	0,01	0,00	0,00	0,00
13	ПрАТ «ФАРМАЦЕВТИЧНА ФІРМА «ДАРНИЦЯ»	100%	0,00	26,53	18,53	2,54	8,00	32,55	0,00	0,00
14	ПрАТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «АЛЬЯНС»	100%	0,00	0,00	2,26	2,92	47,13	0,00	0,00	0,00
15	ПрАТ «ГЛИНИ ДОНБАСУ»	100%	3,25	3,29	18,30	52,53	0,05	0,15	0,00	0,00
16	ПрАТ «ЕНЕРГОІНВЕСТ ХОЛДІНГ»	100%	0,00	0,01	0,00	22,35	13,04	0,00	0,00	0,00
17	ПрАТ «АСНОВА ХОЛДІНГ»	100%	0,03	0,08	0,54	0,04	1,02	1,03	12,24	3,30
18	ПрАТ «Укргазвидобуток»	100%	10,49	25,04	1,56	6,03	1,10	0,00	0,00	0,00
19	ПрАТ «УКРГАЗ-ЕНЕРГО»	100%	0,03	0,01	3,95	10,47	0,04	0,00	0,00	0,00
20	ПрАТ «СІЛЬПО РІТЕЙЛ»	100%	0,10	73,85	5,11	0,01	19,87	0,00	2,93	0,00
21	ПрАТ «Страхова компанія «Залізничні шляхи»	100%	0,00	0,02	0,66	8,08	8,86	0,09	0,00	0,00
22	ПрАТ «Південно-Західна залізниця»	100%	7,80	72,15	0,12	4,37	9,10	2,16	15,04	0,00
23	ПрАТ «Страхова компанія «Каштан»	100%	0,00	0,05	3,38	9,76	17,72	0,00	4,67	0,00
24	ПрАТ «Едем»	100%	0,20	21,24	30,59	0,94	0,86	0,00	18,70	0,00
25	ПрАТ «УКРЕЛЕВАТОРПРОМ»	100%	0,19	14,68	9,55	50,10	9,93	1,02	0,00	24,57
26	ПрАТ «Лакталіс-Миколаїв»	100%	0,28	10,26	0,37	0,07	10,98	0,27	0,00	45,30
27	ПрАТ «Вінницяпобутхім»	100%	0,13	38,45	11,44	13,30	5,25	0,00	7,09	0,00
28	ПрАТ «Львівська залізниця»	100%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	#####	0,00	0,00
29	ПрАТ «с.-г. ВФ «АГРОТОН»	100%	1,08	8,30	10,97	11,42	2,21	0,00	0,00	0,00

Дивідендна політика акціонерних товариств

Стосовно дивідендної політики вітчизняних акціонерних товариств, тобто розподілу прибутку компаніями між власниками їх акцій, то у зв'язку з досить складним фінансовим становищем вітчизняних підприємств та компаній, більшість із них останніми роками дотримувалися консервативної дивідендної політики, реінвестуючи майже весь прибуток у розвиток бізнесу або не розподіляючи прибуток.

За підсумками фінансової звітності за 2015 рік акціонерними товариствами нараховано дивідендів на загальну суму 10,20 млрд грн.

Перелік акціонерних товариств з найбільшим обсягом нарахованих дивідендів наведено в **таблиці 1.99**.

Таблиця 1.99. ТОП – 20 акціонерних товариств з найбільшим обсягом нарахованих дивідендів у 2016 році

№ п/п	Найменування емітента	Обсяг нарахованих дивідендів у 2015 році, тис грн	Відсоток від загального обсягу нарахованих дивідендів у 2015 році, %	Обсяг нарахованих дивідендів у 2016 році, тис грн	Відсоток від загального обсягу нарахованих дивідендів у 2016 році, %
1	ПАТ «НАК «Нафтогаз України»	0,00	0,00	1 972,16	19,33
2	ПАТ «Укрнафта»	3 679,25	10,85	1 264,61	12,39
3	ПрАТ «Фоззі Рітейл»	900,00	2,65	1 200,01	11,76
4	ПрАТ «Фоззі Груп»	272,64	0,80	814,00	7,98
5	ПАТ «Металургтрансремонт»	0,46	0,00	770,00	7,55
6	ПАТ «Турбоатом»	219,26	0,65	445,63	4,37
7	ПАТ «Аграрний фонд»	42,16	0,12	333,21	3,27
8	ПАТ «Карлсберг Україна»	1 001,98	2,95	316,95	3,11
9	ПАТ «Новокраматорський машинобудівний завод»	111,66	0,33	223,31	2,19
10	ПАТ «Укрелектроапарат»	197,60	0,58	199,94	1,96
11	ПАТ «Укртранснафта»	156,41	0,46	156,41	1,53
12	ПрАТ «Едем»	134,35	0,40	154,14	1,51
13	ПАТ «Укртрансгаз»	0,00	0,00	149,18	1,46
14	ПрАТ «Біофарма»	0,00	0,00	148,47	1,45
15	ПАТ «Укргідроенерго»	393,91	1,16	142,79	1,40
16	ПрАТ «Виробниче об'єднання «Стальканат-Сілур»	40,00	0,12	139,80	1,37
17	ПрАТ «Нові Інжинірингові Технології»	53,83	0,16	96,89	0,95
18	ПрАТ «Газтранс» з іноземними інвестиціями»	42,33	0,12	79,40	0,78
19	ПрАТ «Волиньхолдинг»	43,43	0,13	77,03	0,75
20	ПАТ «Графія Україна»	119,38	0,35	68,62	0,67

Водночас за підсумками фінансової звітності за 2016 рік акціонерні товариства сплатили дивідендів на загальну суму 5,53 млрд грн.

Перелік акціонерних товариств з найбільшим обсягом сплачених дивідендів наведено в **таблиці 1.100**.

Таблиця 1.100. ТОП – 20 акціонерних товариств з найбільшим обсягом сплачених дивідендів

№ п/п	Найменування емітента	Обсяг виплачених дивідендів у 2015 році, тис грн	Відсоток від загального обсягу виплачених дивідендів у 2015 році, %	Обсяг виплачених дивідендів у 2016 році, тис грн	Відсоток від загального обсягу виплачених дивідендів у 2016 році, %
1	ПрАТ «Інгuleцький гірничо-збагачувальний комбінат»	2 437 045	15,19	917 043	16,58
2	ПрАТ «Фоззі Рітейл»	901 463	5,62	888 668	16,07
3	ПАТ «Укртранснафта»	156 408	0,98	409 789	7,41
4	ПАТ «Турбоатом»	219 268	1,37	394 403	7,13
5	ПАТ «Аграрний фонд»	42 163	0,26	333 216	6,02
6	ПАТ «Карлсберг Україна»	999 023	6,23	316 624	5,72
7	ПАТ «Новокраматорський машинобудівний завод»	110 614	0,69	221 639	4,01
8	ПАТ «Укрелектроапарат»	162 986	1,02	161 388	2,92
9	ПрАТ «Едем»	127 632	0,80	144 118	2,61
10	ПАТ «Укргідроенерго»	393 908	2,46	142 790	2,58
11	ПАТ «Київенерго»	81 913	0,51	97 258	1,76
12	ПрАТ «Виробниче об'єднання «Стальканат-Сілур»	16 625	0,10	92 399	1,67
13	ПрАТ «Нові Інжинірингові Технології»	51 138	0,32	92 048	1,66

Продовження таблиці 1.100

№ п/п	Найменування емітента	Обсяг виплачених дивідендів у 2015 році, тис грн	Відсоток від загального обсягу виплачених дивідендів у 2015 році, %	Обсяг виплачених дивідендів у 2016 році, тис грн	Відсоток від загального обсягу виплачених дивідендів у 2016 році, %
14	ПрАТ «Виробниче об'єднання «Конті»	524 120	3,27	80 000	1,45
15	ПрАТ з іноземними інвестиціями «Синтез Ойл»	34 937	0,22	68 555	1,24
16	ПрАТ «Біофарма»	0	0,00	58 841	1,06
17	ПрАТ «Аснова Холдинг»	68 696	0,43	58 283	1,05
18	ПрАТ «Газтранзит» з іноземними інвестиціями	17 025	0,11	55 963	1,01
19	ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»	51 100	0,32	49 016	0,89
20	ПАТ «Полтавський завод медичного скла»	25 293	0,16	46 802	0,85

ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІСІЇ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ

Комісія як національний регулятор ринку цінних паперів неухильно виконує функціональні обов'язки, що покладені на неї державою з метою впорядкування фондового ринку та підвищення дисциплінованості його учасників, підтримання довіри до фондового ринку і його динамічного розвитку. Комісія регулює випуск та обіг цінних паперів, видає ліцензії на здійснення професійної діяльності на ринку і забезпечує контроль за такою діяльністю, створює систему захисту прав інвесторів і контролю за дотриманням цих прав емітентами цінних паперів та особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів. Також вона встановлює правила здійснення операцій та контролю за їх дотриманням і проводить інші заходи щодо державного

регулювання й контролю за випуском та обігом цінних паперів.

За роки функціонування фондового ринку України Комісії вдалося досягти у цьому напрямі певних позитивних результатів. Зокрема, зусиллями Комісії активно розвивається нормативно-правова база, не припиняється розвиток інфраструктури, запроваджено системи моніторингу та розкриття інформації, вдосконалено систему захисту прав інвесторів, підвищується рівень знань населення в сфері фондового ринку. Слід зазначити, що завдяки широкому використанню новітніх інформаційних технологій на фондовому ринку розроблено систему електронного подання звітності емітентів цінних паперів та створено єдину інформаційну базу даних учасників фондового ринку.

Розвиток законодавства в сфері ринків капіталу та корпоративного управління

Одне з ключових завдань Комісії – розвиток законодавства в сфері ринків капіталу та корпоративного управління, адже без чіткої та актуальної законодавчої бази ефективна діяльність ринків неможлива, а завдання щодо становлення ліквідних, надійних та прозорих національних ринків капіталу значно ускладнюються.

Найпріоритетнішим напрямом у цій сфері є здійснення заходів з метою виконання зобов'язань, взятих Україною відповідно до Угоди про асоціацію між Україною і Європейським Союзом.

Комісією здійснюються заходи щодо імплементації до вітчизняного законодавства положень актів законодавства Європейського Союзу в сфері корпоративного управління та фінансових послуг, передбачених Угодою. У зазначеному напрямі у 2016 році тривала робота щодо розробки та супроводження таких законопроектів:

На розгляд Верховної Ради України було внесено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах» (реєстраційний номер законопроекту **2302а-д** від 28.04.2016).

Законопроект спрямований на удосконалення корпоративного управління в акціонерних товариствах, зокрема, шляхом імплементації до національного законодавства норм Директиви ЄС 2004/25/ЄС від 21.04.2004 про поглинання, що сприятиме захисту прав та інтересів інвесторів. З цієї метою, відповідно до передових європейських стандартів, законопроектом пропонується передбачити:

- надання особі (особам, що діють спільно), яка є власником 95 і більше відсотків акцій публічного акціонерного товариства, права здійснювати примусовий викуп акцій у інших акціонерів публічного акціонерного

товариства (відповідно до європейських норм таке право має назву squeeze-out);

- надання кореспондуючого права міноритарним акціонерам вимагати від власників 95 і більше відсотків акцій публічного акціонерного товариства викупу в них їхніх акцій за справедливою ціною (sell-out);
- виникнення в акціонера (акціонерів), який набув (спільно набули) значний та контрольний пакет акцій (75 і більше відсотків простих акцій публічного акціонерного товариства), обов'язку запропонувати всім іншим акціонерам товариства придбати у них їхні акції. Зазначена процедура є аналогічною до процедури, передбаченої чинною редакцією статті 65 Закону України «Про акціонерні товариства», та слугуватиме додатковою проміжною ланкою між розміром пакета, що надає право на squeeze-out (який визначений у розмірі 95%), та контрольним пакетом (у розмірі 50%), при набутті якого у контрольного акціонера виникає аналогічний до запропонованого обов'язок;
- удосконалення передбаченої статтею 65 Закону України «Про акціонерні товариства» процедури придбання акцій за наслідком придбаного контрольного пакета акцій для приватних акціонерних товариств;
- запровадження процедури придбання акцій за наслідком придбаного контрольного пакета акцій для публічних акціонерних товариств відповідно до європейських норм;
- внесення інших змін до значної кількості законодавчих актів для забезпечення комплексного узгодження введення нових запропонованих вище механізмів у сфері корпоративного управління з метою забезпечення безперешкодної подальшої реалізації зазначених механізмів акціонерними товариствами в їх діяльності.

Зазначений законопроект містить також пропозиції щодо удосконалення механізмів здійснення розрахунків за придбані акції шляхом передбачення запровадження рахунка умовного зберігання (ескроу), а також пропозиції для врегулювання проблеми переоформлення документів дозвільного характеру при зміні найменування акціонерного товариства (у зв'язку із зміною його типу) або при перетворенні акціонерного товариства в інше господарське товариство.

Законопроект 2302а-д 17.01.2017 було прийнято Верховною Радою України в I читанні.

У I читанні Верховною Радою України 31.03.2016 було прийнято проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо регульованих ринків та деривативів)» (реєстраційний номер законопроекту **3498** від 20.11.2015).

Законопроект спрямований на впровадження на ринках капіталу України передової міжнародної практики, зокрема останніх законодавчих змін в Європейському Союзі, а саме: рекомендацій Міжнародної асоціації свопів та деривативів (ISDA), Директиви Європейського Парламенту та Ради № 2014/65/ЄС від 15.05.2014 про ринки фінансових інструментів (MiFID II) і Регламенту Європейського Парламенту та Ради № 600/2014 від 15 травня 2014 року про ринки фінансових інструментів (MiFIR), а також Регламенту Європейського Парламенту та Ради № 648/2012 від 4 липня 2014 про позабіржові похідні інструменти, центральних контрагентів і торгові репозитарії (EMIR). Так, зазначеним законопроектом:

- передбачається створення правового поля та врегулювання відносин, пов'язаних як з біржовими, так і з позабіржовими деривативами, зокрема, шляхом визначення поняття «деривативи», їх класифікації та основних механізмів укладення деривативів на регульованих ринках та поза ними;
- врегульовуються питання розбудови інфраструктури, необхідної для повноцінного функціонування ринку деривативів, зокрема, шляхом імплементації положень регламенту EMIR у частині створення торгового репозитарію та центрального контрагента, які мають функціонувати відповідно до європейських стандартів;
- відповідно до директив MiFID I/II передбачається запровадження інституту кваліфікованих інвесторів, а також передбачається адаптація норм, що регулюють професійну діяльність торговця цінними паперами відповідно до норм зазначеного акта ЄС, трансформуючи їх у повноцінні інвестиційні фірми та розширюючи перелік ліцензійних видів діяльності, які ними можуть здійснюватися;
- уніфікуються підходи до регулювання діяльності бірж, що здійснюють торгівлю цінними паперами, деривативами, валютними цінностями, товарами та іншими активами шляхом запровадження інституту оператора ринку – особи, яка отримує ліцензію на організацію торгівлі такими активами на відповідному ринку;

- впровадження положень щодо остаточних розрахунків, які базуються на відповідній Директиві ЄС 98/26/ЄС та щодо ліквідаційного неттінгу, що базується на Модельному законі про неттінг 2006 року, розробленому Міжнародною асоціацією свопів і деривативів (ISDA);
- підвищується інституційна спроможність Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

На розгляд Верховної Ради України у 2016 році було внесено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих видів облігацій» (реєстраційний номер законопроекту **5068** від 05.09.2016).

Зазначений законопроект спрямований на комплексне удосконалення законодавчого регулювання питань забезпечення захисту прав власників корпоративних облігацій, облігацій внутрішніх місцевих позик, облігацій міжнародних фінансових організацій та іпотечних облігацій, зокрема, шляхом запровадження інституту зборів власників облігацій, визначення їх компетенції та порядку прийняття ними рішень, запровадження інституту колективного представника власників облігацій, визначення прав та обов'язків зазначеного представника, порядку призначення та припинення його повноважень, визначення обставин, настання яких визнається дефолтом тощо.

Законопроект передбачена імплементація положень Директиви ЄС 2004/109/ЄС від 15 грудня 2004 року про гармонізацію вимог до прозорості щодо інформації про емітентів, цінні папери яких прийнято для здійснення торгівлі на регульованому ринку (Transparency Directive) в частині впровадження положень зазначеної директиви щодо вимог до розкриття інформації емітентами облігацій.

Прийняття зазначеного законопроекту сприятиме розвитку ринку корпоративних облігацій та створенню умов для забезпечення ефективного захисту прав власників облігацій, що своєю чергою стимулюватиме залучення інвестицій.

На розгляд Верховної Ради України у 2016 році також було внесено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розкриття інформації на фондовому ринку та вдосконалення порядку емісії цінних паперів та розширення можливостей для залучення капіталу» (реєстраційний номер законопроекту **5592** від 23.12.2016).

Зазначений законопроект спрямований на імплементацію норм цілого ряду актів ЄС в сфері фінансових послуг та корпоративного управління, зокрема, його прийняття дозволить забезпечити виконання вимог Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у частині імплементації Директив ЄС № 2001/34/ЄС, № 2003/71/ЄС, № 2004/109/ЄС, № 2007/14/ЄС, № 2007/36/ЄС, № 2012/30/ЄС, № 2014/65/ЄС, Регламенту ЄС № 809/2004 та Рекомендацій Європейської Комісії № 2005/162/ЄС, № 2004/913/ЄС.

Законопроект 5592 з метою наближення регулювання діяльності на вітчизняних ринках капіталу та вимог щодо корпоративного управління товариств до європейських стандартів передбачається:

- удосконалення порядку емісії цінних паперів та вимог щодо проспекту при публічній пропозиції цінних паперів та допуску їх до торгів на регульованому фондовому ринку;
- удосконалення вимог до розкриття інформації на фондовому ринку та впровадження диференційованого підходу щодо обсягу та періодичності розкриття емітентом інформації на фондовому ринку;
- розширення переліку можливих способів розкриття інформації на фондовому ринку, зокрема, за допомогою послуг авторизованих осіб, які провадять діяльність з надання інформаційних послуг на фондовому ринку, а також відміна обов'язковості публікацій в друкованих виданнях;
- запровадження обов'язку емітента складати звіт про корпоративне управління та звіт керівництва як складових частин річної інформації про емітента;
- запровадження обов'язків та процедур розкриття інформації про зміну володіння пакетом акцій, розмір порогового значення якого становитиме 5, 10, 15, 20, 25, 30, 50, 75, 95, і запровадження механізмів розкриття такої інформації емітентом та іншими учасниками фондового ринку;
- комплексне врегулювання питання запровадження механізму щодо невикористання переважного права акціонерів на придбання акцій додаткової емісії;
- удосконалення вимог до незалежного члена наглядової ради товариства (незалежного директора) в частині розширення вимог до кандидатур, які мають відповідати статусу незалежного члена;
- удосконалення норм, які регулюють компетенцію загальних зборів та наглядової ради, з метою підвищення прозорості діяльності наглядової ради шляхом запровадження норм щодо обов'язковості підготовки наглядовою радою звіту про свою роботу та його оприлюднення;
- запровадження норм, що регулюють питання утворення та діяльності комітетів наглядової ради акціонерних товариств, визначення їх компетенції;
- створення умов для існування багатосторонньої торговельної системи (MTF) відповідно до директиви MiFID II.

Щодо інших результатів роботи Комісії з розробки законодавчих ініціатив необхідно зазначити, що Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України у 2016 році було внесено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання питання участі акціонерів в управлінні акціонерним товариством» (реєстраційний номер законопроекту **5043** від 26.08.2016). Зазначений законопроект було розроблено Комісією на виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020».

Законопроект спрямований на вирішення проблеми існування так званих сплячих акціонерів, тобто таких, які до строку, визначеного Прикінцевими положеннями Закону України «Про депозитарну систему України», тобто до 12 жовтня 2014 року, не скористалися своїм правом на зарахування належних їм акцій на рахунки в цінних паперах у депозитарній системі.

Для вирішення існуючої проблеми «сплячих акціонерів» законопроект передбачає такі шляхи:

- 1) ті акціонери, які захочуть стати повноцінними власниками, зможуть скористатися передбаченим законопроектом порядком поновлення ними обліку права власності та своїх прав за такими цінними паперами;
- 2) якщо протягом року такі акціонери не скористаються запропонованою процедурою поновлення своїх прав, законопроектом пропонується визнати такі цінні папери викупленими емітентом та передбачити відповідні зобов'язання емітента виплатити таким «сплячим акціонерам» ринкову вартість таких цінних паперів, які вважаються викупленими.

Таким чином, вважаємо, що прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питання участі акціонерів в управлінні акціонерним товариством» сприятиме вирішенню проблеми «сплячих акціонерів» та підвищенню рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах.

Крім того, з метою виконання вимог Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2016 році Комісією в межах компетенції було розроблено та оприлюднено на власному веб-сайті плани імплементації актів ЄС у таких сферах:

- пруденційний нагляд та вимоги до професійних учасників ринків капіталу;
- фінансові інструменти та ринки капіталу;
- емісія цінних паперів;
- розкриття інформації на ринках капіталу;
- протидія зловживанням на ринках капіталу;
- діяльність інститутів спільного інвестування;
- забезпечення виконання договорів щодо фінансових інструментів;
- щодо схем компенсацій інвесторам;
- діяльність кредитних рейтингових агентств.

У рамках місій технічної допомоги Міжнародного валютного фонду, здійснених протягом 2016 року, було проведено комплексний аналіз відповідності законодавства України у сфері протидії зловживанням на ринках капіталу актам Європейського Союзу. Результатом зазначеного аналізу стало визначення переліку норм законодавства, які потребують зміни з метою забезпечення їх повної адаптації до актів Європейського Союзу. На цю пору за наслідками зазначеного аналізу Комісією здійснюється розробка законопроекту з метою імплементації актів Європейського Союзу у сфері протидії зловживанням на ринках капіталу.

Крім того, у напрямі забезпечення подальшого виконання вимог Угоди про асоціацію між Україною та

Європейським Союзом у найближчих планах роботи Комісії є здійснення заходів щодо проведення якісного та комплексного аналізу актів Європейського Союзу, зокрема, у сферах щодо діяльності кредитних рейтин-

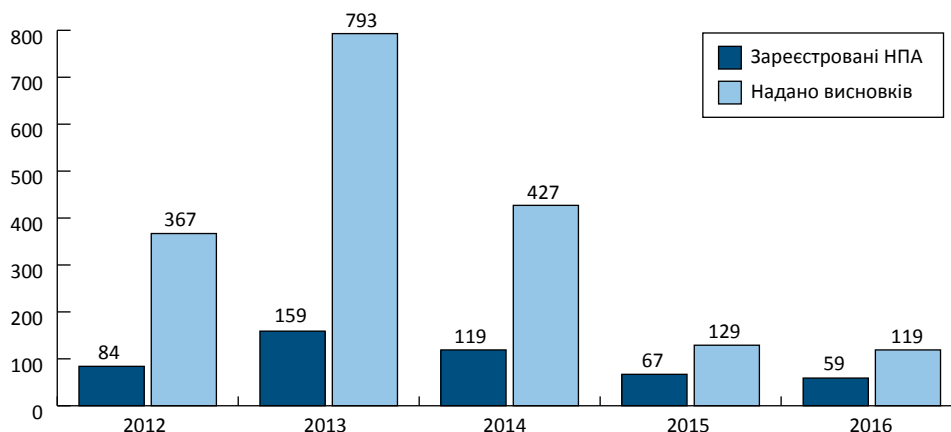
гових агентств та інститутів спільного інвестування, для розробки пропозицій щодо імплементації до вітчизняного законодавства положень актів законодавства Європейського Союзу в цих сферах.

Розвиток нормотворчої діяльності про цінні папери, фондовий ринок та акціонерні товариства

Фондовий ринок України розвивається і сьогодні можна впевнено сказати про повне формування та функціонування інфраструктури фондового ринку. Цьому передувала напружена нормотворча діяльність Комісії. У 2016 році Комісія розробила та зареєструвала в Міністерстві юстиції України 59 нормативно-правових актів.

За результатами опрацювання проектів нормативно-правових актів у 2016 році Комісія підготувала 59 висновків про проведення юридичної експертизи та 60 висновків про проведення антидискримінаційної експертизи, що в загальному підсумку становить 119 висновків (діаграма 2.1).

Діаграма 2.1. Кількість проведених експертиз нормативно-правових актів

Також протягом 2016 року тривала робота щодо аналізу нормативних актів з питань регулювання ринку цінних паперів з метою приведення їх у відповідність до чинного законодавства.

За результатами здійсненого аналізу, з метою приведення власних нормативно-правових актів у відповідність до чинного законодавства, регулятором розроблено такі накази Голови Комісії:

1. Наказ Голови Комісії від 01.03.2016 № 29 «Про приведення нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у відповідність до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про Національну поліцію» від 22.01.2016 № 901-VIII»;
2. Наказ Голови Комісії від 01.03.2016 № 30 «Про приведення нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у відповідність до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» та деяких

інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» від 26.11.2015 № 835-VIII».

Згідно з чинним законодавством протягом 2016 року регулятором було опрацьовано: рішень Комісії – 1 249 шт., Наказів Голови Комісії – 218 шт., розпоряджень Комісії – 2 шт.

Також фахівцями Комісії щомісячно надавалась методична та правова допомога працівникам Міністерства юстиції України під час проведення ними перевірки стану додержання Комісією законодавства про державну реєстрацію нормативно-правових актів відповідно до Порядку проведення органами юстиції перевірок стану додержання законодавства про державну реєстрацію нормативно-правових актів, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 19.01.2012 № 93/5. Слід зазначити, що протягом 2016 року Міністерством юстиції України здійснено 12 виїзних перевірок, під час яких порушень з боку НКЦПФР законодавства про державну реєстрацію нормативно-правових актів не виявлено.

Державне регулювання ринку цінних паперів

Одним із найвагоміших питань українського фондового ринку є необхідність вдосконалення його регулювання відповідно до процесів ринкових перетворень у країні. Побудова ефективного фондового ринку потребує інноваційних підходів до вирішення наявних проблем. Державне регулювання ринку цінних паперів передбачає здійснення комплексних заходів щодо впорядкування, контролю, нагляду за ринком цінних паперів та запобігання зловживанням і порушенням у цій сфері.

Метою роботи НКЦПФР у напрямі державного регулювання є узгодження інтересів усіх суб'єктів фондового ринку. У цьому процесі реалізуються різні підходи до регулювання професійних учасників фондового ринку, інституційних інвесторів та емітентів цінних паперів, але при цьому забезпечуються рівні права, максимальна прозорість ринку та однаковий доступ до ринку всіх його суб'єктів.

Регулювання діяльності емітентів цінних паперів

Основні завдання Комісії в частині регулювання діяльності емітентів цінних паперів:

- реєстрація всіх випусків акцій, облігацій підприємств, облігацій внутрішньої місцевої позики, фінансових інструментів ринку цінних паперів, похідних;
- встановлення вимог та стандартів щодо таких випусків та здійснення контролю за дотриманням емітентами порядку реєстрації таких випусків;
- розробка нормативних документів щодо емісійної діяльності учасників ринку;
- ведення загального реєстру випусків цінних паперів;
- сприяння адаптації національного ринку цінних паперів до міжнародних стандартів;
- узагальнення практики застосування законодавства України з питань емісії та обігу цінних паперів в Україні та його покращення;
- сприяння розвитку ринку цінних паперів та похідних (деривативів);
- удосконалення засад корпоративного права.

Для покращення емісійної діяльності на фондовому ринку регулятором у 2016 році здійснено низку заходів, зокрема, удосконалено:

- порядок реєстрації випусків акцій при капіталізації банків;
- порядок скасування реєстрації випусків акцій.

З метою удосконалення та спрощення процедури реєстрації випуску облігацій міжнародних фінансових організацій прийнято рішення Комісії від 10.11.2016 № 1104 «Про затвердження Змін до Положення про порядок здійснення емісії облігацій підприємств, облігацій міжнародних фінансових організацій та їх обігу», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 07.12.2016 за № 1583/29713.

Для удосконалення норм, що регулюють питання емісії та погашення сертифікатів фонду операцій з нерухомістю, прийнято рішення Комісії від 29.11.2016 № 1174 «Про затвердження Положення про реєстрацію випуску сертифікатів фонду операцій з нерухомістю, проспекту емісії, звіту про результати розміщення сертифікатів фонду операцій з нерухомістю, погашення сертифікатів

фонду операцій з нерухомістю та скасування реєстрації випуску», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 27.12.2016 за № 1711/29841.

Обов'язковою умовою ефективного функціонування ринку цінних паперів, успішного виконання на ньому інвестиційної та професійної діяльності є прозора система розкриття інформації про учасників фондового ринку. Система розкриття інформації на фондовому ринку надає можливість інвесторам та іншим зацікавленим особам оцінювати ефективність управління інвестиційними процесами, створює умови для добросовісної конкуренції між емітентами цінних паперів. Для удосконалення системи розкриття інформації на ринку цінних паперів прийнято рішення Комісії від 24.11.2016 № 1154 «Про внесення Змін до Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 20.12.2016 за №1661/29791. Цим регуляторним актом вдосконалено порядок розкриття інформації емітентами – лістинговими компаніями, розширено перелік особливої інформації, яку розкривають емітенти цінних паперів. Також з метою посилення контролю за фінансовою стійкістю поручителів (страховиків/гарантів), що здійснюють забезпечення випуску боргових цінних паперів емітентів, передбачено зміни, згідно з якими у складі квартальної та річної інформації емітенти забезпечених боргових цінних паперів розкриватимуть фінансову звітність поручителів (страховиків/гарантів). У 2016 році з метою удосконалення порядку розкриття уповноваженими рейтинговими агентствами інформації прийнято рішення Комісії від 12.01.2016 № 17 «Про затвердження Правил визначення уповноваженим рейтинговим агентством рейтингової оцінки за Національною рейтинговою шкалою», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 03.02.2016 за № 182/28312, яким змінено порядок ведення Державного реєстру уповноважених рейтингових агентств, зокрема, в частині розширення підстав для виключення рейтингового агентства з переліку уповноважених та встановлено додаткові вимоги до змісту методології агентства. Крім того, зазначені Правила враховують вимоги Регла-

менту ЄС №1060/2009 Європейського Парламенту та Ради Європи від 16.09.2009 року «Стосовно кредитно-рейтингових агенцій» щодо визначення термінології та розкриття рейтинговими агентствами інформації стосовно кількості дефолтів.

Зазначимо, що Комісією у 2016 році ініційовано та прийнято такі нормативно-правові акти:

- рішення НКЦПФР від 14.09.2016 № 923 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 04 жовтня 2016 року за № 1313/29443;
- рішення НКЦПФР від 27.09.2016 № 950 «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (щодо переведення зобов'язань в акції)», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 26.10.2016 за № 1399/29529;
- рішення НКЦПФР від 18.10.2016 № 1017 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 10.11.2016 за № 1460/29590.

Фінансова звітність та аудит на ринку цінних паперів

У 2016 році всі професійні учасники фондового ринку застосовували міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) як концептуальну основу своєї фінансової звітності. Складання фінансової звітності за МСФЗ дозволяє покращити якість інформації про фінансовий стан компаній та сприяє збільшенню прозорості діяльності таких компаній.

Протягом 2016 року Комісією здійснювалась робота щодо вдосконалення регуляторних вимог нормативно-правових актів, які регламентують порядок складання та розкриття інформації професійними учасниками фондового ринку у частині встановлення необхідності подання додаткових відомостей про аудиторський висновок (звіт).

Комісією проводився аналіз фінансової звітності, аудиторських висновків професійних учасників фондового ринку та емітентів цінних паперів, зокрема, здійснювався вибірко-вий аналіз фінансової звітності, аудиторських висновків торговців цінними паперами, компаній з управління активами, депозитарних установ та фондових бірж.

Розмір вибірки для проведення аналізу становив 20–30% від загальної кількості діючих компаній за кож-

ним видом професійної діяльності на фондовому ринку. За результатами вибіркового аналізу річної фінансової звітності та аудиторських висновків виявлено такі основні недоліки:

- недотримання вимог щодо розкриття інформації;
 - відсутність оприлюдненої фінансової звітності та аудиторського висновку на веб-сторінці професійного учасника ринку цінних паперів;
 - відсутність веб-сайта/веб-сторінки за вказаною адресою;
 - невідповідність аудиторських висновків вимогам нормативно-правових актів Комісії;
 - невідповідність фінансової звітності вимогам МСФЗ.
- Водночас у рамках Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року Комісія працювала над компонентом В.12 «Звітність фінансового сектору», основною метою якого є надання звітності у форматі XBRL. Основними завданнями, які стоять перед НКЦПФР у рамках цього компоненту, є визначення програмних та технічних засобів для розробки таксономії, розроблення DPM-моделі та її наповнення базовими зв'язками, алгоритмами розрахунку, показниками.

Інформація щодо ведення Реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів

З огляду на специфіку фондового ринку та законодавчо закріплені вимоги щодо обов'язковості проведення аудиту нагальним є питання надання на фондовому ринку якісних аудиторських послуг із урахуванням особливостей бухгалтерського обліку та аудиту на фондовому ринку.

До повноважень Комісії належить ведення Реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів, відповідно до рішення Комісія від 25.10.2012 №1519 «Про затвердження Порядку ведення реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 28.12.2012 за №2213/22525 (зі змінами). Цей Реєстр розміщено на сайті Комісії, він є відкритим, що дає емітентам і професійним учасникам фондового ринку доступ до актуалізованої та достовірної інформації щодо переліку

аудиторських фірм, які мають чинне Свідоцтво про внесення до реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів.

З метою запобігання наданню неякісних аудиторських послуг на фондовому ринку рішенням Комісії від 31.05.2016 року №615 «Про внесення змін до Порядку ведення реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 02.08.2016 за № 1066/29196, вдосконалено вимоги до аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів, переглянуто та доповнено підстави для виключення аудиторської фірми з реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів, та удосконалено механізм включення аудиторських

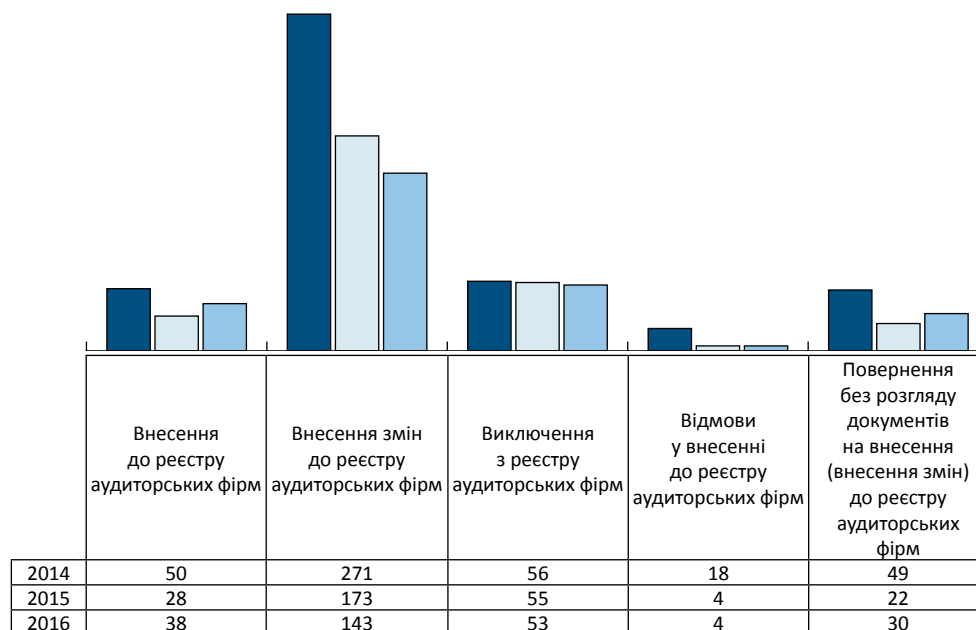
фірм до Реєстру, внесення змін до Реєстру, видачі Свідоцтва про внесення до Реєстру.

Зазначений Порядок відповідає сьогодишнім реаліям фондового ринку, чинному законодавству, а також Директиві 2006/43/ЄС Європейського Парламенту та Ради, яка встановлює вимоги до ділової репутації аудиторів та системи забезпечення якості.

Загальна кількість аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників

ринку цінних паперів, наприкінці 2016 року становила 131. Регулятором було видано 38 свідоцтв про внесення до Реєстру. Виключено з Реєстру 53 аудиторські фірми, з яких 38 виключено за порушення вимог нормативно-правових актів Комісії, що регулюють діяльність аудиторських фірм на ринку цінних паперів, 10 — за порушення вимог нормативно-правових актів, що регулюють аудиторську діяльність, та 5 аудиторських фірм було виключено за заявою заявника (діаграма 2.2).

Діаграма 2.2. Інформація щодо ведення Реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів

Наприкінці 2016 року 11 аудиторських фірм, які були в реєстрі аудиторських фірм, входили до ТОП-20 міжнародних аудиторських консалтингових компаній.

Зазначеними аудиторськими фірмами, згідно з інформацією про результати роботи аудиторських фірм за 2016 рік, що подається на виконання Порядку ведення реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів, проведено аудит річної фінансової звітності за

2016 рік у 211 емітентів цінних паперів та 46 професійних учасників ринку цінних паперів. Також «Великою четвіркою» проведено 41% аудитів річної фінансової звітності емітентів цінних паперів та 54% професійних учасників ринку цінних паперів.

У рамках ведення цього Реєстру Комісією здійснюється перевірка аудиторських фірм на відповідність вимогам законодавства.

Об'єднання професійних учасників фондового ринку (ОПУ) та саморегулівні організації професійних учасників фондового ринку (СРО)

Важливою умовою успішного функціонування фондового ринку є досконала система його регулювання, яка охоплює всіх учасників фондового ринку і забезпечує здійснення ними своєї діяльності відповідно до встановлених правил. Згідно із Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок» регулювання фондового ринку здійснюють держава та саморегулівні організації.

Метою діяльності СРО є посилення дієвості саморегулювання, упорядкованості на фондовому ринку, дис-

циплінованості учасників ринку цінних паперів та захист інтересів їх членів.

Основними завданнями, які ставлять перед собою СРО, залишаються:

- розроблення і затвердження обов'язкових для виконання членами СРО Правил (стандартів) провадження відповідного виду професійної діяльності на фондовому ринку, за винятком тих Правил (стандартів), які прямо встановлені законом, та здійснення контролю за їх дотриманням членами організації;

- впровадження норм професійної етики в практичній діяльності учасників об'єднання;
- розроблення і затвердження методичних рекомендацій щодо провадження відповідного виду професійної діяльності на фондовому ринку;
- розроблення та здійснення заходів щодо захисту прав членів СРО;
- розроблення заходів, спрямованих на запобігання порушенням членами СРО норм законодавства та внутрішніх документів СРО, зокрема при припиненні ними своєї професійної діяльності;
- впровадження ефективних механізмів розв'язання спорів, пов'язаних з професійною діяльністю учасників об'єднання;
- моніторинг дотримання Статуту та внутрішніх документів об'єднання його учасниками;
- застосування заходів дисциплінарного впливу до членів СРО у разі виявлення порушень Статуту СРО, внутрішніх документів СРО.

Станом на 31.12.2016 в Україні здійснювали діяльність такі саморегулювні організації:

1. Професійна асоціація учасників ринків капіталу та деривативів (за видом професійної діяльності – депозитарна діяльність).
2. Професійна асоціація учасників ринків капіталу та деривативів (за видом професійної діяльності – діяльність з торгівлі цінними паперами).
3. Українська асоціація інвестиційного бізнесу (за видом професійної діяльності – діяльність з управління активами інституційних інвесторів).
4. Асоціація «Українські фондові торговці» (за видом професійної діяльності – діяльність з торгівлі цінними паперами).
5. Асоціація «Українські фондові торговці» (за видом професійної діяльності – депозитарна діяльність).

Протягом останніх років Комісією, враховуючи вимоги фондового ринку, проводиться послідовна робота щодо встановлення єдиного підходу до створення та функціонування ОПУ та СРО, зокрема, створення уніфікованої правової бази за кожним видом професійної діяльності на ринку цінних паперів, спрямованої на забезпечення стабільності ринку та безпеки діяльності на ньому як для професійних учасників, так і для інвесторів; посилення контролю за дотриманням учасниками фондового ринку регуляторних вимог, уніфікованих правил та стандартів, а також підвищення дієвості саморегулювання та покращення взаємодії з державними органами.

Регулювання та контроль за професійною діяльністю на фондовому ринку

Регулювання ринку цінних паперів – це здійснення системи заходів упорядкування, контролю та нагляду за фондовим ринком з метою забезпечення його соціальної справедливості, прозорості, надійності й відкритості та запобігання порушенням на ньому.

Ефективне функціонування ринку цінних паперів пов'язане з наявністю цілісної інфраструктури та професійних учасників фондового ринку. Професійні учасники здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів на підставі ліцензії, виданої Національною комісією з цінних паперів та фондо-

вого ринку у порядку, встановленому законодавством.

У 2016 році кількість суб'єктів, яким видано Комісією ліцензії за видами професійної діяльності на фондовому ринку, становила 843 (див. **таблицю 2.1**). Водночас професійну діяльність на ринку цінних паперів здійснювало 666 професійних учасників фондового ринку. Їх кількість поступово зменшується, що пов'язано насамперед з ретельнішим підходом Комісії до процедури видачі ліцензій та підвищення вимог регулятора до профучасників.

Таблиця 2.1. Динаміка кількості суб'єктів, яким видано ліцензії за видами професійної діяльності на фондовому ринку

Професійні учасники	Станом на 31.12.2014	Зміна, %	Станом на 31.12.2015	Зміна, %	Станом на 31.12.2016	Зміна, %
Торговці цінними паперами	462	-16,61	369	-20,13	302	-18,16
Депозитарні установи	306	-3,16	255	-16,67	232	-9,02

Продовження таблиці 2.1

Професійні учасники	Станом на 31.12.2014	Зміна, %	Станом на 31.12.2015	Зміна, %	Станом на 31.12.2016	Зміна, %
Компанії з управління активами	345	-1,15	320	-7,25	300	-6,25
Особи, що провадять клірингову діяльність	1	0,00	1	0,00	1	0,00
Фондові біржі	10	0,00	10	0,00	8	-20,00
Усього	1 124	-8,62	955	-15,04	843	-11,73

Відповідно до Закону України «Про депозитарну систему України» від 06 липня 2012 року № 5178-VI з жовтня 2013 року в Україні функціонує Центральний депозитарій цінних паперів.

Серед основних завдань Комісії протягом 2016 року була актуалізація ліцензійних умов, що обумовлено приведенням нормативної бази НКЦПФР у відповідність до вимог чинного законодавства та його змін.

Так, з метою удосконалення окремих норм, що регулюють умови провадження професійної діяльності на фондовому ринку, прийнято такі нормативно-правові акти:

- рішення Комісії від 12.01.2016 №11 «Про затвердження Змін до Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності з управління активами)», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 01 лютого 2016 року за №166/28296;
- рішення Комісії від 10.03.2016 №269 «Про затвердження Змін до Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – діяльності з торгівлі цінними паперами», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 31.03.2016 за №483/28613;
- рішення Комісії від 10.03.2016 №270 «Про затвердження Змін до Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – діяльності з організації торгівлі на фондовому ринку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 31.03.2016 за №484/28614;
- рішення Комісії від 10.03.2016 № 278 «Про затвердження Змін до Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на ринку цінних паперів – діяльності з управління іпотечним покриттям», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 31.03.2016 року за №486/28616;
- рішення Комісії від 15.03.2016 № 282 «Про внесення змін до Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – депозитарної діяльності та клірингової діяльності», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 07.04.2016 № 522/28652.

Для удосконалення окремих норм, що регулюють порядок зупинення дії та анулювання ліцензії на окремі види професійної діяльності на фондовому ринку, зокрема у разі порушення законодавства про цінні папери, прийнято рішення Комісії від 26.02.2016 №206 «Про внесення Змін до Порядку зупинення дії та анулювання ліцензії на окремі види професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів)», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 23.03.2016 за №426/28556.

Для удосконалення окремих норм, що регулюють порядок та умови отримання або переоформлення ліцензії на окремі види професійної діяльності, вимог до ділової репутації особи, яка контролює професійного учасника та/або є керівником, вимог до структури власності заявника та її прозорості прийнято рішення Комісії від 10.03.2016 №271 «Про внесення змін до рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 14 травня 2013 року № 817», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 01.04.2016 за №495/28625.

Комісія з цінних паперів та фондового ринку веде Державний реєстр фінансових установ, які надають фінансові послуги на ринку цінних паперів, відповідно до вимог Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» та згідно з Порядком формування та ведення державного реєстру фінансових установ, які надають фінансові послуги на ринку цінних паперів, затвердженим рішенням Комісії від 03.12.2015 за № 2030, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 22.12.2015 за № 1614/28059». Протягом 2016 року до Державного реєстру фінансових установ включено 103 фінансові установи, які надають фінансові послуги на ринку цінних паперів. Водночас виключено 73 фінансові установи, які надають фінансові послуги на ринку цінних паперів.

Протягом 2016 року відповідно до Положення про рекламу цінних паперів та фондового ринку, затвердженого рішенням Комісії від 22.01.2012 № 63, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 12.02.2013 за № 247/22779 (зі змінами), Комісією погоджено три проекти розповсюдження реклами товарів та/або послуг, що пропонуються професійним учасником фондового ринку.

Регулювання діяльності торговців цінними паперами та фондових бірж

Професійна діяльність з торгівлі цінними паперами на фондовому ринку провадиться торговцями цінними паперами.

Загальна кількість професійних учасників фондового ринку (ринку цінних паперів), які станом на 31.12.2016

мали ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – діяльності з торгівлі цінними паперами, становила **302**. У 2016 році регулятором видано ліцензії на здійснення певних видів професійної діяльності на ринку цінних паперів, а саме:

- за напрямом брокерської діяльності – 291;
- за напрямом дилерської діяльності – 278;
- за напрямом андеррайтингу – 51;
- за напрямом діяльності з управління цінними паперами – 24;
- за напрямом діяльності з управління іпотечним портфелем – 1.

Упродовж 2016 року анульовано 140 ліцензій на окремі види професійної діяльності на фондовому ринку, зокрема:

- за напрямом брокерської діяльності – 53;
- за напрямом дилерської діяльності – 47;
- за напрямом андеррайтингу – 11;
- за напрямом діяльності з управління цінними паперами – 29;

У 2016 році на підставі рішень регулятора щодо встановлення факту контролю (вирішального впливу) осіб інших держав, що здійснюють збройну агресію проти України, складених відповідно до пункту 9 частини другої статті 16 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII, з метою недопущення встановлення контролю РФ над фондовим ринком України, Комісією анульовано ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – діяльності з торгівлі цінними паперами одному учаснику фондового ринку.

Невід'ємним атрибутом сучасної ринкової економіки є біржовий ринок. Наприкінці 2016 року на вітчизняному ринку цінних паперів функціонувало 8 фондових бірж:

- Українська біржа;
- Фондова біржа «ПФТС»;
- Фондова біржа «Перспектива»;
- Київська міжнародна фондова біржа;
- Українська фондова біржа;
- Українська міжбанківська валютна біржа;
- Фондова біржа «ІННЕКС»;
- Фондова біржа «Універсальна».

Слід зазначити, що ПрАТ «Придніпровська фондова біржа» рішенням Комісії від 26.02.2016 № 202 переоформлено ліцензію на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – діяльності з організації торгівлі на фондовому ринку, у зв'язку зі зміною найменування юридичної особи: з ПрАТ «Придніпровська фондова біржа» на ПрАТ «Фондова біржа «Універсальна».

Протягом 2016 року двом організаторам торгівлі анульовано ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – діяльності з організації торгівлі на фондовому ринку, на підставі поданих до Комісії заяв, зокрема:

- рішенням Комісії від 30.12.2016 № 1298 анульовано ліцензію на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – діяльності з організації торгівлі на фондовому ринку ПрАТ «Східно-Європейська фондова біржа», на підставі заяви про анулювання ліцензії;
- рішенням Комісії від 21.04.2016 № 478 анульовано ліцензію на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – діяльності з організації торгівлі

на фондовому ринку ПрАТ «Українська міжнародна фондова біржа».

Незважаючи на розвиненість цього сегменту ринку, Комісія ставила перед собою завдання із вдосконалення та модернізації діяльності бірж, а також стимулювання зростання ліквідності національного фондового ринку. Протягом 2016 року провадилась активна діяльність щодо посилення біржового сегменту українського фондового ринку та впровадження єдиних стандартів діяльності на фондових біржах, зокрема знаходження у біржовому списку фондової біржі якісних цінних паперів. Так, з цією метою було прийнято рішення Комісії від 19.07.2016 №771 «Про затвердження Змін до Положення про функціонування фондових бірж», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 16.08.2016 за №1139/29296.

Для вдосконалення вимог до ділової репутації керівників фондових бірж прийнято рішення Комісії від 16.09.2016 №848 «Про затвердження Змін до Порядку погодження кандидатур керівників фондових бірж і вимоги до таких керівників під час їх перебування на посаді», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 09.09.2016 за №1235/29365.

У 2016 році тривала робота з удосконалення окремих норм, що регулюють умови провадження професійної діяльності з торгівлі цінними паперами. Було прийнято рішення Комісії від 10.03.2016 № 272 «Про затвердження Змін до Порядку погодження набуття особою істотної участі у професійному учаснику фондового ринку або збільшення її таким чином, що зазначена особа буде прямо чи опосередковано володіти або контролювати 10, 25, 50 і 75 відсотків статутного капіталу такого учасника чи права голосу придбаних акцій (часток) в його органах управління», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 31.03.2016 за №485/28615, яким удосконалено порядок подання відомостей про структуру власності заявника – юридичної особи, що своєю чергою дасть змогу визначити випадки, коли структура власності є непрозорою. Також з метою вдосконалення окремих практичних питань, які виникали в процесі здійснення андерайтерами – торговцями цінними паперами своєї професійної діяльності, прийнято рішення Комісії від 07.06.2016 № 635 «Про внесення змін до Типового договору андерайтингу», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 01.07.2016 за №911/29041.

При цьому з метою підвищення ефективності здійснення контролю за прозорістю проведення операцій на ринку цінних паперів прийнято рішення Комісії від 28.07.2016 №808 «Про затвердження Змін до Правил (умов) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 19.08.2016 за №1157/29287. Змінами до Правил імplementовано норму Директиви 2004/39/ЄС Європейського Парламенту та Ради про ринки фінансових інструментів від 21 квітня 2006 року (MiFID I) щодо «найкращого результату для свого клієнта», якою встановлюється

обов'язок для торговця вживати всіх відповідних заходів для отримання якомога кращого результату для свого клієнта при виконанні договорів та/або разових замовлень, враховуючи ціну, витрати, швидкість, ймовірність виконання та розрахунку, розмір, характер або інші міркування, суттєві для виконання замовлення. Важливим залишалось питання щодо удосконалення системи подання звітності до Комісії, зокрема торгов-

цями цінними паперами. У зв'язку з цим було прийнято рішення Комісії від 10.03.2016 №273 «Про внесення змін до Положення про порядок складання та подання адміністративних даних щодо діяльності торговців цінними паперами до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 30.03.2016 за №475/28605.

Регулювання депозитарної та клірингової діяльності

Депозитарна система як важливий сегмент інфраструктури фондового ринку є невід'ємною частиною та загальною умовою функціонування фондового ринку. Ефективне функціонування депозитарної системи є запорукою реалізації принципів прозорості та справедливості щодо цін на інвестиційні ресурси.

Станом на 31.12.2016 232 депозитарні установи мали ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2. Кількість суб'єктів, яким видано ліцензії на окремі види професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності та клірингової діяльності

Вид професійної діяльності	Станом на 31.12.2015	Станом на 31.12.2016
Депозитарна діяльність депозитарної установи	255	232
Діяльність із зберігання активів спільного інвестування	62	47
Діяльність із зберігання активів пенсійних фондів	18	14
Клірингова діяльність	1	1

Протягом 2016 року Комісією анульовано 50 ліцензій на окремі види професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності 35 юридичним особам.

У 2016 році регулятором проводилась робота, спрямована на подальше удосконалення процесів функціонування депозитарної системи України та державного регулювання професійної діяльності професійних учасників депозитарної системи, взаємодії між її учасниками та забезпечення проведення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів.

Враховуючи наявність деяких не врегульованих питань відповідно до вимог законодавства про депозитарну систему, Комісією спільно з учасниками фондового ринку протягом 2016 року розроблено та прийнято 11 нормативно-правових актів, а саме:

- рішення Комісії від 12.04.2016 № 390 «Про внесення змін до Положення про провадження депозитарної діяльності (щодо виплати доходів)», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 06.05.2016 за № 685/28815, яким встановлено послідовність дій, що мають здійснюватися емітентом, Центральним депозитарієм цінних паперів та депозитарними установами з метою забезпечення виплати доходів за цінними паперами, а також можливість здійснення депозитарними установами виплати коштів, отриманих від Центрального депозитарію цінних паперів, особам, які мають право на отримання доходів за цінними паперами, у строки та порядку, що визначені внутрішніми документами депозитарної установи;

- рішення Комісія від 12.04.2016 № 391 «Щодо порядку виплати акціонерним товариством дивідендів», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 27.04.2016 за № 639/28769, яким встановлено послідовність дій акціонерного товариства та професійних учасників депозитарної системи України з виплати акціонерним товариством дивідендів (через депозитарну систему України або безпосередньо акціонерам), порядок та строки перерахування дивідендів особам, які мають право на отримання дивідендів;
- рішення Комісії від 26.04.2016 № 497 «Про внесення змін до Положення про порядок звітування Центральним депозитарієм цінних паперів до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 17.05.2016 за № 724/28854, яким врегульовано подання Центральним депозитарієм цінних паперів до Комісії у складі щоденних даних інформації про вихід або невихід на зв'язок з інформаційною системою Центрального депозитарію цінних паперів депозитарних установ та в нерегулярних даних інформації про передачу депозитарною установою на зберігання документів, баз даних, копій баз даних уповноваженому на зберігання;
- рішення Комісія від 26.05.2016 № 590 «Про внесення змін до Вимог до договору про обслуговування рахунку в цінних паперах», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 13.06.2016 за № 849/28979, яким врегульовано певні питання щодо договірних відносин між депозитарними установами та depo-

- нентами, які виникають при укладанні договорів про обслуговування рахунка в цінних паперах;
- рішення Комісії від 07.06.2016 № 637 «Про затвердження Змін до Положення про порядок забезпечення існування іменних цінних паперів у бездокументарній формі», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 24.06.2016 за № 890/29020, яким врегульовано дії Центрального депозитарію цінних паперів, емітентів та депозитарних установ щодо забезпечення переведення випусків цінних паперів у бездокументарну форму існування, у тому числі дії, пов'язані з припиненням депозитарною установою, з якою емітент уклав договір про відкриття/обслуговування рахунків у цінних паперах власникам, провадження професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності депозитарної установи;
- рішення Комісії від 09.06.2016 № 657 «Щодо врегулювання окремих питань, пов'язаних з припиненням провадження професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 02.07.2016 за № 915/29045, яким врегульовано питання, пов'язані з припиненням депозитарною установою провадження професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності, щодо запобігання виникненню випадків незавершення розрахунків за цінними паперами, які обліковуються на рахунках у цінних паперах, відкритих у депозитарній установі, якій зупинено дію або анульовано ліцензію на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності депозитарної установи, а також врегульовано порядок виплати доходів (дивідендів) у разі припинення депозитарною установою провадження депозитарної діяльності;
- рішення Комісії від 30.06.2016 № 683 «Про затвердження Змін до Положення про провадження депозитарної діяльності», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 13.07.2016 року за № 947/29077, яким вдосконалено вимоги щодо провадження депозитарної діяльності Центральним депозитарієм цінних паперів та депозитарними установами з урахуванням змін у законодавстві, зокрема, щодо механізму виконання Фондом гарантування вкладів фізичних осіб своїх повноважень, встановлених за-

коном, та законодавчих змін, пов'язаних з реєстрацією юридичних осіб;

- рішення Комісії від 25.10.2016 № 1024 «Про внесення змін до рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 13 жовтня 2015 року № 1707», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 14.11.2016 за № 1472/29602, яким визначено порядок дій, що мають здійснювати депозитарні установи, Центральний депозитарій цінних паперів, Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках, емітенти цінних паперів, компанії з управління активами та торговці цінними паперами у разі застосування санкцій та інших обмежувальних заходів до фізичних та юридичних осіб з метою виконання рішення Ради національної безпеки і оборони України від 16 вересня 2016 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)», уведеного в дію Указом Президента України № 467, та інших обмежувальних заходів до фізичних та юридичних осіб, передбачених іншими рішеннями Ради національної безпеки і оборони України та відповідними Указами Президента України.

Наприкінці року Комісією було розпочато роботу щодо вивчення наявного стану захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах, які використовують депозитарні установи в процесі здійснення депозитарного обліку цінних паперів. Попередні результати збору інформації виявили, що у більшості депозитарних установ системи захисту інформації не повною мірою відповідають існуючим законодавчим і нормативним вимогам.

З метою усунення недоліків інформаційної безпеки та створення комплексних систем захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах депозитарних установ Комісія розробила алгоритм вирішення проблеми та довела його до відома всіх учасників депозитарної системи.

Крім цього, регулятор ініціював публічне обговорення питання щодо кібербезпеки, впровадження професійними учасниками фондового ринку міжнародних стандартів, зокрема стандарту в сфері захисту даних ISO/IEC 27001, з метою забезпечення послідовного досягнення високого рівня захисту даних.

Регулювання діяльності інституційних інвесторів

Діяльність інституційних інвесторів відіграє вагомую роль у функціонуванні фінансового ринку. Інституційні інвестори виступають у ролі фінансових посередників, головним завданням яких є акумулювання довгострокового капіталу та його ефективне розміщення.

Станом на 31.12.2016 на українському фондовому ринку діяльність з управління активами здійснюва-

ли 300 професійних учасників. Протягом 2016 року Комісією анульовано 16 ліцензій на провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності з управління активами).

При цьому кількість корпоративних та пайових інвестиційних фондів станом на кінець року становила

2 223, з них: 468 — це корпоративні інвестиційні фонди, а 1 755 — пайові. Для порівняння, на початку року кількість таких ІСІ сягала 2 131, з них: 411 — корпоративні і 1 720 — пайові. Протягом минулого року Комісія отримала 65 повідомлень щодо прийнятого рішення про ліквідацію інституту спільного інвестування.

У 2016 році Комісія продовжила роботу над удосконаленням норм, які регулюють діяльність компаній з управління активами, інститутів спільного інвестування та недержавних пенсійних фондів.

З метою запровадження в складі звітної інформації компаній з управління активами нових показників, що використовуються для вимірювання та оцінки ризиків діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності з управління активами), зокрема, мінімальний розмір власних коштів; норматив достатності власних коштів; коефіцієнт покриття операцій-

ного ризику, прийнято рішення Комісії від 16.02.2016 № 177 «Про внесення змін до Положення про порядок складання та розкриття інформації компаніями з управління активами та особами, що здійснюють управління активами недержавних пенсійних фондів, та подання відповідних документів до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 03.03.2016 за № 347/28477.

На виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, а також Плану заходів з імплементації цієї Угоди, триває робота по імплементації 13 європейських актів, які стосуються діяльності інститутів спільного інвестування (UCITS і Alternative Investment Fund). Комісія має на меті запропонувати нову редакцію Закону України «Про інститути спільного інвестування».

Пруденційний нагляд на фондовому ринку

У 2016 році з метою підвищення ефективності нагляду за професійними учасниками фондового ринку для захисту інтересів інвесторів, а також продовжуючи процес поступового впровадження європейських стандартів нагляду, Комісією удосконалювалась система пруденційного нагляду на фондовому ринку.

На початку 2016 року набрали чинності два нормативно-правові акти Комісії з питань пруденційного нагляду — Положення щодо пруденційних нормативів професійної діяльності на фондовому ринку та вимог до системи управління ризиками, затвердженого рішенням Комісії від 01.10.2015 №1597, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 28.10.2015 за №1311/27756, та Положення про нагляд за дотриманням пруденційних нормативів професійними учасниками фондового ринку, затвердженого рішенням Комісії від 01.12.2015 №2021, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21.12.2015 за №1599/28044.

Зазначені документи, що замінили собою попередню нормативну базу у сфері пруденційного нагляду, уніфікували підходи до розрахунку пруденційних нормативів для окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку, істотно удосконалили з урахуванням вимог європейського законодавства перелік пруденційних нормативів для певних видів діяльності, порядок їх розрахунку та нормативні значення окремих показників, а також упорядкували та вдосконалили процес здійснення Комісією нагляду за дотриманням професійними учасниками фондового ринку пруденційних нормативів у їх діяльності.

Протягом 2016 року процес удосконалення нормативного забезпечення пруденційного нагляду тривав.

Так, у 2016 році прийнято рішення Комісії від 28.07.2016 №819 «Про затвердження Змін до Положення щодо

пруденційних нормативів професійної діяльності на фондовому ринку та вимог до системи управління ризиками», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 18.08.2016 за №1147/29277.

Цим документом удосконалено порядок розрахунку окремих пруденційних показників, зокрема, уточнено методику розрахунку регулятивного капіталу у частині переліку відрахувань з регулятивного капіталу, уточнено перелік активів, згрупованих за ступенем ризику, що використовується при розрахунку нормативів адекватності регулятивного капіталу та адекватності капіталу першого рівня для торговців цінними паперами, а також уточнено складові розрахунку деяких інших показників.

Крім того, зазначеним нормативно-правовим актом підвищено окремі пруденційні вимоги до деяких професійних учасників фондового ринку у зв'язку з наближенням таких вимог до вимог європейського законодавства.

Для торговців цінними паперами з 01.01.2017 передбачено підвищення розміру регулятивного капіталу з 75 до 100 відсотків від мінімального розміру статутного капіталу, встановленого законодавством для зазначеного виду професійної діяльності на фондовому ринку, нормативу адекватності регулятивного капіталу — з 6 до 8 відсотків, переглянуто нормативне значення коефіцієнта фінансового левеліджу, його максимальне значення підвищено з 1 до 3.

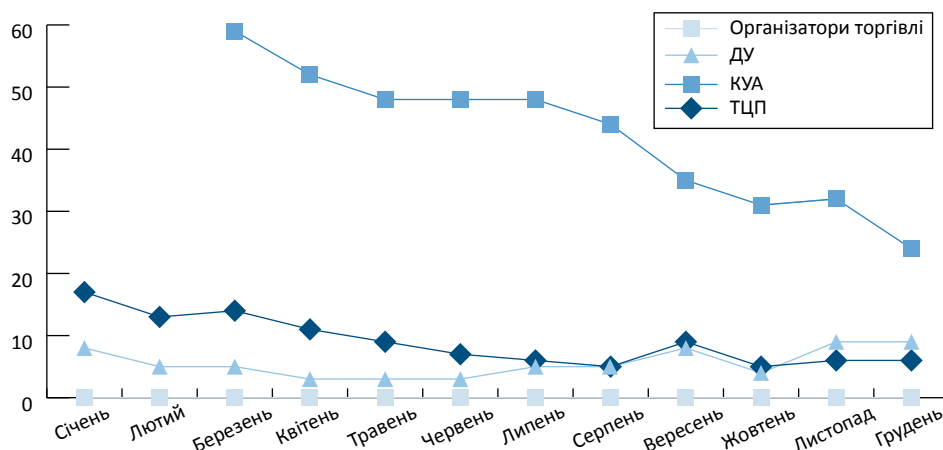
Зазначеним нормативно-правовим актом для депозитарних установ з 01.01.2017 передбачено підвищення нормативного значення коефіцієнта покриття операційного ризику з 0,75 до 1. Також для депозитарних установ, що провадять на фондовому ринку виключно депозитарну діяльність, з 01.01.2017 запроваджується

додатковий пруденційний норматив – показник розміру власних коштів.

Протягом 2016 року здійснювався аналіз дотримання пруденційних нормативів професійними учасниками фондового ринку: торговцями цінними паперами, депозитарними установами, кліринговими установами, компаніями з управління активами, фондовими біржами та Центральним депозитарієм цінних паперів.

Зауважимо, що протягом звітного року спостерігалась тенденція до покращення пруденційних показників у всіх учасників ринку цінних паперів, до яких застосовуються відповідні вимоги. На **діаграмі 2.3** представлено дані щодо частки (від загальної кількості отриманих адміністративних даних у розрізі певного виду діяльності) професійних учасників, які мали щонайменше одне відхилення від встановлених значень пруденційних нормативів.

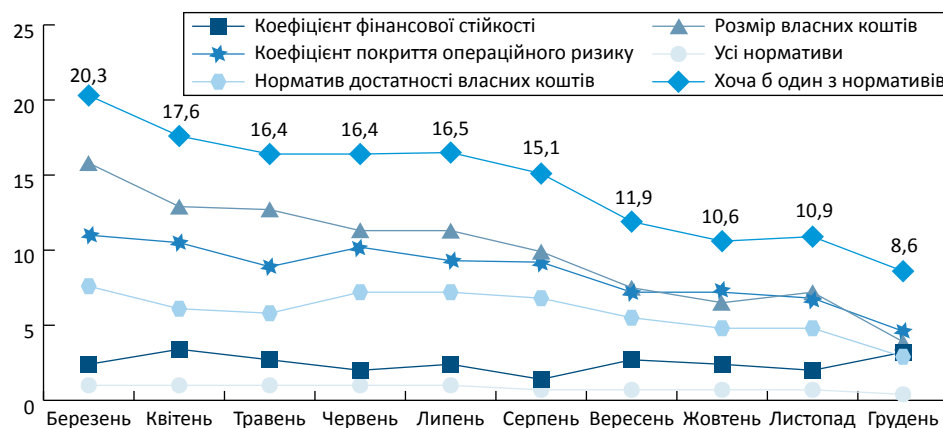
Діаграма 2.3 Частка професійних учасників, що мали відхилення від встановлених значень пруденційних нормативів у 2016 році, %

Щодо діяльності компаній з управління активами здійснювався аналіз дотримання ними показників фінансової стійкості та покриття зобов'язань власним капіталом. На **діаграмі 2.4** представлено дані щодо зміни

частки компаній з управління активами, які мали відхилення від встановлених показників пруденційних нормативів. Кількість таких компаній знизилась протягом року майже на 12%.

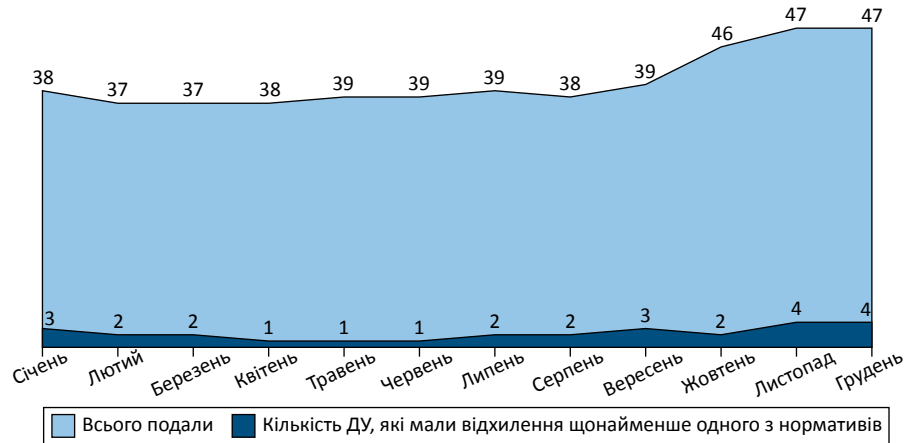
Діаграма 2.4. Частка компаній з управління активами, що мали негативні відхилення від встановлених значень пруденційних нормативів у 2016 році, %

Протягом 2016 року переважна більшість депозитарних установ, що провадять на фондовому ринку виключно депозитарну діяльність, дотримувалась встановлених значень пруденційних нормативів. Частка суб'єктів, які мали порушення хоча б одного з нор-

мативів у середньому протягом року, становила 5%. На **діаграмі 2.5** представлена інформація щодо кількості депозитарних установ, які надавали адміністративні дані та які не дотримувались значень пруденційних нормативів.

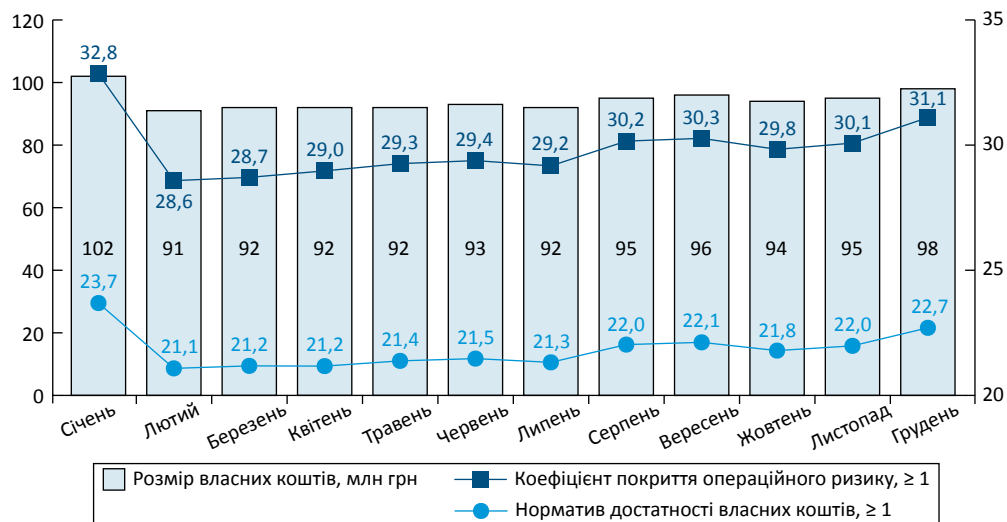
Діаграма 2.5. Динаміка кількості депозитарних установ, що мали відхилення значень пруденційних нормативів у 2016 році

Центральний депозитарій цінних паперів – ПАТ «Національний депозитарій України» (далі – ПАТ «НДУ») та особа, яка провадить клірингову діяльність – Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових

ринках (далі – ПАТ «Розрахунковий центр»), протягом 2016 року дотримувалися встановлених значень пруденційних нормативів. Дані представлені на **діаграмі 2.6 та діаграмі 2.7**.

Діаграма 2.6. Динаміка дотримання значень пруденційних нормативів ПАТ «НДУ» протягом 2016 року

Діаграма 2.7. Динаміка дотримання значень пруденційних нормативів ПАТ «Розрахунковий центр» протягом 2016 року

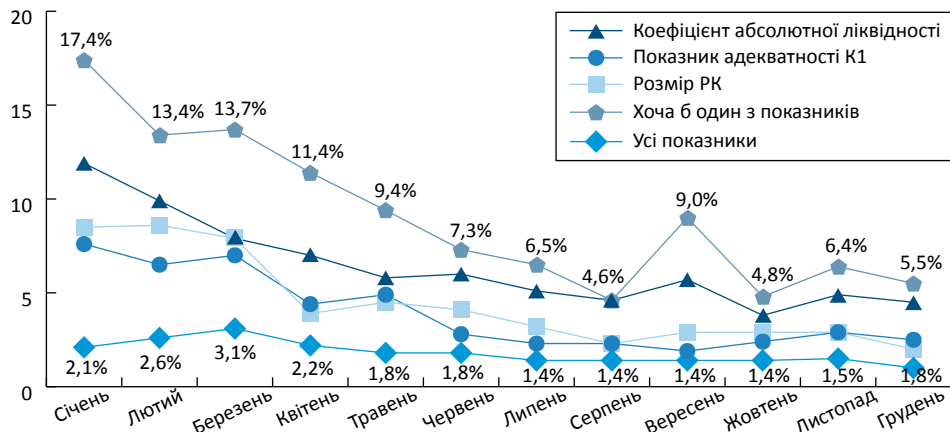
На **діаграмі 2.8** представлено дані щодо зміни кількості торговців цінними паперами, які мали відхилення від встановлених нормативних значень пруденційних нормативів у відношенні до загальної кількості торговців, що надали адміністративні дані за відповідний період.

Протягом 2016 року спостерігалось поступове зменшення частки суб'єктів, які не відповідали встанов-

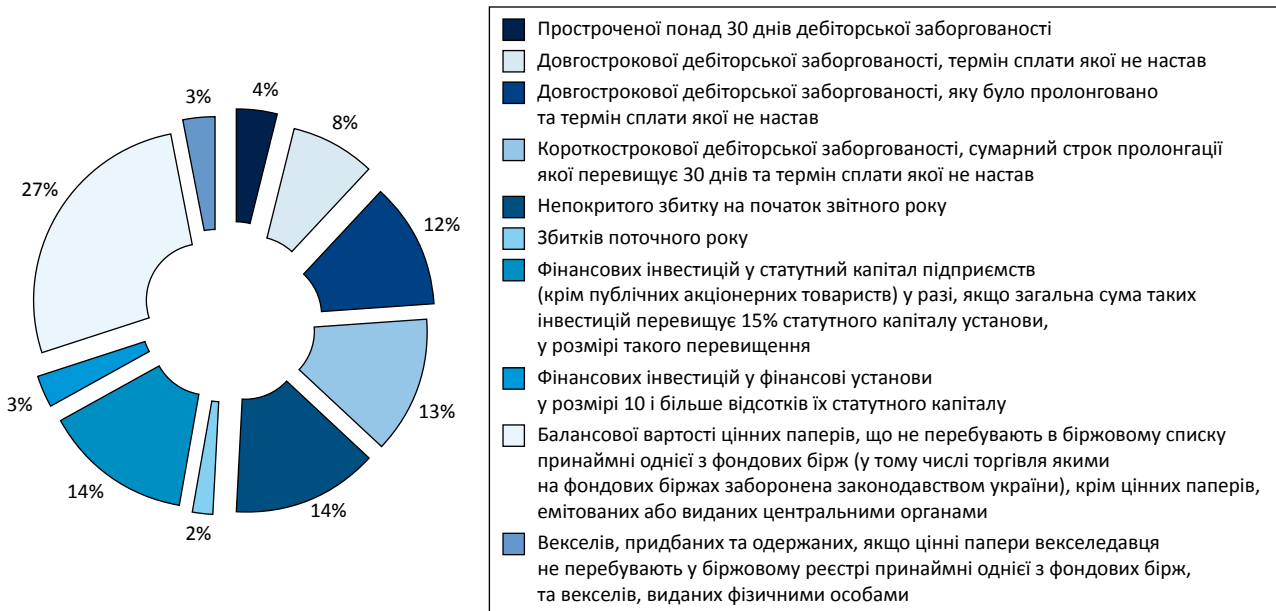
леним вимогам. Так, частка торговців, які мали порушення значення хоча б одного з пруденційних нормативів з початку року, зменшилась на 11% – з 17,4% до 6,4%.

На **діаграмі 2.9** представлено інформацію щодо структури факторів, які негативно впливали на розмір регулятивного капіталу торговців цінними паперами.

Діаграма 2.8. Частка торговців цінними паперами, що мали негативні відхилення від встановлених значень пруденційних нормативів

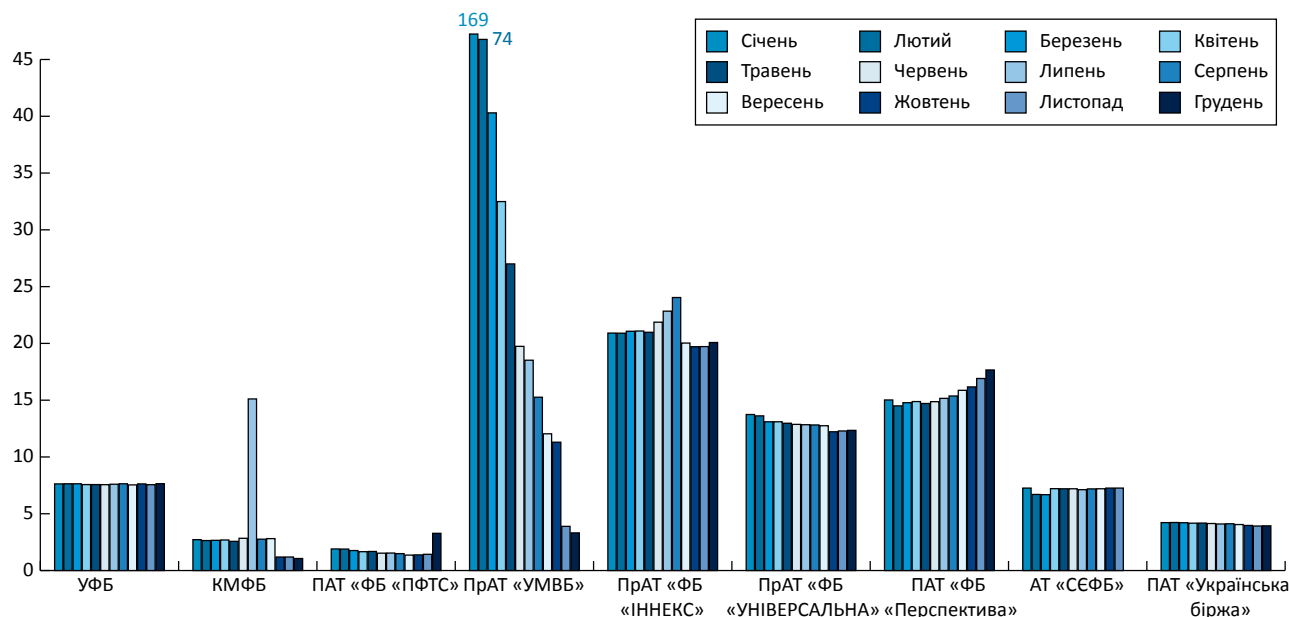
Діаграма 2.9. Структура факторів, які негативно впливали на розмір регулятивного капіталу торговців цінними паперами

Організатори торгівлі протягом 2016 року відповідали встановленому значенню нормативу достатності власних коштів. Інформацію щодо дотримання організато-

рами торгівлі нормативу достатності власних коштів представлено на **діаграмі 2.10**.

Діаграма 2.10. Динаміка дотримання організаторами торгівлі нормативу достатності власних коштів протягом 2016 року

Підготовка фахівців з питань фондового ринку

Комісія координує роботу з підготовки фахівців з питань фондового ринку, встановлюючи кваліфікаційні вимоги щодо осіб, які здійснюють професійну діяльність з цінними паперами, та проводячи сертифікацію фахівців шляхом видачі сертифікатів на право здійснення дій, пов'язаних з безпосереднім провадженням професійної діяльності на фондовому ринку.

На базі Українського інституту розвитку фондового ринку Київського національного економічного університету – навчально-методичного центру Комісії, створено постійно діючу навчально-методичну Раду з питань координації роботи з видання методичних посібників і підручників з питань фондового ринку та корпоративного управління, до складу якої увійшли представники Комісії та навчальних закладів, з якими регулятором укладено договори про співробітництво щодо навчання й атестації фахівців з питань фондового ринку. Таким чином, в Україні з 1996 року запроваджено систему професійної підготовки фахівців з питань фондового ринку та нагляду за змінами у відомостях щодо їх трудової діяльності. Вона включає в себе навчання, складання кваліфікаційного іспиту та отримання сертифіката.

Підготовка фахівців з питань фондового ринку проводиться за типовими програмами навчання фахівців фондового ринку, зокрема:

- з питань торгівлі цінними паперами;
- з депозитарної діяльності;
- з питань організації торгівлі цінними паперами;
- з управління активами інституційних інвесторів;
- з клірингової діяльності;
- з управління іпотечним покриттям.

Згідно з даними, що надійшли до Комісії від навчальних закладів, за період з 01.01.2012 по 31.12.2016 навчання з питань фондового ринку пройшли 14 146 осіб, з них у 2016 році – 2 399 осіб; за період з 01.01.2012 по 31.12.2016 атестацію пройшли 9 496 осіб, з них у 2016 році – 1 474 осіб. Крім того, за період з 01.01.2012 по 31.12.2016 Комісією було видано 9 212 сертифікатів на право здійснення дій, пов'язаних з безпосереднім провадженням професійної діяльності на фондовому ринку, зокрема в 2016 році – 1 421 сертифікат.

До бюджету України за результатами надання адміністративних послуг щодо видачі сертифіката (дубліката) на право здійснення дій, пов'язаних з безпосереднім провадженням професійної діяльності на фондовому ринку, за період з 01.01.2012 по 31.12.2016 надійшло 4 199 680 грн, зокрема в 2016 році – 639 610 грн.

Контроль за діяльністю учасників ринку цінних паперів

У 2016 році державний контроль було зосереджено на забезпеченні дотримання окремими учасниками ринку цінних паперів правил та норм роботи на ньому, запобіганні порушенням прав акціонерів.

Протягом року відбулось зменшення перевірок учасників фондового ринку, що обумовлено мораторієм на їх проведення. Всі здійснені перевірки були позаплановими за постановами слідчих право-

охоронних органів, ухвал суду та за заявкою суб'єкта перевірки.

Упродовж 2016 року у зв'язку із дією мораторію на перевірки Комісією було проведено одну позапланову перевірку торговця цінними паперами на виконання рішення суду та 34 позапланові перевірки емітентів цінних паперів на підставі вимог Кримінального процесуального кодексу України.

Одним із заходів контролю, які здійснюються Комісією, є нагляд за реєстрацією акціонерів та проведенням загальних зборів, голосуванням та підбиттям його підсумків на загальних зборах акціонерних товариств. У 2016 року Комісія провела 405 наглядів за реєстрацією акціонерів та проведенням загальних зборів. За результатами контрольного заходу виявлено порушення у діяльності 68 емітентів.

Важливим напрямом роботи регулятора протягом 2016 року було виявлення акціонерних товариств, які не привели свою діяльність у відповідність до вимог Закону України «Про акціонерні товариства» та не виконали вимог законодавства щодо подання регулярної річної інформації. За результатами проведеної роботи Комісією **у відношенні 154 емітентів прийнято рішення щодо зупинення внесення змін до системи депозитарного обліку цінних паперів емітентів.**

Комісія продовжувала роботу зі встановлення ознак фіктивності емітентів цінних паперів. За результатами проведеної роботи **у відношенні 14 емітентів прийнято рішення про зупинення обігу цінних паперів і їх включено до списку емітентів, що мають ознаки фіктивності.**

Упродовж року здійснювався постійний аналіз угод з цінними паперами, які укладалися на фондових біржах, а також фінансової звітності емітентів, яка оприлюднювалась ними, з метою встановлення обґрунтованості ціни на цінні папери, виявлення ознак технічного встановлення ціни на такі цінні папери. Для захисту держави та інвесторів **стосовно 21 емітента Комісією прийнято рішення щодо зупинення торгівлі цінними паперами на фондових біржах.**

Крім цього, за результатами контрольно-перевірочних заходів на постійній основі ведеться Перелік емітентів цінних паперів, про яких є відомості щодо відсутності за місцезнаходженням юридичної особи, або про яких відсутнє підтвердження відомостей про юридичну особу.

Іншим пріоритетним напрямом діяльності Комісії у 2016 році залишилось питання удосконалення Національної системи запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Саме контроль за діяльністю суб'єктів первинного фінансового моніторингу на ринку цінних паперів, який включає в себе проведення перевірок, зокрема безвізних, та застосування санкцій у разі виявлення порушень, є одним із найефективніших заходів протидії відмиванню або легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом.

Відтак, у 2016 році Комісія провела 30 перевірок суб'єктів первинного фінансового моніторингу – професійних учасників ринку цінних паперів, з них позапланових – 3 перевірки. За результатом перевірок у діяльності 23 суб'єктів первинного фінансового моніторингу виявлено порушення вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення, що становить 76,67% від загальної кількості перевірених суб'єктів.

Найбільш розповсюдженими в діяльності СПФМ були порушення щодо:

- ідентифікації, верифікації клієнта (представника клієнта), вивчення клієнта та уточнення інформації про клієнта – 23% від загальної кількості правопорушень;
- проведення аналізу відповідності фінансових операцій, що проводяться клієнтом, наявній інформації про зміст його діяльності та фінансовий стан – 12% від загальної кількості правопорушень;
- здійснення управління ризиками та проведення оцінки ризику клієнта – 9% від загальної кількості правопорушень;
- забезпечення виявлення фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу – 8% від загальної кількості правопорушень;
- зберігання документів щодо ідентифікації та вивчення фінансової діяльності осіб, які здійснюють фінансові операції, та проведених ними фінансових операцій – 3% від загальної кількості правопорушень;
- подання Держфінмоніторингом інформації для постановки на облік або неподання відомостей про зміни інформації, яка стала підставою для взяття суб'єкта на облік – 3% від загальної кількості правопорушень;
- повідомлення Держфінмоніторингу про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу – 3% від загальної кількості правопорушень;
- забезпечення розроблення та постійного оновлення правил, програм проведення фінансового моніторингу з урахуванням вимог законодавства – 3% від загальної кількості правопорушень.

Інші 36% – нетипові порушення, які мають питому вагу менше ніж 2% від загальної кількості порушень.

З метою усунення причин і умов, що сприяють використанню фондового ринку (ринку цінних паперів) для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, для виявлення схем відмивання коштів, боротьби з ухиленням від сплати податків та фіктивним підприємництвом або іншими протиправними діями, протягом 2016 року тривала робота і в системі відстеження та запобігання використанню цінних паперів як засобу для відмивання (легалізації) злочинних доходів.

За наслідками проведеного аналізу діяльності суб'єктів первинного фінансового моніторингу про-

тягом 2016 року відповідним органам направлено інформацію про сумнівні фінансові операції, проведені на ринку цінних паперів на загальну суму понад 28 млрд грн за участі 92 юридичних осіб (професійні учасники фондового ринку, клієнти тощо), та щодо 33 фізичних осіб.

Щоб підвищити ефективність діяльності Комісії у сфері державного контролю на ринку цінних паперів, у 2016 році одним із важливих завдань було приведення нормативно-правових актів у відповідність до законодавства. Протягом 2016 року Комісією було прийнято такі нормативно-правові акти:

- рішення Комісії від 17.03.2016 № 309 «Про затвердження Положення про здійснення фінансового моніторингу професійними учасниками ринку цінних паперів», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 13.04.2016 за № 551/28681;

- рішення Комісії від 31.05.2016 № 617 «Про визначення критеріїв, за якими оцінюється ризик суб'єкта первинного фінансового моніторингу – професійного учасника фондового ринку (ринку цінних паперів) бути використаним для відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 16.06.2016 за № 871/29001.

З метою усунення протиріч в управлінні ризиками клієнтів суб'єктами первинного фінансового моніторингу, яке є однією зі складових у виявленні фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, рішенням Комісії № 741 від 12.07.2016 було надано рекомендації щодо здійснення фінансового моніторингу професійними учасниками фондового ринку (ринку цінних паперів).

Правозастосування на ринку цінних паперів

Одним із важливих напрямів роботи Комісії є створення сприятливих умов для правового функціонування фондового ринку. Зокрема, це запобігання правопорушенням на ринку цінних паперів, а в разі їх виявлення – спрямування зусиль на оперативне та всебічне розслідування і вжиття заходів для їх недопущення надалі.

Протягом 2016 року уповноважені особи Комісії розглянули 5 078 справ про правопорушення на ринку цінних паперів, за їх результатами було накладено 3 573 штрафи на загальну суму 38,48 млн грн. Крім того, винесено 1 341 попередження, анульовано 33 ліцензії на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів, а також зупинено дію 2 ліцензій, закрито 129 справ про правопорушення на фондовому ринку. Протягом 2016 року уповноваженими особами Комісії винесено 2854 розпорядження про усунення порушень законодавства про цінні папери.

Усього за 2016 рік юридичні та фізичні особи за правопорушення на ринку цінних паперів сплатили до державного бюджету штрафів на загальну суму 3,79 млн грн.

При цьому уповноваженими особами Комісії було розглянуто 58 справ про порушення вимог законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму, за результатами чого було накладено 57 штрафів на загальну суму 297,80 тис грн, 1 справу було закрито.

Найбільш типовими порушеннями на ринку цінних паперів залишилися неподання адміністративних даних професійними учасниками фондового ринку, неподання регулярної та особливої інформації емітен-

тами цінних паперів, невиконання розпоряджень про усунення порушень законодавства про цінні папери, недотримання пруденційних показників та неподання плану заходів щодо поліпшення свого фінансового стану.

У рамках системної протидії маніпулюванню цінами на фондовому ринку НКЦПФР у період з 01.01.2015 по 31.12.2016 року було порушено 154 справи за фактами порушення законодавства у вигляді маніпулювання цінами на фондовому ринку.

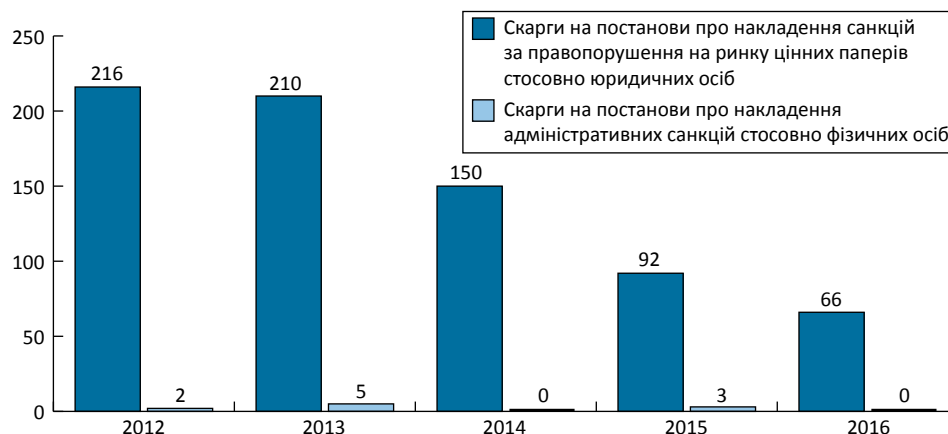
Упродовж 2016 року розглянуто 84 справи і прийнято відповідні рішення:

- за 54 справами за умисні дії, що мають ознаки маніпулювання на фондовому ринку, застосовано санкції у вигляді штрафу на суму 5,44 млн грн;
- 8 професійних учасників фондового ринку – торговців цінними паперами, позбавлено ліцензій (за результатом розгляду 25 справ);
- 5 справ закрито у зв'язку з відсутністю достатніх доказів маніпулювання (відсутністю складу правопорушення);
- провадження у 1 справі закрито до підписання акта у зв'язку з припиненням діяльності юридичної особи, яка підозрювалася у маніпулюванні цінами на фондовому ринку.

Зокрема, уповноваженими особами Комісії у справах щодо маніпулювання цінами на фондовому ринку було винесено 36 постанов, з них 33 – про накладення санкцій, 3 – про закриття справ.

Загалом до Комісії надійшло **66** скарг на 82 постанови про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів. (**діаграма 2.11**).

Діаграма 2.11. Кількість скарг, що надійшли до Комісії

За результатами аналізу та розгляду зазначених скарг прийнято такі рішення:

- за 47 рішеннями Комісія скарги залишила без задоволення, а постанову про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів без змін;
- за 9 рішеннями Комісія скасувала постанову про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів, а справу направила на новий розгляд (у зв'язку із порушенням процесуальних строків та неповним з'ясуванням обставин);
- за 3 рішеннями Комісія скасувала постанову про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів, а справу закрила (у зв'язку із відсутністю факту вчинення правопорушення).

Слід зазначити, що у 2016 році найчастіше оскаржувалися постанови про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів, які були винесені:

- за порушення законодавства щодо розкриття інформації на ринку цінних паперів – 23 скарги;
- за невиконання/несвоєчасне виконання розпоряджень про усунення порушень законодавства про цінні папери – 15 скарг;
- за умисні дії, що мають ознаки маніпулювання на фондовому ринку – 12 скарг.

З метою оскарження постанов НКЦПФР про накладення санкцій за умисні дії, що мають ознаки маніпулювання на фондовому ринку, до судових органів було подано 17 позовів. Зокрема, в задоволенні 2 позо-

вів з оскарження постанов НКЦПФР судом I інстанції було відмовлено, у 1 справі триває судова експертиза, щодо 1 справи відкрито касаційне провадження, ще з 1 справи готуються матеріали для подання касаційної скарги, інші 12 позовів перебувають на розгляді в суді I інстанції.

Загалом протягом 2016 року працівники Комісії взяли участь у 85 засіданнях судів різних інстанцій у справах щодо правозастосування на ринку цінних паперів.

Зазначимо, що для удосконалення розгляду справ про порушення вимог законодавства на ринку цінних паперів прийнято:

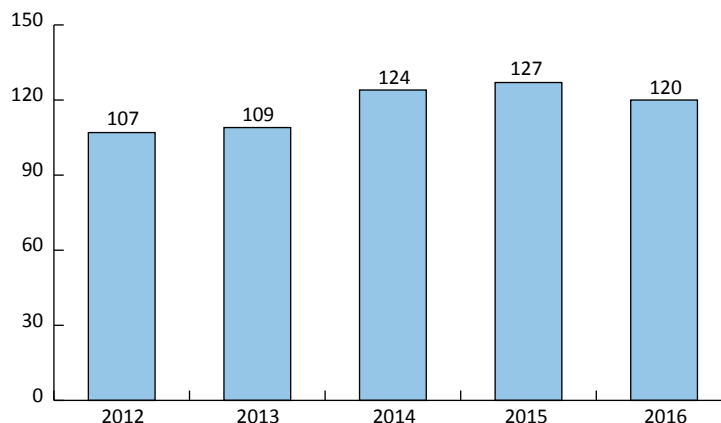
- рішення Комісії від 11.10.2016 № 995 «Про внесення змін до Правил розгляду справ про порушення вимог законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму чи фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та застосування санкцій», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 3 листопада 2016 року за №1433/29563;
- рішення Комісії від 11.10.2016 № 996 «Про внесення змін до Правил розгляду справ про порушення вимог законодавства на ринку цінних паперів та застосування санкцій», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 3 листопада 2016 року за №1432/29562.

Участь Комісії у судових процесах

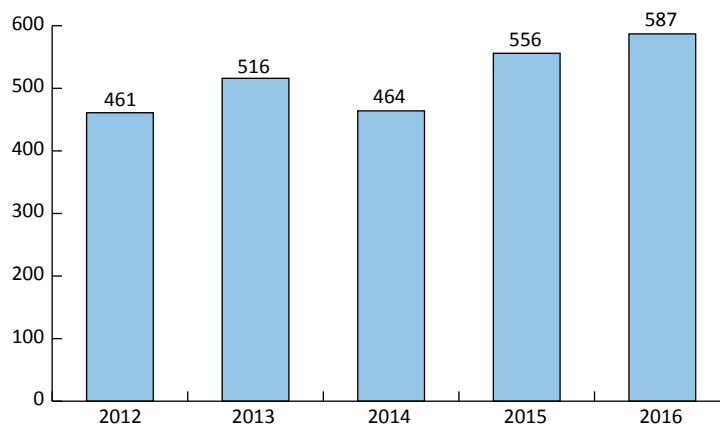
Упродовж 2016 року до Комісії надійшло 120 позовних заяв, представники Комісії брали участь у 587 судових засіданнях. Для порівняння: у 2015 році кількість позовних заяв становила 140, а засідань за участі уповноважених осіб регулятора – 556 (діаграма 2.12, діаграма 2.13).

Протягом 2016 року у справах, в яких представники Комісії є відповідачами, судами було винесено 108 рішень. З них 72 рішення винесені на користь Комісії, що становить 67% від усіх винесених рішень за звітний період (діаграма 2.14).

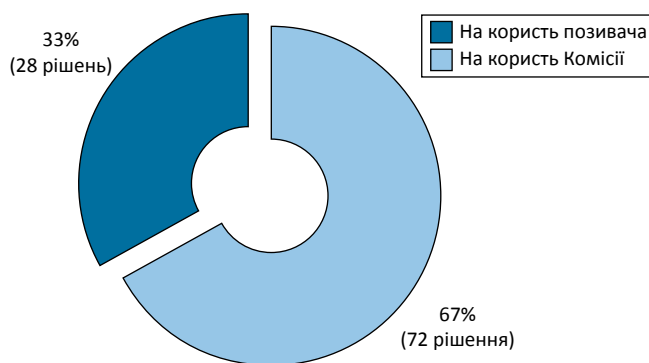
Діаграма 2.12. Кількість позовів, що надійшли до Комісії

Діаграма 2.13. Кількість судових засідань, у яких Комісія брала участь

Діаграма 2.14. Кількість судових рішень, прийнятих у 2016 році

Серед категорій справ, які найчастіше розглядались у 2016 році за позовами до Комісії, можна виділити такі:

- про визнання протиправними та скасування рішення Комісії щодо зупинення торгівлі цінними паперами певних емітентів на будь-якій фондовій біржі – 24 справи;
- про зобов'язання скасувати реєстрацію випуску акцій – 13 справ;
- про визнання протиправними та скасування рішення Комісії про зупинення внесення змін до системи депозитарного обліку цінних паперів – 13 справ;
- про визнання протиправними та скасування рішення Комісії про встановлення ознак фіктивності емітен-

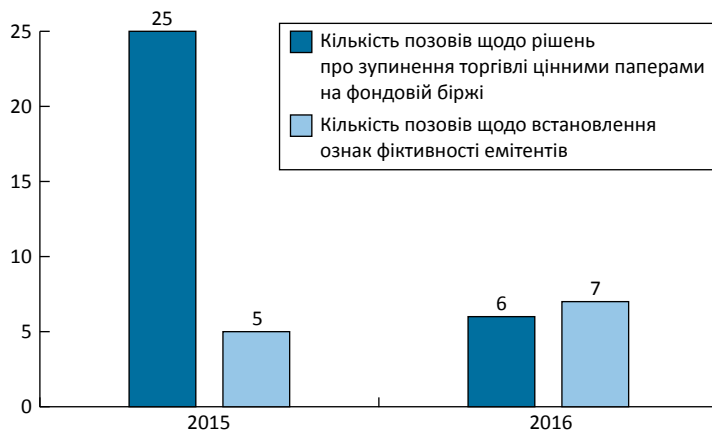
тів та включення їх до Переліку емітентів, що мають ознаки фіктивності, а також визнання протиправними дій Комісії при встановленні ознак фіктивності – 7 справ.

Особлива увага при вирішенні питання щодо скасування реєстрації випуску акцій приділяється Комісією недопущенню протиправного позбавлення акціонерів права власності на належні їм цінні папери під час реорганізації акціонерних товариств у іншу організаційно-правову форму або ліквідації. Здебільшого Комісією виносяться рішення щодо відмови у скасуванні випуску акцій у зв'язку з невідповідністю поданих документів вимогам чинного законодавства.

Слід зазначити, що кількість позовів, пов'язаних з оскарженням рішень Комісії про зупинення торгівлі цінними паперами на біржах, зменшилась з 25-ти у 2015 році до 6-ти у 2016 році. Водночас кількість поданих позовів про визнання протиправними та скасування рішення

Комісії про встановлення ознак фіктивності емітентів та включення їх до Переліку емітентів, що мають ознаки фіктивності, збільшилась з п'яти у 2015 році до семи 2016 році. (Діаграма 2.15).

Діаграма 2.15. Кількість судових рішень, прийнятих у 2016 році

Зауважимо, що у 2016 році Комісією у судовому порядку доведено правомірність більшості прийнятих нею рішень у зазначених категоріях справ. Найчастіше рішення судів першої інстанції, що приймалися не на користь Комісії, були скасовані у судах апеляційної та касаційної інстанцій, що призвело до позитивної судової практики, необхідної для вирішення аналогічних судових спорів.

У 2016 році було подано до суду 2 адміністративні позови до Комісії про оскарження 2 нормативно-правових актів Комісії:

- про визнання незаконним та не чинним рішення Комісії №980 від 10.07.15 в частині п. 5 Положення про встановлення ознак фіктивності емітентів цінних паперів та включення таких емітентів до списку емітентів, що мають ознаки фіктивності (щодо ознак, відповідність яким є підставою для прийняття рішення про включення корпоративного інвестиційного фонду до списку емітентів, що мають ознаки фіктивності). Судом першої інстанції в цій справі було визнано зазначений вище оскаржуваний акт правомірним та таким, що відповідає актам вищої юридичної сили;
- про визнання незаконним та не чинним рішення Комісії №817 від 14.05.16 в частині абз.5 п.18 гл.1 р.ІІІ Порядку та умов видачі ліцензії на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів), переоформлення ліцензії (щодо вимог до ділової репутації). Наразі триває судовий розгляд у суді першої інстанції.

Слід виділити категорію господарських та цивільних справ, у яких залучено Комісію в якості третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спо-

ру. У 2016 році Комісію в якості третьої особи було залучено у 31 судовій справі.

Найчастіше у 2016 році Комісія залучалася у зазначені судові справи, предметом яких було:

- про визнання недійсними рішення загальних зборів;
- про зобов'язання вчинити певні дії;
- про припинення вчинити певні дії;
- про визнання недійсним договору (іпотеки, купівлі-продажу цінних паперів, приєднання, відкриття кредитної лінії);
- про тлумачення умов договору;
- про визнання недійсним свідоцтва про реєстрацію випуску акцій;
- про визнання втраченою системи реєстру;
- про зобов'язання внести зміни до системи депозитарного обліку цінних паперів;
- про стягнення грошових коштів;
- про розірвання договору про відкриття рахунка в цінних паперах;
- про скасування відомостей про юридичну особу.

Комісію також було залучено в якості учасника у справах про банкрутство юридичних осіб – учасників ринку цінних паперів у 4 судових справах.

У 2016 році Комісією було подано до адміністративного суду 2 позовні заяви:

- про визнання протиправним та скасування розпорядження Державної регуляторної служби України від 03.03.16 №16 та рішення Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування від 29.02.16 №19.1;
- про визнання протиправним та скасування Наказу Міністерства юстиції України від 05.09.16 №2631/5.

Розгляд цих справ триває у суді першої інстанції.

Робота Комісії зі зверненнями інвесторів

Постійна комунікація з інвесторами та вчасне реагування на їх звернення – одне з головних завдань регулятора. У 2016 році до центрального апарату та територіальних органів Комісії надійшло на розгляд

1 771 письмове звернення від фізичних та юридичних осіб щодо порушення їх прав та законних інтересів на ринку цінних паперів (**таблиця 2.3**).

Таблиця 2.3. Динаміка надходження письмових звернень інвесторів до Комісії

Період	2012	2013	2014	2015	2016
Кількість звернень	2 483	3 425	1 128	1 687	1 771

Працюючи зі зверненнями інвесторів, фахівці регулятора надавали їм своєчасні та кваліфіковані відповіді, намагались швидко та адекватно реагувати на виявлені правопорушення на ринку цінних паперів.

Торік в Комісії традиційно працювала «гаряча» телефонна лінія для звернень громадян. З метою отриман-

ня консультації від фахівців Комісії нею скористалися 535 осіб. Враховуючи особливості законодавства про цінні папери та недостатню правову обізнаність населення, спеціалістами Комісії надавались вичерпні, ґрунтовні відповіді та роз'яснення положень законодавства (**таблиця 2.4**).

Таблиця 2.4. Динаміка надходження звернень на «гарячу» телефонну лінію НКЦПФР

Період	2012	2013	2014	2015	2016
Кількість звернень на «гарячу» лінію Комісії	189	702	633	488	535

Окрім того, у 2016 році на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 12.08.2009 №898 «Про взаємодію органів виконавчої влади та Державної установи «Урядовий контактний центр» НКЦПФР продовжила

взаємодію з урядовою телефонною «гарячою» лінією. Протягом року було опрацьовано та надано відповіді на 170 звернень громадян (**таблиця 2.5**).

Таблиця 2.5. Динаміка надходження звернень від ДУ «Урядовий контактний центр»

Період	2012	2013	2014	2015	2016
Кількість звернень на урядову «гарячу» лінію	263	276	157	164	170

Система внутрішнього аудиту

У 2016 році тривала діяльність із внутрішнього аудиту в Комісії, спрямована на удосконалення внутрішнього контролю, якості надання адміністративних послуг, виконання інших функцій. З цією метою в Комісії проведено 5 планових внутрішніх аудитів за такими напрямками: 2 аудити ефективності та 3 аудити відповідності. Об'єктами внутрішніх аудитів були:

- заходи контролю за діяльністю торговців цінними паперами;
- окремі заходи контролю за діяльністю фондових бірж;
- порядок надання адміністративної послуги з реєстрації випуску акцій (проспекту емісії акцій, звіту про їх розміщення);
- фінансово-господарська діяльність суб'єктів господарювання, які належать до сфери управління Комісії;
- порядок використання фонду оплати праці у Центральному апараті Комісії.

За результатами проведених внутрішніх аудитів з метою удосконалення діяльності з питань, які підлягали аудиту, надано рекомендації, спрямовані на усунення

виявлених недоліків/порушень та зменшення вірогідності їх виникнення у майбутньому.

Так, у ході реалізації аудиторських рекомендацій передбачено здійснення таких заходів:

- внесення змін до відповідних нормативно-правових актів Комісії та внутрішніх розпорядчих документів;
- удосконалення процесу аналізу адміністративних даних для забезпечення контролю за дотриманням вимог законодавства торговцями цінними паперами;
- удосконалення планування та використання фонду оплати праці;
- внесення змін до положень про структурні підрозділи та посадових інструкцій працівників;
- удосконалення організації планових перевірок професійних учасників фондового ринку та порядку їх проведення;
- удосконалення порядку надання адміністративних послуг із реєстрації випуску акцій, випуску та проспекту емісії акцій; реєстрації звіту про результати розміщення акцій;

- внесення змін та доповнень до технологічних карток адміністративних послуг;
- удосконалення функції Комісії щодо контролю за фінансово-господарською діяльністю суб'єктів господарювання, які належать до сфери її управління;
- запровадження додаткових заходів внутрішнього контролю щодо підвищення ефективності виконання окремих функцій Комісії тощо.

Міжнародна співпраця та євроінтеграція

Протягом 2016 року пріоритетами міжнародної діяльності для Комісії були: посилення взаємодії з США, країнами Європейського Союзу, Близького Сходу та Африки. Протягом року здійснювалися заходи щодо забезпечення участі України в Міжнародній організації Комісій з цін-

них паперів (IOSCO), розвитку договірно-правової бази у рамках загальнодержавної політики у сфері зовнішніх відносин, а також тривала активна робота із залучення донорської допомоги з метою подальшої імплементації міжнародних стандартів в Україні тощо.

Європейська інтеграція

У 2016 році Комісія брала участь у заходах, спрямованих на подальшу імплементацію євроінтеграційних процесів в Україні, виконання Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС на 2014–2017 роки (План заходів), Плану імплементації актів законодавства ЄС, Порядку денного асоціації Україна – ЄС (ПДА). Зокрема, представники Комісії працювали у складі Кластера І (макроекономічне співробітництво, управління державними фінансами: бюджетна політика, внутрішній контроль та зовнішній аудит, статистика, облік і аудит, боротьба із шахрайством) Підкомітету з питань економіки та іншого галузевого співробітництва Комітету асоціації між Україною та ЄС.

Комісія є відповідальним виконавцем окремих заходів з імплементації актів ЄС відповідно до Плану заходів, затвердженого розпорядженням КМУ №847-р від 17.09.2014 «Про імплементацію Угоди про асоціа-

цію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». Додатки до Розділів IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» та V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди містять також 58 актів ЄС, що мають бути імплементовані українською стороною та належать до компетенції Комісії.

Комісія застосовує інструмент TAIEX для використання зовнішньої допомоги Європейської Комісії. У 2016 році працівники Комісії брали участь у семінарі TAIEX на тему: «Європейські системи пруденційного нагляду» та експертній місії на тему: «Перетворення акціонерних товариств з обмеженою відповідальністю, наслідки, проблемні питання та забезпечення прав колишніх акціонерів при розподілі часток товариства- правонаступника».

Співпраця з іноземними регуляторами

Упродовж 2016 року Комісія, як і раніше, опікувалася захистом прав інвесторів та намагалася протидіяти правопорушенням на фондовому ринку, більшість із яких набули інтернаціонального характеру. В рамках виконання цього завдання було підготовлено тексти Меморандумів про взаєморозуміння з регуляторами ринків капіталу Республіки Казахстан, Ірану, Лівану та В'єтнаму.

Минулого року Комісія отримала та надала відповіді на запити іноземних регуляторів та фізичних осіб-резидентів інших країн, зокрема, Комісії з цінних паперів та бірж Кіпру, Комісії з нагляду за фінансовою діяльністю Болгарії, Комісії з цінних паперів та бірж США, громадян Республіки Польщі та Ізраїлю. НКЦПФР зверталась до Комісії з фінансових послуг Британських Віргінських островів та Комісії з цінних паперів Кіпру для отримання інформації про регульованих осіб.

Співпраця з Комісією з фінансового нагляду Польщі

Протягом 2016 року у співробітництві з Комісією з фінансового нагляду Польщі були успішно проведені семінари за підтримки Міністерства закордонних справ Польщі, за такими темами:

- поглинання та злиття на ринку капіталів;
- ефективні засоби боротьби із шахрайством на ринку капіталів;
- процедури накладання санкцій на підприємства, за якими здійснюється нагляд на ринку капіталів (інвестиційні компанії та фонди). Національні норми та норми ЄС, методологія розгляду санкцій;
- правила міжнародного співробітництва, пов'язаного з органами нагляду. Основні пропозиції щодо створення внутрішніх принципів міжнародного співробітництва, зокрема, принципи укладання угод про співробітництво та обмін інформацією з іноземними наглядовими органами;

- дотримання корпоративного управління на підприємствах, за якими здійснюється нагляд на ринку капіталів. Огляд законів та підзаконних актів щодо вдалої практики застосування принципів корпоративного управління, що застосовуються до підприємств, за якими здійснюється нагляд. Принципи корпоративного управління, створені Польським органом фінансового нагляду. Перевірка застосування принципів корпоративного управління в контрольованих суб'єктах;
- практичні аспекти розкриття злочинів на ринку капіталів;
- обов'язки емітентів та їх акціонерів щодо звітування;
- звітування щодо транзакцій та інші види передачі інформації до органів спостереження за ринком капіталів з метою нагляду за торгами на регульованих ринках. Законодавство ЄС щодо звітування. Міжнародне співробітництво в рамках нагляду за торгами на регульованих ринках. Нагляд за діяльністю іноземних підприємств, заснованих не на території країн ЄС, що здійснюють угоди з представниками країн ЄС з використанням інструментів, нагляд за якими здійснюється місцевими уповноваженими органами. Обов'язки емітентів, інвесторів, органів спостереження, інвестиційних фірм та підприємств-організаторів торгів у результаті укладених угод, щодо інформації та звітування;
- система обліку цінних паперів Польщі. Принципи інфраструктури фінансових ринків (PFMI); головна задача Центрального депозитарію цінних паперів Польщі (KDPW), взаємодія Центрального депозитарію з іншими учасниками ринку капіталів, зокрема, з Установою фінансового нагляду Польщі (KNF), Державною скарбницею, Варшавською фондовою біржею та Національним банком Польщі. Функції Центрального депозитарію, а саме – функції зберігача, клірингу та здійснення розрахунків. Останні зміни в системі депозитарію, клірингу та здійснення розрахунків в Польщі; запровадження рекомендацій для системи здійснення розрахунків (IOSCO CPSS) та рекомендацій для центральних контрагентів

(CPSS IOSCO) від Центрального депозитарію Польщі (KDPW);

- організаційні вимоги до інвестиційних фірм згідно з MiFID II (нагляд, внутрішній аудит, внутрішній контроль, аутсорсінг). Вимоги до співробітників інвестиційних фірм, посередників – агентів, ESMA/Європейської Комісії – запитання та відповіді. Вимоги до стандарту послуг згідно з MiFID II (CoB) – стимулювання, конфлікт інтересів, консалтинг на основі принципу незалежності, відповідність та адекватність згідно з MiFID II, ESMA / Європейській Комісії – запитання та відповіді;
- технічні та організаційні умови для операторів торговельної системи згідно з MiFID2 / MIFIR і положення 2-го рівня (реалізація актів в MiFID2 / MIFIR), зокрема, регульовані ринки, багатосторонні торговельні об'єкти та правила співробітництва зі спостереження у забезпеченні MiFID2/MIFIR щодо цього питання.

Співпраця з Федеральним управлінням фінансового нагляду Німеччини – BaFin

За підтримки Німецького товариства міжнародного співробітництва GIZ у 2016 році відбулася низка зустрічей з експертами Проекту «Консультаційний фонд впровадження реформ». Метою візитів експертів проекту було обговорення питань щодо підзаконних актів стосовно зловживань на ринку, інформаційних технологій та практичної роботи з наглядом.

Експерти зробили порівняльний аналіз законодавства у сфері протидії зловживанням на ринку цінних паперів та надали рекомендації структурним підрозділам Комісії. Також експертами були розроблені зміни до законодавства в сфері запобігання відмиванню грошей та проект процедури із запобігання маніпулюванню цінами під час торгів на фондовій біржі.

Стосовно інформаційних технологій, то експертами надано звіт щодо проблем в системі управління інформаційною безпекою та рекомендації щодо вдосконалення ІТ-системи.

Співробітництво з міжнародними організаціями

Діяльність в рамках Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO)

У 2016 році Комісія продовжувала працювати над гармонізацією національного законодавства відповідно до міжнародних і європейських стандартів з метою приєднання України до Багатостороннього меморандуму про взаєморозуміння щодо консультування та співробітництва і обміну інформацією Міжнародної організації регуляторів ринків цінних паперів (IOSCO MMoU). Приєднання до зазначеного Багатостороннього меморандуму передбачено Коаліційною Угодою та Комплексною програмою розвитку фінансового сектору України до 2020 року.

Проаналізувавши законодавчі ініціативи Комісії, IOSCO визнала їх такими, які повністю відповідають рівню під-

писанта IOSCO MMoU. І в лютому минулого року Уповноважений орган IOSCO прийняв резолюцію про включення НКЦПФР до Додатку Багатостороннього меморандуму. Таким чином, IOSCO визнала Україну готовою приєднатися до Багатостороннього меморандуму за умови прийняття змін до національного законодавства.

У рамках розвитку співпраці з IOSCO Комісія минулого року брала участь у Щорічній конференції IOSCO, яка проходила в м. Ліма (Перу). Участь у конференції стала підтвердженням зацікавленості та прагнення регулятора українського ринку цінних паперів працювати разом з іншими регуляторними органами світу в напрямі впровадження кращих міжнародних стандартів з регулювання ринку капіталу. Слід зазначити, що під час конференції представники Комісії мали змогу по-

інформувати керівні органи організації про проведену роботу щодо заявки на приєднання до Багатостороннього Меморандуму про взаєморозуміння стосовно консультування та співробітництва і обміну інформацією IOSCO.

У грудні 2016 року в Києві відбулася міжнародна конференція IOSCO для країн регіону, присвячена обговоренню основних засад і Принципів цієї організації та детальному огляду IOSCO ММоУ. Організатором заходу виступила НКЦПФР у співпраці з Міжнародним валютним фондом, Світовим банком та IOSCO. В конференції брали участь представники державних органів влади в Україні; регулятори іноземних ринків капіталу, які є кандидатами на приєднання до IOSCO ММоУ, професійні учасники фондового ринку України.

Делегація IOSCO засвідчила на конференції, що приєднання України до Багатостороннього меморандуму стане ключовим сигналом для міжнародних інвесторів, оскільки це свідчитиме про відповідність законодавчо-

го поля країни базовим принципам IOSCO, прийнятим у всьому світі.

Міжнародний валютний фонд

У 2016 року тривало активне співробітництво з експертами Міжнародного валютного фонду (МВФ). На базі Комісії двічі працювали місії технічної допомоги експертів МВФ, які проводили аналіз законодавства України, що регулює питання, пов'язані з випуском цінних паперів, розкриттям інформації на ринку капіталу, прозорістю діяльності учасників ринку, протидії зловживанням, зокрема, використанню інсайдерської інформації та маніпулюванню цінами.

Свої рекомендації, за результатами здійсненої роботи експерти виклали у двох звітах «Самофінансування Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку» і Звіті щодо боротьби зі зловживаннями на ринку та вимог до розкриття інформації емітентами цінних паперів.

Міжнародна технічна допомога

У 2016 році НКЦПФР здійснювала заходи із залученням міжнародної технічної допомоги в рамках таких проектів:

Проект технічної допомоги Європейського Союзу «Технічна допомога за пріоритетними напрямками фінансового сектору».

У рамках проекту здійснювалися заходи, спрямовані на усунення найзначніших прогалин у секторі фінансових послуг України, зокрема щодо:

- зміцнення чинних нормативних засад фінансової звітності для всіх регуляторів фінансового сектору в Україні;
- наближення українського законодавства у сфері бухгалтерського обліку до вимог Директив Ради Європи;
- запровадження схеми компенсацій інвесторам на ринку цінних паперів України.

«Міжнародні партнерства задля стабільності фінансового сектору» (IP-FSS), USAID.

У 2016 році відбувалась активна взаємодія з Проектом в рамках Меморандуму про співпрацю між Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку та

Програмою USAID з технічної допомоги «Міжнародні партнерства задля стабільності фінансового сектору», Проект IP-FSS.

У рамках Проекту IP-FSS було проведено низку заходів, зокрема, організовано візит представників Комісії з цінних паперів і бірж США (U.S. Securities and Exchange Commission) та Комісії з сировинних ф'ючерсів та торгівлі США (U.S. Commodity Futures Trading Commission). Мета візиту – обговорення питань ефективного нагляду за ринками капіталу, зокрема, дотримання законодавства, проведення перевірок, цивільне/адміністративне правозастосування законодавства з цінних паперів в Україні, а також обговорювалося питання щодо удосконалення системи приведення нормативно-правових актів з питань нагляду та контролю у фінансовому секторі відповідно до найкращих міжнародних практик.

Проект IP-FSS завершив свою діяльність 31 грудня 2016 року.

Участь у міжнародних заходах

Протягом 2016 року представники Комісії відвідали такі заходи:

- зустріч міжнародних регуляторів на 41-й Щорічній конференції у сфері міжнародних ф'ючерсів, яка відбулася в м. Бока-Ратон, штат Флорида (США);
- семінар Спільноти Бухгалтерського обліку та Аудиту на тему: «Диференційовані вимоги до фінансової звітності: від визначення вимог до практичного запровадження», який відбувся у м. Варшава (Польща);
- щорічний навчальний курс від Міжнародного інституту розвитку ринку цінних паперів, який відбувся в м. Вашингтон, округ Колумбія (США);
- Міністерська Конференція і семінар для високопосадовців на тему: «Фінансова інформація, як каталіза-

тор економічного зростання», яка відбулася в м. Відень (Австрія);

- 41 Щорічна Конференція IOSCO, яка відбулася в м. Ліма (Перу);
- участь у щорічних зборах Ради керуючих Європейського банку реконструкції та розвитку, які відбулися в м. Лондон (Велика Британія);
- участь у Конференції з МСФЗ, яка відбулась у м. Цюрих (Швейцарія);
- участь у зустрічі з представниками державних та інвестиційних інституцій, задіяних у процесі приватизації в Румунії, яка відбулась у м. Бухарест (Румунія);
- участь у засіданні Європейського Регіонального Комітету IOSCO, яке відбулося в м. Прага (Чеська Республіка);

- участь у Щорічній конференції іноземних регуляторів ринку деривативів, товарів, фінансових та ринкових посередників, яка відбулась у м. Вашингтон, округ Колумбія (США);
- участь у навчальному візиті за програмою «Підтримка української системи боротьби з відмиванням грошей та фінансування тероризму», яка відбулась у м. Варшава (Польща);
- участь у семінарі «Сприяння якості аудиту задля більшої підзвітності та прозорості економик», який відбувся у м. Мінськ (Республіка Білорусь);
- участь у навчальному семінарі «Нагляд за інвестиційними фірмами та інвестиційними фондами», який відбувся у м. Варшава (Польща);
- участь у навчальній поїздці «Формування управління персоналом у державних службах задля спроможного майбутнього», яка відбулась у м. Берлін (Німеччина).

Комунікаційна політика Комісії

Упродовж 2016 року прес-служба Комісії оперативно інформувала ЗМІ та громадськість щодо прийнятих рішень, змін до законодавчих та нормативних актів, висвітлювала важливі події, які проходили під патронатом регулятора, різноманітні аспекти міжнародного співробітництва тощо.

Для ефективної реалізації комунікаційної стратегії регулятора використовувався широкий спектр інструментів та різні канали комунікацій відповідно до потреб цільових аудиторій. Крім традиційних комунікацій зі ЗМІ, спікери Комісії регулярно роз'яснювали стратегію і рішення регулятора, спілкуючись з представниками органів державної влади, ринку капіталу, інвестиційної та бізнес-спільноти, експертів тощо.

Протягом року в засобах масової інформації було опубліковано 14 матеріалів у форматі інтерв'ю або авторських колонок керівництва Комісії, проведено 5 прес-заходів, опубліковано 67 анонсів різноманітних заходів, у яких брали участь представники Комісії. У 2016 році прес-служба регулятора підготувала та оприлюднила 232 повідомлення, серед яких 46 повідомлень про зміни до нормативно-правових актів, 23 повідомлення про законотворчу роботу, 22 повідомлення про міжнародне співробітництво та багато інших.

Значна увага приділялася висвітленню правозастосовної роботи Комісії, зокрема, системним і послідовним діям регулятора, спрямованим на запобігання правопорушенням на фондовому ринку. Комісія проводила роз'яснювальну роботу з питань такого розповсюдженішого виду правопорушення, як маніпулювання цінами, і його негативного впливу на інтереси всіх власників цінного паперу, щодо якого чиниться таке правопорушення.

Стосовно висвітлення важливих законодавчих та нормативних ініціатив, Комісія надавала цільовим групам та засобам масової інформації роз'яснювальну інформацію на всіх етапах їх прийняття – від розробки до остаточного затвердження та власне набуття чинності. З метою роз'яснення законодавчих ініціатив щодо ринку капіталу Комісія супроводжувала їх інфографікою, оскільки візуальне представлення інформації та даних дозволяє якісно пояснити всі аспекти цих ініціатив широкій аудиторії. За 2016 рік регулятор провів чимало професійних дискусій, зокрема «на своїй території». Комісія запрошувала

ла до обговорень найбільш актуальних питань емітентів, проводила зустрічі з банківським співтовариством, зустрічалася неодноразово з професійними учасниками ринку, фондовими біржами, депозитарними установами та Національним депозитарієм. На базі п'яти профільних комітетів Комісії відбувалося регулярне обговорення з громадськістю, професійними учасниками ринку актуальних питань, ініціатив регулятора. Комітети активно залучали до роботи експертів, юристів, аудиторів тощо.

Комісія системно працювала з депутатським корпусом, брала участь у засіданнях Комітету Верховної Ради з питань фінансової політики і банківської діяльності, а також Комітету з економічної політики. Представники Комісії надавали роз'яснення та контактували з парламентарями стосовно законодавчих ініціатив щодо ринку капіталу.

НКЦПФР залучала до експертизи законопроектів відповідні юридичні фірми України, а також відомих експертів з питань корпоративного права, аудиту, фінансової звітності, які працювали разом із Комісією над покращенням законодавства.

Крім того, керівництво Комісії було постійним учасником засідань Ради з фінансової стабільності, яка об'єднує всіх регуляторів фінансового сектору – Міністерство фінансів України, Національний банк України, Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку, Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, і сприяє напрацюванню кращих рішень щодо розвитку фінансової системи України.

У звітному році започатковано практику проведення публічних лекцій керівництва регулятора для студентства. Зокрема, Голова Комісії Тимур Хромаєв започаткував проведення лекцій для студентів Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана на кафедрі корпоративних фінансів та контролінгу, а Член Комісії Оляна Гордієнко проводила регулярні зустрічі зі студентами Київського національного університету імені Тараса Шевченка на кафедрі господарського права, обговорюючи найгостріші проблеми реформи корпоративного управління в Україні.

Сайт Комісії був і залишається ефективним інструментом інформування громадськості. Офіційний сайт регулятора зазнав значної трансформації, було розроблено більш сучасний, структурований, дієздатний ресурс, який вже в 2017 році задовольнить потреби громадськості в інформації і дозволить підтримувати ефективні комунікації.

Новий сайт складатиметься з двох зон: загальнодоступної і авторизованої зони для професійних учасників ринку. Зона для учасників ринку в майбутньому відкриє доступ до онлайн сервісів, таких як: ліцензування професійних учасників, реєстрація проспектів емісії, сертифікація фахівців тощо.

У рейтингу інформаційної відкритості веб-сайтів центральних органів виконавчої влади України, складе-

ному Інститутом розвитку регіональної преси, сайт Комісії посів 24 місце з 70 можливих, набравши 58,2 бала.

У 2016 році збільшилась присутність регулятора в соціальних медіа, які стають все вагомішим каналом комунікацій. На сьогодні НКЦПФР має офіційні аккаунти в соціальних мережах Facebook та Twitter.

Протягом 2016 року кількість читачів сторінки Комісії у Facebook зросла майже вдвічі – з 1 441 до 2 181 читачів. Середня кількість публікацій в місяць – понад 30, середнє охоплення однієї публікації на сторінці становило 1320 читачів (у 2015 році — 483). Середня кількість репостів публікацій — 5 разів.

Розвиток інформаційних технологій

Галузь інформаційних технологій є однією з найбільш динамічних галузей, що розвиваються у світі. Основними рисами сучасних ІТ є автоматизована обробка інформації, накопичення та зберігання великих обсягів інформації на машинних носіях, передавання інформації на будь-якій відстані у стислі терміни а також, безумовно, забезпечення надійного захисту інформації й систем, в яких вона використовується, на усіх ланках ділових процесів. Усі сучасні сфери діяльності все більше потребують інформаційного обслуговування, опрацювання великих обсягів інформації.

Комісія не є виключенням, стрімкий розвиток інформаційних технологій спонукає до впровадження найсучасніших підходів в роботі з інформацією, використання сучасних практик в роботі з інформацією та використання сучасного технічного забезпечення своєї діяльності. Впродовж 2016 року Комісія визначила головними напрямками розвитку ІТ побудову та впровадження у діяльність системи повноцінного електронного документообігу з використанням електронного цифрового підпису, розробку та побудову системи захисту інформації відповідно до сучасних світових практик.

Комісією в 2016 році здійснено низку заходів щодо захисту інформації, а саме:

- реалізовано управління криптографічними ключами (електронний цифровий підпис) відповідно до вимог законодавства України, зокрема, визначено відповідальний підрозділ, що забезпечує застосування ЕЦП в Комісії, розроблено та затверджено Порядок щодо застосування електронного цифрового підпису в Комісії, ведеться реєстр усіх підписувачів, реєстр отриманих, блокованих та скасованих сертифікатів;
- організовано роботу із забезпечення електронними цифровими підписами працівників Комісії для подання електронних декларацій до Національного агентства з питань запобігання корупції, зокрема супроводження і консультування працівників щодо роботи в системі та подання електронних декларацій;

- розпочато побудову системи управління інформаційною безпекою на основі рекомендацій міжнародного стандарту ISO/IEC 27001:2013 – стандарту, в якому викладені вимоги до процесу побудови, розвитку та підтримки систем управління інформаційною безпекою, в рамках якого було створено Комітет з питань захисту інформації, проведено аналіз поточного стану інформаційної безпеки Комісії та проведено оцінку відповідності системи управління інформаційної безпеки Комісії стандарту ISO/IEC 27001, а також проведено інвентаризацію інформаційних активів та їх категоріювання;
- прийнято Політику інформаційної безпеки – офіційний документ, який визначає основні принципи і розкриває основні вектори забезпечення інформаційної безпеки, а також містить систематизований виклад цілей, завдань, базових правил захисту інформації та способів досягнення належного рівня інформаційної безпеки в Комісії.

Також з метою підвищення ефективності роботи Комісії у 2016 році проведено низку заходів щодо:

- підключення до системи електронної взаємодії органів виконавчої влади (СЕВ ОБВ) та здійснюється поступовий перехід до взаємообміну виключно електронними документами з органами державної влади та фактичної відмови від використання паперових документів;
- підключення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань і використання в поточній роботі Комісії такої взаємодії;
- реєстрації на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних, як розпорядника інформації, визначеного Законом України «Про доступ до публічної інформації», та поступове впровадження в діяльність Комісії заходів щодо публічності в діяльності та відкритості інформації;
- реєстрації на Єдиному веб-порталі використання публічних коштів та забезпечення прозорості у використанні Комісією державних коштів;

- реєстрації на Єдиному державному порталі адміністративних послуг та забезпечення взаємодії з Порталом щодо адміністративних послуг, які надає Комісія. Слід зазначити, що Комісія постійно приділяє увагу документообігу. Документування є одним із засобів зміцнення законності і контролю. Від чіткості й оперативності руху, якості опрацювання документів залежить швидкість отримання інформації, необхідної для прийняття рішення. Обсяг документообігу визначають відповідно до кількості вхідної, вихідної та внутрішньої документації, які оброблені за відповідний календарний рік. Протягом 2016 року Комісією в частині забезпечення документообігу було прийнято, оброблено та зареєстровано кореспонденції загальною кількістю 68 098 документів. Постійне збільшення кількості інформації призводить до того, що традиційні методи роботи з документами стають все більше нерентабельними. З метою раціонального руху, опрацювання, збереження та організації пошуку документів за атрибутами Комісією у 2016 році впроваджено систему внутрішнього електронного документообігу з використанням електронного цифрового підпису (СВЕД Комісії). Метою впровадження СВЕД Комісії є забезпечення руху документів, скорочення терміну підготовки та прийняття рішень шляхом автоматизації процесів колективного створення та використання документів в Комісії. Основними завданнями, на вирішення яких спрямоване впровадження СВЕД, є:

- автоматизація роботи спеціалістів за визначеним регламентом обробки документів, пошук та відбір необхідної інформації, розсилка опрацьованих документів для подальшої обробки;
- обмін документами між підрозділами, уніфікація технологічних процедур проходження, передачі та опрацювання документів, збирання, реєстрація, накопичення, обробка та аналіз інформації, що надходить до кожного з підрозділів, забезпечення постійного зв'язку та обміну інформацією;
- автоматизація функцій управління процесами документообігу на основі повідомлень спеціалістів про надходження документів для обробки, про закінчення нормативних строків обробки, синхронізація робіт спеціалістів;
- автоматизація контролю виконання документів на основі оперативного відображення поточного стану процесів діловодства, відхилень від планових строків, визначення нових термінів завершення робіт та «критичних шляхів» в маршрутних схемах, заповнення переліків виконавців, ознак документів тощо.

Наступним етапом вдосконалення СВЕД є впровадження модулів взаємодії із зовнішніми системами електронного документообігу, зокрема учасників фондового ринку, та перехід на взаємодію з питань отримання адміністративних послуг або подання адміністративних даних до Комісії виключно в електронному вигляді з використанням ЕЦП.

Розвиток людських ресурсів

Аналіз трудових показників у сфері праці – особливий вид економічних досліджень ефективності використання трудових ресурсів і управлінських рішень, спрямованих на її підвищення, що виконується з метою розкриття їх взаємозв'язків, сили взаємовпливу, визначення ступеня необхідності кожного з них.

Станом на 31.12.2016 гранична чисельність працівників Комісії становила 460 штатних одиниць, із яких у центральному апараті налічувалась 321 штатна одиниця, а у територіальних органах – 139 (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6. Кількісний склад працівників Комісії, розподіл за ступенем професійно-кваліфікаційної придатності працівників, станом на 31.12.2016

№ п/п	Показники	Територіальні органи	Центральний апарат	Усього
1	Штатна чисельність	139 шт. од.	321 шт. од.	460 шт. од.
2	Фактична чисельність	121	226	347
3	Облікова чисельність	139	259	398
3.1.	з них: чоловіки	26	56	82
3.2.	жінки	113	203	316
4	Кількість осіб, які займають посади	139	259	398
4.1.	керівників	47	93	140
4.1.1.	з них: чоловіки	13	20	33
4.1.2.	жінки	34	73	107
4.2.	спеціалістів	90	164	254
4.2.1.	з них: чоловіки	12	36	48
4.2.2.	жінки	78	128	206
4.3.	службовців та робітників	2	2	4
4.3.1.	з них: чоловіки	1	–	1
4.3.2.	жінки	1	2	3

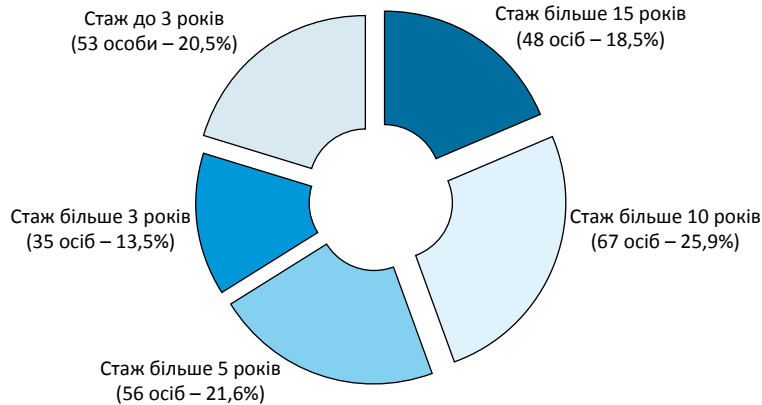
Аналіз складу працівників Комісії показує, що 79,4% (316 осіб) від облікової чисельності працівників становлять жінки, відповідно 20,6% (82 особи) – чоловіки. При цьому переважну більшість керівних посад як в центральному апараті, так і в територіальних органах Комісії, від облікової чисельності керівних працівників займають також жінки: 76,4% (107 осіб), у центральному апараті – 52,1% (73 осіб) та 24,3% (34 особи) – у територіальних органах; чоловіків на керівних посадах: 23,6% (33 особи), з них у централь-

ному апараті – 14,3% (20 осіб) та 9,3% (13 осіб) – у територіальних органах.

Здобутком колективу Комісії є досвідчені працівники, які забезпечують виконання завдань, покладених на Комісію, на високому професіональному рівні.

Лише в центральному апараті працівників, які мають стаж роботи у державному органі, налічується: понад 15 років – 48 осіб, понад 10 років – 67 осіб, понад 5 років – 56 осіб, понад 3 роки – 35 осіб, до 1 року – 53 особи (діаграма 2.16).

Діаграма 2.16. Розподіл працівників центрального апарату Комісії за стажом роботи в державному регуляторі станом на 31.12.2016

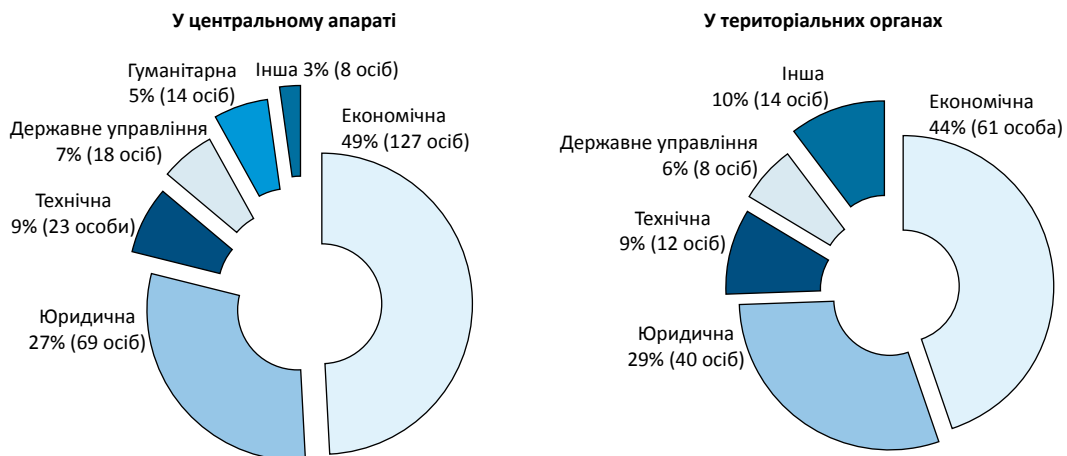
Дані показують, що Комісія має стабільний колектив. Керівництво Комісії докладє зусиль як для збереження колективу, так для його оновлення та омолодження за рахунок залучення молодих фахівців.

Структура персоналу за рівнем освіти має такі показники: від облікової чисельності працівників центрального апарату 98% (254 особи) мають повну вищу освіту, і лише 2% (5 осіб) мають неповну (базову) вищу освіту, в територіальних органах повну вищу освіту мають 134 працівники, що становить 96,4% від облікової чисельності.

Науковий ступінь мають 3 працівники центрального апарату та 2 працівники територіальних органів.

Переважає більшість працівників як центрального апарату, так і територіальних органів Комісії мають освіту економічного та юридичного спрямування (діаграма 2.17). Державні службовці, що мають інші напрями освіти, переважно забезпечують реалізацію завдань нефункціональних підрозділів, таких як з питань інформаційних технологій, матеріально-технічного та господарського забезпечення.

Діаграма 2.17. Розподіл працівників Комісії за напрямками освіти станом на 31.12.2016

Підвищення кваліфікації працівників Комісії залишалося пріоритетним напрямом роботи з персоналом у 2016 році. Заходи, спрямовані на підвищення професійного рівня державних службовців, здійснювалися

відповідно до Плану-графіка підвищення кваліфікації державних службовців Комісії на 2016 рік, затвердженого Керівником апарату (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7. Інформація про підвищення кваліфікації державних службовців Комісії

	З них підвищили кваліфікацію (за наказами)			За професійними програмами (за наказами)			За програмами короткотермінових семінарів (за наказами)			За іншими видами навчання (за наказами)		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
ЦА	174	353	365	5	25	56	143	255	250	26	73	64
ТО	33	42	49	10	14	1	22	28	46	1	—	2
Усього	207	395	419	15	39	57	165	283	296	27	73	66

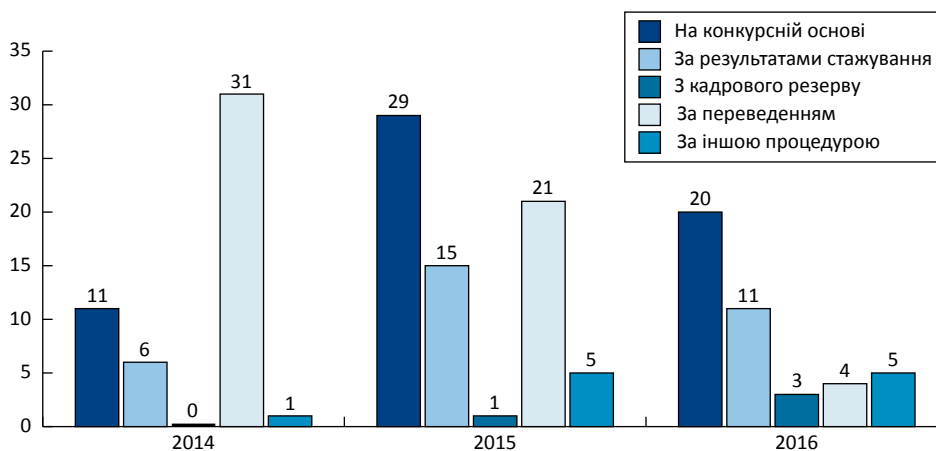
У 2016 році **4** працівники Комісії пройшли підвищення кваліфікації з питань фінансового моніторингу в сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму в ДНЗПО «Навчально-методичний центр ДКФМУ» та його регіональних відділах, **2** працівники пройшли професійне навчання в Інституті права та післядипломної освіти Міністерства юстиції України та **2** працівники – в Інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів Національної академії державного управління при Президентові України за професійною програмою для вперше прийнятих на державну службу. **14** працівників підвищили кваліфікацію з вивчення англійської мови, яку проводив Центр підвищення кваліфікації з іноземних мов та **34** працівники пройшли професійну Комплексну програму навчання користувачів Microsoft PowerPoint 2013, Microsoft Excel 2013 при Навчально-методичному комплексі «Інститут післядипломної освіти» Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». **1** працівник Комісії пройшов навчання в інституті державного управління у сфері цивільного захисту, відповідно до Плану комплектування з навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією та здійсненням заходів з питань цивільного захисту. **2** працівники Комісії підвищили кваліфікацію з питань запобігання та протидії корупції в Інституті післядипломної освіти Національної академії внутрішніх справ України та **4** пра-

цівники – в Інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів Національної академії державного управління при Президентові України.

Крім того, **3** працівники Комісії брали участь у тренінгах з внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту, **3** працівники Комісії підвищили кваліфікацію в Центрі підвищення кваліфікації при Дипломатичній академії України при МЗС України. У навчальних семінарах із залучення технічної допомоги брали участь **125** працівників центрального апарату НКЦПФР. У Національному агентстві України з питань державної служби **2** працівники брали участь у семінарі на тему: «Організація захисту інформації в державних органах» та **2** працівники — в семінарі на тему: «Управління персоналом на державній службі».

Формування складу державних службовців здійснювалося шляхом конкурсного відбору за допомогою проходження працівниками\претендентами стажування та призначенням осіб з кадрового резерву, відповідно до Закону України «Про державну службу» (№889-VIII), нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України та наказів Голови Комісії. Прийняття на державну службу здійснювалося на конкурсній основі згідно із вимогами постанови Кабінету Міністрів України від 25 березня 2016 року № 246 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби», із врахуванням, насамперед, професійної компетентності, рівня освіти, досвіду роботи, моральних якостей претендентів. Інформацію про призначення державних службовців у звітному періоді відображено у **діаграмі 2.18**.

Діаграма 2.18. Інформація про призначення державних службовців до Комісії

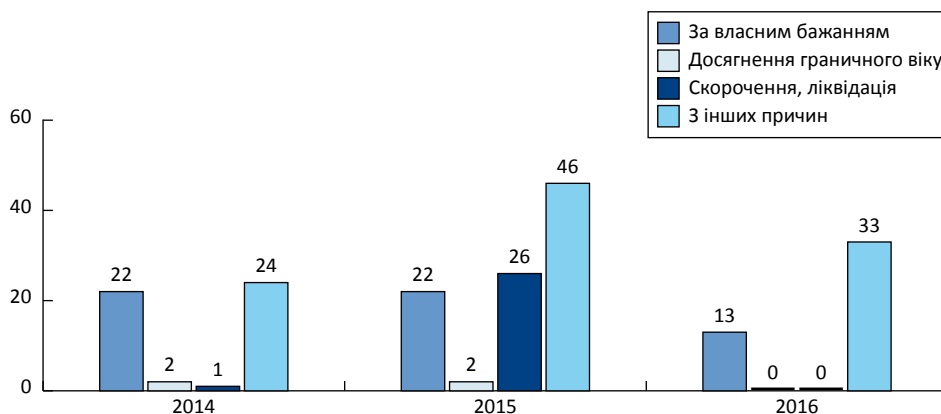
З метою недопущення відтоку професійно підготовлених кадрів з органу керівництво Комісії проводить заходи щодо поліпшення таких факторів, як: умови праці,

психологічний клімат, дотримання умов трудового законодавства, оплата праці, дотримання умов колективного договору, внесення змін до правил внутрішнього

трудового розпорядку, встановлення норм етичної поведінки працівників Комісії тощо.

Інформацію про звільнення державних службовців у звітному періоді відображено у **діаграмі 2.19**.

Діаграма 2.19. Інформація про звільнення державних службовців з Комісії

Ротація працівників – горизонтальне та вертикальне їх переміщення з метою підвищення кваліфікації – є важливою складовою механізму управління колективом та кар’єрою співробітників. Ротація працівників певного рівня професійної підготовки і освіти дозволяє розкрити кадровий потенціал без значних матеріальних витрат, попереджає помилкові рішення, пов’язані з просуванням працівників по службі, запобігає розвитку конфліктів в колективі, є профілактикою запобігання проявів корупції, іншим правопорушенням серед державних службовців.

У 2016 році у центральному апараті Комісії було здійснено ротацію 95 працівників, з них на вищі посади

державних службовців – 19 осіб, на нижчі посади – 9 осіб, переведення на рівнозначні посади – 67 осіб.

Одним із найпотужніших та найефективніших засобів стимулювання персоналу до творчої та активної праці є заохочення. Заохочення є закономірним результатом позитивної оцінки дій працівника та результатів його праці. Моральне заохочення реалізується у формі визнання та схвалення заслуг працівника, пошани до нього з боку трудового колективу. Для відзначення кращих працівників Комісії у 2016 році були підготовлені документи на нагородження 9 працівників центрального апарату медаллю до 25-річчя Незалежності України.

Фінансове забезпечення Комісії

Законом України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку визначено головним розпорядником коштів державного бюджету з виконання бюджетної програми 6151010 «Керівництво та управління у сфері фондового

ринку» та встановлено бюджетні призначення обсягом 53414,0 тис. грн, із яких: видатки споживання становлять 52 629,0 тис. грн, видатки розвитку – 785,0 тис. грн (придбання обладнання з метою забезпечення розвитку інформаційних технологій в НКЦПФР) (**таблиця 2.8**).

Таблиця 2.8. Інформація щодо виконання кошторису НКЦПФР за 2016 рік, тис. грн

Напрямок видатків	Затверджено кошторисом	Касові видатки
Всього видатки,	53 414,0	53 105,6
у тому числі:		
Поточні видатки	52 629,00	52 322,0
Оплата праці	33 285,70	33 228,60
Нарахування на оплату праці	7 433,2	7 426,9
Використання товарів і послуг, у т.ч.	10 753,7	10 526,2
Оплата послуг (крім комунальних)	7 841,2	7 751,3
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	1 916,5	1 800,4
Дослідження і розробки, окремі заходи з реалізації державних (регіональних) програм	33,4	33,4
Інші поточні видатки	1 156,4	1 140,3
Капітальні видатки	785	783,7

У 2016 році видатки Комісії профінансовано у повному обсязі, заборгованість за захищеними та іншими статтями кошторису відсутня.

При цьому відхилення між затвердженим обсягом бюджетних асигнувань та касовими видатками пояснюється в основному економією коштів, яка утворилася в результаті проведення закупівель з використанням Національної системи електронних закупівель «Прозоро», а також раціональним та ефективним використанням бюджетних коштів.

Відповідно до паспорта бюджетної програми, затвердженого спільним наказом Міністерства фінансів України та Національної комісії з цінних паперів від 23.02.2016 № 24/188, стратегічною метою бюджетної програми 6151010 «Керівництво та управління у сфері фондового ринку» є формування та забезпечення реалізації єдиної державної політики щодо розвитку і функціонування ринку цінних паперів та похідних (деривативів) в Україні, сприяння адаптації національного ринку цінних паперів до міжнародних стандартів.

Основними завданнями бюджетної програми, які спрямовані на досягнення стратегічної цілі НКЦПФР, визначено:

- розробка актів законодавства у сфері удосконалення ринку цінних паперів;
- здійснення ліцензування професійної діяльності на ринку цінних паперів;
- проведення сертифікації фахівців з питань фондового ринку;
- здійснення реєстрації випуску цінних паперів;
- здійснення контролю за учасниками ринку цінних паперів.

Протягом 2016 року було виконано завдання щодо розробки законопроектів, а саме розроблено:

- проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання питання участі акціонерів в управлінні акціонерним товариством» (реєстраційний номер у Верховній Раді України № 5043 від 26.08.2016);

- проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо окремих видів облігацій» (реєстраційний номер у Верховній Раді України № 5068 від 05.09.2016);
- проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо розкриття інформації на фондовому ринку та вдосконалення порядку емісії цінних паперів і розширення можливостей для залучення капіталу)» (реєстраційний № 5592 від 23.12.2016).

Відповідно до Стратегічного плану діяльності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку на 2016 рік, як головного розпорядника бюджетних коштів, Комісією було заплановано видати 1500 сертифікатів на право здійснення дій, пов'язаних з безпосереднім провадженням професійної діяльності на фондовому ринку.

Згідно з наданими заявками Комісією видано 1421 сертифікат, що на 79 сертифікатів менше. Зазначене зменшення пов'язане з економічною та політичною ситуацією у країні та зменшенням кількості професійних учасників фондового ринку.

Обсяг коштів, сплачених за видачу сертифікатів на право здійснення дій, пов'язаних з безпосереднім провадженням професійної діяльності на фондовому ринку, за 2016 рік становить 639,6 тисячі гривень.

Обсяг коштів, сплачених за видані ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку, в 2016 році становив 466,5 тисяч гривень.

Крім того, у 2016 році Комісією розпочато впровадження комплексної системи внутрішнього документообігу, яку в подальшому буде інтегровано з аналогічними системами інших державних органів, що надасть можливість ефективного та оперативного обміну інформацією в електронному вигляді, забезпечить створення та облік внутрішніх документів у безпаперовому форматі.

Діяльність територіальних органів Комісії

Основними напрямками роботи територіальних органів Комісії є забезпечення стабільності та прозорості на ринку цінних паперів, здійснення державного регулювання та контролю за діяльністю учасників ринку, сприяння розвитку фондового ринку. В межах своїх повноважень територіальні органи Комісії здійснюють в регіонах державне регулювання та контроль за випуском і обігом цінних паперів, додержанням вимог законодавства в цій сфері, забезпечують контроль за діяльністю емітентів цінних паперів, професійних учасників ринку цінних паперів, інститутів спільного інвестування та інші завдання.

Комісія у 2016 році здійснювала свої повноваження через центральний апарат та її 4 територіальних органи, серед них:

- **Центральний територіальний департамент** НКЦПФР, центр розміщення – м. Київ, повноваження поширюються на **м. Київ, Київську, Вінницьку, Житомирську, Чернігівську та Черкаську області**.
- **Західне територіальне управління** НКЦПФР, центр розміщення – м. Львів, повноваження поширюються на **Львівську, Волинську, Рівненську, Івано-Франківську, Тернопільську, Чернівецьку, Хмельницьку та Закарпатську області**;

- Східне територіальне управління НКЦПФР, центр розміщення – м. Харків, повноваження поширюються на Харківську, Дніпропетровську, Запорізьку, Сумську, Полтавську області, а також Донецьку та Луганську області (територія, яка підконтрольна органам державної влади України) ;
- Південно-Українське територіальне управління НКЦПФР, центр розміщення – м. Одеса, повноваження поширюються на Одеську, Миколаївську, Херсонську та Кіровоградську області.

У 2016 році роботу територіальних органів було спрямовано на підвищення рівня корпоративної культури, усвідомлення необхідності прозорого розкриття своєчасної, достовірної та вичерпної інформації перед власниками цінних паперів і потенційними інвесторами для здійснення ними об'єктивної оцінки щодо фінансово-економічного стану емітента.